JOCURI DE_COPH

M E M OH IUI>^tr'TFOrL E A

DE

TUDOR PAMFILE

Şedinţa dela 9 Fevruarie 1907.

PREFAŢĂ

Prezent onoratei Academii Române, cu rugăminte de a tipări, şi cititorilor, cu încredere că vor cercetă cu toată dragostea, din atâteş, puncte de vedere, acest nou mănunchiu de material folcloristic relativ la *jocurile copiilor români,* ca completare la cele descrise în memoriul întâiu.

El cuprinde părţi nouă şi altele risipite prin foi serioase sau întâmplătoare, cu scopul de a le fixă într'un schelet, care, deşi nu va avea forma absolut ştiinţifică, va aduce cel puţin atâta rânduează, ca sa înlesnească rândueala hotărîtoare.

Fie acesta un indemn şi pentru mine şi pentru alţii, pentru agonisirea întregei noastre literaturi populare, culeasă şi neculeasă, care se află astăzi în cea mai urîtă împrăştiere.

A. Jocuri de copii.

I. Jocuri propriu zise(l).

1. *De-a ascunsul (cucul).* Cu numele de *de-a cucul* se joacă de copii în Câmpulung, iar cu cele de *de-a mija* sau *de-a mijoarca* în alte părţi ale Moldovei (2).

Tot despre acest joc mai avem următoarea relaţiune : Pollux se exprimă despre jocul elin &7co8t8paax£v8a, care nu-i altceva decât jocul nostru *«de-a ascunsele»* sau *«de-a v'aţi ascuns»:* Unul dintre cei ce se joacă, se aşează în mijlocul tovarăşilor, şi, dela sine, îşi închide ochii, afară numai dacă vreun altul n'ar fi însărcinat să i-i ţină închişi. Jucătorii o iau la fugă (dcTO8c8pdcaxouat) şi se risipesc. Atunci cel care *este* (de rând, care *se face),* deschizând ochii, începe să-i caute, iar dânşii trebue să-şi dea toate silinţele ca să ajungă înainte de dânsul la locul hotărât (efe TOV XOTCOV XOV execvou).—(Pollux, lib. IX. c. 117, edit. Didot(3).

2. *Baba şi uncheşul.* In Ţigăneşti şi Ungureni, jud. Tecuciului, se joacă la priveghiu «de-a baba şi unchiaşul, cari, rătăciţi fiind, se caută prin lume unul pe altul şi poposind prin casa cu mortul, se tocmeşte uncheşul la coasă şi atâta coseşte uncheşul c'un ciomag prin dreapta şi stânga, de cotonogeşte pe cei de prin prejur» (4),

Tot aşa se joacă şi în Bucovina. *Baba* şi *moşmagul,* îmbrăcaţi cu haine «cotrenţoase şi comice», se pregătesc în tindă, apoi intră baba şi sascunde sub pat. Intră uncheaşul, se face că se împiedică, alţii îl ajută, el istoriseşte «despre pătărăniile câte le-a avut cu baba», altul îi făgădueşte că-1 duce la babă, dacă-i va face un bine. Moşul ştie să cosească, coseşte lovind pe unul şi pe altul, etc. Găseşte baba, plânge de bucurie, iar la urmă unul îi dă foc barbei făcută din câlţi (5).

(1) Părţile fără izvor însemnat sunt culese din Ţepu, jud. Tecuciului.

(2) G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române.* Bucureşti 1885, p. 192.

(3; Idem, p. 187.

(4) A. E. Michailescu, *Crâmpeie din vieaţa ţăranului român.* Buc. 1904, p. 12.

(5) S. FI. Marian, *Immormântarea la Români* (Ed. Ac. Rom.), 1892, p. 209—210.

6. *In bunghi* (bumbi). Alt chip de a se juca est
departe de talpa prispei se fac, ca pildă, patru gro
rate şi dechisite. Ele stau tupilate sub un *teşman* n
ţii, patru la număr, zic :

— Ei, prindem gropiţa ?

— Prindem !....

Şi jucătorii, câteşi patru, aruncă la un semn
fiecare gropiţa pe care o crede mai cu noroc. Să
prins gropiţele: A şi B ; C şi D îşiieau nasturii, s
doua oară. Să zic că C a svârlit tocmai în groapa l
a prins o gropiţă din cele goale. A mai rămas o
că nu mai încearcă, deoarece nar avea izbândă, ci

— Mă las în *urină,* poate de acolo oiu face ceva

Svârl apoi a doua oară. Lui A, să zicem că nu-i v
cu nasturii în gropiţă, îi svârle în lături: dacă nu
nimeni. Vine rândul lui C. C se uită la gropiţe ş
de B, care i-ar putea da mulţi nasturi. Ii propune
două pe cei cari ar cădea la el. Tot aşa ar vrea ş
reşte să facă cu unul tovărăşie, ceilalţi bat cu călc

— Trece dracul pe la cruce
Gu oala cu lapte dulce,
Face pe G sa se spurce
[= sa aru

C svârle şi fiecare îşi iea nasturii din groapa sa

7. *In buşi.* L-am văzut jucându-se şi în jud. Do
de *civica* sau *dricul.* Se joacă numai cu trei pietr

a. Adunarea. Ieai o piatră, o arunci în sus; ieai
şi prinzi pe cea ce cade ; o arunci din nou în su
de jos şi o prinzi pe cea ce cade de sus.

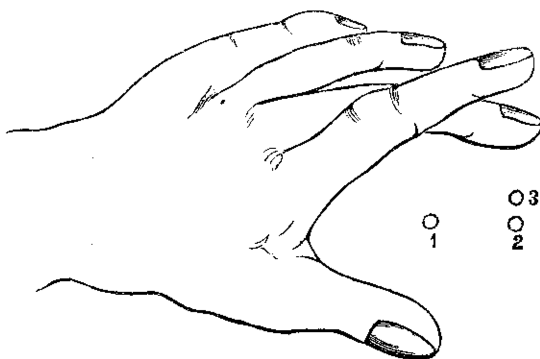
b. Pusa cu una (punerea câte una jos). Ieai o pi
în sus; ieai alta şi o pui jos şi prinzi pe cea de su
piatra a doua; pe urmă, pe câte una, ca la aduna
palmă.

c. *Pasa cu două.* Svârli o piatră în sus şi le pu
zând apoi pe cea de sus; o svârli din nou în sus,
şi peste ele prinzi pe cea de sus.

(1) Jocul a fost nuvelizat de d. FI. Cristescu în *Vieaţa litera*
s'a şi rezumat.

d. Ficşul. Se svârle una în sus, se *trage* cu degetul de pământ, ca şi cum sar face o virgulă şi se prinde pietricica de sus. Se trage pe şir un număr oarecare de ficsuri.

e. *Poarta (portiţa).* Cu degetul arătător pus peste cel mijlociu şi cu cel mare, se face o portiţă. Se svârl cele trei pietricele în sus şi din ele, tus-trele, tovarăşul de joc numeşte pe una, care joacă rolul de buşoaică: de pildă pe 3. Jucătorul trebue so iea pe aceasta, s'o arunce în sus şi să bage

pietricica care i-o arată celălalt pe portiţă, de pildă pe 2, însă, în darea ei să nu atingă pe 1; apoi bagă şi pe 1.

f. *Caii.* Fac partea I (A. I. 7; mem. I, p. 275) şi se vede la urmă care face mai multe.

In jud. Prahovei jocul se chiamă *în bobici* şi sunt de toţi şase. Unul din ei e *bobicul* (propriu zis). Se joacă adunarea câte unul, câte doi şi trei, câte unul şi patru, câte cinci la urmă.

Portiţa se face tot aşa: câte unul, doi şi trei, patru şi unul, şi cinci.

Prinderea. Se ieau tusşase bobicii, se aruncă în sus, se prind pe dosul palmei, se aruncă în sus şi se prind în palmă. Dacă jucătorul îşi prinde bobicul său, *are 20;* dacă prinde bobicul tovarăşului său, *are 10:* ceilalţi bobici valorează câte 5. Dacă unul are prinşi toţi bobicii, *are 50.* Cel care face mai mulţi, iese întâiul. Prin urmare această parte se poate juca şi singură.

Altă parte constă în a-şi pune jucătorul bobicul pe dosul palmei şi cu acea mână a lua câte o pietricică de jos şi a o pune în mâna cealaltă, fără ca bobicul de pe dosul palmei să pice jos.

In jud. Covurluiu, când se joacă copii în buşi se cântă:

Au-late,
Bau-late,

Nu ţi i frică că te-oiu bate?
Din codiţă, din coda,
Până-oiu prinde-a număra (1).

9. Călueanul. Dădusem datina aceasta a copiilor c
din vieaţa lor şi nefiind legată prin părţile Ţepului de
deci un caracter de cult creştin sau necreştin. Dacă
acest punct de vedere, cu ea trebuiau arătate şi alte
în cari copiii au o notă deosebită, precum: colindul, p
gărelul), sămănatul, paparuda şi steaua.

Fiindcă s'a dat însă, se va întregi aici toată litera

a. Cuvintele cu cari se numeşte obiceiul şi chipu
căluean, în părţile Ţepului; *caloean* în alte părţi din
(pentru Munt. şi *coloean)] calian,* Moldova; *scaloean,*
pădurii (3).

b. Chipul sub care se înfăţişează călueanul, fie că-
chipuri. («In unele sate se fac două chipuri mititele
bătesc şi altul femeiesc. Caloeanul e întins pe o scân
cu coji de ouă roşii păstrate dela Paşti, cu fel de fe
domină busuiocul. Pe aiurea îl şi îmbracă în straie
căciulă»; pentru jud. Brăila, Ialomiţa, Buzău şi Mehe

Prin urmare, ca să aibă opinci şi căciulă, trebue s

c. Ca datină: prin Muntenia se face în *Marţea a*
fetele.bocind, cu popă, dascăl şi ştergar, dintre ele,
sau bucate. Bocetul e acesta:

Iane,
Iane,
Caloeane;
Te căuta mă-ta
Prin pădurea deasă,
Cu inima arsă;
Prin pădurea rară,

Gu inim'a
Şi ea că t
Cu lacrămi
Iane!
Iane!,
Caloeane!..

In a treia Joi după Paşii (în ziua de *Paparude),* căl
tot cu petrecanie, e svârlit într'o fântână, întreg sau

(1) B. P. Hasdeu, *Mym,. Mag. Rom.,* col. 108 (D. Alboteanu,
(2) S. FI. Marian, *Descântece pop. rom.* Suceava, 1886, p. 29
calat. în Dobrogea. Iaşi 1880, p. 27; G. D. Teodorescu, *Poez.*
Noua Rev. Rom, voi. II, p. 94—97; şi mai ales, S. FI. Marian
398-303.
(3) *Noua Rev. Rom.,* Supl. L, p. 55.

dat pe apă. în urmă, fetele şi cu flăcăii fac *Pomana caloeanului,* mâncând, bând şi cântând. In general, procedeurile au cea mai mai mare parte comună.'

d. Variantele celor două bocete cunoscute sunt:

3. Caloene,
lene,
Mă-ta te cătâ.
Prin pădurea deasă,
Cu inima friptă, arsă ;
Prin pădurea rară,
Cu inima fript' amară.

4. Caloene,
lene,
Caloene,
lene,
Du-te 'n cer şi cere
Să deschidă porţile,
Să sloboadă ploile,
Să curgă ca gârlele,
Zilele
Şi nopţile,
Ca să crească grânile.

5. Caloene,
lene,
Caloene,
lene,
Cum ne curg lacrămile,
Să curgă şi ploile.
Zilele
Şi nopţile,
Să umple şanţurile,
Să crească legumite
Şi toate ierburile!

6. Caloene,
lene,
Caloene,
lene,
Du-te 'n cer la Dumnezeu
Ca să plouă tot mereu,
Zilele
Şi nopţile;
Să dea drumul roadelor,
Roadelor,
Noroadelor,
Ca să ţie 'mbielşugată
Ţara toată,
Lumea toată!

7. lene,
lene,
Scaloene,
lene,
lene,
Scaloene,
Du-mi-te la Dumnezeu,
Şi te roagă tot mereu,
Să dea drumul cerului,
Ca să curgă ploile,
Ploile
Ca gârlele,
Nopţile
Şi zilele
Şi cu săptămânile;
Ca să crească apele
Să s'adape vitele,
Şi să ude grâile,
Grâile
Şi oarzele,
Meiul şi fasolele
Şi toate legumile
Şi cu porumbiţile (1).

8. lene,
lene,
Scaloene;
lene,
lene,
Scaloene,
Roagă-te la Dumnezeu
Să dea drumul ploilor,
Ploilor
Şi apelor,
Apelor

(1) Poate: *porumbiştile,* cum e şi în G. Dem. Teod , *op. cit,* p. 211.

Bogatelor,
Ca să crească grânele,
Grânele,
Fâneţele,
Meiul şi fasolele,
Cu toate legumele,
Cu toate ierburile,
Să le pască vitele,
Să ne are holdele,
Să se facă holdele,
Sa mănânce oamenii.

9. lene,
lene,
Scaloene;
Tinerel te-au îngropat,
De pomană că ţi-am dat:
Apă multă şi vin mult;
Să dea Domnul ca un sfânt,
Apă multă să ne ude,
Să se facă poame multe.

10. lani,
Iani,
Caliani,
lea cerului torţile
Şi deschide po
Şi porneşte pl
Curgă ca şivo
Umple-se pâr
Printre toate v
Umple-se fânt
Să răsae grân
Florile,
Verdeţile;
Sa crească fâ
Să s'adape vit
Fie multe pitel

11. Scaloeni, Scal
Trupuşor de c
Scaloiţă,
Scaloiţă,
Trupuşor de
Ma-ta că mi t
Te-a cătat
De-a întrebat,
Prin pădurea
Cu inim' ama
Prin pădurea
Cu inima arsă

e. Ca datini la alte popoare, rezumate de studiul *Calo*
Candrea *(Noua Rev. Rom.,* voi. II, p. 94—97): La Rom
Tibru de pe *Pons sublicius,* aceleaşi chipuri. Ele erau
din paie sau papură şi îmbrăcate în haine scumpe. In a
Idele lui Marte, colegiul *Soliilor* făcea o procesiune
(Argea loca, Argeorum sacraria; pare că 24 sau 27 la n
Flaminica Dialis, preoteasa lui Jupiter, spre «a depune
de păpuşi în chip de om *(scirpei Quirites).* Două luni
lui Maiu, aceste păpuşi, cari înlocuiau de sigur sacrif
vremurile mai îndepărtate, erau luate şi aruncate de p
Tibru, fiind de faţă pretorul, pontifii şi cetăţenii *optim*
vechi vorbesc de 30 de păpuşi.

Simbolul aruncării în apă eră, *poate,* sau îngroparea
invocarea ploilor.

Intre obiceiul românesc şi cel roman, e deci o mare

Obiceiul e şi la Greci (chipurile lui Andonis şi Afro
cete de femei, erau aruncate în mare). La Ruşi e obic

chipuri numite *Iarillo, Kastroma* şi *Kostrubonco.* In Bohemia, păpuşa aruncată în apă închipueşte moartea *(Srrut* sau *Marena).* In Polonia, obiceiul de a se aruncă în fiecare an chipurile *Marzanei* ar fi o rămăşiţă a nimicirii idolilor de către *Miesco,* primul principe creştin al Poloniei.

f. Ca etimologie, Săulescu zice: «Cuvântul *Calian,* analizat în refrenul *Iane,* Iane-Caliane, ne reduce până la loaniţiu numit şi KaXoccoavvyjg (bunul Ion), Kaloian şi Kali-ean, fundatorul Imperiului Mesio-Roman din Bulgaria şi al Daco-Românilor în Dacia. 1204».(1)

D. I. Aur. Candrea, loc. cit, se gândeşte **la** *lut,* din care e făcut călueanul. Lut, în paleoslov = KaxL. Rămâne de supus ipotezelor particula *oian.* Numele de Caloeaii **nar** fi o conrupţie de adj. paleoslov **KaxfcHT**>=efe *lut?*

Asupra lui *lene, Iane,* prepus, nu ne trebuesc multe consideraţiuni. Sfârşitul de multe ori se rupe din cuvinte **şi** se pune înaintea lui sau în urmă, în cântece **şi** exclamaţii.

Ciocârlie-lie

Pasăre gălghie (gâlbie, gălbue).

Tot **aşa** cuvinte întregi, ca în frumosul cântec:

Geme,
Codrul geme,
Geme,
Ca i-i rău
Că-1 plouă mereu.
Şi ploua de varsă

Codrului nu-i pasă,
Că i-i frunza deasă.
Sus e frunza deasă,
Jos e umbra groasă;
Sus frunza-i măruntă
Jos umbra-i rotundă. (2)

10. *De-a calul.* E cunoscut mai în toate părţile Românilor. O decriere de chipul cum se înjghebează pe la şezători(3) e următoarea: «doi spate la spate se leagă cu ceva de brâu şi se pleacă cu capul în jos. Se acoperă cu nişte sumane, aşa fel încât unul pune o mânecă în cap, formând capul calului, la care aşează de amândouă părţile câte o lingură, formând urechile. Apoi se descing (alţii) de câteva curele şi i le pun pe (în) cap, în loc de

(1) S. FI. Marian, *Dese. pop. rom.,\).* 300.

^2) Din col. mea inedită, înscris la No. 1504. Auzit dela Tănasă V. Dobre, din Ţepu, jud. Tecuciului.

(3) Iată cum e descrisă o şezătoare din Giuleşti, judeţul Sucevei: «In acest sat, ca în multe părţi locuite de Români, sătenii căutând a schimba vieaţa lor monotonă, fac şi dânşii petreceri felurite.

In lungile nopţi de iarnă, pe când cei mai bătrâni cisluesc în crişmă dinaintea unui pahar de rachiu, flăcăii şi fetele se adună la o casă său două, formând şezători.

Fetele cu furca în brâu, sunt adunate să facă un spor, iar flăcăii înaintea ibovnicelor

frâu. O mânecă este lăsată în urmă, prin care celalt bagă un bă puind coada cu care loveşte în toate părţile. Unul care-i mai uşor călare, de unde struneşte calul. Se plimbă cu el prin casă, făcând de vânzare. Unul se face cumpărător şi îl negoaţă, începând dela mare, merge tot descrescând, până când cumpărătorul îi dă «un l ort». Zicând astfel, stăpânul răspunde:

— Decât ţi 1-oiu da cu un leu şi un ort, mai bine să-1 văd mo

Finind aceste cuvinte, aruncă de pământ o oală cu cenuşă ce o mână. Toată casa se umple de cenuşă. In acest timp, în mijlocul de râs, provocat de tălmăşagul cu şic(!) al negoţului, se desfac cei legându-se de cingători şi călăreţul rămâne jos.»(l)

In Ţigăneşti, judeţul Tecuciului, la 10 K. S-E. de Ţepu, se joac mai şi tot la priveghiu. La intrare îi întâmpină gloata cu cuvinte

— Bun sosit fete-logofete !

— Mulţămesc d-voastră, oameni buni!

— Dar de unde vii şi'ncotro porneşti ?

— Apoi multă cale am bătut. Am cutreierat împărăţiea lui N RoşTmpărat, şi acum mă îndreptam spre împărăţia lui Verde-Imp

— D'apoi, îi bună pace între noroade, logofete ?

— Bună, oameni buni, doar numai Verde-Impărat tot se mai vânturile şi gândurile.

— Calul nu ţi-i de vânzare, logofete ?

— Ba de vânzare, gospodare.

— Şi cât ceri pe el?

— Dă ! cât să cer ? Ia să-mi dai o sută de galbeni, zece sorocoveţ orţi, şi al dumitale să fie.

lor se silesc cari mai de cari să facă câte şi mai multe năzdrăvănii. Aici la ca la ori şi ce adunare de flăcăi şi fete, se păstrează un obiceiu vechiu: din ti fac câte o pauză, lăsând la o parte lucrul şi jocul; fiecare flăcău îşi iea câte o duc de o parte de bătrâni, în cămară: o odăiţă mică ce se află mai la toate răneşti. Acolo flăcăul ţine pe fată în braţe, o sărută, o mai strânge, o mai pi gâdilă, cu un cuvânt, se drăgostesc. Numai spor de lucru nu se face la şez flăcăii, prin năzbâtiile lor, provoacă râsete ce fac pe fete să se ţină cu manil La şezători au uneori şi scripcari ori cu fluierul.» *(Şezătoarea,* Fălticeni, An.

O descriere prea frumoasă a unei clăci (şezători) a dat-o şi d. M. Sadovean , în *Sămănătorul,* An. III, p. 608 şi urm. (Fragment din «*Crâşma lui Moş-P* vezi: *O şezătoare la ţară sau povestea lui Moş-Albu* de A. Pann, Op. compl. °1-1, p. 250; A1. Michăilescu: *Crâmpeie din vieaţa ţăranului român,* p. 64—65; *Claca dela Moş-Dan* în *Sămănătorul.* An III, p.' 661—667.

(l) *Şezătoarea,* rev. de folklor. An I, p. 273- 274.

— Ceri cam mult, fete-logofete; eu tot să-ți dau treizeci de galbeni, trei sorocoveți și un ort.

— Deară ! ce spui dumneata ! Decât să-1 dau pe treizeci de galbeni, trei sorocoveți și un ort, mai bine să-1 văd mort.

Şi pocneşte una în oală de o strică şi sbucneşte afară în râsetele celor din casă. (1).

In Suceava Bucovinei se joacă întocmai ca în părțile învecinate ale Moldovei, numai că se chiamă *dea cămila.* Purtătorul, al patrulea jucător, are un fes în cap. El își plimbă cămila de colo până colo, lăudând-o, că doar a cumpărâ-o cineva. După ce cămila joacă, vine treaba la ruperea prețului, când cumpărătorul îi dă două parale; iar vânzătorul zice:

— Decât aş da-o cu două parale, mai bine o ucid şi-o arunc în râpă. (2).

In Vicovul-de-sus, Bucovina, jocul se cheamă *de-a calul,* iar stăpânul, cât şi-l poartă, zice :

Feri! feri! fereşte-te, lele,
Că-i cam cu năravuri rele,
Şi te-a lovi în măsele,
Şi-i rămânea far' de ele !

iar la urmă:

— Decât cu atâta, mai bine i-oiu crăpa capul. (3).

In Transilvania se chiamă *de-a vaca.* Unul vine de afară în brânci, îmbrăcat cu multe bulendre pe el ca să fie gros. Pe cap are o oală plină cu cenuşă. Vaca-i de vânzare.

«— Cu 4 fl. nu v'oiu da-o, ci de cumva vi-i de cumpărat, dați-mi 2 fi. 50 cr.» La urmă, el cerând cu mult mai puțin decât îi dau ceilalți, zice :

«— Q$_{u}$ 4 fi, 50 cr. nu pot eu să dau o aşa vită bună, ci mai bine o pocnesc în cap !» (4).

16. *De-a cucu.* Sub numele de *de-a pitita* se joacă prin județul Prahova, după cum mi-a spus camaradul meu sublocot. Teodor Vişinescu. Pot fi ori cât de mulți jucători. Unul căzut la sorți, sau prin bună înțelegere, stă într'un colț cu palmele peste ochii închişi şi numără tare : 1, 2, 3, . . . până la un număr hotărît de mai înainte; ceilalți, la acest număr, trebue să fie ascunşi, asâ ca să nu se vadă.

Când cel ce numără a sfârşit, întreabă tare :

— Pitit?

(1) A. E. Michăilescu, *op. cit,* p. 12.
(2) S. Fl. Marian, *Immorm. la Rom.,* p. 206.
(3) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 106—107.
(4) Idem, *ibicl,* p. 207—208.

Dacă i se răspunde că *nu,* el urmează a mai num
punde : *pitit,* cel singur pleacă în căutarea celor ascun
pe unul; cum îl vede căutătorul, aleargă la locul u
şi cu o pietricică bate de trei ori în alta; merge apo
seşte, acelaş lucru se întâmplă. Să zicem că unul d
şează şi se duce el de bate de trei ori în pietricică; î
pierde toate drepturile. Dacă sunt cinci ascunşi şi ave
1 prins, 2 prins, 3 scăpat, prinzător rămâne tot cel v
sunt prinşi, prinzător se face numărul 1.

In alte părți din Muntenia acest joc se numeşte
unele asemănări cu jocul A. I. 19. Iată trei cântece
unul dintre jucători şi cel legat la ochi, numit dup

1. — Pe ce şezi?
— Pe drac. (1)
— Du-te la bărbat!

— Pe ce şezi?
— Pe nuiele.
— Du-te la muiere.

— Ce-ai
— Pâne
— Ieşi pe

Dar alalt
Pâne cu
Iea-te dup

2. — Babă-oarbă unde-ai mas?
— Pe cuptor.
— Şi ce-ai ars?
— O catrință şi-un cojoc !
— Babă-oarbă, zău, mă joc !

3. — Babă-oarbă unde-ai mas?
Babă-oarbă ce ți-ai ars?
— O mânecă de cojoc.
— Dă-te 'ncoa în joc. (3).

Relativ la acest joc, G. Dem. Teodorescu scrie în
mână cu jocul elin [xuc'vSa descris astfel de Pollux :
închizând ochii (xarajiâcov) strigă : pitiți-vă ! (yuXdhxou,
şi aleargă după cei ce fug (uTroçpsuyovTcov). Acela pe c
şi închide ochii ca cel dintâiu. (4).

(1) Mai probabil: *darac,* după arătarea d-lui căp. medic Gh. S
(2) Papara e o mâncare preparată clin pâne rece amestecată
apa fiartă în clocot. (G. D. Teod.).
(3) G. D. Teodorescu, *Poez. pop. rom.,* p. 196.
(4) G. Dem. Teodorescu, *o.* c, p. 187.

18. *De-a domnul* In Transilvania cele două lemnuşuri se chiamă *albe;* pe una e făcut semnul: cruce (+), iar pe cealaltă numărul cinci, latin (V). «Jumătăţile acestea de lemnişor le aruncă apoi fiecare pe rând şi după cum se aşează pe masă, i se *scrie* celui ce le-a aruncat şi pedeapsa care constă din bătaie la palmă». Cum se vede, aşa pe înţelese acest joc nu e descris. (1).

•In Muntenia jocul e numit *de-a armaşul,* iar beţişoarele sunt înlocuite prin *arşice.* «Copiii surchidind un arşic după învoelile ce au, unul dintr'înşii este proclamat ca armaş, iar altul ca împărat. Armaşul, cu o basma răsucită, cu o curea sau cu o nuia, trage pe rând celorlaţi la palmă, câte i se ordonă. Dialogul lor e scurt, consistând din aceste întrebări şi răspunsuri:

Armaşul: — Câte să-i dau, împărate?
Împăratul: — Dă-i. . . sărate, dă-i . . . dulci . . . .(2)

Altă descriere: «Se pun copiii rând. Cel din capăt iea un *arşic* în mână, adică un ciolan dintre încheieturile dela picioarele dinapoi ale mielului, şi-l aruncă în sus. De cade arşicul cu partea cea netedă dela partea cea îngustă, atunci cel ce l-a aruncat e *domn;* de cade cu cealaltă parte îngustă, care are o săpătură firească în formă de S, e armaş; de cade cu partea cealaltă, atunci pe cel ce a aruncat îl numeşte *tâlhar* şi el merge dinaintea domnului şi armaşului să-şi iea pedeapsa dela armaş, după placul domnului, adecă lovituri la palmă: dulci, acre, chipărate, fierbinţi, sărate, linse, din fundul iadului. Jocul urmează aşa, schimbându-se rolurile după cum cade arşicul.» (Gr. Perianu, Tutova, corn. Bogeşti.) (3).

21. *Focul* Acest joc mai poartă şi alte numiri. Sub numele de *de-a leafa* «se aranjează astfel : Se iea o draniţă şi se ciopleşte la un capăt mai lat, iar la celălalt mai îngust dându-i-se forma unei lopăţele», care lopăţică, în unele sate din Bucovina se chiamă *leafă,* iar în altele *leaşcă.* (4).

Se pun apoi mai mulţi inşi, feciori şi fete, roată într'un ungher de casă. In mijlocul lor stă unul în picioare; pe acesta îl ţine altul cu manile la ochi,

(1) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 223.
(2) G. Dem. Teodorescu, o. c, p. 196.
(3) In *Etym. Magn. B,* col. 1681.
(4) «In unele sate din Bucovina, leafa este şi lopăţica cu care se *tăpşeşte* sau *lăpşeşte* mămăliga, înainte de a o răsturna din ceaun pe fund. In alte părţi ea este mult mai mare şi slujeşte la raderea povidlei de pe căldarea care fierbe. E şi un munte pe hotarul Fundul-Moldovei: *Lefele.»*

In Ţepu *leafă,* pe lângă înţelesul obişnuit de: salar, soldă, se mai chiamă şi partea lată a toporului sau sapei. Ţi-oiu da o leapşa = ţi-oiu da o palmă; a lepşi = a da o palmă cuiva; se zice: *păturesc* mămăliga cu lopoţica. Povidla = povirla = magiunul.

ca să nu vadă nimic. «Pe când cel din mijloc e
unul dintre jucători îl loveşte cu leafa peste spate
lasă de ochi, anume ca să ghicească cine l-a lovit.
ce l-a lovit locul său, iar cel ce ţine ochii, de nu gh
leafa, şi cu cât unul mai greu ghiceşte, cu atât m
până ce trebue să ghicească. De multe ori cel din r
şi să nu prinză de grabă pe cel ce l-a lovit, se pune
sau un scaun». (1).

Cu numele de *de-a cleapjaje* joacă şi în chipul
mulţi băieţi, într'un şirTUnul dintre dânşii ţine pe
altul dinapoi; îi *dă o cleapşa,* adică o palmă pest
pătat cleapşa, îi dă drumul, şi el trebue să caute p
gâceşte, îl apucă de cap şi-l pune în locul său, ia
ce l-a lovit, mai capătă o cleapşa, tot aşa până ce
clepşit».

Cuvântul *cleapşa* e foarte uzitat în Bucovina. Del
verbul *a* ctejp_$ij==.a pălmui, a bate; adj. *clep*
subst. *clep^Ml* = pălmuitul: Ce voeşte clepşitul a
mine? In fine, *clepşită* = bătut la cap, prost, năuc.

23. *De-a hoţii.* Copiii se despart în două tabere,
cari au să fugă, alta pe dorobanţii cari au să alerg
pe capul hoţilor, îi ţine ochii închişi cu manile,
aducându-1 la cele două şiruri, îl jură după obice

— De te-i uita,
Să-ţi sară ochii în patru
Şi ţie
Şi mă-tii
Şi lui tat-to !

După aceea îl întreabă, mai înainte de a hotărî
hoţi şi care dorobanţi.

— Cum se hotăreşte ?
— Pe strâmbătate!
— Atunci, nu se poate !

Iarăş ocoleşte, până va declara că hotăreşte cu
întreabă !

(1) S Fl. Marian, *Immorm.,]).* 200—201.
(2) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 203—204.

— Cum hotăreşte ?
— Pe dreptate !
— De dânsa să ai parte !

Cel ţinut la ochi pronunţă atunci, arătând cu mâna în dreapta si în stânga:

Voi,
Dorobanţi,
Armaţi,
După eî să alergaţi;

Voi,
Hoţi,
Toţi,
Să fugiţi ca nişte Netoţi (1).

24. *Iapa prăpădită.* Jocul de cărţi e o patimă a tuturor popoarelor *civilizate;* noi îi ştim felul de astăzi şi de aceea de multe ori îngrijorarea ne-a făcut să luăm măsuri împotriva acestei pătimaşe îndeletniciri. Iată o relaţie despre jocul de cărţi în ţerile noastre, lăsată de un călător englez, William Macmichael, de pe la 1817. Ajunge în Iaşi, pe care-1 descrie, şi vorbind apoi de păturile societăţii zice despre boier: «Când şi-a mântuit plimbarea, boierul rîioldovan se retrage la whiest sau faro, unde pierde într'o sară 500 de galbeni. *Sunt atât de stăpâniţi de jocul cărţilor* şi noţiunile lor de morală publică sunt atât de Jibere, încât ofiţerul care are titlul de agă şi datoriile de poliţaiu în oraşul Iaşi, se vede deseori ţinând bancul la faro» (2). Şi trecând prin Bucureşti: «locuitorii Bucureştilor sunt tot atât de dedaţi la viciul jocului de cărţi şi la iubirea de cheltueală în general, ca şi cei din Moldova» (3).

Trecând la jocurile pe cari copiii şi le fac cu cărţile, mai găsim:

Ootrobonţul. La acest joc cărţile se împart ca şi la concina dreaptă, adică câte patru; luarea de jos nu se face însă sub ochii tovarăşului de joc, ci pe ascuns, putându-se lua, ca pildă : 7 cu 7, dar şi 3 cu 9, etc. Cărţile luate se pun cu faţa în jos. Dacă tovarăşul, carfe priveşte, crede că cel ce a luat a luat pe nedrept şi vrea să-1 cerceteze, să vadă dacă-i de bună credinţă, strigă:

— Cotrobonţ!

La acest strigăt, luătorul trebue să întoarcă cărţile pe faţă. Dacă el a luat pe nedrept, toate cărţile sale trec în partea celuilalt; dacă a luat pe dreptate, adică întocmai ca la concina dreaptă, toate cărţile învinuitorului trec în partea sa,

(1) G. Dem. Teodorescu, *o. c,* p. 200. «Netoţi se numiau ţiganii nomazi veniţi în stare semibarbară» *Azi,* mai repede: prost şi rău la minte=nebunatec, tont.
(2) N. Iorga, *Un călător englez în ţerile româneam Arhiva,* Iaşi, voi. VII, p. 19.
(3) Idem, *ibidem,* p. 34.

Acest joc se mai chiamă şi *cotrobond* sau *controb*
contrabandă, cunoscută pe malul Prutului, judeţul F
corn. Băseşti).

Spatia. Se pun toate cele cincizeci şi două de căr
care jucător trage câte o carte pe care o lasă jos, dac
Dacă îi pică una, cu această spatie culege toate c
găseşte nimic jos, spatia se lasă jos sau se iea de
(Aceeaş localitate). De altfel tragerea cărţilor pe rând
jos, se obişnueşte şi pentru jocul concinei drepte, c

26. *De-a ineluşuHn vârteguş.* In Bucovina se numeş
sau *veriga.* Se joacă întocmai, numai că cel ce cânt
pe care-1 pune pe cercul celorlalte degete zicând:

— Ineluş
Invârteguş,
Pe-acui deget te-am pus?(1).

27. *Jocuri de flăcăi şi fete mari.* întregul vocabul
tari nu se poate da, decât când se va sfârşi şi vocabu
din toate părţile. Iată altele câteva:

Alămâia seamănă cu *polca şotişă.* In ţinutul Tu
Flăcăii şi fetele, perechi-perechi, fac un pas înainte, unu
împrejur, cât în partea dreaptă, atât şi în stânga. «E
pe vremea lor nu cunoşteau alt danţ mai frumos». M
poi cuprinde patru paşi. Diminutive: alămâiţa şi lăm

Alivencile. Ion Creangă ne pomeneşte de acest joc
doina care te umple de fiori, corabiasca, măriuţa, ho
tura, ca la uşa cortului, hori şi alte cântece sculăţel
până ce asudam podelele şi ne săriau tălpile dela
tot» (3).

^ Descriere din judeţul Iaşi (4): Perechi de câte un
şi femei amestecaţi, când sunt mai mulţi bărbaţi sau
cu paşi mărunţi şi repede spre dreapta şi spre stâng
tiri rămâne numai o pereche în mijloc, iar ceilalţi p
scţul, iea dela un capăt pe toţi jucătorii pe rând, o

(1) S. Fl. Marian, *Immorm.,]).* 201. Alte două variante aprop
o. *c,* p. 197.
(2) *Etym. Magn. Horn.,* p. 686.
(3) Ion Creangă, *op. compl.,* ed. II., p. 65, Minerva.
(4) *Etym. Magn. Bom.,^.* 899.

ei^ şi-1 învârteşte; apoi îl lasă şi iea pe al doilea, etc. Toată, hora se învârteşte odată la dreapta şi odată la stânga, fiecare aparte; se opresc, bat din palme şi strigă: *Joi sau Marti.* Hora se formează la loc şi iese altă pereche; şi aşa se urmează până ce perechile sau sfârşit.

In Covurluiu se strigă: *Alivenci,* iar alții zic în glumă: *AUvenci-plăcinte-goale.*

In Iaşi i se mai zice acestui joc şi *alivenci-plăcinte.*

In Tutova: *hora lui Livente.*

In Neamț; «Alivencile este (sunt) un fel de horă evreească.» Etimologia cuvântului ar ieşi, ştiind că la acest joc toți jucătorii se învârtesc (nemțeşte: *oile winâen),* iar strigătul *Joi sau Marti* ar ieşi tot din nemțescul *[so man tanzt* =aşâ se joacă).

Prin alte părți din Moldova se strigă ca şi la *Lugoşanca:*

Aşa joacă pe la noi:
Şi'nainte şi'napoi,
Iacă, iac'aşâ.

Aria alivencelor, culeasă în Moldova se găseşte în: Vulpian, *jocuri de brâu,* No. 13, reprodusă apoi în *Etym. Magn. Rom.,* p. 898—902.

Alunelul e foarte răspândit pe malurile Oltului. In Dâmbovița se numeşte şi *alunaş* sau *alunică.* Se cunoaşte şi în Râmnicu-sărat(1) «La alunei, jucătorii, băieți şi fete, se țin de mână ca în orice horă, apoi fac trei mişcări duble spre dreapta pornind cu piciorul drept înainte, mişcându-se înainte şindărăt; de aici, patru mişcări simple numai spre dreapta, după aceea se reîncepe acelaş lucru spre stânga, însă tot cu piciorul drept înainte. Se joacă iute». Cântecul:

Alunei cu alunele,
Drag mi-i neică cu sprincene,
Deştele (degetele) numai inele.
Alunei dărăpănat,
Drag mi-i neică sprincenat,
Şi cu semne de vărsat (!)

Alunei cu craca'n dos,
Aoleo ce om am fost,
Că m'ai săturat de post;
Nu mă laşi pe cârnelegi,
Să-ți dau gura să te'nneci.
(I. Poppescu, Dolj, c. Băileşti.)

Jucătorii bătând în picioare, de câte trei ori la fiecare oprire, cântă în unele localități:

Azi e Luni şi mâne Marți,
Alunelul să mi-l bați;
Azi e Mercuri, mâne Joi,
Alunelul la bătăi!
(Preot. I. Stăneseu, Vâlcea, corn. Recea.)

(1) *Etym. Magn. Rom.,* p. 957.

Iar în altele :

Alunei cu alunele,
Vin' la maica băietele
Prin crânguri şi prin vâlcele,
Să te joci mereu cu ele !

Aşa se cântă şi prin Romanați, de unde iată şi aria
profesor Moceanu (1):

Arcanaua. Se mai numeşte şi *arcau.* «Țuțuenii, mai
joacă acest joc care şi se asamănă întru câtva cu *hor*
«Să jucăm moldovineasca de mână, sârbeasca de brâ
(ioan G.Ionescu, Iaşi, corn. Miroslava). Jocuri țărăneşti:
arcanul, țigăneasca...» (3). Următoarea descriere a
şi a *arcaului* o datorim d-lui Alex. Pop (Transilvania, Nă
In Bucovina arcanul se joacă de flăcăi şi fete. Se face
mâni, dar fără a bănănăi cu ele. Mişcarea e dela stân
tactul muzicei încep cu piciorul drept, trei paşi înainte
direcția mişcării. Isprăvind pasul al treilea, se opresc

(1) *Etym,. Magn. Rom,* p. 955-956
(2) *T. T. Burada, *Almanah muzical,* 1877, p. 63.
(3) Jipescu, *Opincaru,* p. 52.

tact, şi fac un pas cu piciorul stâng spre piciorul drept, readucând corpul în poziţia dela început. Această mişcare se face continuu după tactul muzicei. Obişnuit cercul se află deschis, cu un *vătav* în frunte, care ţine în mână un băţ, bătând cu el tactul la unele figuri ce le intercalează. După un interval oarecare, la isprăvitul unui tact, vătavul ridică băţul strigând : *unu'nainte /, unu 'napoi! una bună şi la drum!* Atunci se opreşte şirul, face un pas cu piciorul stâng pe dinaintea piciorului drept şi întoarce piciorul drept pe dinaintea celui stâng. Oprindu-se pe piciorul drept, aduce lângă el piciorul stâng şi la ultimul tact bat cu toţii cu piciorul drept în pământ. Apoi urmează ca la început, până când vătavul porunceşte: *doi'nainie, doi'napoi, trinainte, tri'napoi,* etc.

Un dans numit *arcăneaua* se joacă pe valea Someşului mare, în comuna Sângeorz, numai de feciori. In mişcări are multă asămănare cu *arcanul* din Bucovina, cu deosebire mai ales că nu merg în cerc regulat, ci după cum vrea să-i ducă *vătavul* Mersul este tot trei paşi înainte, însă fără ca piciorul stâng să-1 mişte în direcţia celui drept şi să vină cu faţa către centru, ci unul după altul urmează tactul muzicei şi după trei paşi balansează un tact pe piciorul drept şi unul pe piciorul stâng. Jucătorul cel din urma şirului trebue să se ferească de vătav, căci acela ajungându-1 îl loveşte cu băţul. De multe ori se întâmplă că, ferindu-se, nu-şi mai ţine paşii regulat, ci fuge şi numai după încetarea ameninţării reîncepe jocul. De mâni nu se lasă, chiar dacă i-ar împiedeca ceva în cursul jocului. Mişcări depăşi regulaţi înainte şi înnapoi, ca la *arcanul* din Bucovina, la *arcăneaua* nu se fac.

D. Vulpian are două arii (Hore, No. 1 şi 2).

Ardeleneasca, [ardeleana, ardeleanul, ardeleneşte, ungureşte (în Rucăr), ciobănaşul (Ialomiţa, Neamţ), ardeleneasca de învârtit = toboşanca (părţile Haţegului), abrudeana, haţegana, someşana (Transilvania), lugoşeana (Banat), de mână = de învârtit]. «Acest danţ ţărănesc, poate cel mai interesant din toată coreografia românească, care e atât de avută», se joacă astfel (după prescurtările d-lui Al. Pop, Trans., corn. Sângeorz): Are două părţi; întâia e un fel de plimbare a perechii,— un bărbat şi o femeie —, câţiva paşi înainte şi câţiva înapoi; a doua e învârtirea femeii în jurul bărbatului. In Sângeorz, perechile îşi dau manile drepte. Fata face cinci paşi înainte după muzică; pe al şaselea îl împiedică, se întoarce înapoi, face cinci paşi şi pe al şaselea îl împiedică; aceştia sunt mai înceţi şi mai scurţi ca cei dinainte. Fata repetă. Bărbatul, la câte două tacte, face un pas mic, aşa că în joc se face un fel de înaintare în formă de cerc. Bărbatul însă poate face şi mişcări vioaie şi chiar sărituri, însă se ţine de tact. Partea a doua, care este adevărat *ardelenească,* începe cu *pe sub mână, peste cap* sau *o dă peste cap;* bărbatul învârte femeiea de 2-3 ori ţinând-o de mâni pe sub mâna lui.

La întâia învârtire vin aşa: umărul drept al bărbatulu
stâng al femeii. Bărbatul prinde cu dreapta pe femeie d
pune dreapta pe umărul stâng al bărbatului, iar stânga
lui. Bărbatul, cu dreapta, poate face ori ce mişcări, d. p
să pocnească din degete. Piciorul lui drept stă pe loc; s
împrejurul dreptului. Femeiea păşeşte după tactul muzicei
După 2 3 tacturi, se opreşte repede şi se învârt în s
de'nvârtit se continuă după voie. In acest timp, bărbatul
ferite versuri lirice, satirice sau cătăneşti, = *să cimpoească*
să descânte = să chiue. Pe alocurea, partea întâia o joac
Un bărbat poate luâ şi două femei şi atunci zic că joacă *bă*

Strigături :

Unde joacă doi mocani,
Par'că joacă doi curcani,
Hi! hi! hi!
(T). Georgescu, Ialomiţa, corn. Coşeren

Ungurean cu suman scurt,
Nu şedea 'n Moldova mult
Şi te du în ţara ta,
De-ţi mănâncă slănina;
Că de când venişi la noi,
S'a scumpit brânza de oi,

Făina de păpuşoi
Ungurean c'o bia
Toată vara cară
Ungurean c'o bia
Toată vara cară
(V. Gărdescu, Nea

Prin Haţeg se fac în joc figurile: *trei schimbate în lo*
rita în vârvări.

G. Asachi în *Gazeta de Moldavia.* 1851, No. 15, atrage
asupra acestui joc şi-1 găseşte asămuitor cu *tarantella*
Italia. (1).

D. Vulpian în colecţia sa are arii pentru *ardeleneşte*
curi de brâu, No. 2, 7, 11, 12, 15). Iată una publicată d
manacul de învăţătură (Iaşi, 1851) ca fiind prea puţin c

9

ii * i * -o-o-o- -o-o-o- -o-o-o-o- 3 :

(1) *Etym. Magn. Rom,,* p. 1522 -1530.

Fine

Ual segno.

Ariciul (Iaşi, Vasluiu, Tutova, Covurluiu, Dolj, Teleorman. De ce n'o fi şi prin Tecuciu?) «Se joacă în două feluri. 1°: Flăcăii şi fetele îl joacă în chip de horă: 2° La munţi *ariciul* e un danţ comic; dănţuitorii, după ce prind chef, fac pe unul dintr'înşii ariciu, care se întinde imitând *întogniai* mişcările acelui animal, iar lăutarul cântă aria şi cuvintele, toţi ceilalţi privind şi făcând haz.» (I. Popescu, Dolj, corn. Băileşti).

A-riciu A-riciu po-go ce-ai că - tat p'a

A-riciu A-riciu po-go ee-ai că tat p

Dra-cul te-a a dus p'a ici A-riciu

Dra-cul te-a a - dus p'a ici A-riciu po-go - niciu A-rici

Cuvintele acestei arii sunt :

Ariciu, ariciu pogoniciu } bis
Ce-ai căutat pe-aici ?
Dracul te-a adus pe-aici } bis
Ariciu pogoniciu!

Frunză verde s
Ariciu, pogonic
Pleacă ariciul l
Ariciu, pogonici

apoi cu acelaş refren şi repetiţie urmează:

Pleacă astăzi că se 'nsoară
Şi ea fata lui Cicoară.
Frunză verde trei *oglici,*
Cu *plăntici*

De sfârc de bic
Frunză verde d
Cu cerce
De ghioc

şi se încheie cu:

Frunză verde zarzărei,
Ariciul e mititel
Mor fetele după el
Că e mic şi *giumbuşel.*
(P. D. Ciocălteu, Dolj,

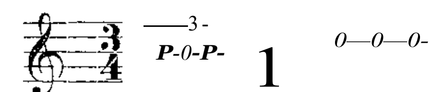
In Moldova, o variantă se chiamă *şubet* (T. Speranţă) (1).
Armeneasca şi *blănăreasca* cu melodiile lor (2).
Arnăuţeasca «Arnăuţeasca (3) am luat-o dela Arnăuţii a

(1) *Etym. Magn. Rom.,* p. 1652—1655.
(2) T. T. Burada., *o.* c, p. 63.
(3) Idem, *ibid.,* p. 64.

noştri ca feciori, în coada caleştilor şi neavând altceva a face decât a da ciubuce şi cafea». Sulzer a vorbit deja în secolul trecut despre *arnăuţeasca,* pe care o jucau la noi lefegiii arnăuţi din garda beilor fanarioţi (1). Arnăuţii au dispărut din ţară, dar jocul lor, un fel de horă, a rămas în popor.

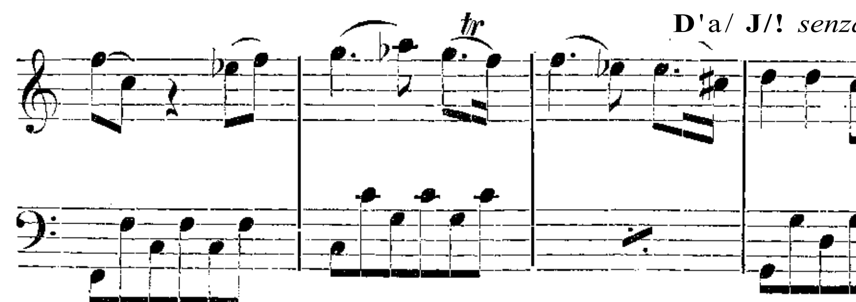
«Arnăuţeasca se joacă mai încet decât *alunelul;* se joacă tot îndreaptă; se bate în loc cu piciorul stâng de trei ori şi apoi cu cel drept în acelaş loc şi se mişcă hora ocolind odată ; de aici iar o bate şi tot astfel cât vor să ţină jocul». (I. Preoţescu, Olt, corn. Râjleţu-Vieroş). Iată muzica acestui danţ, cum se aude în Moldova (2):

Moderato.

(1) *Gesch. d. tr. Bac,* II, p. 423.
(2) *Etym. Magn. Rom,,* p. 1718—1719.

Atica. Joc propriu judeţelor Prahova şi Buzău. «Atica se joacă în
următor : Flăcăul iea de mână o fată, se opresc faţă în faţă, fac trei
din mâni: una la dreapta, una la stânga şi alta iar la dreapta; o por
la dreapta, apoi pornesc înainte făcând trei paşi spre dreapta, se în
răş, etc. Perechi pot fi una sau mai multe. Când joacă numai flăcăi,
atunci ei se prind de mâni sau cu manile pe umeri, ori cât de m
şi la *sârbă* ori *brâu,* făcând apoi aceleaşi mişcări. Sătenii ţin foa
la *atică».* (Prof. B. Iorgulescu, Buzău). Cântecul lăutarilor e ca mai
cu patru tacturi lipsă din partea III (1).

(1) *Magn. Etym. Rom.,* p. 2083—2084.

» * »

± = 5

zfcz

zh:

Băiețelul, joc de brâu, în partea de sus a Moldovei. Aria în Vulpian, Jo- **CMW** de *brâu,* No. **29** «dela moş Paraschiv din Bârlad».

Băluță (hora lui Băloiu,în Dolj — *mânioasa,* în Vâlcea).

«Această horă se începe în cerc, adică *de mână rotundă* şi se joacă făcând doi paşi înainte, cu puțină înclinare spre dreapta, astfel că jocul se învârteşte încet. Lăutarul, sau mai cu seamă jucătorul gureş, strigă :

— Hi, băluță, hi !...
Foaie verde busuioc,
Trageți hora mai în loc
Ca la noi la Topolog,
La Marița peste Olt!
Foaie verde de răchită
Ia vedeți că e greşită!...

sau :

Foaie verde busuioc,
Pe loc, *băluță,* pe loc
Să mai aibă şi-alta loc !

După ce joacă aşa câtva timp prinşi de mână, conducătorul jocului strigă :

Foaie verde de trifoiu,
Şi la dreapta câte doi ;

atunci hora se rumpe îndată, jucătorii se întorc la dreapta câte doi, obişnuit un bărbat şi o femeie, manile le pun pe spate şi hora urmează tot în cerc, dar perechi-perechi.

După câtva timp, capul jocului strigă :

Foaie verde busuioc,
Faceți hora iar la loc ;

şi perechile atunci se lasă de braț, revin la front şi se i
reîncepând hora ca întâiu. După un interval, capul jocu

Şi la stânga tot aşa ;

sau:

Foaie verde de trifoiu,
Şi la stânga câte doi !

sau :

Foaie verde şi-o lalea
Şi la stânga tot aşa.

Atunci se face acelaş lucru ca şi la stânga, dar cu
inte» (I. Haiducescu, pentru Gorj şi Vâlcea) (1).

Aria acestui joc se găseşte in Vulpian, *Jocuri de brâ*
se aude în Vâlcea.

Bătuta, tot un fel de brâu, are următoarea arie, dup
jud. Tecuciu şi Tutova:

Allegro.

tr

tr

(1) *Etym. Magn. Rom,,* p. 3092 3095.

p—p-o-o •

o-PT--P—P-o--o

Jr

« 3 =

±±j£

-o—o-

-o—~j—o-

3=

Brâuleț/al e un brâu care se joacă forte repede; e greu şi-1 poate juca şi unul singur; cere mare meşteşug ca să se poată nimeri deopotrivă la toți. Iată-i aria, cum am auzit-o în județele Tecuciu şi Tutova:

tr

o #—o-

o*o

coada

i?ora. Iată două melodii, una numită aşa: *hora,* ia *țărănească* (dacă poate fi şi astfel!) sau curent: *hora*

I

5

* -o- -o- -o-

Se aude în județele Tutova şi Tecuciu.

Se aude î'n județul Tutovei, de unde am şi cules-

Horodinca. Se joacă prin județul Tutovei, după c
şi când se joacă se strigă:

Hai să jucăm horodinca,
Că s'a măritat Anica (1).

Lugoşanca. Cântecul lugoşencei l-am dat în Memoriu
acum şi «ghiersu», melodia, aria, după cum am cu
județul Tecuciului.

(1) Mo^«. Bom., p. 1205.

Mărĭuta, vezi aici: *alivenci.*

Muşamaua. Cântecul *muşamalei* în Ţepu (Tecuciu) e acesta:

Foaie verde baraboiu,
Aşa joacă pe la noi:
Tot la dreapta câte doi,
Tot la dreapta câte doi...

Foaie verde muşama,
Hai la stânga tot aşa.
Foaie verde siminoc;
Hai să dăm hora la loc.

(Dictată de ilăcăul Alex. I. Mihaiu Popa.)

Cum vedem, cam aduce cu chiuiturile dela jocul *băluţă.*

Polca-horă. Când se joacă polca-horă, se strigă (1).

Hai să jucăm polca-hora
Că s'a măritat Tudora.

(Prin Tutova.)

(1) *Etym. Magn. Rom,,* p. 1205.

Polca-şotişă. Vezi aici jocul *alămâia.*

Pernele. «După masă, carul tras la uşa casei se u
perne şi levicere precum şi alte *obiecte de gospodări*
după ce au fost jucate pe sus de manile flăcăilor.
petrec (scene) hazlii; astfel unii flăcăi scotocesc prin
pe sus şi să ducă spre car niscaiva obiecte caraghio
In acest caz, intră în conflict cu soacra mică şi dis
hazlii" (1). E vorba de nuntă în Covurlui.

Romanul e un danţ de origine ardelenească; îl jo
mocanii din Dobrogea. «Romanul e un danţ de salo
naţionale, foarte complicat» (2).

Sârba. Sârba se confundă de cele mai multe ori c
românesc. Printre altele iată un amănunt interesant
aceste zile. „La o petrecere ungaro-română dintr'o lo
gurii au oprit cu strigăte *sârba* noastră" (3).

Pentru că-i un joc de frunte naţional, iată trei ar
şi cules din Ţepu.

(1) Ziarul *Cronica,* VI, No. 1452.
(2) D. C. Stere în *Viaţa românească,* I, No. 5, p. 267.
(3) *Neamul românesc,* I, p. 539.

Sârba cea nouă sau *Sârboaica,* auzită în Țepu:

Noi ţăranii dela ţară e un joc nou, cred că are şi cuvinte pe cari nu le-am-, putut afla până"'acum. Aria sa, după cum se aude în judeţul Tutova, e următoarea:

Tontoroiul e numit aşa din pricină că se compune
întocmai cum face şi ţânţarul care fuge când e alun
înţapă unde a fost mai înainte. Şi sborul lui e jucăt
chiuitură care cred că are legătură cu vorbele de n

— Hopa, hopa, *ţântăroiu,*
Că desar'am să te moiu
Intr'o oală cu uleiu,

— Ba-i
Mai de
Te-oiu f

Alte jocuri: *Banul-mărăcine,* cunoscut de toată l
Cimpoeasca,
Ciocănelele se joacă stând pe vine, sv
rând picioarele sub şezută,
Bura,
Floricica, în căt. Viltoteşti, jud. Fălciu
Focşeneanca, idem,
Galopul,
Gâscamd sau *gânsacul,*
Hangul,
Hora-unirii, legată de frumoasele amin
Hora, care în Bucovina se mai chiam
grăvită astfel de poetul Oct. Goga pentru părţile Ar

. , . De-aceea venit-am să văd înc'o dat'
Senina şi vesela horă,
Cumătră cu sufletul vostru curat,
Cu biata mea inimă, soră.

Aşa!, să le v
Vânjoasele b
Şi tropotul v
Tărâmul să

(l) Sim. PI. Marian, *Insectele,* ed. Acad. Rom., p. 329.

Aşa! M'aşteptaţi vin şi eu cu voi,
Cămaşa răsfrâng-o de mâneci,
Să'ncepem alaiul, vrăşmaşul alaiu,
De praznicul sfintei Dumineci:

Un pas înnainte şi doi înapoi,
La dreapta, la stânga'n nainte,

Un pas

Lăsaţi-mă! — Mă duc. Cetesc
In ochii voşti ai tuturora:
Nu e de rândul cetei noastre
Cel ce-a uitat să joace hora! (1).

Jidofcuţa, în Viltoteşti corn. Băseşti, jud. Fălciu,
Joiana, (pronunţ, pop. *gioiana),* idem,
Oiţa, idem,
Strouana,
Ţârâitura,
Ca la Breaza.

Iată câteva vorbe despre jocurile noastre populare: „doi ţărani, tineri novăceni, zic unul din scripcă şi altul din cobză. In jurul lor, în roată largă se mişcă încet, în dulce legănare, strămoşeasca horă, joc potolit, tacticos, în care se prind şi oameni mai în vrâstă, oneori moşi cu barbă albă—,ca să-şi mai aducă aminte de când erau şi ei tineri. La ţară, hora e temeiul jocului. Ea înfăţişează în închipuirea poporului, ca şi în cântecele poeţilor, împăcarea, frăţiia, unirea tuturora într'un singur cuget, — e veche dela întemeierea neamului nostru şi aceeaş a rămas în toate părţile locuite de Români. Celelalte jocuri se mai amestecă, se mai schimbă după locuri. Unele sunt vijelioase, cu mişcări repezi şi smâncite, cu încleştări de braţe şi învârtejiri ameţitoare ce parc'ar da să închipue o luptă, o răpire, o rupere de fugă" (2).

O relaţiune de samă din satul Sf. Gheorghe, aproape de Velestino din Macedonia: «Apoi în ploaia de soare, toată lumea o porni spre o pajişte minunată, pentru petrecerea zilei: hora,

înnainte statură bărbaţii, în urmă femeile.

In capul danţului era un bătrân încărcat de ani, eu pletele albe aruncate pe spate.

El începu astfel cântecul :

Când eram tânăr şi gione,
Totna (3) corulu (4) trăiziam
Mi zulipseau featele,
Mi mutriau (5) şi niveastele.

(1) Oct. Goga, *Poezii,* Budapesta 1906, p. 43.
(2) Al. Vlăhuţă, *România pitorească,* ed. II, 1902, p. 111-112.
(3) Totdeauna.
(4) Hora,
(5) Priviau.

Amu lailu-mi auşii (1)
Nu-mi vor featele,
Mi-agunesc (

29. *De-a luna.* Se joacă şi prin comunele din Vra
mai ales împrejurul focului care se face în bătătura
cuvintele rostite sunt asemănătoare cu cele scrise în
cul *leuca* (lioca), trebue să fie la fel. Copii prinşi sp

— Ce-i sus măi ?
— Luna, stai.
— Da dincoace?
— Leuc
Te-ai înt
Da-te jo

In acest timp alţii se bat cu *ţuşca,* iar altcineva c
din fluier, numit *cântecul priveghiului* (4):

tr tr

(1) Săracul de mine, am îmbătrânit.
(2) Mă gonesc şi nevestele (măritatele).
(3) *Sămănătorul,* V, p. 636.
(4) T. T. Burada, *Dat. rom. despre îmmorm.* Iaşi 1882, p. 1

30. *De-a lupul şi oile.* Pomeneală despre acest joc: *Viata românească,* I n. 2, p. 303.

33. *De-a mingea.* In satul Drăceni, judeţul Sucevei se joacă cam tot aşa. Jocul se mai chiamă *de-a hapuca* sau *de-a poarca.* Cu toate că descrierea jocului nu-i aşa de limpede, urmează întocmai :

a. *Ţicu'n patru.*

Se fac patru gropiţe în pământ. Două într'o parte la distanţă una de alta de un pas (în urmă). La depărtare de 11 — 12 paşi, se fac alte două, departe de un pas, una în urma celeilalte. Doi îşi ieau beţele în mână, mai cu osebire stăpânul mingei şi cu tovarăşul său şi intră la bătaie. Aceşti doi se aşează faţăn faţă cu piciorul drept în gropiţa *(baba)* dinainte. Ceilalţi doi, câte'unul la spatele fiecăruia, stând în *prijma* babelor dindărăt, Unul din cei dela spate aruncă mingea la celălalt. Cel cu băţul din calea ei dă să o lovească. Dacă a putut-o Iovi şi a aruncat-o departe, de regulă trebue să meargă unul la altul; după cum zic : *dau tic.* Dacă mingea na fost aruncată pe departe şi n au *(timp)* să dea ţie, rămân datori ca de atâtea ori să lovească beţele, de câte ori au lovit mingea. Insă până acum nu erau obligaţi să stea numai decât la ţie, adică cu călcâiul piciorului în baba dinainte; acum ei poruncesc cei din urmă «mă, ieşiţi la ţie !», aşa ca să Ie vie lor bine de prins mingea în baba din urmă, când i-au scos pe aceşti doi dela bătaie şi intră ei, rămâind ceilalţi la porcărit (alergat). Când mingea e aruncată prea departe din lovitura băţului, cel dela porcărit înspre care a venit mingea, aleargă după ea, O iea repede. Dacă crede că-i vine mai îndemână, dă fuga şi pune mingea'n babă păn'a nu fi sosit cel dela bătaie să fi pus piciorul. Dacă nu, o răpede la celălalt, care o prinde şi caută să o puie dincolo în babă. Aceşti doi dela porcăreală (alergat) scot pe ceilalţi în două feluri: sau când mingea a fost lovită şi a luat-o unul de a pus-o în baba din urmă până a nu fi apucat a pune piciorul cel de la bătaie, sau când a trimis mingea din tic. Din ţie se poate prinde mingea când, aruncată dela unul, cel ce se aţine o atinge puţin (numindu-se că a *ticnit-o),* aşa că nu i-a putut împiedica mersul Cel dela spate, de o poate prinde, intră cu tovarăşul lui la bătaie. Cei doi rămân la porcăreală.

b. *Ţicu'n şase.*

E tot ca cel în patru, cu osebire că acum au opt babe. Pe lângă rândul întâiu de babe (gropiţe), ca la ţicu'n patru, se mai alătură încă patru. Rândul întâiu de gropiţe trebuie să fie îndepărtat de rândul al doilea, atât ca să nu se pălească cu beţele cei doi băieţi cari stau umăr la umăr în faţa celorlalţi doi, asemenea aşezaţi.

La joaca aceasta intră patru la bătaie şi doi la porcăreală, câte unul la spatele celor doi dela bătaie. Unul din aceştia dela porcăreală asvârle min-

i • •

gea la celălalt printre aceste două rânduri, cum se zic
doi din faţa celui dela porcăreală, care se aţine s'o
s'o lovească. In baba cui poate pune mingea, sau din tic
acela, dimpreună cu perechea (tovarăşul său), sunt scos
lor îl ieau cei cari îi porcăriseră până acum.

c. *Ţicu'n opt.*

Este ca cel în şase, cu osebire că s'a mai adaos o
, aceştia sunt de ajutor celor doi, cari stau la spatele
stau pe departe, păzind mingea, să o prindă din ţie
căzut şi luând-o cu iuţea'ă, s'o svârle celui dinaintea
o puie în una din babele celor doi la a(le) căror spa

Regula de a-i scoate dela bătaie e ca mai înaint
a prins ticul sau a pus mingea'n babă numai la unu

34. *Dea mingea'n cuc* se chiamă *puricele* în satul Dr
Şi acolo, vedem că mingea se face întocmai ca şi în

35. *De-a mişca.* In alte părţi din ţară jocul se chi
cum e descris: flăcăii, se aşează pe un scaun lung în
tesc un ştergar în două, formând ceeace se zice *ţuşc*
stau cu manile la spate purtând ţuşca din mână în m
Unul stă în faţa lor să caute ţuşca. Pe când se necă
nu prinde de veste când este lovit cu ţuşca şi iar c
la spate, de unde o apucă alţii şi o trec mai departe
apuce dela care a zărit-o, alţii de alături l-au croit d
cel ce o caută, cum a fost în stare s'o prindă, i se cos
Dela care a prins-o, îi ocupă locul pe scaun rămânân

Tot astfel se urmează până se satură de acest joc.

In Bucovina se chiamă *ciuşcă* sau *şiuşte,* iar în a
troaşcă; când ciuştea se petrece dela un jucător la a
ciu? ciu !» sau: ciuş! ciuş! ciuş ! (4).

Jocul acesta e descris şi de Al.Lambrior în *Convorb. L*
despre «obiceiuri şi credinţe la Români».

In Transilvania se chiamă *de-a puha* sau *de-a merţa* ş

Când mişca o înlocuită cu o bucată do draniţă de

(1) *Şezătoarea,* II, p. 02-04.
(2) S. Mihăilescu în *Şezătoarea,* II, p. 02 03.
(3) *Şezătoarea,* I, 272.
(4) Marian, *Immorm.,* p. Î90 197.
(5) Idem, *ihid,,* p. 199.

jocul se chiamă în Bucovina: de-a *vrişcala.* Astfel se poate juca şi ca *leafa* sau *leaşca* (1).

Jocul e mai pomenit sub numele de *de-a cârpa ceata* (2), însoţită de următoarele cuvinte: «In antichitatea elenică, el se numiâ axotvo<piXc'v8a şi iată cum Pollux (Lib. IX, cap. 115) descriindu-1, pare-se că vorbeşte chiar de actualele îndeletniciri ale copiilor români: «Se formează un cerc împrejurul căruia ocoleşte unul dintre copii, având în mână o frânghioară (axoivtov) pe care caută să o pună la spatele unuia din jucători, fără ca acesta să ştie. Dacă în adevăr acesta nu bagă de seamă, atunci este osândit să alerge jur împrejur şi să primească lovituri cu frânghia; iar dacă bagă de seamă, atunci dânsul aleargă după celălalt, lovindu-1 pentru că na avut dibăcia să pună (lasă jos) frânghia».

39. *Mortul (cei nouă fraţi).* In Bucovina se chiamă *rădicare.* Sunt tot zece inşi, iar cântecul rostit e acesta:

Suntem de toţi nouă fraţi,
Din toată lumea adunaţi.
Hai să-1 bâzâim
Şi sus să-1 svârlim,

Dacă unul nu cântă sau greşeşte ceva, mortul nu poate fi ridicat cu cele nouă degete (3).

45. *De-a paiul.* In Drăceni, judeţul Sucevei, jocul se chiamă *de-a dracul* şi se joacă întocmai (4).

46. *De-a pânza.* Sub numele de *de-a zidul* începe şi se sfârşeşte, cum e descris în cealaltă parte. Acest joc reprezenta cucerirea unei cetăţi. Copiii formează un lanţ ţinându-se de mână. Cei din capetele lanţului îşi adresează întrebările de mai la vale; apoi extremitatea porneşte şi trece cu tot şirul ca pe sub o poartă, pe sub braţele fiecărui jucător, întorcându-1 astfel cu spatele. Aceştia reprezenta zidul, care se încearcă, dacă e solid ori ba. Când unul din jucători poate fi desfăcut, atunci se zice că a căzut zidul, şi toţi se ţin după celălalt conducător spre a-i ţiui în ureche că na fost bun meşter.

— Ora, ora, morţilor,
Deschideţi portiţele !
— Ale cui?
— Ale lu Cataram-Vodă (5)
-- Ce dai vamă?

— Un căţel
Şi-un purcel
Şi pe (cutare)
De-un picior ! (6).

(1) Marian, *Immorm.,* p. 212.
(2) G. D. Teod., *Poez. pop. ale Rom.,* p. 187.
(3) S. F1. Marian, *Immorm.,* p. 209.
(4) *Şezătoarea,* II, p. 60.
(5) Uni pronunţă Khan-Haran.
(6) Gh. D. Teodorescu, o. c, p. 197.

I
I

Jocul se mai numeşte şi *halea-malea.* In Moldava se

— De-a halea-malea?
— încotro ţi-i calea ?
— Deschideţi porţi !
— A (le) cui porţi?
— A (le) lui Basarabă !

— Ce-i dai
— Un căţel
Şi-un purc
Şi pe N de

47. *De-a pasărea sboară.* In Bucovina se chiamă *de*
fna ; acelaş nume îl poartă şi *mişca.* Când se dă la pa
se strigă: «cum fac alţii fă şi tu !» (2). Tot în Bucovi
îl mai găsim şi sub numele de *de-a cioara,* căci cu dâ
— Cioara sboară'n sus !
Toţi ceilalţi trebue să ridice după dânsul mâna'n sus
— Cioara sboară'n sus ! (3).

48. *In peniţi.* In judeţul Prahovei se joacă doi inşi c
două. Unul iea peniţele şi le pune în mână cum vrea ;
şi al doilea pune câte o peniţă dealungul buricelor c
treabă :
— Ce vrei ?
•— Cioc în cioc ; sau : cioc în cr.
Primul deschide palmele şi dacă cele două peniţi sunt în
în aceeaş parte, al doilea le iea, pentru că el a cerut: cio
aşezate altfel, el le pierde. Dacă tuspatru peniţile au a
pe toate.

53. *De-a prinsul.* Se mai chiamă *de-a baba-oarba,* câ
mult de jocul *dea mija.* Alte numiri: In Muntenia i se
sele sau *de-a v"ascunsul.* In Transilvania şi Bucovina :
într'un loc închis, casă ori poiată, unul e legat c'o b
i se înfundă căciula tare întocmai ca *dubasului.* Acesta
Aşâ începe a căuta pe ceilalţi cari, fireşte, se păzesc* Care
şi jocul urmează.

55. *De-a puiu-a-gaea.* In Muntenia se mai numeşte
sau *de-a trei-colăcei,* iar în Oltenia *de-a cioata* (cloşca)
găinii pentru apărarea puilor în contra eretului (uliului)
Jucătorul *cloşcă* se pune în cap, etc.

(1) *Etym. Magn. Rom.,* p. 2540—2541.
(2) S. F1. Marian, *Immorm.,* p. 918.
(3) Idem, *ibidem,* p. 213.
(4) S. F1. Marian, *Immorm.,* p. 221.

— Ce cauți babo?
— Acul Doamnei.
— O fi ăsta (arătându-i piciorul drept) ?
— Ptiu! nu-i ăsta.

Cloșca aruncă departe bățul ce i l-a dat gaea și apoi zice:

— Trei,
Trei,
Colăcei, (1)
Pân'o veni baba-gaea (2)
Cu tigaea.

Trei,
Trei,
Colăcei,
Pân'o veni baba-gaea
Cu tigaea ,..

După venirea găiii:

— Mi-că ți-oiu lua un puișor!
— Mi-că ți-oiu scoate-un ochișor !
— Mi-că ți-oiu lua un puișor !
— Mi-că ți-oiu scoate-un ochișor ! (3).

G. Dem. Teodorescu (2) zice că acest joc se întâlnește și la Grecii vechi, dacă nu cumva al nostru e o rămășiță din el, și-i descris de Homer în Iliada (Raps. XVIII, vers. 595—605) sub numele de ***Tiptxvoț,*** șirul cocoarelor.

In satul Drăceni, Suceava, se joacă astfel: Cloșca are puii dupt dânsa, iar gaea cu numele de *moșneag* («uliul răpitor») stă jos scociorând cu un băț în pământ. Cloșca făcând trei ocoluri împrejurul moșneagului, îl întreabă:'

— De trei ori cu puii mei, ce faci moșule-acole ?
— Fac o gropiță, răspunde moșneagul.

Pe urmă, după alte trei înconjururi:

— De trei ori cu puii mei, da cu gropița ce ai să faci ?
— Am să fac un foc.
— De trei ori cu puii mei, da cu focul ce ai să faci ?
— Am să pun o oală la foc.
— De trei ori cu puii mei, da cu oala ce ai să faci ?
— Am să pun apă.
— De trei ori cu puii mei, da cu apa ce ai să faci?
— Să spăl pușca.
— De trei ori cu puii mei, dar cu apa de pe pușcă*ce ai să faci?
— Cu apa de pe pușcă am să spăl polița.

(1) Adecă trei încolăcituri (roate, ocoluri, trei Livârtituri).
(2) In Țepu: Pân'o veni mama-gaea,
Să-mi dea lapte cu tigaea.
(3) G. Dem. Teodorescu, o. c, p.198.
(4) Idem, *ibiăem,* 187.

— De trei ori cu puii mei, da cu apa de pe pol
— Am să opăresc un puiu de-a tăi (de al tău).
— Ba de-a tăi.
— Ba de-a tăi.

Moșneagul se scoală; cloșca și toți puii ei scuipă
cloșca, întreabă pe moșneag.

— Dincotro ți-a cumpărat mă-ta ciobote?

Moșneagul arată dintr'o parte; cloșca îl svârle în
duce către el, iar cloșca cu toți puii s'așează jos și
odată moșneagul se scoală și cărăind se repede în
Dacă moșneagul a luat un puiu, cloșca cu toți puii
pesc cloncănind și cărăind până îl scapă (1).

57. *Scaun.* In Transilvania acest joc se chiamă
Cel care ține în brațe se chiamă *bute,* iar ceilalți *c*
e liber și acela apropiindu-se de bute zice:

— Am venit să-mi dai o căpățână de curechiu.
— Despre mine numai de vei putea scoate, căci
se trudește să scoată din șir pe unul. Dacă poate,
și apoi slujindu-i la scoaterea căpățînii de curechiu
urmează (2).

62. *De-a țara.* In dimensiuni mai mici, jocul ac
împăratul și se închipue astfel în satul Drăceni, jud
se prind de mână și se țin puternic. Unul se duce d
tor doi. Aceștia îl întreabă:

— Ce vrei, învățate împărate?
— Bătaie.

In fuga mare se repede groaznic peste manile lo
prinde, zice că i-a rămas» (3).

67. *De-a nlcicuța.* Mai mulți copii șed jos în cerc
din ei stând în picioare, întreabă pe conducătorul j

— Cum dai ulcicuța ? După ce i se răspunde, *u*
la dreapta iar celălalt la stânga. Cel ce ajunge mai
și întreabă din nou: «cum dai ulcica».

— Cum dai ulcica?
— Cum o vezi,
Cu ochii verzi;

Pe-o lin
Să nu

(1) *Șezătoarea,* 11, p. 57—58.
(2) S. Fl. Marian, *Immorm,,* p. 220—221.
(3) *Șezătoarea,* II, p. 60.
(4) G. D. Teodorescu, o. c, p. 196.

70. *Vânătorul şi ursul,* Se joacă întocmai şi în Bucovina.

— Unde te duci?

— Să împuşc ursul!

— Unde ţi-i puşca?, unde ţi-i praful? unde-ţi sunt plumbii şi capsele? (1).

71. *Inelul pe sfoară.* Cât de mulţi inşi stau roată pe scăunaşe ori jos ; toţi ţin în mână un inel mare de sfoară pe care alunecă un inel de deget. Acesta e mânat din mână în mână, aşa că nu se ştie unde este ascuns, toţi se prefac că-1 trec dela unul la altul. In mijloc stă unul, care trebue să afle unde-i inelul. Dacă bănueşte pe cineva, apucă de sfoară cu amândouă manile, aşa ca să aibă la mijloc manile celui bănuit. Dacă se adevereşte că inelul a fost sub manile lui, luându-He, cel din mijloc îi iea locul şi cel gâcit vine în mijloc spre a căuta şi el. (Se joacă, după cum l-am văzut, în judeţul Prahovei).

72. *Foc-foc, apă-apă!* Fiind mai mulţi băieţi Ia un loc, unii ascund *(pitesc)* un lucru de al unuia dintrînşii, fără ca acesta să vadă unde. Când totul e gata, i se dă voie celui cu lucru să şi-1 caute. Dacă el caută lucrul ascuns de departe, toţi ceilalţi strigă:

— Foc! foc!

t

Dacă el începe să se apropie de lucru, ceilalţi încep să ţipe:

— Apă! apă! apă!

Când e gata să-1 găsească, strigătele sunt grozave. (Se joacă, după cum am văzut, în judeţul Prahovei).

73 *Oloaiele (în gioale, de-a gioalele = de-a arşicele, în arşice).*

A. Cioaca.

Gioalele sau *arşicele* sunt oscioarele paralelipipedice dela încheieturile genunchilor picioarelor de dinapoi ale mieilor. Observându-le, ele au o *burtă* A, un *spate B* numit şi *om,* două laturi M şi N, dintre cari cea netedă se chiamă *siciu,* şi două capete C şi D.

La joc, ele se aruncă cu mâna dreaptă, cu spinarea în sus şi după cum scobitura ce e pe o parte e la dreaptă sau la stânga, gioala se chiamă *din dreapta* sau *din stânga.* Piciorul drept dinapoi al mielului ne dă gioala din stânga; cel stâng, gioala din dreapta. înainte de joc, gioalele se învârt, «de enervare», de nerăbdare, între degetul arătător, cel mare şi prin ajutorul celui mic.

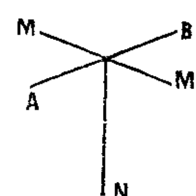
(1) S. F1. Marian, *Immorm.,* p. 214.

Soalbele sunt tot nişte gioale, însă fiind de oi b
apoi fiind găsite prin gunoaie, pe unde de obiceiu
ferite, ele sau albit din pricina timpului. Ele valo

Caprele sunt gioale dela *buturile* de oi, făcute p
gioale sau mai mult.

Ichiurile se fac din capre, dar mai ales din soalbe,
trelor li se roade pântecele şi spatele (se *târşiesc* c
unei capre i se face gaură prin mijlocul spatelui c
celui sau al burţii, slujindu-se la aceasta copiii cu
reţi A, B, se dau alte .două găuri, până ce le dau (
O altă gaură se dă printr'un capăt. Aceste găuri a
turată.

In aceste găuri se toarnă plumb topit, fie că se pu
de lut şi plumbul se toarnă prin M, fie că se înfăşo

prin N. Astfel ichiul e mai greu. Meşteşugul cel
ichiul echilibrat, adecă să nu-i atârne un capăt ma
se taie cu briceagul'plumbul care eră mai în afară
se poate căpăta cu dispoziţia de mai sus, se pot d
păta cumpăneala deplină.

Acum când cunoaştem gioalele, numirea în de ob
de joc şi să începem cu *cioaca.*

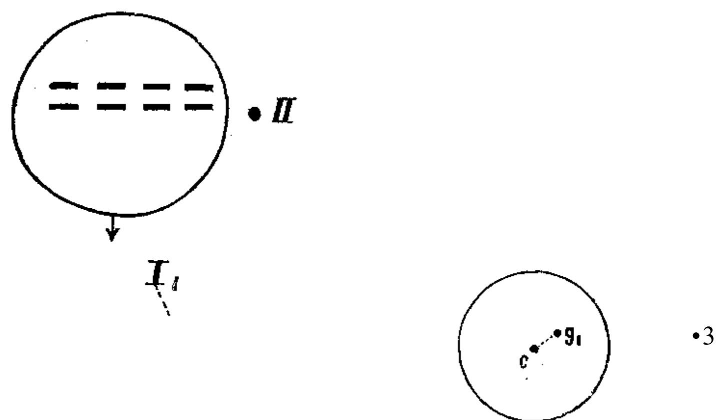
Se joacă cel puţin doi inşi. Să luăm exemplul
lămuri mai bine. Se trage un cerc pe pământ de
palme, care se chiamă *perghel.* Numărul doi strigă

— Dă-mi cioaca.

Numărul 1 svârle ichiul său în direcţia jocului
ghel. Nu-1 poate svârli la mai puţin de o talpă (lab
Departe, îl poate svârli ori cât. Să zic că-i în Ij. N
cu ichiul său în I,, pe care, să zic că-1 mută în 1^;
svârle în gioalele din lăuntrul perghelului. Aici, da

ele — lovindu-le — le-a răsturnat într'o poziție asemănătoare cu aceea a ichiului său, dătătorul (Numărul 1) își iea gioala lui sau una din gioalele căzute la fel cu ichiul său. Ichiul I_2 rămâne acolo unde a căzut.

Numărul 3, svârle în I_2 pe care-1 mută în $1'_2$; svârle apoi în gioalele din perghel, întoarce să zic pe una într'un fel asemănător cu al său, şi o iea. Rămâne cel din urmă jucător, numărul 4. Acesta se uită la chipul cum sunt împrăştiate gioalele şi ichiurile pe pământ. Să zicem că avem figura F. El se uită şi caută, care gioală'e mai apropiată de centrul C al perghelului.

c
g_1
•3

Fig. F.

In figură e g_1, care *face lenchi,* adecă depărtarea dela ea la centrul C al perghelului e mai mică ca o talpă de picior. Tot aşa şi g_2 poate să *facă lenchi.* Numărul 4 iea gioala 1, şi ichiul său într'o mână şi le svârle pe pământ. Dacă pică amândouă la fel, ceilalți strigă:

— *Om cu ea,* dacă arşicile au căzut cu spatele în sus;

— *Gaură cu ea,* dacă ambele gioale au picat cu burta în sus;

— *Om cu gaură (!), om cu picioare, gaură cu picioare[l],* dacă n'au căzut la fel.

— *Om cu cățea, gaură cu cățea* dacă ori ichiul ori gioala au căzut şi au rămas vertical, adică într'un cap.

Să zicem c'au căzut la fel. Acea gioală devine a lui şi o pune în buzunar Apoi îşi iea ichiul său, I_4, şi svârle în I_2, pe care, dacă îl atinge, îl scoate pe numărul I din joc, luându-i şi gioala pe care acesta o luase când svârlise în perghelul cu gioale. Apoi, cu I_4, numărul 4 svârle în I_2 şi la urmă în I_3, după care, dacă-i bate, le iea toate gioalele lor, plus pe cele cari mai rămân jos.

Dacă numărul 4 a scos din joc pe numărul 1, însă la I_2 n'a putut să

i
4,

reuşească, rândul datului vine numărului 1; acesta e
rului, 2, care svârle în I, şi apoi în I_4.

Acestea se fac, când numerele 1, 2 sau 3 n'au *l*
o gioală nu-i aproape de ichiurile lor cu o talpă d
g_3 *face lenchi* cu I_3, numărul 3 iea în mână pe g_3
strigă, cum am spus mai sus, şi numai după asta

Va să zică, rândul de *dat lenchi,* rândul de dat
tărîte de mai înainte. Dacă însă numărul 1, dând
căzut ichiul său I_1, aproape de I, astfel că I, cu I
I_2 nu va mai putea lovi în I_2, fiind lucru prea uşo
gioală sau în I_3, I_4 şi apoi în I_2.

Când jocul s'a isprăvit, numerele se schimbă. 1 de

In loc de ichiuri, copiii se pot juca cu capre t
In general, caprele şi soalbele joacă rolul de mone
dar nare arşice. Dă soalba lui pe 2 gioale şi joacă
bani: îşi cumpără câteva soalbe sau capre pe cari
La urma urmei, tot gologanul e ochiul dracului.

B. *Țigănească.*

Se joacă doi sau mai mulți copii cu gioale sau
gioalele se aşează în chipul următor, după număru

Pentru 2: •— 3: 4:

7:—. : — —; etc.

De pildă, să zicem că se joacă patru inşi: 1, 2, 3,
în *perghel* (cercul), cum arată figura M. La 6—
aşează cei patru jucători pe un hotar, numit încă
cu ichiurile lor în gioalele din perghel. Care le va
adică vor strămuta din loc şi din poziție gioalele,
Ele au fost puse dela început pe o coastă.

Să zic că a aruncat 1 şi 2 şi n'au putut atinge n
lor au ajuns în I_2 şi I_2. Dacă 3 loveşte (strică) o gi
opreşte în I_3. După depărtarea ichiurilor de perghel
—r *M-a luat,* vorbind de 2, care de altfel a luat
cător, ultimul, poate face două lucruri:

a) Aruncă cu ichiul în gioale şi şă zic că a luat u
în I_4. Ichiul numărului 2 fiind cel mai depărtat
gioale şi iea pe care o dărâmă; rândul vine apoi lu

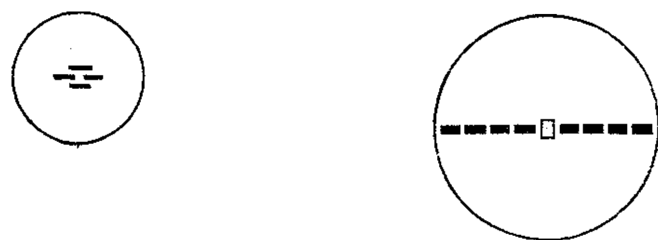
b) Numărul 2 poate striga ;

— *Pe ele; în* acest caz, 4 nu mai dă în gioale ci svârle ichiul său în I_4; vine rândul de dat lui 2, 1, 4 şi gioalele cari rămân le iea 4.

Pentru ca cineva să iea gioalele stricate, trebue să le scoată afară din perghel.

Dacă, de pildă, 3, svârlind la rândul său, loveşte ichiul lui 1, toţi cari au jucat înaintea lui şi au luat gioale, adecă 1 şi 2, le pun la loc în perghel.

Iu

a 2 •BAR

Fig. M.

La această parte ca şi la altele, rândul la dat se face şi în chipul următor : fac beţişoare de diferite mărimi după numărul jucătorilor şi le pun cu un capăt la aceeaş înălţime; apoi, fiecare trage câte unul. Pe urmă se vede care-i întâiu, care-i al doilea, etc.

C. *Căţeaua sau perghelul.*

Se joacă ori cât de mulţi copii, în chipul următor: Se face un cerc, perghelul, cu un diametru de 2—4 paşi; se trage un jar prin mijlocul perghelului. In mijloc se aşează o gioală verticală, iar pe de lături se pun celelalte gioale pe o coastă (partea cea mai îngustă), câte 1, 2, 3, etc, de fiecare jucător. La 6 —10 paşi de marginile cercului şi pararel cu linia gioalelor se trag două *baruri* A B şi C D. Jucătorii se aşează pe una din baruri, pe şir. Interesul fiecăruia este de a izbi, cu ichiul său, *căţeaua,* gioala pusă în mijloc, într'un cap. Svârle întâiu numărul 1, Dacă acesta scoate cu

ichiul său căţeaua afară de perghel, iea toate gio
jos, el e dator să puie o gioală de a sa pe linia g
g-ioală numai, şi o scoate afară din perghel, o iea ;
rămâne în năuntrul perghelului, acela iea gioala sau

— *Siciu* ori *bei*? Siciu* se chiamă partea cea m
(arşicei) care e mai netedă ; *bei (beiu),* partea cu sc

— *Bei,* i se răspunde de unul din jucători, de pi

Arşicul, ichiul, e svârlit în sus şi dacă pică cu b
căţeaua de pe jar e a lui;dacă nu, dă a doua oară.
dă a treia oară. Aceasta hotărăşte; iea gioala ori n'
dacă -era vorba de căţea) ori lasă o gioală jos.

Cel care a dat trece pe barul A B şi după ce toţ
urmează până la sfârşit,

D. *Ţuţuiul.*

Se face perghelul larg de o palmă, două, astfel c
rilor să încapă pe o linie, 6—10 paşi, pe un *bar,* se pun jucătorii: 1, 2, 3,,4, 5, 6.... Svârle 1 în gioale şi se zic că dărâmă una; o iea, iar ichiul său a ajuns în I_1. Dă 2, doboară o gioală, o iea, iar ichiul său a ajuns în I_2. Dă 3 peste perghel şi svârle ichiul său în I_3, cu gândul de *a luă* pe ceilalţi toţi; urmează apoi toţi ceilalţi.

După figură, cel care a luat pe toţi, e numărul 6, Apoi: numărul 3 dă cu ichiul în gioale, dărâmă sau nu (prin urmare iea ori ba); dă numărul 4, dau apoi 1, 2 şi 5. Gioalele rămase sunt ale lui 6, căci el dela început a zis:

— *Pe ele,* înainte de a-şi svârli ichiul.

Totuş numărul 6 poate să facă acelaş lucru ca şi ceilalţi. Pentru al doilea dat, începe numărul 6, din locul de unde e; rândul îl ieau apoi 3,4 1, 2, 5.

Dacă primii jucători şi-au svârlit ichiurile prea d
fiecare în gând să ***iee*** pe toţi ceilalţi, ultimul va so
putea lovi de acolo gioalele şi prin urmare el svârle

D. *De-a scoasa.*

Se joacă de mai mulţi, pot fi şi doi, pe câmp ori
mărul 1 svârle ichiul înainte; 2 caută să lovească
Dacă-1 loveşte, 1 dă lui 2 o gioală. Apoi 1 caută să
ichiul lui 2 şi tot aşa. Dacă sunt 3, cel de al treile

cu ichiul său ichiul lui 1 şi tot cu el, de acolo de unde a căzut, să lovească ichiul lui 2. Apoi 1 va căută să lovească ichiul lui 2 şi apoi pe al lui 3, etc.

Prin urmare, copiii mergând pe drum se şi joacă.

F. *Siciu ori bei.*

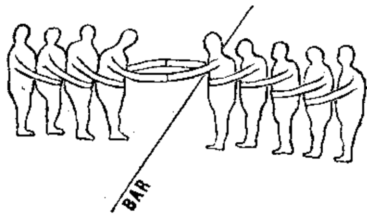
Din punctul C, al acestui joc, ştim care-i *siciulşi* care-i *beiul* la o gioală. La acest joc se pot juca ori cât de mulţi. De pildă sunt patru; fac sorţi şi se rânduesc. Întâiul iea apoi cele patru gioale, câte una dela fiecare şi le aruncă jos. Dacă cade una cu *beiul* în sus, iar celelalte *sunt moarte,* acesta câştigă o gioală. Dacă pică o gioală cu *siciul* în sus şi celelalte sunt *moarte^* jucătorul adaugă la cele patru gioale încă una. Dacă cad 2 beiuri şi un siciu, câştigă numai o gioală (câştigă două şi pierde una). Dacă sunt 2 siciuri şi un beiu, iar a patra gioală e moartă, pune o gioală jos (câştigă una şi pierde două). Dacă cad trei siciuri, pierde trei. Dacă pică 4 beiuri, câştigă patru, *Dacă cade numai un siciu şi un bei, jucătorul iea toate gioalele.*

Fiecare dă numai o singură dată. (Gioalele astfel descrise, le-am văzut jucându-se în multe sate din judeţul Prahovei).

Despre acest joc pomeneşte şi G. Dem. Teodorescu, *Poez.pop. rom.,ip.* 188; Pilimon, *Cioc. vechi şi noi,* p. 139; Ion Ghica, *Scris.,* XV; Laurian şi Massim în Dicţionar. Despre etimologia arşicei, în *Etym. Magn, Rom.,* p. 1471—1472.

74. *Zanga-zanganeli.* Se joacă cât de mulţi băieţi. Dintre toţi se aleg doi, fie prin sorţi, fie prin bună învoeală, şi aceştia sunt *Dumnezeu* şi *Diavolul.* Ceilalţi se pun jos, la şir, sau pe altceva. Din aceştia unul e mai măre. Acesta pune la toţi câte un nume de *floare.* Asta o ştie şi Dumnezeu şi Diavolul, însă fiind de o parte nu aud nimic.

Vine Dumnezeu şi zice:

— Zanga-zanganeli!

— Ce vrei?, îl întreabă căpetenia celor în rând.

— Să-mi dai *bujorul.*

Dacă printre cei din şir era unul botezat cu numele acestei flori, Dumnezeu şi-1 iea şi se dă cu el de o parte. Dacă nu-i nici linul cu acest nume, vine Dracul strigând:

— Zanga-zanganeli!

— Ce vrei?

— Am venit să-mi dai *crinul.*

Dacă este unul cu acest nume, şi-1 iea; dacă nu, nu.

Când toţi au fost luaţi, fie de Dumnezeu fie de Diavol, Dumnezeu dă poruncă ca toţi ai lui să se apuce de sub braţele Iui; tot aşa face şi

X

*

Dracul; în sfârşit, Dumnezeu şi Dracul se apucă de bra
a unei scrijălituri făcute pe pământ, numite *bar.* In
de mâni. Partida care-i trasă dincolo de bar e socotită
jucându-se în unele sate din judeţul Prahovei).

Sub numele de *de-a feţele,* seamănă întru câtva
A. I. 45, dar şi cu *Zanga-zanganeli.* Conducătorul dă
mai ales de flori. *îngerul* şi *dracul* vin pe rând şi
nume îl gâcesc. Apoi ambele cete se ieau la luptă
pe alta,

întrebările şi răspunsurile:

— Cioc! cioc! cioc!	— Ci
(- Gliu! gliu! gliu!)	(— B
— Cine e?	— Ci
— îngerul.	— Dr
— Ce caută?	— Ce
— Feţe.	— Fe
— Ce'fel de feţe?	— Ce'
— (Zambila).	— (G

75. *Trenul pleacă.* Stau mai mulţi la un loc şi fie
nume: l=Iaşi, 2=Bucureşti, 3=Tecuciu, 4-=Vasluiu,
7=Cilibia, 8^=Azuga, 9=Sinaia, 10=Piteşti,..., nume
Să zic că 7 strigă :

— Trenul pleacă !

— Unde pleacă?, îl întreabă 10 ori altul.

La Vasluiu ! Acesta, numărul 4, trebue să fie bă
strige repede:

— Trenul pleacă!; iar când altul îl întreabă:

— Unde pleacă?, să poată să răspundă îndată:

— La Tecuciu !

Cine greşeşte şi aşa şi altfel, dă câte *un gaj, un*
zice : plumb de hârtie), cuţitaş, etc.

La urmă mai rămân doi, trei, cari nu se pot prin
cedeze, *să se lase* şi să dea câte un gaj celui ce le s
câte un gaj în mână şi fără să-1 arate, îl ridică în s
trebui să facă acea ce-i porunceşte unul din jucători

— Ce să facă ?

— Să cânte cocoşeşte, de o pildă; Cel cu obiect
vede ai cui este obiectul. Stăpânul face ce se soroci

(l) G. D. Teodorescu, o. c, p. 197.

Altul trebue să sbiere ca măgarii, altul (alta, mai ales) se face icoană nemişcată pe cari ceilalţi pot foarte bine s'o sărute. (Se joacă, după cum am văzut, în satele Prahovei).

In unele sate din judeţul Tecuciului, jocul poartă numele de *gajurile.*

76. *Soţ ori farda* (dela: *fără de:* fără de soţ=nesoţ). Se joacă cu sâmburi de caisă (zarzără) pe cari copii le mănâncă. Unul iea din buzunare un număr oarecare şi fără să le arate, scoate pumnul închis afară întrebând:

— Soţ ori *farda?*

— *Farda,* de pildă, răspunde al doilea. Primul deschide palma, numără sâmburi şi dacă-i găseşte *farda* îi dă gâcitorului. Dacă-i găseşte soi, iea dânsul dela cel ce n'a putut gâci tot atâtea perechi (1).

77. *Groapă cu pietre.* Se joacă cu şase pietricele şi în două feluri. Dacă sunt numai doi jucători, jocul se chiamă cu *soţ ori furdă.* In acest caz copiii se aşează lângă *bar* şi unul svârle cele şase pietricele în groapă. Groapa se face pe o parte de pământ puţin înclinată, aşa ca să i se vadă gura întreagă. Dacă cel ce a svârlit pietricelele le-a vârât pe toate, el zice că le-a *făcut oală* şi fiind că *şase* e număr soţ, câştigă rămăşagul (un număr oarecare de sâmburi de caisă, de pildă). Poate băga şi două şi de câştigat tot câştigă. Pe celelalte le poate svârli şi în lături.

O

BAR

Se pot juca şi mai mulţi înşiraţi pe bar şi asvârlind pe rând cele şase pietricele. Care svârle mai multe, câştigă *tot ce-i jos* (sâmburi de caisă, nasturi, etc)

Dacă sunt mai mulţi cari *au făcut* pietricele *oală,* ori cari au pus *cinci,* îşi împart câştigul. (Se joacă în judeţul Prahovei.)

O variantă: *«jocu 'n gaură* se joacă de fete, după ce se face o gaură şi se aruncă apoi într'însa cu monede de valoare, *găzeti,* şi cine nimereşte mai bine, adună *gazetele* celelalte şi le câştigă» (2).

78. *Capra cu paşi.* Fiind mai mulţi şi vrând copiii să se joace acest joc, trebue să se aleagă care-i întâiul; care-i al doilea, etc, care-i cel de pe urmă; iar jocul constând din sărituri, alegerea se face din sărituri. Se trage un *bar,* şi copiii vin pe rând, se aşează cu vârful degetelor picioarelor lângă bar, sar în sus, îşi fac vânt şi cad înainte cu picioarele unite; apoi trag o linie tangentă la urmele ce au lăsat călcâiele. După ce au sărit cu toţii, se vede

(1) Se poate juca şi pe sâmburi ele roşcove, etc. după arătarea d-lui Căpitan medic Dr. Gh. Steriu.

(2) Pericle N. Papahagi, *Megleno-Bomcmii.* Studiu etnografico-filologic. Partea I. (ed. Ac. Rom.), p. 91.

care-i mai departe. In figură se văd clasificaţi: A, B
urmă e G.

Acesta vine şi se aşează cu un picior dealungul ba
turi. Peste el trebue să sară F, E, D, C, B şi A, în ac
pleacă capul sprijinindu-şi manile sau coatele pe gen
trebue să atingi barul cu picioarele, căci altfel înlocue
C a atins barul, C se pune în locul lui G, iar rândueal
A, B, D, E, F, G, C (Fig. M.).

Dacă toată lumea a sărit *la unul,* cel ce stă plec
doi: pune piciorul drept perpendicular pe cel stâng

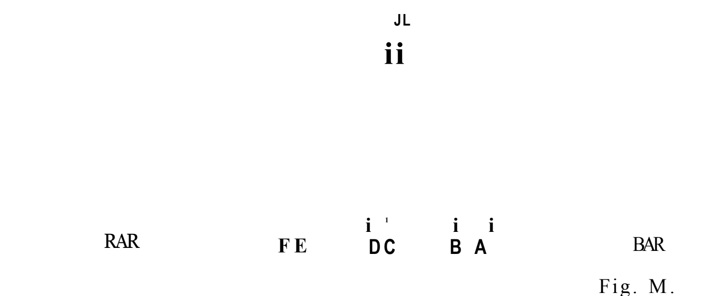

Fig. M.

acestuia, iar piciorul stâng, tot perpendicular, lângă c
ciorul drept lângă cel stâng, în poziţia ca mai înain
dela început, a venit *s'd"* (Fig. N.). Acum el stăm do
săritrea, şi cel ce greşeşte, înlocueşte capra. *Din doi,* c
duce *în trei* şi aşa mai departe. Insă, *la trei, la şase*
zece, cel ce sare în urmă, trebue să-i spue caprei înc

— *Coarăna* (corona), dar aşa de încet, încât să n'a
ce uită, înlocueşte capra.

Dela patru, cinci, e greu de sărit dintr'o singură săr
i se iartă (i se permite) să facă săritorul un pas şi a
cel de după dânsul sare fără a mai face pasul, aces
ce a sărit cu pas făcut, (Tot din judeţul Prahovei).

79. *De-a clincea.* Are mare asemănare cu *jocul mi*
pag. 295 (23). Aici găştile se numesc *hibe,* sing. *bib*
chiamă *aruncători,* iar în loc de minge, au clincea. Cl
o *turcă,.* (Fig. vezi-o tot acolo). Un aruncător svârle c
bătăuşi din faţa tovarăşului său. Aceştia stau cu beţe
atunci când clincea vine pe sus. Dacă unul o loveşte
apă», departe, cei patru bătăuşi vin la mijlocul dista
doi îşi lovesc beţele ; cu aceasta îşi schimbă şi locur

Dacă unul din aruncători pune clincea într'o bibă, cel căruia îi veniâ s'o apere, e scos afară şi e înlocuit cu vechiul alergător. (Am văzut-o jucându-se în Bucovăţ, lângă Craiova).

80. *De-a călăritea.* Sunt patru inşi (fig. C) A_1, A_2; B_1, B_2, tovarăşi câte doi, cari se aşează în colţurile unui dreptunghiu. k_x svârle mingea către A_2; dacă acesta o prinde, e bine. Pe urmă o svârle lui A_x şi dacă şi acesta o prinde, iarăş e bine. B_2 are grija să împiedice pe A_2 s'o prindă şi,* ori că-i dă peste mână, ori îi iea înainte. Dacă A_2 n'a prins-o, ci B_2, B_2 încalică peste A_2, iar Ax vine alături de ei. B_1 caută să svârle mingea lui B_2 tovarăşul său din

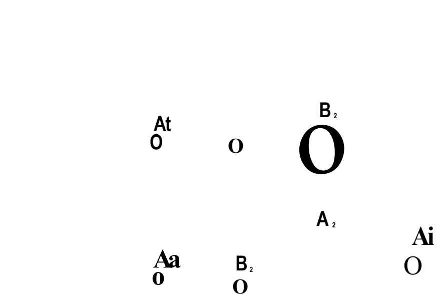

Fig O.

im
6 »
50
* *
3 @
2e
-BAR

Fie. D.

cârca lui A_2 însă A_x se aţine şi el. Dacă A_x o prinde, B_2 descăleca de pe A_2. Dacă B_2 o prinde, B_2 încalecă pe A_x şi apoi după puţină chinuire jocul începe. Se poate face invoeală ca în cazul când B_2 n'ar putea prinde mingea, luând-o din mâna lui A_2, A_2 să încalece pe B_2 (Ploeşti şi vecinătatea).

81. *Cu mingea în găuri.* Se fac atâtea găuri în linie dreaptă câţi jucători sunt, mai puţin unu (fig. D). Depărtarea între găuri e de o jumătate de pas. La un capăt se trage un bar, la 5—6 paşi, unde stă unul c'o minge. Svârle mingea de alungul găurilor şi să zicem că mingea intră în gaura cu numărul 4. Numărul 4 trebue să iea îndată mingea şi să svârle în ceilalţi jucători cari fug şi cel lovit iea locul celui dela bar, iar acesta pe al lui.

Dacă cel dela bar, după trei aruncături n'a putut prinde mingea într'o gaură, e scos afară şi înlocuit cu următorul, care-i cel mai aproape de bar. (Ploeşti şi în vecini).

82. *Bon-jurnal.* Cules din mahalalele Ploeştilor, îşi are de sigur originea în străini, dacă nu cumva vorbele ce s'aud sunt introduse de copii cu câteva clase gimnaziale, văzând în vorbele franţuzeşti nişte vorbe încurcate, *cu cheie.*

Se stabileşte o rândueală (clasificaţie) ca la jocul *capra cu paşi* şi cel care pică în coadă iea numele de *măgar.* Peste el vor sări toţi.

La întâia săritură, toţi îi vor spune încet: *bonjurnal* (de sigur că-i vorba de *bon jour).* Cine uită, înlocueşte pe cel de desubt.

La a doua săritură i se zice *abiolan.*
» » treia » » » » *mon.*
» » patra » » » » *ton.*
» » cincea » » » » *son.*
La a şasea săritură i se zice *două palme pe măgar* (sare
» » şaptea » » » *o palmă* » » (»
» » opta » » » *doipumni* » » (»
» » noua .» » » *o palmă la c.rul măgarului* (î
» » zecea » » »*două palme*» » » (
» » unsprezecea » » *un pinten* » » » (
» » douăsprezecea » » *doi pinteni* » » » (»

83. *Ciubetul.* Se înşiră flăcăii unul lângă altul, cu la *hora-brâu,* Doi flăcăi, din (cei) cari ştiu bine aces urmează între ei, se aleg. Unul poartă cârma la joc, în mijlocul casei. LăutaiIi cântă hora *ciubetul* ce se as Jucând se învârt de câteva ori împrejurul celui de opresc în dreptul lui şi zic toţi de odată:

«IhoL Măi băieţi! Ce să fie asta pe vreme de noapt drum s'a pus. Să fie lup ?.. Prea lung în trup. Poat Hai s'o cucurigim. (Se pleacă toţi la urechea lui şi st

Se începe cântecul, pornind şi ei jocul iar, împr mult şi stau. Iar zic : «Iho !, măi băieţi... Ce să fie a Să fie urs..., prea'n drum s'a pus. Să fie lup ?.., prea cucurigitoare..., am cucurigit-o. Poate-o fi bahuitoare apleacă toţi la urechile lui şi strigă: «bahu!»)

Iar începe jocul şi după câteva înconjurări pe lân neclintit, se opresc şi zic:

«Ho!, măi băieţi. Ce să fie asta la vreme de noa drum s'a pus. Să fie lup..., prea lung în trup. Să fie curigit o şi n'a fugit. Să fie bahuitoare..., am bahuit-o o cioată. Cum se pişă lupul pe cioată? Hai s'o pişă

Toţi ridică un picior deasupra celui de jos. Acum se pune în puntea jocului (şi jocul urmează). Se joacă

84. *De-a buvna.* «Fetele şi feciori se joacă de-a b toţii *rotiş,* iar la mijlocul lor se pune pe un scaun un teanc de cărţi de joc. Fiecare are să ridice cât dintr'înşii ridică o *inimă,* trebue s'o puie degrabă l

(1) *Şezătoarea,* L, p. 272—273.

verde, o pune la nas; dacă ridică *o cruce,* o înalţă în sus, iar cel ce ridică *de dobă,* capătă dela fiecare jucător cu buvna (mişca) la palmă. Cel ce-i dă la palmă, zice:

Buvna, buvna, buvnuliţa,
Care bate pălmuliţa.

Uitând vreunul din cei ce dau la palmă cuvintele acestea, atunci capătă şi el la palmă. Şi tot aşa se perindează, până ce nimeni nu face o greşeală (1).

85. *Dea inelul.* «Toţi câţi voesc a se juca de-a inelul, se înşiră într'un cerc, ascund apoi inelul în palmele unuia şi pun pe unul să-l caute. Cel ce caută zice:

Fă-te, drace,
Nu te face,
Scoat'inelul şi-l dă'n coace;
Scoate unul,
Scoate două,
Scoate nouă,
Scoate câte-ţi place ţie,
Iar pe unul mi-l dă mie.

Cel ce l-a aflat, îl ascunde din nou şi în locul lui trebue să-l ascundă acum acela la care l-a aflat»..(2)

86. *Lumânărica.* Băieţii şi fetele se aşează în cerc sau pe două rânduri faţă'n faţă: băieţii de o parte, fetele de alta. Unul dela un capăt iea o sur> cică care se mai chiamă şi *lumânărica* sau *focuşor,* o aprinde la un capăt şi o dă altuia; acesta unui al treilea şi aşa mai departe. Cel în mâna căruia s'a stins, e pedepsit: anume, dacă-i fecior, sărută copilele în faţă, iar feciorilor le sărută mâna(3).

87. *Capra.* «Un fecior iea o secure şi leagă de muchea acesteia două linguri cari au să închipuească urechile şi coarnele caprei, iar sub muche puţină lână lungă, care are să închipuească barba. După aceasta întoarce un cojoc pe dos, îl pune pe spate, vâră toporâştea în una din mânecile cojocului, care însemnează grumazul caprei şi face fel de fel de bazaconii, încât sunt siliţi să râdă toţi cei ce se află în casă, până chiar şi casnicii cari de almintrelea sunt foarte supăraţi (Jocul se întâmplă mai ales pe la priveghiuri). Unul dintre cei de faţă, văzând că capra sbiară prea tare, îi spune să nu sbiere şi să se ducă mai bine la mort şi să-l bocească. Ea nu răspunde nimic şi ducându-se lângă mort, începe a da din cap, făcându-se că-l boceşte. După aceasta spun unii că i-i sete. Unul se duce şi-i aduce o strachină cu apă şi i-o dă să bea. Capra moaie barba în apă şi

(1) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 198.
(2) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 201—202.
(3) Idem, *ibiăem,* p. 202.

dând din cap stropeşte pe toţi câţi se află în apropierea ei. Cei strop
a striga pe dânsa şi a o alunga. Capra mai sbiară ce mai sbiară
ieşind afară se desbracă» (1).

88. *Dea ursul.* Unul se face ursar, iar altul urs. Cel dintâiu iea u
care ursul va juca, fiind legat de cap c'o aţă. Ursul morăie, se dă
(«şezi, măi Martine,- cum şade mireasa când nu-i bărbatu-său aca
ursarul îi cântă:

Joacă bine,
Măi Martine,
Că-ţi dau pâne
Cu măsline,
Sa mănânci odată bin
Şi inele
Şi mărgele,
Să mi te găteşti cu e

In altă parte mai găsim:

Din călcâiu încetişor
Şi din talpă binişor.
Sus Martine
Şi mai bine,
Că-ţi dau pâne
Cu măsline (3).

89. *Craiul.* «Se înşiră mai mulţi inşi, fete şi feciori, împrejurul u
şi pun manile una peste alta; după aceasta începe unul a număra
până la 9, trăgând în acelaş timp la fiecare numărătoare câte o m
cepând dedesubt. Acela a cărui mână se trage ultima oară, e ales ca
Atunci unul dintre jucători strigă: *«Craiul.* Iar craiul întreabă: «pe
Acela: *«pe ce mă-i aruncă!».* Craiul zice mai departe, dacă jucătorul
— Du-te şi sărută pe cutare fată, sau: mâna cutărei femei ori
icoana de pe pieptul mortului — sau îi dă altă poruncă prin care
ar putea face pe cei de faţă să râdă. Dacă e o jucătoare, adică c
porunceşte bună oară să meargă şi să sărute mâna cutărui moşn
cutărei femei, sau pe cutare fecior, iar la urmă să-l sărute şi pe
adică pe craiu. Apoi strigă altul: *«craiul»,* şi tot aşa merge jocul
parte, fiind fiecare îndatorit a împlini ori ce i-ar porunci craiul»(5)

90. *Moara.* «Cinci flăcăi închipuesc *moara.* Doi inşi aduc un
punându-l în mijlocul casei, se culcă cu faţa în jos pe dânsul, ast

(1) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 204.
(2) Versuri apropiate în: Marian, *Sărbătorile la Rom.,* I., p. 254.
(3) *Noua Rev Rom.,* IV, 477.
(4) D. Dan, *Comuna Straja şi locuitorii ei.* Cernăuţi 1897. La p. 89: acelor
să nu le ffe urît şi somn (la priveghiu), cântă unii din fluier, alţii spun poveşti
retul joacă felurite jocuri: de-a palma, *craiuri,* ş. a. la cari *cinstea,* adică u
bine răsucit joacă un rol însemnat şi roşeşte palmele......
(5) S. Fl. Marian, *Immorm,* p. 204—205.

vie cu capul la capetele scaunului, iar cu picioarele la mijloc, ţinând în acelaş timp câte o *leafă* de doniţă în mână. După aceasta, doi inşi îi acoperă cu un ţol ca să nu vază. Un al cincilea, făcâridu-şi barbă şi mustăţi de lână şi de cânepă, ungându-se cu funingine pe obraz şi îmbrăcându-se cu un cojoc întors pe dos, zice că e *morar.* Fiind toţi gata, morarul se porneşte şi începe a măcinâ, mişcându-se cei de pe scaun neîncetat şi bătând în picioarele scaunului, în timp ce ceilalţi doi scutură ţolul. Iară morarul bătând în dreapta şi în stânga la pene, se face foc şi pară de mânie că nu umblă moara bine. Tot atunci alţi feciori vin unul câte unul şi zic că au de măcinat ba orz, ba grâu, ba săcară, etc.»(1).

91. *Gâscă.* Se pun mai mulţ flăcăi, fete şi bărbaţi roată, pe scaune în mijlocul casei. Se alege apoi unul mai bătrân dintr înşii şi se numeşte *căpitan* ori *gâscar,* care are să joace *gâscă.* Acela iea o bucată de lemn în mână, cu care sa bată la talpă, şi aceea se numeşte *gâscă.* După aceea începe a juca şi a descânta gâscă zicând:

Astă gâscă bătrână,
Dela mine din mână,
E a lui Popa Vlad
Din oraşul Bârlad,
Care 12 ouă s'a ouat
Şi penele i-au picat.

La aceste cuvinte, cel din dreapta comandantului zice:

— Are gâscă ou?

— Are unul, răspunde comandantul, dând-o în acelaş timp mai departe celui dintâiu din mâna stângă. Acela luând-o în mână, strigă:

Cine vrea să cumpere
Astă gâscă bătrână,
Dela mine din mână?
Astă gâscă a lui Popa Vlad
Din oraşul Bârlad
Care 12 ouă s'a ouat
Şi penele i-au picat î

Cel ce vrea să o cumpere, întreabă:

— Are gâscă ou?

Cel ce o ţine în mână întreabă la rândul său pe comandant:

— Are gâscă ou?

— Are unul! răspunde comandantul.

Acum cel ce o ţine în mână, întorcându-se către cumpărător şi dându-i gâscă zice:

— Are unul!

Acesta iarăş întreabă:

—-Cine vrea să cumpere gâscă dela mine?

(l) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 205.

Şi tot aşa se poartă şi se vinde gâscă, din mână în
la 12 ouă. Şi dacă unul în răstimpul acesta greşeşte
punde cum se cuvine, atunci căpitanul, adică purtăto

— Cutează de leapădă gâscă jos!

— Nu cutez, răspunde respectivul.

— îndrăzneşte!

Cel ce a greşit, pune acuma jos, în mijlocul jucăto

— Cutează N. N. de te scoală şi iea pe dumnealui
departe căpitanul către un alt jucător.

— Nu cutez, răspunde provocatul.

— îndrăzneşte!

Acela se scoală şi ridică pe cel ce a greşit de un

— Cutează de iea gâscă de jos ! zice căpitanul
provocat.

— Nu cutez, răspunde acela.

— îndrăzneşte!

Provocatul ridică gâscă.

— Cutează şH dă dumisale 12 gâşte la talpă, zic

— Nu cutez.

— îndrăzneşte !

Acela îi dă 12 gâşte la talpă, dar n'are voie să num
«de-a gâscă» şi dacă împlineşte numărul 12, norocul
el la talpă asemenea 12 gâşte.

Şi tot aşa *prourmează* jocul, până ce ajung la 12

După aceasta iarăş începe căpitanul a descânta gâ

Astă gâscă bătrână
Dela mine din mână,
Era a lui Popa Vlad
Din oraşul Bârlad,
Care 12 ouă s'a ouat
Şi penele i-au picat.
Ba !..., nu e adevărat;
Astă gâscă nu-i a lui Popa Vlad
Din oraşul Bârlad;
Astă gâseă-i din Bacău
Şi stăpânul ei sunt eu.
Şi s'a ouat câte un ou
Şi-a avut 12 ouă
Şi-am pus-o de le-a clocit
Şi-a scos 12 bobocei,
De-a dragul să te uiţi]a ei.
Şi după ce mi i-a scos,
Am luat
Iară gâsc
Şi-am du
Şi-am du
La moara
Şi-am lăs
Şi-a veni
Nu s'apuc
Ci să fu
Da el, m
Şi în ghi
Gâscuşoa
Ce i-a fo
Şi mie d
Da mie n
Cum mi-
Că făcear

Douăsprezece care de nuiele
Şi îngrădiam *Ieşti,*
Să nu intre *plişeşii.*
îngrădiam Burdujenii,
Să nu intre Armenii.
îngrădiam Şeptelicii,
Să nu intre calicii ;
îngrădiam Iţcanii,
Să nu intre Ţiganii,
Şi îngrădiam tot *cutnl,*
Sa nu intre mutul.
Dar nu mi-i de pene,
Cum mi-i de piele,
Că o dam la *dubălar*
Şi făceam 12 *săfHele,*
Şi o dam la ciobotar
Şi făcea
Papuci din ea,
Şi îi dam la domnişoare
Şi mi-i purtă în picioare
Şi mi-ar fi umblat încălţate.
Dar nu mi-i de piele,
Cum mi-i de picioare,
Că-mi făceam din ele
Douăsprezece râşchitoare,
Le dam fetelor fecioare,
Să le aibă 'n şezătoare.
Dar nu mi-i de picioare,
Cum mi-i mai ales de cap,
Ca făceam un comanac
Şi-1 puneam lui N. în cap.
Şi nu mi-i de cap,
Cum mi-i de ochi,
Că făceam dintr'inşi *plochi.*
Şi-i puneam
Pe drumul împărătesc
Şi mergeam -
In zile de sărbătoare
Pe lângă ei la plimbare.
Şi nu mi-i de ochi,
Ci mi-i» de bot, -
Că făceam din el un pod,
Şi-1 puneam la Badeuţ
Să treacă la Rădăuţ.
Şi nu mi-i de bot,
Cum mi-i de nas,
Că făceam din el un bas.
Şi nu mi-i de nas

Cât mi-i de limbă
Că făceam din ea o drâmbâ.
Şi o dani la o domnişoară,
Să-mi cânte o doinişoară.
Şi nu mi-i de limbă,
Cât mi i de *0.Atl<*n,*
Că făceam un *flueran*
Si-1 vindeam unui cioban.
Dar nu mi-i nici de gâtlan
Cum mi-i de rânză,
Că din rânză
Făceam 12 putini de brânză
Şi le dam Ia brânzari să vânză.
Dar nu mi-i de rânză,
Cât mi-i de maţe,
Că din maţe
Făceam 12 cârnaţe
Şi le dam la cârnăţari
Să le vânză la *drumari.*
Si de nu le făceam cârnaţe,
Făceam 12 gheme de aţă
Şi le dam la cojocari,
Să coase cu ele
Pieptare şi cojocele
Pentru fete tinerele
De sama drăguţei mele.
Dar nu mi-i de maţe,
Cum mi-i ales de fiere,
Că făceam 12 putini de miere,
Că le dam la negustorii mari
Să le vândă la hoştinari.
Da nu mi-i de fiere,
Cât mi-i de plămâie,
Că făceam 12 alămâie
Şi le dam la băcălie
Să le vândă.
Nu mi-i de plămâie,
Cum mi-i de maiu,
Că din maiu,
Făceam un buhaiu,
Şi'n târg îl duceam
Şi-acolo îl vindeam
Şi mă 'mbogăţiam. -
Benca,
Henca,
Pe sub cenea,
Cenca,

C'un pocriş (1) în cap,
C'un şoric (2) pe după cap,

C'un talg
Na-ţi ţie

92 *De-a craiu slujesc:* Acest joc se joacă în famili
Acela căruia îi cade regele, e recunoscut de *craiu;*
slujitor. Craiul îi dă diferite sarcini.

Slujitorul: — Craiu slujesc (= pe craiu îl slujesc, s
Craiul: — Ce-mi slujeşti?
S : — Ce mi-i porunci.
C: — Dă o palmă tare Iui (cutare).

— Dă-te peste cap; sărută pe cutare; adă-mi ogli
93. *De-a ghicitele.* Cel ce nu ghiceşte, pierde drept
cedând altuia.

— Bibas (5)
Uude-ai mas?
— La un cap
De oraş !
— Ce-ai văzut,
Ce-ai păţit,
Ce-ai auzit ?
— Am văzut
O barză
Şi-un bărzoiu
Şi trei puici.
Cine sunt?
— (Cutare) cu femeia
Şi trei fete.
— Bibas,
Unde-ai mas ?
— La un cap de oraş.
— Ce-ai văzut,
Ce-ai păţit,
Ce-ai auzit ?
— Am văzut o natră
In vatră

Şi-un go
După c-p
Cine sun
— Bunic
Şi cu bu
— Bibas,
Unde-ai
— La un
De oraş.
— Ce-ai
Ce-ai păţ
Ce-ai auz
— Am v
Două pui
Şi doi co
Cine sun
— Două
(Ale cută
Şi doi co
— Bibas,
Unde-ai
— La un

(1) Pocriş = un fel de talger cu care se acoperă oalele când au
(2) *Soric* — piele de porc, după tăiere şi pârlire. In Ţepu se z
Este şi o familie numită aşa. Se mai zice şi celor cari nu se
(ca porcii) nespălându-te».
(3) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 214—218.
(4) G. Dem. Teodorescu, o. c, p. 196.
(5) In alte variante se pronunţă *Ispas,*

De oraş.
— Ce-ai văzut,
Ce-ai pâţit,
Ce-ai auzit ?
— Am văzut
O barză
Şi-un cocoş.
Cine sunt ?
— Femeia (cutăruia)
Cu fîu-său.
— Bibas,
Unde-ai mas?
— La un cap
De oraş.
— Ce-ai văzut,
Ce-ai păţit,
Ce-ai auzit ?
— Am văzut
Un bărzoiu,
Un cucoş
Şi-o puică.
Cine sunt?
— Bunicul (cutăruia)
C'un nepot
Şi-o nepoată.
— Bibas,
Unde-ai mas?
— La un cap
De oraş.

— Ce-ai văzut,
Ce-ai păţit,
Ce-ai auzit?
— Am văzut
O barză
C'o natră
In vatră
Şi c'o puică
In şatră.
Cine sunt?
— Femeia (cutare)
Cu mă-sa
Şi fîi-sa.
— Bibas,
Unde-ai mas ?
— La un cap
De oraş.
— Ce-ai văzut,
Ce-ai păţit,
Ce-ai auzit?
— Am văzut
O natră
In vatră
Ş'o puică
In şatră,
Cine sunt ?
— Bunicul
(Cutăruia)
Cu nepoată-sa (1).

94. *De-a lumânărica.* Unul din copii se face babă, iar ceilalţi se ţin după dânsa, rostind dialogul următor. Mergând puţin zic din gură: *pârl\părt* şi baba aleargă după dânşii cu băţul.

Unde-ai plecat, babo ?
• La biserică, maică.
Da ce să faci acolo ?
Ia să mă închin şi *io.*
Ie-ne şi pe noi, babo.
Haideţi şi voi cu mine.

Dar să nu mă daţi de ruşine.
— Nu, babo, ferească Dumnezeu!

— Pârţ !.... pârţ !...- pârţ...
— M'aţi făcut de ruşine; îndărăt,
ticăloşilor ! (2).

95. *De-a vrăbiile.* Copii se aşează în diferite locuri şi cel ce pronunţă recitatorul, schimbă repede locul cu altul, care, la rândul lui, devine strigător :

(1) G. D. Teodorescu, o. c, p. 199—200.
(2) Id., ***ibţdi,*** o, c, p. 198.

Cuibul,
Cuibărelele,
Toate păsărelele,
Schimb !

Cuibul,
Cuibăre
Toate p
Schimb

96. *De-a asvârlita.* Copiii când asvârl unul într alt etc, se lovesc *de-a asvârlita* (2). In Ţepu jocul cu mir dacă se joacă aşa.

97. *De-a pirosteile.* «Aceasta e de preferinţă joaca un băţ în pământ şi se culcă lângă el şi se prefac într'un rând cu faţa către cel adormit. Unul din ac capul adormitului şi venind la locul lui îl înfinge l se trezeşte şi negăsindu-şi băţul la: locul lui întrea

— Nai văzut pirosteile mele?
— Nu, i se răspunde.
Iar la cel ce i l-a luat:
- Nai văzut pirosteile mele?
— Nu.
— Da eu le văd sub vadră.
— Acelea-s a (le) mele.
— Ba-s a mele.
Stăpânul îl înhaţă zicându-i:
— Hai la închisoare !
— II duce de o parte, îl lasă de stă câtva timp ş
(Se joacă în Drăceni, Suceava).

98. *De-a petrecut.* «Copiii se adună într'un loc ma în două tabere de câte 6 — 10 băieţi ori mai mulţi să se vadă care tabără pică *la vacă* şi care *afară.* madă de gunoaie făcută de băieţi, peste care mai p ca să se facă mai sprinteni de fugit. Aci şed şi copiii cari nu pot fugi. Sorţirea se fece cu ajutorul *paiulu* mai lung şi altul mai scurt, puse la unul în mână, c câte un jucător din cele două tabere le trag şi tovară mai lung sunt la vacă, ceilalţi afară. Cei dela vacă cei de afară, adecă să puie mâna pe ei şi să-i aducă şi nu vor mai lua parte la joc. Dacă cei dela vacă a afară, partidele îşi schimbă rolurile. Aceasta însă e

(1) G. D. Teodorescu, o. c, p. 199.
(2) *Etym. Magn. Bem.,* p. 1944.
(3) *Şezătoarea,* II, p. 59.

de afară fuge repede pe lângă vacă şi nu e tăiat, toţi cei căzuţi se duc de drept la tovarăşii lui de afară. Dacă unul de afară trece netăiat printre doi din partidul celor dela vacă, cel din afară iese din joc şi se duce la vacă. Când a rămas numai unul din cei de afară, cei dela vacă se ieau după el; alungatul poate trece printre ei şi vacă, şi toţi cei căzuţi la vacă din rândul celor de afară îşi ieau locurile lor şi jocul urmează. Cu acest prilej alungătorul strigă: «a dat vaca». Această *minciună* sau *şârâclâc* al alungatului o caută dinadins cei dela vacă, dacă aceştia au dintre ai lor mulţi căzuţi la vacă. Dar cei de afară în acest caz nu vor să dea vaca, mai' ales dacă sunt căzuţi dintre ai lor tovarăşi». Se întâmplă să rămâie numai câte unul din ambele şiruri: în această clipă, jocul are mult haz, asteptându-se cele mai sus spuse. (In Heciu-Lespezi, Suceava) (1).

99. *De-a bostănica.* «Se aşează mai mulţi copiii jos, în rând, unul la spatele altuia. Celui din frunte i se zice *mătuşă.* Unul iea un băţ mai lung, îl pune în brâu, şi altul scurt pe care îl tot suceşte între degete, imitând torsul din furcă. Acesta se face că vine din cotrova la aceşti de pe jos şi zice:

— Mătuşăi (=mătuşă, hăi) *mo* mânat mama să-mi dai un bostanei.

— De abia am arat.

Se duce într'o altă parte şi iar vine.

— Mo mânat mama să-mi dai un bostanei.

— De abia am grăpat.

După fiecare răspuns se duce şi iar vine de cere un bostanei. In atâtea rânduri îi răspunde mătuşa: «dea abiâ-s ca nucile, de a abiâ-s ca un măr, de abiâ-s în lapte, îs copţi, dar nu bine, acuma-s copţi, du-te şi-ţi alege». Se duce şi caută pe care-i copt, tot ciocănind cu degetul în cap pe fiecare.

A luat pe unul, l-a dus până mai încolo, l-a lăsat şi vine după altul de cere.

— M'o mânat mama să-mi dai un bostanei.

— Da, cu acela ce ai făcut?

— L-am pus pe-o policioară
Şi l-o mâncat o ploşnicioară!

Ii mai dă unul tot după regula dintăi. Iar vine.

— Da cu acela ce ai făcut?

— L-am pus pe-o muche,
Şi l-o mâncat un păduche!

ţl) *Şezătoarea,* I, p. 19-20.

Tot cu acea regulă îi mai dă unul. Iar vine şi-l în

L'am pus pe-o poartă
Şi To mâncat o haită moartă.

Mai vine încă odată. La întrebare răspunde:

— L'am pus pe horn
Şi l'o mâncat Simion.

Acuma îi zice să şi-i iea pe toţi. Ii iea şi-i duce la odată şi-i zice:

— M'o' trimes mama să mergi până la noi.

Mătuşa-i zice:

— Azi îi zi de sărbătoare, *la ce* torci (pentru ce t

El îşi stupeşte furca şi-o lasă jos.

— Aş merge, dar mă tem de câni.

— Hai că te-oiu apăra şi eu.

Mătuşa pleacă şi, gârbovă, se sprijine în un băţ. B ca bostanei, se închipuesc (prefac) câni, sar la babă ş

Cel ce purtase furca zice:

— *Ţibă, ţibă,* hii de-acole.

Apoi scoate baba dela câni şi aşă s'a terminat joaca.

100. *De-a dram* n *cânepă.* Mai mulţi copii se pun pe picioare. Unul numit *dracul,* se ascunde în mijlo *Dumnezeu,* pe dinafară, umblă pe la spatele roţii de trebând.

— N'aţi văzut pe dracul?

Cei din roată ridică câte un picior şi zic:

— Poate aista-i.

Dela o vreme, iese dracul din *cânepă* (din mijloc). D el. Dacă-l prinde până a nu se ascunde din nou în c

Aşa se continuă cu alţii (Dăceni-Suceava) (2).

101. *De-a cuca* (cu mingea). Unul iea un băţ în mân aruncă mingea înaintea sa, cam în sus. Iute o şi love în sus. Ceilalţi se aţin cu manile împrejurul lui. Ca prinde, intră la bătaie de o loveşte. (Idem) (3). Vezi A

(1) *Şezătoarea,* II, p. 61.
(2) » Ii, p. 62.
(3) » II, p. 62.

II. Sorţi.

Pomenire despre sorţi: Intre *sorţi* sau vorbe întrebuinţate în jocurile copilăreşti, se aude şi

Tat-to cojoceâ
Mă-ta androceâ.

(androo = ondroc = handroc = hondroc = ur> fel de fustă) (1).

5. Unga,
Donga,
Tringa,
Panga,
Cinga,
Ranga,
Oghir,
Pogbir,
Ţilibichiu,
Pichiu (2).

*
* *

Unga,
Donga,
Tringa,
Panga,
Cinga,
Ranga,
Onghir,
Ponghir
Ţilibichiu,
Pichiu (3).

20. Dela una,
Dela buna,
Dela cioara
Din pădure,
De ici,
Până ici.
După casa
Lui Tivici (4).

21. Unili,
Tuniii;
Douăle,
Ouăle;
Treile,
Cheile;
Patruli,
Impăratuli;
Cincili,
Clincili;
Săşâli,
Vasali;
Şăptili,
Laptili;
Optili,
Coptili;
Nouli,
Ouli;
Zecili,
Berbecili (5).

22. Inilica,
Tililica,
Tilipana,
Ogolana,
Dai de uciu-cică
Cică verde,
Bobârnete,
Ţânc (6).

(1) *Etym. Magn. Rom.,* p. 1187-1188
(2) *Şezătoarea* III, p. 239.
(3) » » p. 24.
(4) » VI, p. 149.
(5) » » p. 149.
(6) » » p. 149,

23. Opa,
Topa,
Uite popa,
Tivicana,
Berbecana,
Altă bala,
Portocală,
Cioc,
Boc,
Treci la loc! (i).

24. Una r
Două
Treia
Cocior
Soîom
Socod
Sogod
Podob
Gheor
Clanţ!

Uneori în loc de *socodiţa, podobiţa,* se zice: *şind*

25. Una gana,
Câştigana,
Panaitu răchita,
Corcodel lişiţa,
Avram,
Bursucau,
Umflă-te bursucule
Şi de cr ardică-te
Terevenchi,
Ţenchi (3).

26. Ana r
Şodro
Şopoti
Mărgă
De-und
Dela
C'un
De mo
Ca o
Ţanc,

Ana, mana,
Şodrogana,
Şi-o popită,
Mărgărită,
De-unde focul te luară?
Dela moara pruncului
C'un cojoc
De motoc,
Ca o pară stricătoare,
Ţanc, fată mare (5).

27. Uni lich
Fischi li
Fischi p
Panaite,
Lichiţan
Cucuvea
Tat-to b
Mă-ta bu
loc de b

28. Acest sorţ, spune G. Teodorescu (7) ar avea greceşti, puţin cuviincioase.

(1) *Şezătoarea* an. II, p. 149.
(2) III, p. 199,
(3) » p. 199.
(4) » p. 199.
(5) » p. 239.
(6) » p, 239.
(7) G. D. Teodorescu, o. c. p. 192 şi Alex. Florini, *Poveşti p*

O pi | sec na [sec na | pi
Ke's tin | boli j na co] sti
Tzang găr j man găr
Na c'af | to
Ti of | to be
Len cher | buf.
Greceşte: *bnoxoc,* vot rcoieî v TYJV
kq\i v' â%ooa6^.
(Etym. Magn. Rom., p. 1831;.

29. Trântii una,
Trântii două,
Trântii, vere, pân' la nouă.
Trântii fata Grecului,
Pe malul *petrecului.*
Veni grecul mânios,
Cu cuţitul ruginos.
— Dă-mi, Voico, cheiţele,
Să-mi deschid lădiţele,
Să-mi scot cununiţele,
Să-mi cunun fetiţele î
— Vai de mine, nu-s la mine,
Ci-s la popa din Popeşti,
Sus în casele domneşti,
Unde fată vacile,
Unde ouă raţele (1).

30. — Unde-ai fost Naniţule? (2).
— La Isiva, la Isiva.
— Ce-ai făcut Naniţule?
— Doi pui,
De pupuzui.
— Cum făcea Naniţule?
— Harţa,
Pârţa,
Paniţâ,
Dă-i cu strămurariţa,
Şi în sus
Şi în jos
La copilul drăgostos,
Und'se joacă Ivănuş
C'o cunună de păiuş (3) (4).

31. A plecat nenea Ion
La lemne de foişor,
Şi-a lăsat calu'n pridvor.
Nu mai plânge şi ofta,
C'Anicuţa este-a mea (o).

32. Una mia,
Cu scumpia,
Ce-ai mâncat,
De te-ai umflat?

— Şapte pite
Şi-un pitoiu
Şi-un găvan
De usturoiu (6).

33. Ala,
Bala,
Portocala,
Cioc,
Boc,
Treci la loc.
O găină
Şi-un boboc
Şi c'o raţă
Făr'de cioc (7).

34. Oce naşca taşca,
Da, bună-i budaşca

(1) Idem, *ibidem,* p. 193.
(2) Naniţule — nea Niţule (nene Niţule, nene Nicolae); mai probabil însă dela *nan* — naş — nânaş. Nanu, nanule, nanuţule (vocativ).
(3) Alte variante se sfârşesc cu: *cu cununi depiperuş.*
(4) G. D. Teodorescu, o. *c,* p. 193.
(5) » » » » » p. 194.
(6) » » » » » p. 194.
(7) » » » » » p. 194.

sau:

O ce naşe ije
Iese
Şi ne b.se.

Dă prin
Dă-i bu
Şi chili

E o parodie a rugăciunii slavoneşti, *Tatăl nostru:*
35. Ije, ije (sau: mije, mije), panimatca, koţobeica, c
curcanului, limbirici, custirici, cioc, boc, treci la loc.
«Toate cuvinte fără nici un înţeles (No. 34 şi 35),
pentru Români şi pe cari ie repetesc până astăzi co
mijoarcă. Eu cred că aceste cuvinte reprezenta o par
pe care dascălii slavoni îl începeau cu zicerile: ije,

36. Tatos,
Tatos,
Nantos,
Ceres,
Dimi,
Dovel,
Dimi,
Popinel,
Popinel,
Feştila,
Plesnica,
Buf.

Rânca,
Sava,
Alba,
Ghilţ,
Ţinchi.

37. Unea,
Donea,
Trinea,
Pan ea,
Cinca,

38. Musca
A mai
Două r
Două p
Două f
Mă dus
Cu roc
Bou'n
Bou'n
După c
Tibişoa
Rodoşc

39. Ion Ghica, vorbind despre jocul *baciu* spune (
bişnuesc să cânte:

Opus, ppcus imperator,
Ţangăr, mangăr, nacaftu,
Tacaftu, melengher, bof!

«Şi le potriviau aşa de bine, că *buful* cădea totd
tori şi rămânea tot el *baciul»* (joc cu arşici).

(1) *Rev. p. ist. arch. şi fii.,* an. II, voi. I, p. 54.
(2) » » » » *h* » » » » » » »
(3) *Etym. Magn. Rom,,* p. 1832.

III Jocuri cu păcăleli.

1. *Apă din coardă.* In Bucovina poartă numele de *de-a scurge sânge din grindă* sau *de-a lipitul sticlei în grindă.* Se joacă întocmai ca în Țepu, numai atâta că scamatorul vesteşte pe copii că el va face să se scurgă sânge din grindă sau va lipi sticla (sticlă cu apă, când nu are ulcică) de grindă (coardă).

3. *Bătălie cu tunuri.* Sub numele de *de-a lupul şi oile,* se joacă prin Ploeşti şi comunele vecine, după cum îmi spune camaradul meu Teodor Vişinescu, acum sub-locotenent în Regimentul de Infanterie din Ploeşti.

Se joacă de doi inşi: unul e stăpânul staulului cu oile, celălalt are în conducere lupii. Oile trebuesc băgate în staul, prin urmare mânate încetul cu încetul din pozițiile ce se văd pe figură, în partea neocupată, trecând pe dinaintea lupilor. Dacă vor izbuti să intre nouă oi, cel cu lupii e bătut* dacă lupii mănâncă 12 oi din totalul de douăzeci, mocanul e bătut. Mutarea se face în modul următor: mocanul are drept să mute o oaie,pe,una din linii, fie către, fie înapoi de staul. Lupul din A sare peste o oaie, care poate fi în 1, 3, 5, etc. şi se opreşte în 2, 4, 6> etc, numai dacă aceste încrucişări de linii sunt goale. De pildă, dacă mut pe 3 în 5, lupul sare în 6 şi mănâncă oaia din 5. Apoi dacă are loc, lupul îşi urmează cu mâncarea din oi. De exemplu din A el poate mânca oaia 1 oprindu-se în B; de aici pe 2 oprindu-se în C şi pe 3 oprindu-se în A. Dacă acum el, lupul din A, nu mai poate mânca nimic, e ținut să se mute şi el cu una, de pildă în 4. Băgarea de seamă a lupului să fie ca nu cumva mocanul să-l înşele şi îndepărtându-l de intrarea staulului, să-şi furişeze înăuntru oile. Dacă i se dă să mănânce şi nu mănâncă, e scos din joc.

6. *Clopotul* Jocuf se numeşte, în Giuleştii Sucevei, flăcăii roată cuprinşi cu brațele pe după cap. Amăg ştie cum e urmarea şi-l pun în mijlocul lor. Unul se nierile (umerii) lor şi apucând cu manile de cap pe c în toate părțile, zicând că trage clopotul. Pe când ace de cap, ceilalți fac haz (1).

Tot aşa se joacă şi în Bucovina, cu deosebire că c celorlalți se chiamă *mânăstioarâ.* Unul, *pâlimarul,* am *de clopot,* să intre în cerc. Mănăstioara îl apucă de c vine mai bine, iar apoi pălimarul îl bălăngăneşte înt doi, *popa* şi *dascălul,* cântă în acest timp (2).

In munții Apuseni, jocul se chiamă *limbă de clopo*

8. *De-a cumpăna.* In Bucovina se chiamă *huță* sau *cumpănă.* Dându-se huța, copii cântă:

Huța,
Huța,
Cu căruța,
Pan' la lelea Mariuța;

sau:

Dura,
Dura,
Cu căruța,
Pân'la lelea Mariuța,
Măriuța

Nu-i ac
Numai
Cu cer
De ghi
Cu sall

30. *Legarea în pârângă.* Unul, care nu ştie, e lega alt joc, cu manile sub picioare, el stând jos cu genun are vreun ciomag în mână, i-l bagă pe sub picioare şi se tot duce cu el. Daeă-l lasă jos, copilul legat stă a cere de deslegat, mai ales dacă nu poate trage înapo aduce aminte copiilor culesul viilor ori coptul popuşo

(1) *Şezătoarea,* 1, p. 273.
(2) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 203.
(3) Frâncu şi Candrea, *Rom. din munții apuseni* p. 174: oamenii din sat, cărora li se dă mâncare şi băutură şi privig şi glume. Se fac o mulțime de jocuri, cari de cari mai comice, p *limbă de clopot,* palma furată, baba-oarba, etc. şi uneori se fa precum: ciurul, moara şi altele, încât, chiar şi cei mai trişti,
(4) -S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Rom.,* III, 136—149.

traistele şi punându-le pe mijlocul unui harag sau băț, sunt aduse pe umere.

31* *Maimuța.* Mai mulți băieți s'apueă şi mânjesc căciula unuia cu funingine, apoi, fără ca acesta să ştie, i-o pun în cap. Unul, în urmă, zice:

— Măi, să faceți ce voiu face eu.

El se freacă cu manile peste ochi şi toți trebue să facă acelaş lucru.

Se bate cu palmele peste obraz şi toți trebue să facă acelaş lucru.

La urmă îşi scoate căciula şi se freacă cu dânsa pe față; toți făcând acelaş lucru, celui cu căciula mânjită îi rămâne fața cu desăvârşire neagră. Ceilalți râd cu poftă.

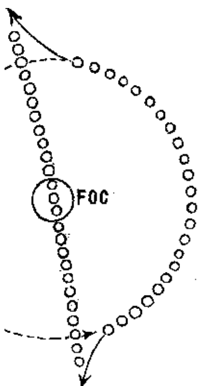
32. *Ou oglinda.* Se joacă într o odaie pe jumăiate întunecoasă. Unul iea un hârb (ciob) de sticlă de oglindă sau o oglindă mică şi o ascunde între pânzeturi sau straie. Apoi se duce la altul şi-1 întreabă dacă vrea să vadă o momița (maimuță) de pildă. Cela, fireşte, stă nedumerit.

— Cum?

— Ai să vezi.

Merg amândoi şi cel ştiutor îl duce la locul cu oglinda. Când cel nerăbdător îşi vede chipul în oglindă, începe să râdă, surprins oarecum. (Ploeşti şi vecinătatea).

33. *Cu spicul* Spicurile de cereale (pâne) ori oschigă, dacă se pun pe sub mânecă cu țepii către degete, sunt scoase cu greu afară. Mişcând mâna în mânecă, ele se ridică tot mai sus, pricinuind înțepături şi gâdileli. Ştiind asta, copiii se furişează şi bagă spice în mânecile altora.

34. *Şubetul* Se joacă împrejurul focului pe la priveghiuri. Se apucă de poalele cămăşii câte doi-trei şi mai mulți şi începând a fugi împrejurul focului cântă:

Cine joacă şubetul,
Că mi-i drag ca sufletul.

Şirul acesta se tot măreşte mereu, până când cel din frunte mergând la un semn drept înainte, iar cel din coadă stând pe loc, coarda copiilor se întinde şi mijlocul şi trebue să dea prin foc.

35. *Poştele.* Când unul doarme, alți copii caută să-şi facă de râs (de petrecere) cu el. Ba î] leagă cu ață de ceva, ba îl coasă, lucru care se face şi pe la priveghiuri, ba îi pun în mână bețe şi câte ceva pe piept ca un fel de lumânare, toiag şi icoană, ba altele. Iar o năzdrăvănie mai groasă de cât toate e *poşta,* de care Ion Creangă aducându-şi odată aminte, scrie mai frumos decât ori cine:

«Multe sunt de făcut şi puține de vorbit, dacă ai cu cine te'nțelege. Mă

f

sfâtuesc eu într'o zi cu Gâtlan, c'aici ar trebui cev
scăpa de câtiva mâncăi, căci tovărăşia nu ni se părea
mijloc nu se poate mai nimerit. Noaptea, când vor ad
poşte la talpe, cum vom socoti noi, mai ales că vr'o
cum începea moş Bodrângă a spune poveşti. Şi dup
unele ca aceste, pândim când erau ceilalți duşi de ac
făcut poşte, ca s'avem pe mai multă vreme. Câteva p
una peste alta cu seu de lumânare topit pe lângă foc
când doarme omul greu, şi aprinse cu un chibrit, ma
se poate!.... Şi fiind că pe Oşlobanu toți aveam ciudă m
pocinog întâiu. -Şi când l-a ajuns arsura la os, a sărit
un taur şi nu-şi găsiâ loc prin casă de usturime. Dar
vatul, şi nebizuindu-se în putere a se bate cu toți, se
şi ne blestema de-i curgea foc din gură. Noi însă, cu
mai puindu-i în alte nopți câte o poşte şi făcându-i-se
^a fost nevoit să'şi iee tălpăşița spre Humuleşti, lehăn
şi lăsând toate merindele sale în sama noastră. înda
scrie lui Oşlobanu:

Iubite Oşlobene,

— Mă închin cu sănătate dela golătate, despoieții
ce mânca acolo, poftim la noi să postim cu toții.

Al tău voitor de bine

Mare Căj

Tot aşa păți în urmă şi «Nic'a lui Constantin al Cos
şi Trăsnea «care rabdă el cât rabdă şi dacă vede că-
se mută la altă gazdă, luându-şi partea de merinde)) (1

36. *Cu mantaua.* Unul care nu ştie această păcăleală,
el se pune o manta cu mâneca în sus, întinsă. I se s
i se va vorbi ceva de samă, de către altul. Cân
învălit, nevăzând nimica, i se toarnă pe mânecă o oal
Prahovei).

37. *Cu betele.* Se păcălesc mai ales fetele.

— Eu am să scot Mărioarei un măr din sân, zice
că nici el nici Marioara nare mere, cu toate că-i primă

— Cum? e treaba mea.

(1) I. Creangă, *Opere complete,* ed. ÎL Minerva, p. 79-81.

Leagă pe fată la ochi c'o batistă, iea nişte bete late, le îndoaie cu un uluc şi un capăt îl pune în sânul fetei, ori îl ţine altul, iar el ţine de celălalt capăt. Toarnă apoi apă pe ulucul betelor şi fata se vede pâcâlită.

38. *De-a untul.* Se înfmge un băţ în pământ şi la 7 paşi departe băieţii, puşii în şir, îşi sapă câte o gropuşoară numită *babă.* Ţărâna scoasă este pusă de o parte şi se chiamă *unt.* In urmă, fiecare băiat caută să lovească cu băţul său, băţul cel dinaintea lui asvârlit; dacă unul nu poate să-şi scape băţul, trebue să fugă după el. In acest timp ceilalţi sapă ţărâna clin *baba* lui şi cu ţărâna lui (untul) îşi astupă babele lor. Baba celui nedibaciu fâcându-se mare, nare cu ce s'o umple; pentru aceasta toţi ceilalţi îl ieau de mână şi de picioare, îl trântesc în groapă zicându-i că *hal untul,* până se îndură şi-1 lasă. (Drăceni-Suceava) (1).

IV. Joace.

18. *Drum.* Jocul copiilor în colb e cunoscut în de obşte. Pomeneli mai recente în *«Viaţa românească»,* I, No. 2, p. 206 şi *«Viaţa literară»* I, No. 36, p. 6.

20. *Flori de cerneală.* Câte odată însă unii copii, în loc de cerneală, obişnuesc a prinde muşte, bondari sau fluturi, le rup capul şi strivindu-1 între filele cărţilor sau caietelor, capătă diferite flori cu părţi roşii de sânge, sau albe. Iată cum ne descrie această joacă meşterul Ion Creangă: *«In* lipsa părintelui şi a dascălului, intram în ţinterim, ţineam ceaslovul deschis şi cum erau filele cam unse, trăgeau muştele şi bondarii la ele şi când clempăneam ceaslovul, câte zece, două zeci de suflete prăpădiam de odată; potop era pe capul muştelor! Intr'una din zile ce-i vine părintelui, ne caută ceasloavele şi când le vede aşa sângarate cum erau, îşi pune manile în cap de necaz. Şi cum afla pricina, începe a ne pofti pe fiecare la Bălan (un scaun) şi a ne mângâia cu sfântul Ierarh Nicolai (o vărguţă) pentru durerile cuvioaselor muşte şi ale cuvioşilor bondori cari din pricina noastră au pătimit (2).

21. *Fluturii.* Prin Ploeşti şi împrejurimi, fluturii se prind abătându-i din sbor cu ajutorul unei mături făcute din bălării băţoase. Ca să-i păstreze, copiii le fac gropi cubice, adânci de o palmă, două, pe cari le căptuşesc cu frunze mari, iar pe deasupra le pun bucăţi de geamuri. Peste marginile geamului pun ţărână; numai într'un loc lasă o mică deschidere, pe unde să se poată băga fluturii prinşi. Totul s'acopere cu frunze. E foarte frumos jocul fluturilor de diferite colori în groapa cea verde.

(1) *Şezătoarea,* II, 59.
(2) I. Creangă, *Opere complete,* Ed. II, p. 5—6.

f

55. *Roate de fum.* Sunt flăcăi fumători («cari beu ti scoate rotocoale de fum din gură sau «colaci», cum le z în a lăsa fumul să iasă din gură, fără a-l sufla, ci nu îndoită dela vârf. Alţii inspiră acele rotocoale prin nas, î prin sfârcul mustăţilor, lipind mijlocul buzelor şi lăsâ Vrednicia e cu atât mai mare, cu cât cel ce vrea s'o a nu-şi forţează expresia figurii.

. 56. *Chipurile cu aţa.* Se iea o aţă lungă cam de u cele două capete, apoi se dă după cele patru degete cel arătător şi cel mare, astfel ca la încheietura degetel firul e de două ori, iar în podul palmei numai odată. faţă în faţă (fig. 1), iar aţa în proiecţie orizontală e ca

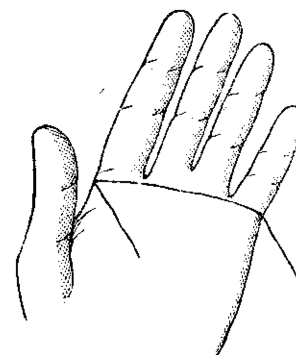

fig. 1.

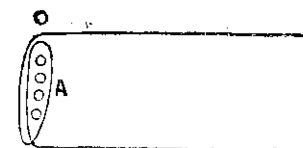

fig. 2.

Apoi degetul mijlociu al mânii drepte intră pe sub A, dela mâna stângă; mijlociul dela mâna stângă intră tot în proiecţie orizontală, fig. 3.

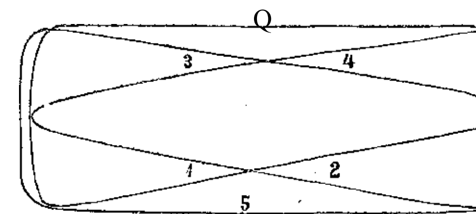

fig. 3.

Alt jucător pune, pe deasupra degetelor, cele mari î în 2 şi 4, trage în lături pe deasupra firelor 5, 6; bagă

degete pe sub 5, 6 şi întinde. Astfel se capătă fig. 4. Cum am căpătat fig. 4 din fig. 3, tot aşa din fig. 4 căpătăm fig. 5. Dacă cu degetul cel mic dela

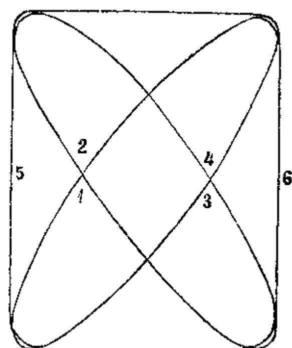

fig. 4.

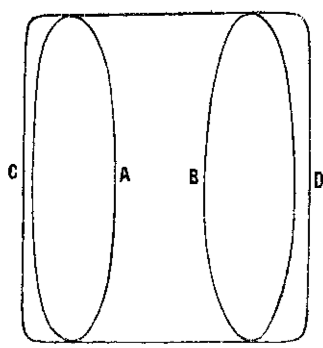

fig. 5.

dreapta, apuc pe dedesubt de A, iar cu cel mic dela stânga, apuc pe dedesubt de B şi pe dedesubtul lui A, dacă apoi cu unghia dela mâna stângă

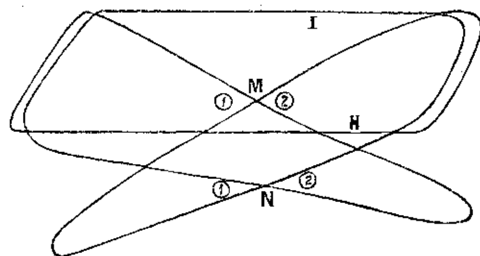

fig. 6.

ieau pe dedesubt firile C şi cu unghia degetului mare, dela dreapta, pe dedesubt firile D, am fig. 6 numită *scaun.* Apoi ieau cu degetul cel mare©

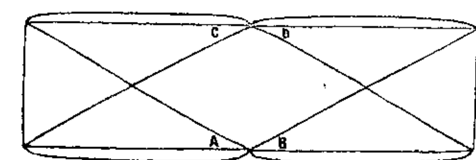

fig. 7.

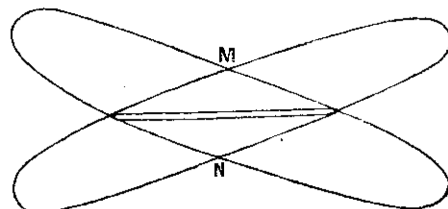

fig. 8.

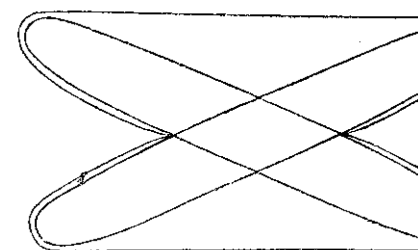
şi cu cel arătător 0 de N şi de M şi dau pe deasupra firelor H şi I şi capăt fig. 7, dar care are altă alcătuire de fire. Din aceasta, după cum s'a

făcut fig. 4 din fig. 3, căpătăm fig. 7, numită *priv*
A, B, C, D cu buricele în jos şi le scot apoi în su
peştele şi apa.

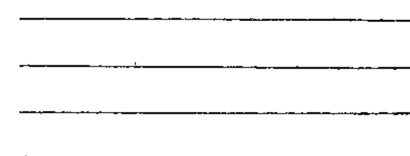
Luând cu degetele în jos de M şi N, şi scoţându
dela mijloc am din nou fig. 5.

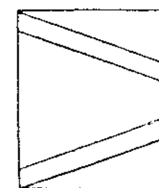
Apoi altele.

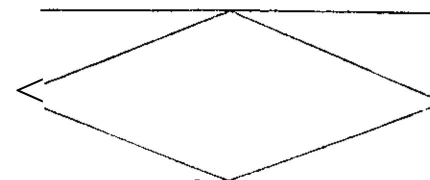
Din fig. 7, dacă se trage de A, B; C, D, drept î

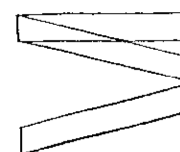

fig. 9.

Tot cam aceste figuri sunt şi în alte părţi desen

oglindă sau apă

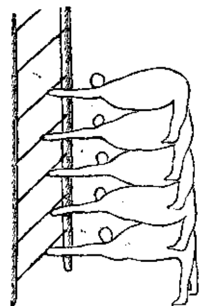

masă

57. *Ostropul.* Unul se razămă cu manile de sca
spinarea orizontală. Altul de departe îşi face vânt,
narea celui dintâiu. Peste al doilea se asvârle, cu n

(1) *Etym. Magn. Rom.,* p. 2092-2093.

mare depărtare, al treilea, al patrulea, până când nu se mai poate. Ca voinicie i se cere celui de jos, ca să poată ținea în spinarea lui pe toți ceilalți. Şi ce se poate întâmpla, dacă acesta sar trage la o parte sau înapoi! (L-am văzut în județul Prahovei).

58. *De-a băcănia.* Pisează copiii cărămidă, clisă uscată ori praf de pe drumuri, cenuşe, puțină făină, o falie de pâne, cartofi, etc. şi le aşează în cutii de chibrituri sau hârburi. Fac apoi o cumpănă cu două talere atârnate. Talerele sunt făcute tot din capace de chibrituri legate de brațele pârghiei cu patru ațişoare. Alți copii vin şi cumpără marfă în schimbul unor pietricele sau nasturi (Ploeşti şi vecinătate).

59. *Prâcîa* sau *a prâcta.* Se joacă precum urmează în doi băieți. Amândoi au câte un toiag şi dela un semn numit *jereşcă,* fiecare aruncă toiagul cât poate mai departe. Al cui toiag e mai depărtat de jereşcă, acela dă întâiu în fesul celuilalt, tot dela jereşcă (1).

60. *Teasc.* Când copiii se află într'un loc închis, se vorbesc câte doi, trei şi la un semn dat încep a îngrămădi pe ceilalți într'un colț strigând:

— Teasc! teasc!

61. *Bit, mamă.* Copiii umflându-şi pereții obrajilor cu aer, îi izbesc cu pumnii, zicând pe rând pentru: dreptul, stângul, dreptul, stângul...

Bu, mamă,
Bu, tată,
Buchea 'n bu,
Buchea 'n bu...

62. *Sculare de jos.* A se scula de jos fără mâni, fără ajutorul coaielor, nu-i lucru aşa de lesnicios. Copiii se încearcă şi cari izbutesc se socotesc ca voinici.

63. *Care ține mai midi gura şi nasul închis?* Se pun mai mulți pe un rând şi ceilalți, mai mulți sau numai unul singur, bagă de seamă cât stau ei aşa fără să respire; alții spun diferite lucruri cari pot aduce râsul şi astfel mulți bufnesc în hohot.

64. *Cântare cu foile de carte.* Lăsând foile cărții nu prea mult apăsate, se poate cânta din ele sufiând. Ele mai mult țipă.

65. *Cântare din tocul condeielor* de fier, degetare, se face ca şi din cartuşe.

66. *Asvârlirea clisei cu bățul.* Se pune unui băț o căciulă de clisă, şi făcându-i vânt, clisa se duce sbârnâind şi prefăcându-se în bucăți.

(1) Papahagi, *Megleno-Românii* I, p. 90.

67. *De-a vornicul.* «Toți aleg pe un vornic şi-i d
svârle bățu'n sus. Ceilalți svârl cu bețele să-l pălea
De câte ori a căzut jos bățul lui, fără să fie atins
făcut atâtea ani de slujbă. Care a putut păli bățul v
nic» (1) (Drăceni, Suceava).

V. Jucării.

3. *Beşica de porc.* Iată ce scrie Ion Creangă despr
trecerile copiilor la Crăciun: «La Crăciun, când tăia
şi-l opăriâ şi-l învăliâ iute cu paie, de-l înnăduşiâ c
frumos, eu încălecam pe porc de asupra paielor şi
de lei, ştiind că mie are să mi dee coada porcului
umplu cu grăunțe, s'o umflu şi s'o zurăesc după c
de urechile mamei, până ce mi-o/spărgea de cap»

18. *Fluiere şi mijloace de cântat. Fluierul.* Iată ce
fluier şi rostul lui în lume. «Dumnezeu când a fos
oile. El a făcut fluierul şi l-a pus sub lâna oii; când
a dat de dânsul. Dracul a căutat să facă şi dânsul
dar ca să n'o găsească nimeni, a ascuns-o într'o ca
cu coada bârligată, un Țigan zări gâtul scripcei şi o
fluierul e făcut de Dumnezeu, aşâ-i blagoslovit: cânt
iar scripca, lucrul dracului, să se bată dela dânsa (

Cimpoiul (4) .Se compune din următoarele părți,
Pompiliu:

Foalele, burduful, făcut din piele de oaie (în Broşt
mai din piele de capră, fiindcă-i mai trainică).

Hârgoiul, pentru bas, o țeava lungă făcută din p

Carabă, de prun, Yjorn, sau cireş cu pliscoaie de

Suflătoare, de soc (fără explicații).

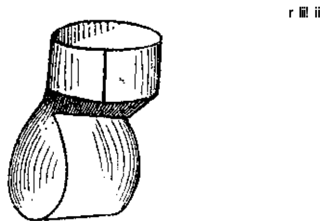
Gidye, tot de soc, vârâtă în corabă.

Cioacă, o unealtă de soc, în formă de lulea în ca
ferior al coadei.

In *Almanach muzical,* An. II, de T. T. Burada, la fa
cimpoiul pe lângă toate celelalte intrumente muzica

(1) *Şezătoarea,* II, p. 59—60.
(2) I. Creangă, o. c, p. 34.
(3) *Şezătoarea,* I, p. 156. Vezi şi povestea tipărită de min
literară-», an. I.
(4) *Şezătoarea,* VII, p. 190.

Ţâcnal de tablă. Se taie tabla, foaia de fier, sub chip de cruce, lipsindu-i un braţ (ca un teu). Se îndoaie cele două aripi şi formează lumina ţâcnalului. Se îndoaie apoi şi aceea ce a rămas, limba de jos, şi se capătă pântecele

ţâcnalului. Cele două deschideri de o parte şi de alta ale pântecelui se astupă cu buricele degetelor în timpul cântatului.

Solz de peşte. Sunt unii copii cari pot cânta şi din solz de peşte mare.

38. *Sania.* «Dar la *dănăuş* în vârful dealului! Câte zece, cincisprezece, dau drumul săniuţelor, unul după altul, şi până în vale nu ştiu de ajung trei sau patru; ceilalţi toţi, dând buluc unul peste altul, se rostogolesc de intră cu capul în omăt; ş'apoi să vezi ce haz fac şi cum se laudă, că de data asta au s'o scoată la capăt, şi atâta se tărbâcesc să se urce la deal, alunecând unii cu opincile pe umăt de te tăvăleşti de râs văzându-i» (1).

40. *Scrânciobul.* Scrânciobul cel mare, în care se dau flăcăi şi fete mari, e descris cu toată amănunţimea în: Sim. Fl. Marian, *Sărbători,* III, p. 136—149, cu un bogat material de limbă şi cu cântece macedonene după Per. Papahagi, *op. cit.*

49. *Smeu.* Smeul se face dintr'o foaie de hârtie c'o lungime egală cu odată şi jumătate lăţimea. Hârtia nu trebue să fie aşa de proastă, ca să se rupă îndată ce va fi udată cu cleiu sau cocă. Hârtia poate fi dintr'un sfert de coală, dintr'o jumătate *(«din jumătate»),* dintr'o coală *[«din una»),* din două coli cari ar fi egale ca întindere cu o jumătate de coală roşie sau vânătă sau altfel colorată. In acest caz, smeul se zice că-i *dintro jumătate mare, dintr'o jumătate vânătă,* etc. Poate fi făcut şi dintr'o coală mare, vânătă, lungă de peste un metru, dar a-l face mai mare, din hârtie, e greu; mai mare se face din pânză.

Marginile foii de hârtie, cari-s pe părţile mai lungi, se îndoaie cam de un deget; pe îndoitură se pune o sfoară şi se lipesc cu cleiu *[cleiu de peşte*— cleiu de oase, fiert în apă) sau cocă (de făină de grâu), ca să nu se rupă

(1) A. G. Mihăilescu, *op. cit.,* p. 83.

marginea. Se iea apoi o fâşie de trestie, de scândură şi lustruită bine cu sticla, sau fâşii dela transparent au de cele mai multe ori coloarea verde. O altfel c gonala A B şi se chiamă *încrucişătoare.* A doua înc *dos,* căci dacă s'ar pune pe faţă, nu s ar putea lipi b e C D. Tot pe dos se pune altă fâşie E F, care se

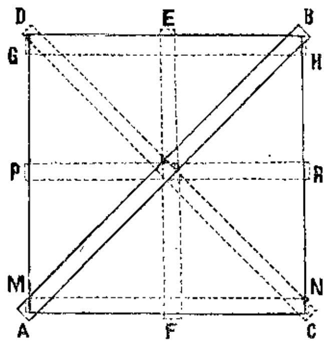
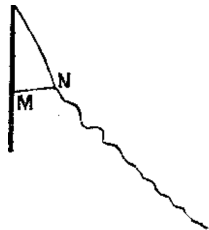

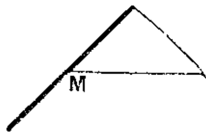
fig. 1.

prin mijlocul" foii dealungul. O altă fâşie G H e *c.rul.* P R este *mijlocul.*

Pentru a se lipi bine lemnele, când ele vin una p cu sfoară sau ele se coasă la a doua hârtie.

% 3.

iig. 4.

Aţele de pe laturile lungi se leagă în colţurile A,

Pentru a face gura smeului, se leagă de D şi B o ori lungimea D B, astfel că întinzându-se în chip de fie vârful în Z, (fig. 2). Din mijlocul M al smeului (care, dacă ar fi întinsă, ar veni până în N. Se leagă e gata. Dacă ne închipuim smeul suit, *înălţat,* dacă ne

scurtă, avem o *gură trăgătoare,* despre smeu zicem că *trage* (fig. *B).,* din pricină că opune o foarte mare rezistență aerului. Dacă M N ar fi mai lungă decât C Z ori B Z, am avea o *gură suitoare* (fig. 4), iar despre smeu zicem că suie. Nici acest smeu nu e bun, căci dacă gura trăgătoare nu-l lasă să se suie sus, gura suitoare îl lasă, dar nu-i dă stabilitate.

Pentru a-i face smeului *sbârnâitoare* sau *vâjiitoare,* se leagă colțul C de B cu o sfoară mai scurtă, pe care e lipită o hârtie în chipul unui segment

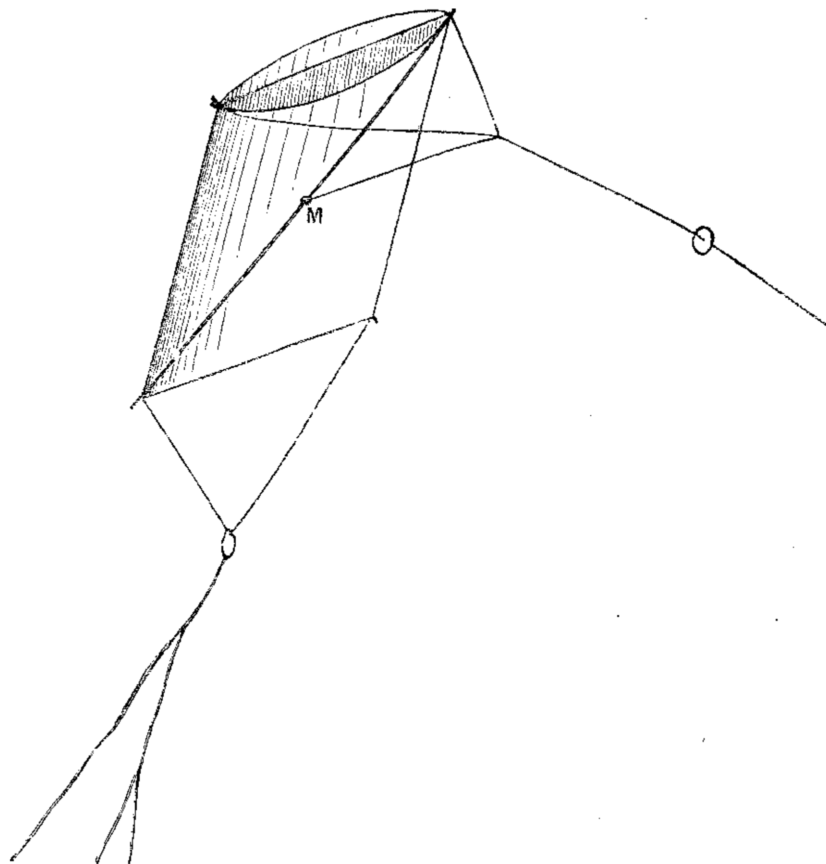

fig. 5.

de cerc. Din cauza bătăii vântului, această sbârnâitoare va vâjii, iar vâjâeala, fie că se va auzi de jos, fie că va fi ascultată punând urechea la ața smeului.

Pentru a face smeului *coadă,* se leagă de P și R (fig. 2) o ață, așa că dată peste smeu să vină până în S. Acolo i se face ochiul O. De acest ochiu se leagă coada, a cărei mărime atârnă de mărimea smeului. Coada se face

din cârpe subțiri. Smeul atunci e cumpănit, când coa decât smeul; astfel smeul va face *volte* în aer, *se va*

Lungimea aței, înfășurată de copii cu atâta dibăcie *pușă),* atârnă iarăș de mărimea smeului și de grosim

Pentru, a înălța un smeu, unul îl apucă de M (fig. de pași de cel cu păpușa în partea încotro se duce v smeul se suie.

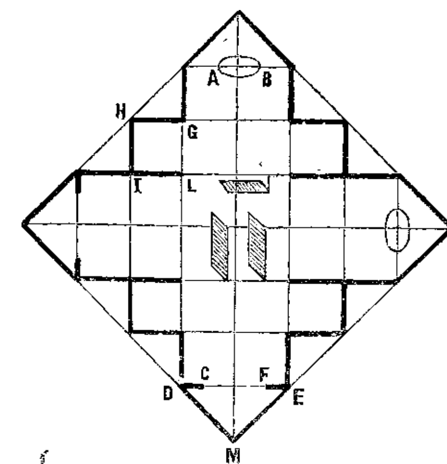
Băieții meșteri în facerea smeielor le vând pe para

Câte odată smeiele se leagă de câte ceva, așa că le captive.

Certuri se întâmplă când mai multe cete jucându-s se încurcă. Aceasta se chiamă *încurcăreală.*

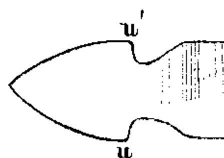
Pe ața smeului, când acesta e înălțat, se pot trin suie (fig. 5).

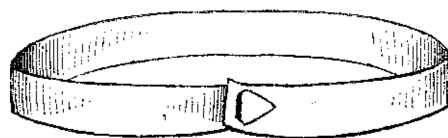
50. *Porumbărie* (cotețe de porumbei). Se iea un pătr se îndoaie în două, după o diagonală. Se îndoaie apoi triunghiuri isoscele, îndoiturile fiind paralele cu diagonal lucru se face și pe cealaltă diagonală. Se taie apoi cu e însemnat pe figură cu linii mai groase, In două co

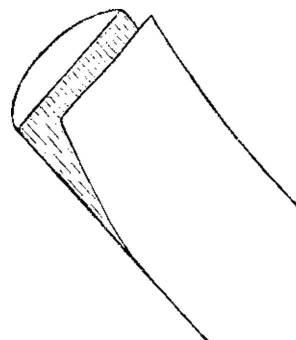

iarăș părticica A B, în care va intra colțul M; cele d C D M și F E M se vor răsfrânge. In mijlocul pătra reastra. Apoi porumbăria se incheie cum s'a spus. Păr frâng înlăuntru, împrejurul țâțânilor G L. De altfel el șire de trebuință (Ploești și Prahova).

51. *Golane de coji de tem.* Teiul tânăr se despoaie, se *beleşte,* de coajă şi beligele cari se capătă sunt gata pentru a li se lua *teiul,* partea mâsgoaşă, textilă. Pentru a o scoate, se curmă această parte cu cosorul şi apoi se

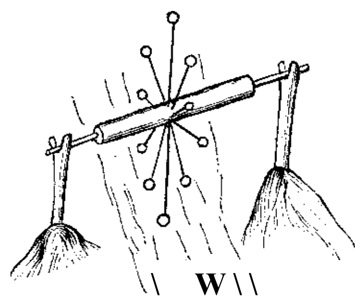

despoaie. Din ceea ce rămâne se fac *coşărci* pentru a mesteca în ele ceaunul cu mămăligă, când se iea de pe foc.

Cojile sau beligile slujesc încă la joaca copiilor spre a-şi face din ele colane de încins: la un capăt i se fac beligii două urechi *u, u',* apoi i se ascute capătul. La celălalt cap i se face o deschizătură d, în care se vor băga urechile. Măsura colanului se iea după trup.

52. *Morişcă pe apă.* Când plouă sau când se topesc omeţii (omăturile) şi pornesc scursorile la vale, copii fac morişti din hluj de popuşoiu. Se iea o bucată de hluj, se întinge într'însă un băţ şi se capătă astfel un osâeac. In osâeac se înfing beţe perpendiculare, în al căror vârf se pune măduvă sau miez moale de hluj. Morişca se pune apoi în două *crâcane,* două furculiţe mici înfipte în pământ sau răzămate de două movilite de omăt. Apa curgând, izbeşte în mezul din capătul beţişoarelor şi morişca se'nvârteşte.

53. *Gercid.* Acest joc se cunoaşte, cred, de toată lumea; prin reclamele de modă, se văd copii în diferite costume mânând asemenea cercuri, făcute

dinadins. Se pot juca copiii şi cu cercuri de poloboac
mânând c'un singur băţ şi c'o singură mână două cerc
trivite în mărime. In acest caz e frumos când vezi c
gându-se unul de altul sau cele mici intrând în fuga lo

La câmp deschis, se înşiră câte mulţi băieţi unul du

In loc de a mâna cercul cu băţul, se poate şi altfel. S
cercului patru ţinte în chip de cruce, şi de câte două,
câte o sfoară. La încrucişarea lor se leagă altă sfoară, lun
şi de aceasta un beţişor. Cu el se face vânt cercului, î
vârtituri, sforicică se răsuceşte şi atunci trebue dat dr
desucească în palmă. Pentru înlăturarea acestui neaju
încrucişarea sforilor un ochiu, în care se poate pune capă
o mică sugrumătură ca coada biciului.

54. *Scârţiitoare.* Se iea un capac de cutie de vacs, i se d
cu un piron şi pe acolo se bagă o sfoară care se opreşte
cu sacâz pisat şi trăgând-o prin mâni, produce nişte su
şi nesuferite pentru alţii (Ploeşti şi judeţul Prahovei).

55. *Conturi de hârtie.* Pe la şcoală mai ales, copiii fa
(cornuri), iar în vârf le pun câte un grăunte, tot de hârt
Pe urmă, făcându-le vânt, cornurile sunt svârlite în sus
partea cleioasă (hârtia mozolită) de podele. Când vine *do*
sunt date jos cu căciulele sau pălăriile, dar locurile lor
cunoaşte.

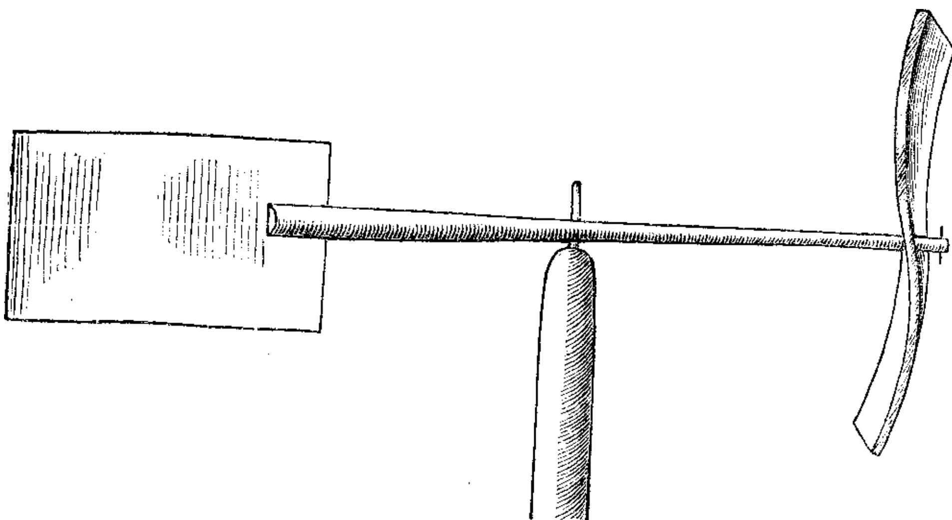
56. *Plumb.* Băieţii de şcoală cred că plombaginile de
hârtie=creioanele) sunt făcute din plumb. Acest plumb
topesc plumbul (metalul) şi apoi îl toarnă în trestii, et
Fac aceasta şi cu cositor («costor, a costori») şi fiind-că
cred că au greşit întru ceva, de nu le-a ieşit lucrul aş

57. *Căruţ,* cărucior, fac cu roate de scândură sau cu
de aţă, *macarele* (vezi partea I, A. V. 20). In loc de le
coji de pepene sau bostan ori clisă, făcute când aceasta
la uscat.

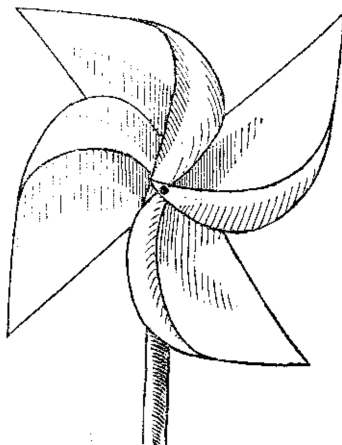
58. *Morişcă de vânt.* Se ciopleşte o scândurice, însă
cele două jumătăţi ale ^ei să nu fie în acelaş plan. In
gaură pe unde bagă un băţ, ca osâeac, acesta fiind împă
o pană de lemn sau cu un cuişor de fier ca să nu iasă
are iarăş un cuişor, între cari se poate învârti morişca.
este crăpat la celălalt capăt, unde intră într'o bucată de tab
cului este găurit, iar în gaură intră un piron sau vârful
Această morişcă are două învârtiri: una a scânduricei, alta

Tabla dela capătul opus morişcăi *ţine cumpănă* şi se opune mai bine vântului.

Această morişcă se pune în prăjini înalte, în vârfuri de casă, etc. Pe şuri (girezi) de paie, etc, alungă pasările stricătoare.

59. *Morişcă de hârtie.* Se iea un pătrat de hârtie şi după diagonale se rupe către aproape de mijloc, Patru din cele opt colţuri ale pătratului rupt se prind la mijloc printr'un spine care se întinge într un băţ. Dacă se suflă

către dânsa, morişca se nvârteşte. Dacă ar fi făcută din tablă şi s'ar pune pe un loc înalt, într'un vârf de prăjină, ar învârti-o vântul ori din care parte ar bate dânsul.

VI. Diverse.

28. *Bou bălţat.* De câte ori mănâncă în casă br
li se facă *bou bălţat.* Mamele ieau mămăligă fi
brânză şi au astfel un fel de papară crudă. Apoi l
turi, tipărind mămăliga între degete. Brânza din m
nişte bălţături (pete), de unde şi numele de bou bă
şi atunci când pereţii casei se coşcovesc şi se stri
lut şi apoi cu var).

29. *Ce mănâncă copiii.* Copiii în diferite timpur

Napi sau *nachi,* curăţindu-i de coajă;

Conopide, asemenea ;

Gulii sau *napi porceşti;*

Măcriş, care creşte prin pârloage. Prin jud. Tec
frunza ţepoasă şi lungăreaţă, al cărui gust e tot a
botezând-o tot frunză de măcriş. Spiritualizat, *mă*
(cum ar zice copiii prea *mici = mă-p.ş):*

Frunze de fag, când cresc tinere, au un gust a

Barabohd care creşte prin lunci, mâncându-i hl
ce l-au curăţit ;

Antonigă sau *laba-gâştei,* tânără, curăţită de co

Susaiu, delatoare se mănâncă hlujul.

Urechea-porcului, care creşte pe la munte;

Brustur dulce, care creşte la munte ;

Săcărica, dela care se mănâncă frunzele, iar semin

La acestea se mai adaugă de prin părţile Ţepul

Lăstari şi *cârcei de vie,* când aceştia sunt tine

Brânduşi, pentru cari vezi Partea I, A. V. 37.

Alunele, cari se găsesc prin locurile mrăniţoase,

Cireşe, vişine, pere, prune, persici, perje, curcude
curcuduşe), *gutue, zarztire,* numite c'o vorbă cupri
când sunt crude;

Agrişe, (acrise);

Alune, pentru cafi se duc dinadins la pădure;

Porumbele, (porumbrele, prin alte părţi) cari le f
strâng pentru iarnă, când le fierb cu bostan şi fac ce

Agurida şi *poama* (strugurii), ei le încearcă întâ

(1) M. Lupescu în *Şezătoarea,* IX, p. 39.

Boz copt, bobite, ca să li se deschidă repede norocul de a află poamă coaptă ;

Pepenii, înţăncuşaţi cu ţăneuşe de ei întâiu, cât păzesc vitele sub coasta bostănăriei (păpănăriei);

Popuşoii copţi (ştiuleţii), cât sunt *în lapte* sau *în ţinte.* Cu acest prilej fac deosebite rămăşaguri: «Măi, eu mănânc douăzeci de ştiuleţi.... Mi-i coci tu? — Ţi-i coc; dar dacă nai mânca, să-ţi ieau pălăria?»;

Bostani, cari se coc în cuptoare dinadins făcute, ori în vatră, ori atunci când cunoscuţii lor coc *(ard)* cărămida *făcută cuptor;*

Măcieşe, toamna când sunt coapte.

Sgorghine, din sgorghin, numele trandafirului sălbatec. Prea multe nu-s bune, căci au seminţe pufoase şi scăpate pe gât, se opresc în şezută producând dureri la ieşirea afară ;

Lăuruscâ, struguri acrişori (viţă sălbatică);

Goarne coapte, pe cari le şi usucă pentru iarnă;

Scaiu, tânăr, tăiat de frunze şi de rădăcină şi fără coajă ;

Barba-caprei, asemenea;

Păpădie, după ce i s'a rupt floarea şi rădăcina ;

Jir de fag, copt;

Căline, roşii şi amare;

Cotor de *mărar* tânăr;

Nucile fac epocă anumită. De cu primăvară, copiii se închipuesc (închipurluesc) de bricege (îşi fac rost) pe cari le leagă cu aţe, încingându-se totodată cu dânsa. Umblând după nuci văratice (cari se coc în frunte), le scobesc (pron: scoghesc)=le desghiocă (des-ghioacă; dela găuaee, ghioace, ghioc), adecă le desfac în două. Fiecare jumătate se chiamă *raţă.* Raţele se *răţuesc,* adică li se scoate miezul cu cuţitul, cosorul sau briceagul, tăindu-le de jur împrejur. Ceeace i iese *(miezul,* pron. *gnez,* partea dulce a nucii) se chiamă tot *raţă.* Raţa are doi mieji (pron: *gnej),* cari desfăcuţi de peliţa cea gălbue şi amară, se mănâncă.

Când nucile sunt prea crude şi miezul nu e bine închegat, se zice că nucile au *muci,* aceasta prin asemănarea părţii cleioase cu mucii din nas. Când nucile sunt coapte, ele se *gogesc,* adecă li se desface coaja verde de partea lemnoasă şi nuca devine *gogă* (v. Glosar, partea I). înăuntrul gogei sunt cei 4 mieji, cari, dacă-s nerupţi, se numesc *cucurig-uvi* sau *cucoşi.*

Copiii mănâncă nucile şi coapte în vatră. (Vezi şi A. V. 42);

Cleiu de cireş, vişin, perj, zarzăr, pe care-1 culeg din pomi;

Flori de popuşoiu, *floricele* sau *berbeci,* cari se fac în chipul următor: *a)* pe sobă *(plită,* când e de fier) se pun grăunţe cari se încălzesc şi pocnesc sărind ca un berbece (berbece, după cum: mugur-mugure, ciucur-ciucure.

strugur'**Strugure**,şoarec-şoarece, grangur-grangure, ştu
stigleţ-stiglete, vrăbet (brăbet)-vrăbete (brăbete) . . .)
vatra fierbinte, fără cenuşă, tot aşa; *c)* în ceaun cu
şi amestecând grăunţele cu el, după ce se înfierbân

Pur de baltă, de vie, cât e tânăr.

Coarjă de pe ceaun, după ce s'a răsturnat mămă

Caş dulce când iese întâiu, înainte de a se scăld
li se face pielea albă. In loc de caş copiii zic a ra
nânci tu, măi, c.că-maş dulce în patru muchi?»;

Purici, puricei (purec-purece). După ce s'a mâncat
[talmeş-balmeş şi a râdere=haragfms-balmuş (dela cur
puricei în tigaie, căci puriceii sunt foarte gustoşi şi
Se frământă mămăliga în tigaie şi se prăjeşte pe fo
tigaie ori *varză călită* ori sarmale, apoi puriceii au
măligă prăjită şi pe acea a bucatelor, în afară de u

30. *Frecatul ridichii.* Pui nodul degetului mare în
îi răsuceşti ca să iea părul în răspăr. Prin *ridiche* a
cu păr mic.

31. *Insectele şi copiii.* A. *Ţiganul* este o insectă
albe pe spinare. Bărbatul e mai mic ca femeia. Cop
în cap. Ei încep să ţârâe şi târâitul acesta s'aude
Ţigan = lăutar.

B. Copiii Românilor din Macedonia leagă gândacu
se mai numeşte şi *dzunzunar, dzăngănar, iujuna*
şi.zungânar, cu o aţă de mijloc şi îi dau drumul să s
celălalt capăt al aţei. Aceasta o fac pentru că gîungîunar

C. Cu *cărăbuşii* se joacă copiii mai în toate părţi
îndată ce-l prind, încep să-i cânte:

Vai sărace cărăbuş,
Că 'n buni mâni mai încăpuşi;
De-acum ori cât vei cerca,
Din mâna mea na-i scăpa;

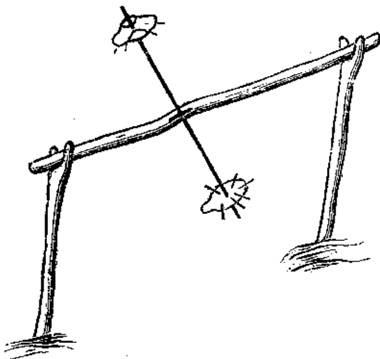
Şi pe urmă:

Cărăbuşe, cărăbuş,
Că din tine-oiu face-acuş,
O morişcuţă de vânt
Pe faţ' acestui pământ;

Şi-aşa m
Pământu
Până ce
Şi tu tot

(1) S. Fl. Marian, *Insectele,* (ediţ. Ac. Rom), p. 12.
(2) Idem, *ibidem,* p. 23—24.

Morişca o fac în chipul următor: ieau două furcuţe şi le bat în pământ la oarecare distanţă. In crăcanele lor pun un lemnişor, numit *sul,* care e crăpat la mijloc. In această despintecătură (spintecătură) se pune alt beţişor, care face cu sulul un fel de cruce. Când această jucărie e gata, ei au deja

prinşi doi cărăbuşi, un bărbătuş şi o femeiuşcă, cărora le-au rupt câte un picior. In locul piciorului înfig capetele ascuţite ale băţului băgat prin cruce, cari au fost^ ascuţite pentru acest scop. Cărăbuşii întind aripile ca să sboare^ morişca se învârteşte, iar copiii râd şi cântă:

Hâz, bâz,
Hâz, bâz,
Invârte-te,
Desvârte-te;
Femeiuşcă suie-te,
Bărbătuş scoboară-te.
Hâz, bâz,
Hâz, bâz,
La moară la Ilişeşti,
Cum pui mâna piclueşti (?)
Şi de vamă nu gândeşti,
Dar cum macini, cum plăteşti,
Şi mai mult nu zăboveşti,
Ci spre casă te porneşti;
Hâz, bâz,
Hâz, bâz,
Femeiuşcă urcă-te,
Bărbătuş scoboară-te.

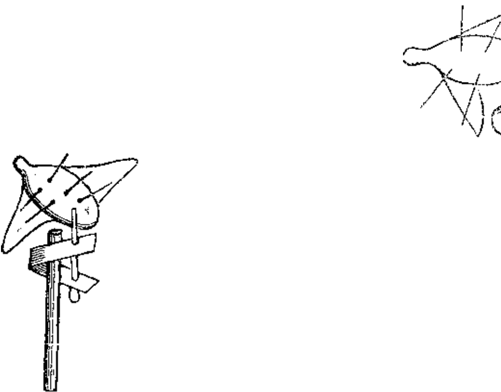
Sbârnâitoarea se face mai la fel în toate părţile. Am văzut-o în judeţul Tecuciului, în Râmnicul-sărat şi în Oltenia, cum o descriem pentru Bucovina (1).

«Ieau mai întâiu o aripă deasupra (elitră) dela cărăbuş şi îndoind-o în două, bagă prin capetele ei un spin vârtos (spin-spine) de perj sau de păr sălbatec. Fiind aceasta gata, prind (copiii) un alt cărăbuş cât se poate de vioiu, îi rup un picior de dinapoi de prin încheietura cea din urmă despre corp şi în partea rămasă, pun spinul cu aripa îndoită. După aceasta caută un

(1) S. Fl. Marian, *Insectele,* p. 24, 25.

paiu sau o nuieluţă subţire, bagă nuieluţa în îndoi
asupra cărăbuşului». Cărăbuşul voind să scape, înce
învârtească împrejurul nuieluţei. învârtirea se face d
băgat în mijlocul corpului, ci într'o parte; apoi tot
afară de axul de rotaţie.

Tot în cartea d-lui Marian despre *Insecte,* p. 25,
de a face sbârnâetorile, anume la copiii din Bana
svârnaice, sing. *svâmaică.* Lucrează aşa: ieau o ar
şi la fiecare cap îi înfig câte un spine, numai că unu

mai mare. Puind apoi un bărbătuş, botezat *popă,* î
poi şi-i înfig în loc vârful spinelui mai gros. Cum
de înţeles, dacă se suflă asupra cărăbuşului. Acesta
a se învârti întâi în jurul spinelui A, şi apoi în ju
într'un lemn, gros cam de un deget şi lung de o
*f*emn in mână.

Tot aşâ e şi sbârnâitoarea copiilor din Oltenia
spinele A nu se leagă deadreptul cu corpul cărăbu
rupt de tot, ci dela prima încheietură de sus, astf
toiu. Vârful spinelui A se bagă în acest ciotoiu, ca
Jucăria se mai chiamă şi *sfârlează.* «Mai e un joc
cerc şi unul dintre ei arată pe rând pe fiecare di
câte unul din cuvintele frazei:

Scărăbuş,
S cărăbuş,
P'a cui mână ai ajuns !"

Va să zică avem de a face cu un sorț.

D. Cu *buburuza,* insectă (lat. Coccinella septempunctata **L.)** care are o mulțime de nume, printre cari cele mai răspândite sunt *vaca Domnului* (v. lui Dumnezeu) și *Măria* (Măriuța-popii), copiii din Bucovina, se joacă în chipul următor, care se aseamănă mult cu cel cunoscut **(1).** P pun în palmă și zic :

Buburuză,
Uză,
Incotro-i sburâ,
Intr'acolo m'oiu Însura;

ori: Buburuză,
Ruza,
Incotro-i sburâ,
Acolo m'oiu însura;

ori: Buburuză,
Buburuză,
Incotro-i sburâ,
Intr'acolo m'oiu însura.

Zicând așa, ei cred că încotro le va sburâ buburuza, într'acolo le va fi «partea și norocul», adică se vor însura. Dacă însă această gânganie nu sboară, ci-și strânge picioarele sub sine, dacă stă locului ca și cum ar fi moartă, și la urma urmelor se rostogolește și pică jos, atunci e semn rău. Prin părțile Țepului, acest semn rău nu este. In Bucovina, se crede că cel ce a rostit spusele de mai sus va muri în scurt timp (2).

Tot în Bucovina, precum bună-oară feciorii din Câmpulung ori de prin împrejurimea acestuia, cred că dacă vor prinde un buburuz și-1 vor lua în mână și-1 vor lăsa să umble pe unde va voi el, buburuzul umblând încolo și 'n coace, dela un timp are să sboare numai decât într'acolo, încotro va fi partea și norocul, încotro se vor însura feciorii. Dacă însă gângania nu sboară, e semn că feciorul acela nu se va însura de grabă, ci va sta mai mult timp holteiu (va *flăcăi* mai, mult), stând *fecior tomnatec* sau chiar *burlac,* adecă pentru totdeauna neînsurat (Prin Țepu, vorba *burlac* mai înseamnă și văduv, *văduoiu* și nu se întrebuințează la femenin. Dela *burlac,* vine *burlăcie).* In timp cât gângania e plimbată, feciorul rostește următoarele cuvinte:

Buburuz,
Tuz,
încotro vei sburâ,
Acolo m'oiu însura;

La răsărit de-i sburâ,
Acolo m'oiu însura;
La apus de vei sburâ,
Acolo mi-oiu căuta.

(1) Tudor Pamfile, *Jocuri de copii,* partea I, p. 364.
(2) S. Fl. Marian, *Insecte,* p. 364.

4

Mie
Soție,
Numai să fie
Tinerea
Și frumușeâ
Ca și-o floricea;
Și după ce-oiu aflâ-o,
In brațe că voiu luâ-o
Și 'n guriță voiu sărutâ-o.

Fetele zic și ele:

Buburuză,
Buburuză,
Unde-i sburâ,

Acolo m

sau: Buburuz
încotro
Intr'acol

sau: Buburuz
Ruză,
Incotro-i
Intr'acol

sau: Mariuța,
Mariuța,
Incotro-i
Intr'acolo

Acelaș rost despre părțile Moldovei.
Cântecul:

Buburuz,
Buburuz,
In cotro-i sburâ,
Intr'acolo m'oiu însura;

De-i s
Bărbat
De-i s
Bărba

In Țepu, zărghit (și totdeauna: *zărghiet)* —smintit,

Și iarăș: numai versurile cele patru dela început, î cu măritarea, după cum e vorba de un băiat ori fat

Acest obiceiu îl au întocmai și copiii din Muntenia

Gărgăriță,
Mărgărită,
In cotro vei sburâ,
Acolo m'oiu însura (3).

iJ

Despre Transilvania (Hunedoara) avem de arătat câ găriței, buburuzei) așa:

Păpărue, rue,
Suie-mă'n *cărue;*
Că de mă-i sui,
Eu ți-oiu spune,

Und
Și
Mu
Tat

(1) S. Fl. Marian, *Insecte,* p. 110—111.
(2) Idem, *ibidem,* p. 111.
(3) T. G. Djuvara, *Superstiții* în *Țam-nouă* II, 1886, p. 226,
(4) S, FL Marian, *Insecte,* p. 116, '

Pe lângă acest cântec, să ştim, e şi cel general.
Alt cântec din Ungaria:

Măriuţă,
Mariuţa,
Suie-mi-te'n căruţă,
Că iată vin Turcii,
Şi-ţi mănâncă toţi pruncii.

Apoi cântecul comun cu buburuză şi păpărugă.
In Banat, avem vorbele *păpărul* şi *păpărugă* (1).
In sfârşit, cercetând literatura populară cunoscută despre Macedonia, găsim acest ^obiceiu al copiilor şi acolo. Iată 3 cântece:

1—, Ncaltâ-ti,
Mbalţâ-ti,
Că-ţi fugiră soaţâli,
Dihuva s-Mirihuva.
C'un birlibiu di vîin,
Ş-cu nâ mnatâ di sari.
2—. *Puliu, puliu aroş,*
Zamă, zama di gugoş,
Spuni-nî calea oilor,
A oilor şi-a boilor,
Că ti talîu cu coarda,
Cu coarda-1 Dumniolău,
3——. *Păscăliţă,* liţă,
Adâ-ni pipuţă,
Pipuţă nouă
Şi-ni ti bag tra Paşti
Cu oauli aroşi.

1—. Incalţă-te,
Inbalţă-te,
Că-ţi fugiră soaţele
La Dihuva şi la Mirihuva,
Cu un pahar de vin,
Şi c'o mână de sare
2——. *Puiu, puiu roş,*
Zamă, zamă de gugoş,
Spune-mi calea oilor,
Oilor şi-a boilor,
Că te taiu cu sabia,
Cu sabia lui Dumnezeu,
3—. *Păscăliţă,* liţă,
Adâ-mi papuci,
Papuci noi,
Să-i încalţ la Paşti
Cu ouăle roşii (2).

Avem dară prilejul să pipăim această contribuţie la demonstrarea unităţii noastre naţionale.
E. Furnicile trăesc în muşiroaie (moşinoaie) de furnici, numite *furnicari.* Ele, şi mai cu seamă furnicile de pădure, au în partea de dinapoi a corpului o beşicuţă din care, când vor, lasă un lichid acru numit în unele părţi *borş.* Copiii din Bucovina (ca şi de prin părţile Ţepului) ieau un băţ sau un paiu, îl udă în gură şi apoi îl pun liniştit peste furnicile din muşuroiu. La urmă gustă cu limba. Ei zic că cer borş furnicilor prin cântecele următoare:

(1) *Familia,* XXVI, p. 492.
(2) Papahagi, *Din Ut. pop. a Arom.,$.* 191—192.

Furnicilor, dă-mi borş,
C'o tăiet mam'un cucoş,
Că voi borş de nu mi-ţi da,
Eu bordeiul v'oiu strica.
2-. M'o trimes mama după borş,
C'o tăiet tata un cucoş,
Că de nu mi-ţi da,
Casa v'oiu strica.
3-. Luaţi-vă furnici sama,
Că m'o trimes mama,
Să-mi daţi un pic de borş,
C'o tăiet un cucoş.

4—. M'o
Să-r
C'o
5-, M'o
Să v
C'un
Ca t
Am
Can
Că v
Eu

F. Omida. Băieţii de Români din Macedonia, când
la oi), o aşează pe un băţ şi apoi îi cântă:

Oî, oî dela oî,
Cu ciumaga dinapoi;

Măi,
Cu ci

sau:

Câni, *câni ăi la oi*
Cu ciumaga dinapoi.

Câne,
Cu ci

G. Copiii mai umblă şi după *calul-popii* sau *cal*
32. *Întreceri cu mâncări şi băuturi* sunt dese între
mai pomenit. La băuturi se încearcă numai flăcăii m
după ce au prins chef. Se pune rămăşag unul că be
cinci de vin, etc. Am văzut şi de alt soiu de întrece
şir **100** de b.şini»!
33. *Păpuşele.* «Jocul acesta *de-a păpuşele* sau *de-a*
se fac doi copii din draniţă, un băiat şi o copilă şi
puşelor în lungime cam de[1]/[2] metru. Se iea apoi un
pun păpuşele pe dânsul şi se acopere cu un ţol, c
părţile până în pământ. După aceasta, vârîndu-se un
iea scaunul, se aduce încetişor în casă, astfel ca şi
se poată târî neobservat, se pune în mijlocul casei şi
diferite cântece de joc. Cel de sub scaun se întoarce
păpuşele de picioare şi scoţându-le de sub ţol de o
scaun, fără a-şi arăta manile, le joacă'n felurite chipu
să se sărute, să se bată, să se cuprindă şi iarăş să se
aceasta râsul celor de faţă. In fine după ce sau sătu
nul dimpreună cu păpuşele afară şi-1 pun la locul său

(1) Papahagi, *Din. Ut. pop. a Bom.,* p. 192.
(2) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 208—209.

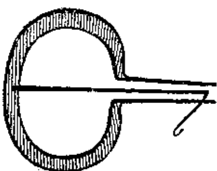
34. *Mărul.* In Bucovina se joacă astfel: «Se pun rând două lăviți pe cari stau alăturea câte patru inşi, astfel ca să vie față în față. Se aduce apoi o strachină plină cu mere, şi se pune la mijloc. După aceasta trebue ca fiecare să spună câte o minciună. Acela care a spus cea mai mare minciună, dimpreună cu cei ce stau în rând cu dânsul, capătă apoi câte un măr. Aşâ trebue pe rând să spuie fiecare câte o minciună)) (1).

întrecerea aceasta în spusul minciunilor se află de multe ori şi în poveşti. Ca pildă, întrecerea dintre feciorul cel mic care s'a fost dus la moară, şi între morarul care era spân, care ne-a lăsat cunoscuta expresie: «tăceți din gură că turta e-a băietului», fiindcă el a spus cea mai gogonată minciună: «Aveam odată un măgar, care mânca ațâți dovleci, încât crăpă; nu trecu mult şi din pântecele său crescu un dovleac, care se înălță aşa de mult, încât ajunse pân' la cer; el avea însă pe cotor atâtea noduri, că puteam să mă urc pe ele în cer şi să mă cobor iarăş pe pământ, etc.» (2).

35. *Lăsarea şi scularea cu mâinile.* Se apucă doi copii de mâini şi-şi apropie vârful picioarelor; apoi întinzând brațele, caută să se lase jos, pe şezute. Lucrul este foarte greu, deoarece cea mai mică necumpăneală îi face să cadă amândoi jos.

Tot aşâ, după ce au izbutit să se pună jos, caută să se ridice, sprijininduse acum pe vârful piciorului şi pe genunchi.

36. *Drâmha.* Copiii şi-o cumpără din târg şi cântă dintr msa aspirând şi expirând aerul, iar cu mâna lovind vârful acului, care are o mică întorsătură. Tonul se dă prin mişcările limbii, cari măresc sau micşorează cavitatea ce face să răsune sunetul.

A se drâmboiă însemnează a fi bosumflat; adj.: *drâmboiat.*

37. *Dare peste cap.* Unul stând în picioare, altul vine pe furiş şi se pune la spatele lui în brânci. Al treilea făcându-se că nu se învoeşte cu anume lucru zice:

— Taci, bre, că nai dreptate; şi zicând, îl împinge de piept, şi-l răstoarnă peste spate.

38. *Cerneluri.* Pe lângă cernelurile făcute gata în târg, copiii mai obişnuesc să le facă şi din:

cârmâz roş sau albastru (violet);

boabe de boz, mestecate şi strecurate. O zi, două, e bună, însă pe urmă fermentează (fierbe) din pricina căldurii şi miroase rău.

(1) S. Fl. Marian, *Immorm.,* p. 213.
(2) Şeineanu, *Basmele Românilor* (edit. Ac. Rom.), p. 451-454.

4

39. *Cățeaua* e un joc nu tocmai frumos, pe care î
mesele mari, flăcăii, cu prilejul nunților, sara, când
Anume se stânge lampa şi flăcăii încep să se bată c
peste ce apucă. Această joacă proastă, numită *cățea*
tâmpla, dacă unul prevesteşte zicând:

— Măi, a venit cățeaua dela moară.

40. *Intrarea celor tineri în joc,* nu-i totdeauna plăcu
din pricină că mâine, poimâine, aceşti «mici îşi vor
suit scroafa 'n copac, cu greu o mai dai jos.» Aceştia
şi le-or zice pe nume şi nu ca mai înainte: nene cu

Când hora sau brâul sunt mici, şi se prind şi flăcăi
intră înăuntru cercului, apucă o basma cu amândouă
țuri opuse şi tot jucând singur, apucă cu basmaua p
sar asupra lui şi înfundându-i căciula în ochi ori dâ
țul) peste cap, îi fac fel de fel de necazuri.

41. *Râs şi bajocură* (batjocură). Un copil neştiitor
demnul altora, cu brațele în lături. Doi se culcă alătu
al patrulea se pune cu spinarea pe picioarele lui. Al
face celui răstignit ori cear vrea, «îşi poate face râs
mai ales dacă băieții sunt ei în de ei.

42. *Destăinuire.* Pe la priveghiuri, când înăuntru
de jocuri în veselia şi râsetele celorlalți privitori, băie
şi dela ferestre strigă în gura mare diferite întâmplări
cari se întâmplă între flăcăi şi fete mari şi cari ar tr

De pildă:

— Iiu, hiu, hiu! Fată lui A. B. a şezut aseară du
către râpă, cu flăcăul lui C. D.

— Iiu, hiu, hiu! Mătuşa Mărăndița face deseară de
Botencu şi-l iea pe Tomiță al Olarului, etc.

Se poate mânia cel destăinuit, dar de unde se afle

B, Cântece de luare în râs

1. Către oameni.

11. *Unui Gheorgke.* Altă variantă începe cu:

Gheorghieş,
Coteieş,

şi se sfârşeşte cu:

Şi le mănâncă fripte^cu ceapă!

14. *Unui Ion.*

Măi Ioane,
Bazaoane,
Şterge nasul
De ceauane (ceaun, ceaumiri).

Măi Ioane,
Bazaoane,
Sui în vârful nucului,
Dă b.şina Turcului;
Dă în pat,
Dă su-pat,
Dă cu nasul în c.cat.

39. Vezi aici şi C. I. 21.

45. *Lui Vasile.*

Măi Vasile,
Cotrasâle.

46. *Celor surzi* Când unul n'aude când îl întreabă cineva, acela-i zice:

Acu-i lună veche,
Tu n'auzi de-o ureche;
Dar când o fi lună nouă,
N'ai s'auzi de amândouă.

47. *Unui Piti* (La fecior la cari ari numea Piti).

Piti-pituluţă (t),
Paşti poarca prin Liumnită
C'un cumăt di pofti di bărniţă
Tupîa, tupîa, curişniţă,.

Pite-ţigăită,
Paşte poarca prin Lumniţă,
Cu o bucată de pâne de bârniţă.
Topeşte, topeşte, găinaţi (2).

48. *Celor tunsi.*

Tunsul,
Felegunsul;
Tunsul,
Felegunsul,
Cânii după dânsul,
Hai că-mi joacă ursul (3).

49. *Intre şcolari.* La şcoala din Ţepu, unde vin copiii din Ţepu-de-sus (cătuna) şi Ţepu-de-jos (reşedinţa comunei), se întâmplă deseori ceartă între copii asupra întâietăţii satului.

(1) Arom., pl. «ţigănii, cu untdelemn sau fără untdelemn. Aici poate fi o simplă forinaţiune după Piti. In Veles se zice *pitulice».*

(2) Papahagi, *Megl.-Mom.,* I, p. 47.

(3) I. Creangă, *o.* c, p. 27 (fără versul din urmă, care se aude în Ţepu).

— Voi sunteţi nişte Broscari, măi, şi toată ziua oaca-ca-ca *gniorc, gniovcl,* zic cei din jos, susănilor, coastă, dincolo de pârâul Ipoteştilor. Aceia le răspur şi cântecul acesta zis de joseni:

Ţăpu din (de) jos,
Se 'nchină lui Isus-Hri
Ţăpu din sus,
Se 'nchină lui Modruz.

Modruz a fost un om nevoiaş, care a murit nebu (beliturii), acum vreo 10 ani. Dacă susenii se mâni drepte lucrul zicând:

— Măi, da ce sunteţi voi proşti?

Că Ţăpu din jos
Se închină lui Hristos;
Ţăpu din sus,
Se închină lui Isus.

50. *Ţiganilor ce trec pe drum.*

Pe cel munte nant,
Vărgat,
Fugiâ un iepure bălţat;
Aşâ goană cel goniâ
Vătavul Ţiganilor,

Moartea
Să-1 aj
Să-1 îm
Să-i sc
Şi săpt

Şi se mai spune că asta-i rugăciunea cea mare a

51. *Lui Pascal.*

Dascăle
Pascale,
Bea-hea-hea,
Dracul să te iea!

Varianta: D
P
B
D

Sau: Dracu'n capul tău să dea !

52. *Unei fete.*

Fată mare,
B.şitoare,
Umple casa de putoare.

(1) I. Creangă, *o.* c, p. 66.

II. Către vietăţi, lucruri, diverse.

Vezi aici A. VI. 31.

2. *Cântecul ariciului.*

Ariciu, ariciu,
Pogoniciu (1),
Du-te la moară
De te'nsoară
Şi iea fata lui Cicoars
Cu mărgele
De surcele,
Cu cercei
De ghiocei,
Cu salbă
De nouă lei
Şi iea zestre
Noua ţeste
Şi-un ogar
După car (2).

In Oltenia găsim varianta:

Frunză verde trei aglici,
Ariciu pogoniciu!
Cu plântici
De sfârc de biciu,
Ariciu pogoniciu (3).

7. *Cântec către lună nouă.* O variantă a acestui cântec foarte răspândit îl găsim şi la Macedoneni. La ei se obişnueşte ca în sara ce apare luna nouă, marna să iea pe unul din copiii săi care încă n'a văzut *luna nouă* şi după ce-i pune în cap *nă cârvealn,* o pâne sau un colac, preparat într'adins, iar pe colac atâtea linguri, câţi membri sunt în familie, îi spune să iasă la lună, unde după ce se întoarce de «trei ori în jurul său, să adreseze lunii următoarele versuri:

Lună, lună noauă
Ghini câtă aroatiă,
Câtă arină n-vale,
Punga aii tati.
Câtă sprună n-casă,
Aţâţi oaminî pri measă ;
Tine ca mine,
Ş-îo ca tine.

Lună, lună nouă,
Binele (sa fie mult) ca roua,
Cât nisip în vale,
Atâta (aşâ plină să fie) punga tatii.
Câtă spuză în casă,
Aţâţi oameni să fie la masa;
Tu ca mine,
Iar eu ca tine. (Cules din Molovişte).

sau:

Lună, lună noauă,
Câtă arină n-vale

Lună, lună nouă,
Cât nisip în vale

(1) Pogoniciu — care măsoară pogoanele, care se aflâ pe pogoanele arate. Epitelul de pogoniciu «face aluzie anume la rolul cel cosmogonic al ariciului care, după credinţa poporului, umbla cu ghemui la urzirea pământului* *(Etym. Magn. Bom.,* p. 1653).

(2) G. Dem. Teodor., *op. cit.,* p. 190-191.

(3) *Etym. Magn. Rom.,* p. 515.

Punga aii tati;
Tini ca mini
Ş-io ca tini.

Punga t
să fie
Tu ca n
Iar eu c

La Vlaho-Clisura se zice precum urmează:

Lună, lună noauă
Io ca tine,
Tine ca mine;
Barba ta până din cheptu,
Barba mea până di padi.

Lună, lu
Eu ca t
Tu ca n
Barba t
Barba n

La Gropeşi:

Ghini viniş lună,
Lună a Paştilui;
NtreqU n-aflaşî,
Ntredi s-n-alaşî,
Di vâră oară,
Ma ntredi s-n-afli.

Bine ai
Lună a
întregi
întregi
La anul
Mai într

Uneori acela care spune cuvintele de mai sus ţi
pline cu apă, *mută,* neîncepută, pe cari, mergând, ş
spre *luna al Posti.* Şi în Gropeşi se zice *lună al P*
se practică la Paşti. In vase se mai pun bani de a
Clisura banii de argint se pun în buzunar, înainte
cu apă; aceasta, ca luna să nu-l nimerească cumva
(cârvealiu) nu lipseşte niciodată, căci după credinţa
cel mai bun pentru îmbielşugare.

După ce copilul adresează de trei ori formulele
casă, unde toţi membrii din familie gustă din colac.

Credinţa populară pretinde că cine păstrează aces
rocos în tot timpul anului, «binele nu-i va lipsi din
îl va găsi tot aşâ de bogat, după cum a lăsat pe co

Un obiceiu asemănător cu acesta, l-am văzut în
ciorova, jud. Mehedinţilor, la un locuitor bogat, pe
drept al Bahnei. Pe acolo se îndătinează a se face
Sf. Gheorghe, pe cari gazda îi ţine toată ziua în cu
la munte ciobanilor, cari îi aşteaptă nemâncaţi. Acel
mai mare, mult se va lăuda.

Asupra acestui obiceiu, vezi şi Marian, *Sărb. la R*

In celălalt timp al anului, când nu vrei să practic
cântecul la lună, la lună nouă să te fereşti de a ve
foarte rău, deoarece toate bolile *lâjigorli* se aruncă,

în lună nouă, sau cum se mai . sau când seaprindi l u n a ^ ^ l G e : c â n d g n i ş c ă —când luna mişcă, dacă vorbeşti, te apucă boala * * P r i n d e l u n a ('- G l o s a r - P^rtea I, l a luna) şi mmomentul acela se aruncă în lună nouă (1).

Alt cântec din tară :

Lună, lună nouă,
Taie pânea 'n două.
Şi ne dă şi nouă:
Ţie jumătate,
Mie sănătate,

Lună, lună nouă,
Taie pânea 'n două
Şi ne dă şi nouă,
Ţie jumătate,
Mie sănătate (2).

Următorul se cântă atingând fruntea de nouă ori cu o monedă oarecare:

Lună noua,
Lună nouă,
Sănătoşi ne-ai găsit,
Sănătoşi să ne laşi.
Luna nouă,
Lună nouă,
Tari ca argintul ne-ai găsit,
Tari ca argintul să ne laşi.
Lună noua,
Lună noua,
Cu bani ne-ai găsit,
Cu bani să ne laşi (3).

Altul:

Lună nouă,
Luna nouă,
Taie pânea 'n două
Ţie jumătate,
Mie-a treia parte (4).

Altul :

Lună,
Lună nao!
Dă-mi cămaşe nao
S-ţi dau patru nao,
S-ţi li bagi tu fraşe (în făraş),
S-ţi li mâţi ti (manei, mănânci) Pasce (5).

9. *Ca să scoată apa din ureche.*

Auraş,
Păcuraş,
Scoate apa din urechi,
Că ţi-oiu da parale vechi,
Şi ţi-oiu spăla cofele,
Şi ţi-oiu bate dobele (6).

11. *Ca să treacă ploaia.*

Treci ploaie trecătoare, .
Că te-ajunge sfântul soare,
Şi-ţi taie picioarele,
Cu un maiu,
Cu un paiu,
Cu sabia lui Mihaiu. (Prahe?va).

(1) *Şezătoarea* IV, p. 167—8.
(2) G. D. Teodorescu, *op. cit.*, p, 190.
(3) Idem, *ibidem,* p. 190.
(4) *Ţara-nouă* 1887, p. 100.
(5) I. Neniţescu, *Dela Mom. din* 7 W - euro P- 1895> P- 525-526.
(6) I. Creangă, *op.* c.,p.52.

Treci ploaie,
De nămaie,
Că te-ajunge soarele,
Şi-ţi taie picioarele,
Cu un maiu,
Cu un
Cu căci
Plină d
Uscată

Cântec de pe lângă Sibiiu:

Treci ploaie trecătoare,
Că vine soarele,
Si-ţi taie picioarele,
Cu un maiu,
Cu un paiu,
Cu căciula lui Maihaiu,
Sus pe cap,
După
Curge
Dă-mi
Să prir
Murga
Ploaia

12. *Istoria feţei.* Se cântă în Moldova de sus.

Barbă, barbarie;
Gură, gurărie;
Nas, năsălie;
Ochi, bazaochi;
Spr
Fru
Hap

Acest cântec îl găsim şi la Francezi «enumeraţi

părţi ale obrazului».

Menton fourchu,
Bouche d'argent.
Nez cancan,
Joue bouillee
Joue rot
Oeil de
Oeil de
Tape, ta

16. *Când li se schimbă copiilor dinţii.*

Con lu scoati micu dinţili di prima.

CÎCTU, bqru,
D$-mi un di blizna,
Na-ţî un di os.

Cioară, boară
Na-ţi un dinţi di os.
Do-mi un dînti di îer.

Când schi

Cic
Dă-
Na-

Ci
Na
Dă

(1) *Şezătoarea,* VIII, 17
(2) Haşdeu, *Cuv. d. Bătr.* II, p.^5.
(3) *Etym. Mag. Rom.,* p. 1534.
(4) Rolland, *Jeux de Venfance,* p. 19.
(5) Papahagi, *Megl.-Rom.,* I, p. 47.

19. *Când plânge unul.*
Din Ardeal:

Râs cu plâns,
Balegă de mânz;
Iapa fuge,
Mânzul suge (1).

In Macedonia, un cântec semănător se zice mânzului.

La mqnd.
Cucu mata!
Cu cumata n-vali,
M^ncju suzi,
îşpa fuzi cotru vaî.

La mânz.
Cucu-mata! (?)
Cu bucata 'n vale,
Mânzul suge,
Iapa fuge către vale (2).

Iar cel adevărat:

Cqn plqndi vriu ficior.
Urli, urli, lupu,
Pristi Bila-lungâ (localitate),
Ţe-mi măncâşî luţcjlu
Di nu-mi măncâşi căţom.

Când plânge vreun băiat.
Urli (sbieri), urli, lupule,
Peste Stânca-lungă,
Ce-mi mâncaşi aloatul,
De nu-mi mâncaşi căţelul (3).

26. *Cântec soarelui.* Băieţii şi fetele din Ţepu, dacă stau pe valea Berheciului şi e nour, cântă cântecul următor. Noi îl mai cântam, când era să ne desbrăcăm spre a ne svârli în apă, ca să iasă soarele.

Luci,
Soare, luci,
Că ţi-oiu da un pumn de nuci?
Şi-o pereche de papuci.

In alte părţi, ca să iasă soarele primăvara, copiii beau cât pot mai multă apă şi aşezându-se în rând pe prispă (mai adeseori pe vine) cântă aceste versuri, uitându-se spre răsărit:

Ieşi soare
Din chisoare (închisoare)
De 'ncălzeşte oase goale;
Ieşi moş
Din coş,
Că vine cocoanele (4)
Şi dă cu pistoalele
Buuu (5).

(1) *Etym. Mag. Rom.,* p. 2383—2384.
(2) Papahagi, *Meg.-Eom.* I. p. 45.
(3) Idem, *ibidem.*
(4) Poate aici e o aluzie la faimoasele amazoane ale antichităţii.
(5) Gh. D. Teodorescu, *op. cit.,* p. 190.

1

Altul:

Vino soare
Pe răzoare,
Că ţi-oiu da o cingătoare !
Una mie,
Una ţie,
Una popii-l
Şi un paiu,
Şi un maiu
Şi sabia lui
Capul Turcu

Asupra acestui lucru, iată ce scrie Gh. Dem. Teodoresc vechi epoce, copiii Elenilor invocau soarele întocmai c nească. "E^x' * 9& % '^ ^ după cum spune Pollux edit. Didot), «o exclamaţiune cu care copiii îşi petreceau ori de câte ori vreun nor acoperiâ faţa acestui zeu». A către soare, *(apari, o amice soare,* *eţy(* 6 φfX *r* Xs: *ieşi s* se întâlneşte adesea în autorii clasici. Strattis o avea Eustaţiu o reproduce după Eliu Dionisiu, Suidas o con dintr'un vers proverbial, pronunţat de copii pe timpul întunecau soarele şi reproduce fragmentul respectiv din tofane, *Insulele.* Până şi Euripide face aluziune la dâns *niciene,* vers 523).

27. *Cântul oii.*

Oaie
Bocănoaie,
Şede'n c. r şi deapănă
Şi se roagă rugului
Şi se închină cucului:
— Cucuie, măria ta,
Bu mă rog, la dumneata,
Să-mi dai calul porumbac,
Să mă duc
Ca făcut tr
Logofeţi,
Cu parul de
Unul a mu
Unul a pier
Unul în pu

Altul:

Oaie, oaie rapănă,
Şede'n c.rşi deapănă,
Şi se 'nchină cucului:
— Cuculeţ, măria ta,
Venii pân' la dumneata,
Să 'mî dai ăl cal porumbac
Să mă duc pân' la Novac,
Cam auzit
Ca făcut
Trei feţi,
Logofeţi,
Unul a mu
Unul a pier
Unu'n munt
Muntele s'a
Apele s'au
Peste-un gr
Furnigos,
Ţâşti un ie
Mă dusei la

(1) *Etym. Magn. Rom.,* p. 1627.
(2) Gh. D, Teodorescu, *o. c,* p. 186.

Musca mare treiera,
Cu fetița lângă ea,
Cu fetița cu chitie
De spanghie,
Cu pană de ciocârlie.
— Dă-mi fetiță cheile!
— Nu-s la mine,
Vai de mine,
Sunt la badea 'n București,
Sus la curțile domnești,

Mă dusei la alburuș (albina?)
Alburuș ceara s'aprindeâ (își a..
Raiul se deschidea,
Crucea 'n casă,
Cruce 'n masa,
Dumnezeu cu noi la masă,
lomete
înflorește,
Dumnezeu sa ne ierte (1).

Altă variantă:

Oaie, oaie rapănâ,
Șeade jos și deapănă
Și se roagă rugului
Și se 'nchină cucului:
— Cucuie măria ta,
Dă-mi un cal de porumbac
Să mă dac la sora-mea,
Cam auzit
Ca făcut
Trei feți,
Logofeți,
Unul. a murit,
Unul a pierit,
Unu'n munte s'a suit.
Trii-trii, tangarana.

Incălecai pe pestricioară,
Mă dusei la musca mare,
Musca mare treiera,
Și-a mai mică vântura,
Păduchele premeteâ,
Puricele măsura.
— Ieși Vochiță
La portiță,
Că te-așteaptă Talion,
Talion,
Fecior de domn,
Cu tichie
De frânghie,
Cu pană de ciocârlie (2).

28. *Zilele săptămânii.*

Luni, luneiu,
Marți, marcoveiu,
Miercuri am plecat la târg,
Joi am târguit,
Vineri am venit acasă,
Sâmbătă m'am odihnit
Duminică ce-o face popa, oiu face și eu.

Altul:

Luni îi Luneni (adică e un fel de sărbătoare și de astanu lucrez),
Marți îi Marcoveni,
Miercuri m'am dus la târg,

(1) Gr. G. Tocilescu, *Mater. folcl,* Voi. 1., 512.
(2) Idem, *ibidem,* p. 513, 516. Și la mine, partea, I, p. 317.

4 '

4

Joi târguesc,
Vineri viu,
Sâmbătă mă hodinesc,
Duminică dac'o lucra popa, oiu lucra ș

Sunt și alte cântece (2), foarte multe, cu aceeaș temă, cepuți, multe frunți asudate, multe degete pline de le-au declarat ca niște simbole de credință pentru țăranu ei că țin și le ascultă, nevoie mare. De aici au explicat țăranului nostru.

Ține țăranul român la Dumnezeu? E credincios? Așí!
A. «Pân' la Dumnezeu, te mănâncă sfinții!»
Țăranul toată ziua stă și bea'n crișmă.
B. «Mâncarea e o fudulie, băutura este ce este!»
Ține țăranul le familie, la frați, surori ? Așí! De un
O. «Frate, frate, dar brânza-i pe bani!»
Muncește el ceva în cursul săptămânii ? Așí! De u
crezul lui este:

D. Dela părinți am apucat,
Lunia, Marția n'am lucrat,
Miercuria e o zi de sărbătoare,
O țiu pentru multe boale;
.Toile sunt legate, (3)
Nu vreau să fac păcate;
Vineria e o zi scumpă,
Nu mă pre
Sâmbăta m
Și-am lucra
Și-am făcu
Ce să fac, s
Să scap de
Duminica-i
Toată lumea s'o cinstească (4).

Dar tot cu aceleași argumente se pot răsturna cele
A. «Doamne, apără-ne și ne păzește ! Dă doamne plo
B. «E mai aproape cămeșa decât sumanul (neamul d
C. «Gâtul plin, traiul venin» (cine bea, o duce rău).
D.

«Că săracul n'are soare,
Nici zile de sărbătoare,
Ci tot zile lucrătoare!»

Intr'alt fel sar putea face aceste cercetări asupra ps nostru!

(2) *Șezătoarea* III, p. 201.
(2) Alte exemple în Marian, *Sărbăt.* I, p. 99--101.
(3) Ale mele *Jocuri,* Glosar I.
(4) *Șezătoarea* III, 201. Alte exemple tot acolo, p. 199- -201.

29. *Cântec către ciori.*

Kar! Kar! varona(r),
Ditem Kaşe varela(r),
Idit, dite, potriske,
Dam vam Kaşki isticîki.

Care va să zică:
Crr! Crr! ciorile,
Copiilor fierb casca,
Mergeţi copii după surcele,
Vă dau cască să mâncaţi.(1)

(Casca e un fel de mâncare făcută de grisă de hrişcă, fiartă în apă).

Apoi după ce se repet versurile în cor de toţi copiii, odată cu sfârşitul, toţi strigau: «cr! cr! cr! crrrr! şi manile se desfac de-odată tocmai ca un strat de cioare cari s'ar împrăştia».

Domnul Grigore Goilav, care a cules acest cântec, îl însoţeşte cu următoarele lămuriri: «îndelungata stăpânire a Slavilor a lăsat în părţile noastre (Dorohoiu şi Botoşani) multe urme, atât în limbă [cât] şi în moravuri. Afară de cuvintele cari s'au asimilat cu desăvârşire şi făcând parte integrantă din tezaurul limbii noastre, nu mai pot fi elemente, deoarece au mai mult drept de cetăţenie decât franţuzismele sau chiar neologismele latine, cum în cuvintele: *a iubi, drag, da,* şi celelalte, se mai găsesc în popor o sumă de denumiri, ziceri, proverbe slave, sau semi-slave, mai cu seamă însă nume proprii, cari sau păstrat până în zilele noastre, dar tind dela sine să dispară şi prezentă acuma deja un aspect mai mult sau mai puţin anacronistic; d. e. nu cântă şo, mikikel ale bătrân (?)

«Această din urmă evoluţie e bine caracterizată prin zicătoarea ce mai circulă prin satele odinioară «ruseşti», dar azi cu desăvârşire româneşti, din judeţele Botoşani şi Dorohoiu, sate unde numai bătrânii vorbesc limba ruteană (malo-rusă) şi de unde vine vorba:

Tata rus,
Mama rus,
Numai Ivan
Moldovan(2).

«Cuvintele în felul de mai sus sunt mai cu seamă un şir de denumiri de sărbători şi de biserici, închinate acelor sărbători, căci în slujba bisericească mai mult ca ori unde, s'a păstrat limba slavă. Aşâ avem *Vspenia* (cum se zice catedralei din Botoşani: *Ospenia)*=Adormirea Maicii Domnului; *Vovidenia* (Uwidenia). *Trisfetitele* (trei ierarhi) şi c. l.; apoi *Probajine* (preobrajenie)=schimbare la faţă; *Prohoda* (Mănăstirea lui Petru-Rareş de lângă Heci-Lespezi)=Pobrota; *Dorohoiu* (dorna berladska) adică: o staţie de pe drumul din ţara leşască la portul Galaţi al republice! bârlădene, etc.

(1) *Şezătoarea,* IX, p. 46-47.
(2) Vezi şi N. Iorga, *Lupta pentru limba românească* 1906, p. 26, jos.

I

«Aceste cuvinte au făcut poate pe unii autori, cum bu
în a sa recentă «La *Valachie»,* să spună că: «le sang
dans Ies veines des Roumains.»

«Dacă-i aşâ, am putea zice şi noi: Sângele german c
în vinele jidanilor(!). îmi amintesc între altele din copi
slavon (rutean) pe care-l întrebuinţa dădaca noastră, c
din cale afară de neliniştiţi, pentru a-i aduna împreun
ment pe loc. Ea (care nu era de loc rusă ci get-bege
chema pe toţi în jurul ei, prindea pe unul din noi cu
mânuţei, ţiindu-i astfel în *slavă;* acelaş copil sau altul
degetele celeilalte mâni dosul mânii bătrânei, şi tot aş
toţi cei din casă, prinşi de amândouă manile, formau
pe care-l legănau în cadenţa versurilor de mai sus».

Şi apoi la urmă: «De alfel cred că acest obiceiu su
în părţile locuite de Ruteni».

30. Pe unii copii mititei îi auzim pe drum zicând

Unde-ai fost miţicule?
La pârâul repede.
Ce-ai văzut miţicule?
Doi pui de scripete.
Cum făceau miţ'cub ?
Iţa, iţa, baniţa.

— Şi mai
— Dă-i cu
— Şi-unle
— La pot
Unde juîâ
Cu cununa

31. *Con ved di prima lăstoviţâ* (când se vede pentru p

Copiii când văd o rândunică, se cere să fi mâncat,
mânzi, le va merge rău în acel an. Tot aşâ şi la Rom
împrejurimele Ţepului, e rău să te *spurce* cucul sau pu
sau s'o auzi cântând dimineaţa, înainte de a fi pus cev
Este şi o vorbă de ocară: Stupi-te-ar cucul (stuchi-te-ar cu

Cicir, picir,
Cicir, picir,
Craţ nţiiă cămaşă.

Cicir, p
Cicir, p
Craţi!

Si roagă si talia lăstoviţâ cu coada una cămeşă, con au coada anclidi şi-u dişclidi ca foarfiţi.

Se roagă să taie
când o închide

Craţ, imitează sunetul foarfecelor.(2)

(1) *Şezătoarea* VII, p. 10.
(2) Papahagi, *Megl. Hom.* I, p. 45.

31. *La cuc.*

Cucu, cucu!
S-ti mânca lup*-
Si-ţi pică *m^*-

Cucului.

Cucuie, cucuie,
Să te mănânce lupul,
Să-ţi pice mucul(1).

32. *La turturea-*

Gugufcu,
Isufcu,
Te porţi au g^'
1 Un cap di cătuşa-
- La cariajil^\'
- La maî m*» fraţi.

La turturică.

Turturea,
Isufcu (?)
Ce porţi în gât?
—- Un cap de pisică.
— La cine să-1 duci?
— La mai micul frate (2).

33. *La curcubei*

Curcubei, bei,
Pon s-ti pleţi
Una pică di &V>
Meu per pona-n ^s-n pimint.

La curcubeu.

Curcubeule, beule,
Până să te pleci să bei
O picătură de apă,
Al meu păr până la pământ (3},

Se zice ca să crească părul la fete.

34. *La olufingă* **[Brv. cifingă]-** piţigoiu.

Zuua mari,
Turta mică.
Coş am,
Ghipt nu am,
Ghipt am,
Coş nu am,
Strincli cur, str^-

Ziua e mare,
Turta mică,
Coş am,
(Vipt) cereale nu am,
Cereale am,
Coş nu am,

Strânge curul, strânge curul(4).

^ *~; ploaie cu soari.*

Când plouă şi e soare.

36. Con wcr** *P*
Si nsoară ghiupV-

Se însoară ţiganii (5).

37. *La fum.*

La tini alb, la ii i mini negru
La cafiîa,
«Canîa»,
Mania,
Tini lene,
Mini scoc.

La fum (ca să meargă drept prin coş, ca să nu mai diurne pe cineva).

La tine alb, la mine negru
La barza albă (pete tot)
Barză,
Manie (?)
Tu lene,
Eu joc (6).

(1) Papahagi, op. cit., P 46.
(â) Id., *ibid.*
(3) Id,, *ibid.*
14) Id., *ibid.,* p. 47.
(5) Id., *ibid.*
(6) Id., *ibid,*

*S0

t

4
r

38. *La „teta-todu" sau „sticupeî".*

Sticupeîu! peîu,
Do^mî dichîejîu,
Să-mî sap vinîa
— Ţe-u (au) veri c-ua ?
— Sa-mî da răchia.
— Ţe-u veri cu răchia?
— Si fac nuntă.
— Ţc-u" (au) veri cu nunta?
— Si leu nivşstă.
— Ţe-u veri cu nivesta ?
— Şi facă iicîorî
— Ţe-Jî veri cu ficioriJi?
— Con sa lunzescă, si-H bat.

La grangure

Grangure,
Dă-mi sapa
Să-mi sap
Să-mi dea
— Ce vrei
— Să-mi
— Ce-1 vr
—- Să fac
— Ce o v
— Să ieau
— Ce o v
— Să facă
— Ce vrei
— Când n

39. *La pălgioc.*

Pâlgioc, pălgioc,
Scoati coarnili si scoc.

La melc.

Melc, mel
Scoate co

Altul din ţară (vezi B. II. 4).

Melc,
Melc,
Codobelc (3)
Scoate coarne boureşti (4)

Şi te du
Şi bea ap
Şi te suie
Şi mănân

40. *Urstdui* (Vezi şi A I., 88).

Joacă bine,
Moş-Martine,
Să-ţi dau pâne
Cu măsline,

Joacă bin
Moş-Marti
Că mă da
Pe lângă
Diha (6).

41. *Către fluture.* Copiii cred că acest cântec face
sboare ci să se aşeze pe flori şi iarbă.

Fluture,
Fluture,
Flutură pe buture,

Flutură p
Flutură s

(1) Papahagi, *Megl.—Mom.,* p. 48.
(2) Id., *ibid.*
(3) Codobelc = codobesc = berc de coadă.
(4) *Bureşti = dela,* bour. Pierind bourul, a pierit şi înţelesul
venit boieresc.
(5) Gh. D. Teodorescu, *o.* c, p. 191
(6) Id., *ibid.*

Fluture,
Fluture,
Fluture pune-te,
Punete pe punte (1)
Pune-te sub punte.

Fluture,
Fluture,
Flutură pe foaie,
Flutură sub foaie (2).

42. *Cântecul sângericăi.* Copiii au răul obiceiu de a-şi băga pe nas iarba numită *sângerică,* spre a le curge sânge pe nas. Când fac aceasta cântă :

Sângerică,
Rică,
Zeamă de pisică;

Sângeroiu,
Roiu
Zeamă de pisoiu (3).

Prin Ţepu se cunoaşte un lemn, tare ca cornul, cu coajă pătată roşietec, care se numeşte *sânger* şi cu el nu trebue să baţi vitele, deoarece le dă îndată sângele.

43. *Cântecul Păpădiei*

Păpădie-die,
Zi mă-tii sâ vie
Pân 'n deal la vie,

Ca murit Ilie
P'o scândură lată
Cu gura căscată (4).

c.

I. Jocuri de cuvinte, spirite, formule de păcăleli.

11. Să dea Dumnezeu şi Maica-Domnului,

Să n'ajung soarele,
Cu picioarele f
Şi luna
Cu mâna!

dacă ţi-am luat eu briceagul tău.

Harap-alb, fiind cu calul său în văzduh: «Ei stăpâne, cum îţî pare? Gândit ai vreodată ca s'ajungi

Soarele
Cu picioarele
Şi luna
Cu mâna #
Şi prin nouri să-ţi cauţi cununa?

(1) Vezi în ale mele *Jocuri,* frământarea No. 11.
(2) Teodorescu, *o.* c, p. 190-
(3) » o. c. p. 190, 191.
(4) Vezi şi ale meje *Jocuri,* Mc»n. I, C. II 21.

— Cum să mi se pară, dragul meu tovarăş !»(1).
Alt jurământ poporan glumeţ:

Să mă bată untu(l),
Pe din 'nuntru
Şi zară
Pe din'afară(2).

21. Vezi şi B. I. 39.
Copiii când aud că un cocoş cântă, îi adresează fo

Cucuricu, ricu,
Baba-u doari buricu !

Cucurigu,
Pe baba o

45. Aceste răsbunări se întâmplă şi în Banat, scrie
«Se întâmplă însă că în unele locuri colindătorii nu
îşi bat joc de acela, care îi lasă să plece cu mâna go

Rădăcina socului,
In vatra focului;
Mâţi Boldăni
Prin Badăni;

Lupii sbe
Prin ciub
Nu-i nici

Apoi îndată îşi ieau tălpuţa, se pun pe fugă şi fug,
ca nu cumva să o încurce cu gazda casei».
Iată acum cum povesteşte şi Ion Creangă o păţanie
banu «pe care-1 găsise de vreme tare, tăind lemne afar
plat, spune el, la un Sfânt Vasile. «De abia s'au culc
şi început? Ia staţi o leacă, blăstămaţilor, să vă dau
Noi atuncea am pârlit-o la fugă. Iar el svârr! cu c
noastră; căci erâ om hursuz şi pâclişit popa Oşloban
am fugit noi, mai jumătate din sat înapoi, fără să ave

Drele
Pe podele
Şi bureţi

Pe păreţi;
Câte pene
Atâţia cop

Cum obişnuesc a zice plugarii pe la casele ce nu-i
— Măi! al dracului venetic şi ciapcân de popă, etc.
Tot cu pluguşorul, în Ungurenii Tecuciului, când g

(1) I. Creangă, *o. cit,* p. 288.
(2) *Etym. Magn. Rom.,* p. 426.
(3) Papahagi. *Megl.-Rom.* I, p. 47.
(4) I. Creangă, *o.* c, p. 35.

Aho! Aho! Stoica Spătare,
Ai uitat c'ai fată mare;
Nu vrei ca să ne primeşti,
Mi te-ai pus să odihneşti,
Da-o'ar Sfântul să plesneşti !(1). ^

68 Către copiii de Ţigan:

— Haş cocar cu varză fiartă!

69. Când un copil ameninţă pe altul cu bătaia, acesta-i răspunde:

Nici nu-mi pasă
De Nastasă!

In Bucovina se aude:

De Ohirică
Nu mi-i frică
De Tănasă
Nici nu-mi pasă;
De Nichita,
Nici atâta (2).

70. *Imitarea broaştelor.* Ci-că broaştele sen treabă:

— Cât a dat tata pe cojoc ?
Cât a dat tata pe cojoc?
— Un ort,
Un ort!

71. *Urare.* Câteodată, când copiii urează, sau! după ce alţii strănută, zic:

Noroc,
Cât sta apa'n loc;
Sănătate la scândurile patului,
Ani mulţi şi zile trei;
Să ţi se lungească gâtul,
Să ţi se scurteze timpul.

72. *Către purici.* Când copiii dau peste purici şi vor să-i prindă ca să-i omoare zic:

Nu-s rari,
Da's mari;
Is mărunţei ca nucile,
Ies la drum ca curcile
Şi sburdă ca viţeii.

Se zice şi despre păduchi, întrebuinţându-se şi ca gâcitoare.

(1) A. G. Mihăilescu, *o.* c, p. 96.
(2) S. Fl. Marian, *Sărbăt.,* I, p. 238.

73. *Colind* — Măi, care ştie un colind frumos ? zice
copii încep să se întovărăşească pentru colindatul Cră
— Eu.
— Pe care?... Ia zi-1.
— Să-1 zic:

Colindă,
Colindă,
Bagă iapa'n tindă,
O leag
Ii dă f
Şi-o să

74. *La sfezi.* — Măi, mai urît şi mai pocit de cât tin
— Eu sunt, măi, cum sunt, dar tu cum eşti?
— Eu sunt:

Cum mă vezi
Cu ochii verzi,
C'o lingură de păsat,
Să nu zacă de vărsat.

75. *La jurământ.* — Jură tu, că nu mi-ai spus aşâ.
— Eu, mă? Eu? Iacă mă jur:

Să fiu afurisit
Din tălpi pănă'n pământ.

76. *La gâdilire.* Gâdilindu-se, copii zic:

Gâdi,
Gâdi,
Borş cu ştir,
Mămăligă nici un fir!

77. *Tatăl nostru.* — Măi, care ştie tatăbnostru?
— Eu.
— Ia zi-1.

— In numele tatălui,
Pre tatul făinii,
Pre fiul slăninii,
Pre cum un câlbaş
Şi ne iart
Şi ne izbăv
A

Această parodie se mai chiamă şi tatăl-nostru ţigăn
78. *Înjurături.*

«De noră mă-tii!(?)»
«De soacra nevestii tale ! (?)»

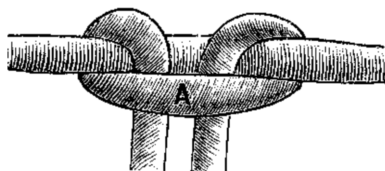
79. *Veste.* ~ Nu ştii ceva?
— Nu.

— A murit nebuna,
Du-te de-i sărută mâna.

80. *Blagoslovire.* Unul izbeşte pe altul, cu dosul palmei peste gură şi-i zice:
— Domnul să te blagoslovească !
81. *Vrâstâ.* Despre un al treilea:
— Măi, cam ce vrâstă crezi tu că are N.?
— De, cred eu, să fie de o samă cu măgarul lui Gincu (Propietar în Tecuciu).
Sau: — E de o samă cu măgarul Mitropolitului.
82. *Răspuns.* Copiii sfăduidu-se adeseori între ei, caută să-şi spue unul altuia diferite lucruri urîte.
— Măi prostule, zice unul.
— Prost e *feciorul lui M4o,* îi poate răspunde celălalt sau :
— Cunoşti la proşti?
83. Bre, naustu (n'auzi tu) !
— Mai brexâna, că n'am tras mâța de coadă amândoi (nu suntem de o samă şi de o măsură).

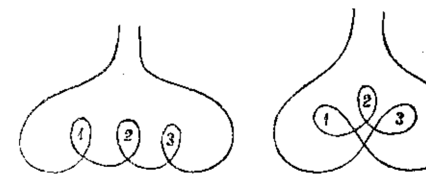
II. întrebări, probleme.

19. *Legare.* Pe la priveghiuri se leagă copiii şi chiar oamenii bătrâni în modul următor : se ndoaie o frânghie drept în două, se bagă prin sân şi se scoate prin mânecă. Prin ochiul îndoiturii se bagă capetele frânghiei şi se

face un laț, arătat teoretic în figura alăturată. Apoi omul legat e lăsat în tindă, pe când unul ține prin crăpătura uşii capetele frânghiei.
Mulți se trudesc mult, se desbracă daoă **Văd** şi văd că nu-i chip, se îmbracă iar şi tot legați rămân. Meşteşugul deslegatului constă în a face ochiul cât mai larg şi a-l da peste cap şi pe sub picioare şi funia iese. Identic poți lega un picior ori o stinghie de scaun.

20. *Cu ața* câştigi dacă pui degetul în figura 1 în
în ori care ochiu din figura 2 ai pune; se trage de

Fier. 1. Fig. 2.

21. *Cu cureaua* fac copiii scamatorii îndoind-o, ap
îndoiturii. Ca să gâceşti, pui degetul în mijlocul ca
gura 1. Scamatorul lasă atunci o parte a curelei să

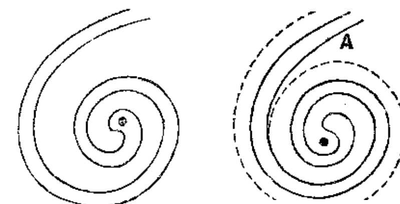

Fig. 1. Fig. 2.

învârte odată pe A (asta se observă lesne) şi atunc
înăuntru şi punctul din mijloc se schimbă. Desvârtire
se face lesne, la dosul manilor, ca să. nu se bage d
22. *Gâcire cu cărțile.* I. Fac din cărți trei sau mai
patru. Cele patru grupuri de cărți le pun cu fața în
grupei a 4-a o cunosc, căci mă uit la dânsa, fără c
seamă.
Să zic că-i *popă de spatie;* apoi:
Ieau din grupa I o carte şi zic că-i *popă de spat*
cupă.
Ieau din grupa II o carte şi zic că-i *asul de cupă*
el e fata de caro.
Ieau din grupa III o carte şi zic că-i *fata de caro,* da
Ieau din grupa IV o carte şi zic că i *concina cea*
spatie.
Pe urmă întreb pe numărul 1 din cei de față.
— Ți-am spus că din grupa întâiu ieau popa de
— Da, îmi răspunde.

— Uite-o, şi-i dau cartea luată din partea IV.
— Din grupa II am luat asul de cupă?
— Da, răspunde aituL Şi i-1 dau, etc.

II. — Ieau un număr nepereche de cărţi, de pildă 9, şi cu ele fac trei grămezi. In acest timp spun altuia să-şi ţie în minte o carte. Apoi îl întreb în care grămadă este cartea. El va spune că-i în grămada II, să zic.

Ieau grămada II, o pun la mijloc între grămada I şi II şi împart din nou cărţile câte trei, punând pe şir câte una în cele trei grupuri. II întreb din nou şi el îmi va spune, să zic, că-i tot în grămada II. Iau această grupă, o pun tot la mijloc şi încep a număra cărţile. Cartea cu numărul 5, mijlocul celor 9f -numere, e cartea pe care şi-a însemnat-o în minte, cel cu care mă jucam.

Cum se face, e foarte lesnicios de priceput. Când pentru întâia dată pun grupa ce cuprinde cartea, între cele două grupuri, cartea poate fi a 4-a, 5-a, 6-a. încep să pun jos trei cărţi, ca *întâiele* în cele trei grupuri. Peste *întâiele* vor fi cărţile bănuite adinioarea (a 4-a, 5-a, 6-a). Deasupra lor vin celelalte cărţi. Deci cartea căutată e la mijlocul uneia din grupuri. Mi se spune apoi care grup: il ieau şi-1 pun între cele două grupuri; acelaş *mijloc* e *mijlocul* tuturor cărţilor. Număr şi-1 dau pe faţă,

Acelaş lucru se poate face cu 25 de cărţi împărţite câte 5 în 5 grupuri şi deci cu n^2 cărţi împărţite câte *n* în *n* grupuri.

III. Ieau douăzeci de cărţi şi le împart în două grupuri, fiecare pe două şiruri, după cum se vede în figură. Pun pe unul să-şi aleagă două cărţi, ambele din acelaş grup şi alături amândouă, de pildă 2^ 2_2; 4_3, 4_4; 3_x, 3_2, etc. Ieau apoi pe 5_4 şi îl pun peste 5_3; ambele peste 4_4, 4_4, 3_4 . . . 5_2, *h*, 4_2...; vin toate peste 1_2. Prin urmare am cele douăzeci de cărţi astfel, că ori care din cărţile alese, ele sunt alături.

1,	1*
	2,
	3,
	4,
5i	5,

1.	1*
2_3	2_4
3_8	3_4
4_3	4_4
5_3	5_4

Dacă ele vor fi înşirate într'un dreptunghiu cu patru cărţi pe o hârtie şi 5 pe alta, aşezând întâiu latura de 4 câte două cărţi, ar veni alături, dar care-s anume, nu sar putea gâci. Pentru aceasta, nu pot până acuma şti cine anume, a recurs la patru vorbe latineşti de câte cinci litere.

M u T us
D D
N E M I T
C O C E N
O I S

şi «ri „„t compuse di „ !0 de ^ t
10 perechi de cărţi. îmi închipmu aceste cuvinte şi pun cărţi astfel.

5,	4,	3_4	4_3	
1*	5»	1.	4s	3_3
3,	2_8 "	5_3	5t	3!
1t	¥	1*	4a	2,

întreb pe cel care şi-a ales perechea de caru, m uan se răspunde, de pildă că în rândul 2 şi 3. Deci cele d litera E; prin urmare cărţile sunt 5_2 şi 5_x (După observă corn. Băseşti, jud. Fălciului).

23. *Măr sub căciulă.* — Vedeţi, zice unul, asta-i căci măr. II vedeţi? Bun ! Pun căciula deasupra lui. O vedeţi sub căciulă ?

— Sub căciulă, răspund alţii.

—. Ei, acuma am să mănânc mărul; ce-mi daţi voi dinţa că mărul rămâne tot sub căciulă.

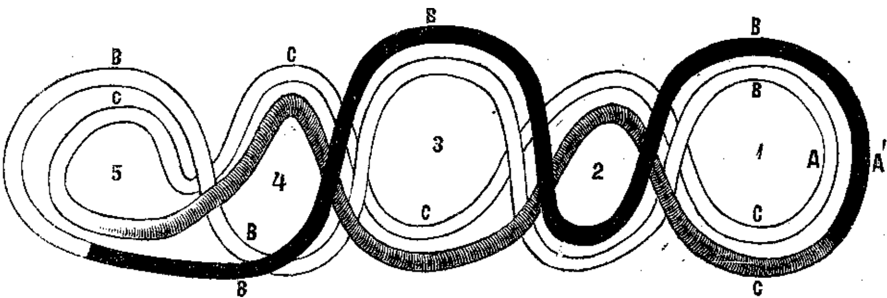
— Că asta nu se poate, că una, că alta.
—- Uitaţi-vă la mine; eu am mâncat mărul. Aţi văzu
— Am văzut.
— Acuma-mi pun căciula în cap. Mărul e tot sub c
— Este !
— Ei, aţi văzut ? De altă dată să credeţi.

23. *Scoaterea sfoarei prin deget.* I. Fac o circomfere

, . < «+atmm1- fac apoi ceea ea trec degetul cel mic ^ ^ ^ in A) doitura A mapoi printre cele doua aegt^f

degetului arătutor de cel mare şi pe deasupra ambelor, trag de *A*\ în spre A. Sfoara iese cu totul afară. Se pot pune rămăşaguri cu prilejul acestui joc.

II. Se împresoară degetele unei mâni ca cu un fel de îngrăditură, după cum arată figura. Numărul 1 arată degetul cel mic; 2 inelarul, 3 mijlocul, 4 arătătorul, 5 degetul cel mare. Să băgăm de seamă ca cele două ramuri ale sforii B, C, socotindu-le că pornesc din A, sunt date *ambele* după degetul cel mare, iar la a doua îngrăditură, aceeaş ramură să vie pe aceeaş parte a degetelor. Dacă vom scoate sfoara din degetul cel mare, fără a da drumul din calelalte degete, şi dacă vom trage de părţile A A', sfoara va ieşi afară.

25. *Şiriclicul călugărilor.* Erâ o mănăstire, iar gospodar într'insa era un starit orb. Noaptea se ducea de-şi număra călugării cari erau de toţi douăzeci şi patru, câte trei în cele opt chilii zidite împrejurul mănăstirii (Fig. 1); dar cum erâ el orb, îi pipăia pe cap şi-i ţinea minte să fie de aceeaş parte câte nouă. Cu acest chip, nu se putea să lipsească nimeni. Dar călugării

3	3	3
3	6	3
3	3	3

Fig. 1.

4	i	4
i	i	\
		4

Fig. 2.

făcură ce făcură şi în loc ca să stea câte trei în fiecare odaie, ei se adunară câte patru în odăile din colţuri, iar în cea din mijloc rămase numai câte,unul. Când stariţul veniâ de-i număra, găsiâ tot câte nouă în fiecare parte.

(Fig. 2). Cu acest meşteşug, patru dintre prea sfinţii călugări se p noaptea pe unde voiau. Dela o vreme însă, voiră ei să aducă niş gărite în chilii. Aduseră patru şi se împărţiră câte doi în odăile di câte cinci în cele din mijloc (Fig. 3). Pe urmă, câte şapte în cele di şi câte unul în cele din colţ (Fig. 4). Astfel încăpeau în totdeauna călugărite în mănăstirea stareţului orb.

1		»
h		

Fig. 3.

2	5	2
5	S	5
â	5	2

Fig. 4.

27. *8-\-6=10.* Ieau opt beţe de chibrit şi le aşez astfel ca'n figură. I

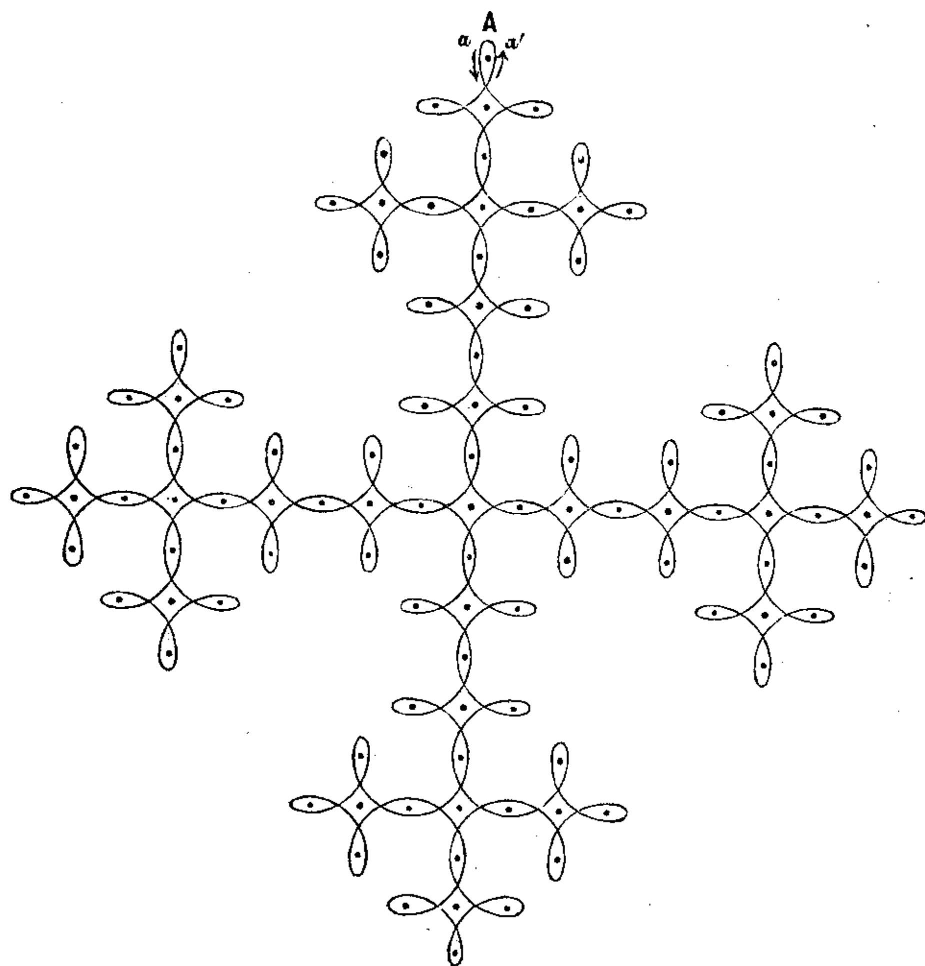
z n z z z z : Z E C

şase beţe de chibrit şi le aşez peste celelalte şi capăt ca'n arătarea de

28. Un om avea doi feciori: unul însurat şi altul care-şi făcea n amândoi i-a trimis să cumpere vin şi pentru nuntă şi pentru cas însă n'aveau vase mari, le-a dat trei poloboace: unul de trei vedr de 5 şi altul de 8. Mergând ei n'au găsit decât 8 vedre de vin, au umplut polobocul cel mai mare. Venind acasă, au trebuit să-1 două, din cari 4 vedre să se petreacă la nuntă şi 4 în casă. Cum ei să împartă cele 8 vedre de vin drept în două, ştiind că n'ave măsurători decât poloboacele arătate ? (Au umplut vasul de 3 din c şi l-au turnat în cel de 5. In vasul de 8 au mai rămas 5 vedre. Umpl nou vasul de 3, pe care l-au răsturnat în cel de 5. In cel de 3 mâne o vadră, iar în cel de 8 rămân 2 vedre. Toarnă vasul de 5 î 8 care are acum 7 vedre. Toarnă vadra din vasul de 3 în cel de 5 vasul de 3 vedre şi-1 toarnă în cel de 5, care are acum 4 vedre, iar î de 8 care avea 7 vedre, luând 3, îi rămân tot 4 vedre) (1).

(1) Tudor Pamfile, Mihai Lupescu şi Leon Mrejeriu, *Carte pentru tineretul d* Bârlad 1907, p. 205-206.

t o i c h de°c™* g! ,a?-Za,e " .ChP *" CrUM °» *

Plec din a, cum arată săgeata, şi mă întorc prin *a* cum arată iarăş săgeata.

30. Mama mamei,
Cu soacra tatei,
Cu bunica mea,
Câţi ochi avea? (Doi ochi) (1).

(1) *Ibid.*, p. 205.

31. *31 de linii* Se cântă:

Una, una, una, una, una,

Una, una, una, una, una,

Şi cu una, una, una,

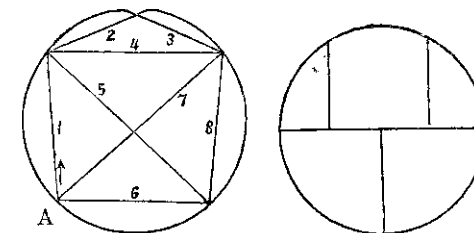
Toate fac treizeci şi una.

Una, una*, u-na, u-na, u-na,
1 1 1 1 1 1 1 1
Una, una, u-na, u-na, u-na,
1 1 1 1 1 1 1 1
Şi cu u-na, u-na, u-na,
1 1 1 1 1 1 1 1
Toa-te fac trei-zeei şi una.
1 1 1 1 1 1 1

32. *15 linii.*

Toacă, popă, toacă,
1 1 1
Dacă n'ăi tocă,
1 1 1
Dracul să-te iea;
I 1 1
Cinci popă cinci,
I I 1
Cincisprezece, fi ţi(l)
1 1 1

33. A face figura alăturată, dintr'o tragere necurmată cu condeiul, ori sgâriind. Cea din urmă tragere e cercul. Dacă se întâmplă să-l fă

cepând din A, îi dai altă figură, despre care-i zici că-i mai greu, d care poate s'o facă din *două* trăsături. Figura însă e peste putinţă de

34. *Jumătatea lui 12 este 7.*

XII; X+b v 11

Tot aşâ, jumătatea lui 9 e 4, a lui 13 e 8> etc.

35. Când e o basma de bucurie?

— La Paşti (altfel poţi căpăta o basma dela un mort, ducând un sf un prapur ori un fanar).

(l) După arătările Păr. Gh. Botez din Ţigănaşi-Iaşi:
Cincisprezece ici!

36. Un băiat trecând cu altul pe lângă alții, zice către tovarăşul său, spre a-şi bate joc de ceilalți:

— Aiştia-s feciori de-ai Hâncului,
Cari se c.că în mijlocul câmpului
Şi-1 cară cu căciuleie la drum. (l)

37. *Gâcire.* Sunt într'o casă mai mulți copii. Unul se prinde că dacă va ieşi afară, va gâci pe al câtelea grăunte altul îl va lua de jos. In casă sunt zece grăunțe. După ce gâcitorul a ieşit afară, cel din năuntru îl întreabă:

— Să-1 ieau? (a întrebat odată).
— Iea-1, îi răspunde cel de afară.
— Ei, pe care l-am luat?
— Pe cel dintâiu, bre.

Şi mai departe:

— Să-1 ieau? (odată).
— Nu-1 lua.
— Să-1 ieau? (de *două* ori).
— Nu-1 lua.
— Să-1 ieau? (de *trei* ori).
— Iea-1.
— Ei, pe care l-am luat?
— Pe al treilea.

Cel din năuntru poate să se prefacă că nu ține socoteală de voia celui de afară.

— Să-1 ieau?
— Nu-1 lua
— Să-1 ieau?
— Nu-1 lua.
— Ba-1 ieau, pe care l-am luat?
— Pe al doilea. (La privighiuri).

38 *Gâcire.* Tot astfel se pun doi rămăşag, numai prefăcându-se că nu-şi au învoeală. Unul iese afară, iar altul întreabă:

— Măi, vezi tu uşa asta?
— O văd.
— Icoana asta o vezi?
— 0 văd.
— Chirostiile istea le vezi?

(l) După arătarea Păr. Gh. Botez din Țigănaşi-Iaşi, se termină astfel:

Şi-1 măsoară cu prăjina
Şi-1 cară cu căciula.

— Le văd.
— *Da cleştile* ista îl vezi?
~~ îl văd.
— Făcălețul ista îl vezi?
— II văd.'
— Cana asta o vezi?
— O văd.
— Da acum pe ce-am pus mâna?
— Pe cleşte. (Pentru că la întrebarea respectivă a început cu *da,* iar c
afară ține aminte). Ceilalți se minunează şi nu ştiu ce să creadă. (La priveg

III. **Frământări de limbă.**

«Firea glumeață a țăranului român a scornit fel de fel de vorbe şăg
şi iscusite pentru a stârni şi a mai mări veselia tuturor. In rândul ac
intră cu drept cuvânt frământările de limbă. Ele se spun mai ales
strânsuri de tineri sau la şezători. In totdeauna ele se spun cu o repez
foarte mare şi bine răspicate (pronunțate).

«Ele sunt sucite, încâlcite şi învârtite într'adins, ca cel ce le-a spu
tr'adevăr să-şi frământe limba, ca să le spuie bine. Unele din ele sunt şi ve

«Aceste frământări au darul de a fi cele mai bune cercături pent
străini, nedeprinşi cu firea limbii noastre. Cel ce nu poate să pronunț
aceste frământături, de multe ori, fără ca să vrea, spune cuvintele rău
ducând râs. Şi aceasta se întâmplă prin săritura unui diftong, unei silabe
schimbare sau înlocuire de sunete şi îndulciri de consoane, mai ales *s* în *z*
m în *z),* şi de aceea frământăturilor acestora de limbă li se mai zice şi *păc*

«Când s'a întâmplat şi s'a spus din greşeală sau din neghibăcie (ned
vreo vorbă uricioasă, atâta-i trebue aceluia — ori care ar fi el,—acela
de toți; şi apoi să se ție la batjocură din toate părțile, fiindcă înc
să grăească aşă cuvinte față de băieți şi fete. Dar dacă rostitorul ştie
dea altă frământătură, şi mai şi, adică să poată înşela (şi el pe alții),
i s'a spălat obrazul de ruşinea ce a tras.

«Frământăturile de limbă se spun de obiceiu de flăcăi şi mai ales d
cari au la îndămână, vorba Românului: «pentru multe'ntâmplări», şi
le asigură multe isbânzi în fața întregului tineret din sat. Unde se
buințează vorba pâcălitură, depozitorului de acest soiu i se zice
(în Țepu şi *Pâcâliciu)* şi când începe a spune, ceilalți îl întâmpină cu
«tăceți că'ncepe Pâcală cu păcăliturile».

«Tot în rândul frământăturilor intră şi gâcitorile greu.de spus iute, şi
unele cuvinte lungi şi grele de a se da cu limba aşâ iute.» (l) Mi-aduc a

(l) *Şezătoarea,* VI, p. 157.

din şcoală de astfel de vorbe grele ca: *NabucoăonosoTj Constantinopolitanismului,* etc).

8. Vânturai vara mălaiu, vânturângă, poală lungă (1).

10. Fata popii Enachi, nachi (napi) săpa, printre gard, nachi îţi da (2).

11. Flutur pe punte, flutur sub punte, câte de trei ori fluturi pe punte, trei sub punte (3).

14. Bou breaz, bârlobreaz; dar nu-i greu a zice bou breaz bârlobreaz, ci-i greu a disbârlobrezi boul cel breaz, cu răsbârlobrezăturile'napoi (4).

16. Ioane în pungă lungă, ce pileşti punga pe dungă; *pila'n pungă, punga!n pilă* (finalele subliniate se rostesc de mai multe ori) (5).

Variantă'. Pe valea lui Tălălungă, trece-un om cu punga lungă; hătălângă pungă lungă, titili cu pila'n pungă. (6)

17. Tibdă titiribdă, dar nu-i greu a zice tibdă titiribdă, ci-i greu a distitiribdi tibda titiribdă cu răstibdiribturile înapoi (7).

19. Vânturai sara mălaiu, vânturângă pungă lungă, chirichiciu cu pila'n pungă (8).

24. Au venit peţitori la noi şi-au legat caii, *de coamă, de coadă, de cuiele podului* (9).

Variantă: Au fost asară în gazdă la popa oaspeţi proaspeţi şi-au legat caii de cozi, de coame, de cuiele podului popii (10).

26. Trecui punte lunecoasă,
Tânchinai fată frumoasă;
De trei ori o tânchinai,
De trei ori o sărutai,
Când în ismă,
Când în chismă,
Când în isma ismelor,
Când în chisma chismelor. (11)

Variantă: Trecui puntea lunecoasă, întâlnii fată frumoasă; unde-o întâlnii, acolo o tânchinai,

In isma ismei
In fruntea chismei,
Şi'n ismuţa
Şi'n chismuţă (12).

(1) *Şezătoarea* VI, p 158.
(2) IX, p. 228.
(3) *I* p. 373.
(4) VI, p. 159.
(5) VI, p. 158.
(6) IX, p. 32.
(7) VI, p. 195.
(8) IV, p. 228.
(9) VI, p 159.
(10) p. 273 şi IV, p. 228.
(11) VI, p. 158.
(12) I, p. 273 şi IV, p. 228.

27. întâlnii popa pe punte şi-i sărutai poala iute (1).

28. Trei prune roşii la mama'n poală, *trei în poală, trei sub poală*

29. Vine pârciul dela munte
Şi'ngenunche pân'la punte;
Trece pâreiu *iuti* pe punte
Puntea pute-a părem,
Pârciul pute-a punte (3).

Variantă: Merge pârciul puntea'n brânci, pârciul pute-a pârciu (4).

Variantă: Vine pârciu dela munte, şi trece pe punte. Puntea pute-a pâr
pârciu pute-a punte (5).

30. Ţuţurel cu pila'n grindă, de trei ori cu ghiu cu pilugul închină-adânc

31. Ţuşti puri printre horn, na puri, purinapoi (7).

Variantă: Tuşti purea pe cuptioriu, na puri purea'nnapoi (8).

32. Pe un vârf de moşinoiu,
Este-o cotorbatură c'un cotorbaturoiu;
Cotorbaturoiul cotorbatură pe'cotorbatură.

(Se zice şi codobatură, codobăturoiu, etc.) (9).

33. Pe cea punte lunecoasă,
Mă'ntâlnii c'o preoteasă;
In childă o întâlnii,
In childă o sărutai,
In childă, în chidulicii,
Sub talpa cismulicii (10).

34. Capră neagră în piatră calcă, piatra n patru bucăţi crapă; aşâ să
capul caprei, cum a crăpat piatra'n patru (11).

35. Focul pute-a petică, petica pute-a foc (12).

36. Eu pup poala popii, popa pupă poala mea (13).

(1) *Şezătoarea, VI,* p. 158.
(2) *Idem.*
(3) *Idem.*
(4) *Şezătoarea, l,* p. 227.
(5) » I, p. 273.
(6) » VI, p. 158.
(7) » Idem.
(8) ».. . I, p. 228.
(9) > VI, p. 158.
(10) » VI, p. 159.
(11) » I, p. 273 şi IX, p. 31.
(12) '» I, p. 227.
(13) *Idem.*

37. Cupă cu copac, copac cu cupă (1).

38. Am 6 latnică, platnică, chiscofalnică; acea latnică, platnică, chiscofalnică, are douăsprezece lătnicele, platnicele, chiscofălnicele şi pentruca cineva să lăinicească, plăinicească, chiscofăinicească, să aibă douăseprezece lainicele, plăinicele, chiscofăinicele. (2)

39. Calcă capra'n clenci, clenciul crapă'n cinci; crapă capul caprin cinci, precum crapă clenciu'n cinci (3).

40. — Cintenezică mică, cine te-a cintenezit? — Cintenezoiul meu; n'a venit alt cintenezoiu din Ţara-Ungurească să mă cintenezească, ci tot cintenezoiul meu m'a cintenezit (4).

41. Ceapă albă 'ncepătoare, putină pritocitoare, puiu de pricicinătoare (5).

42. Ulceluşă răsbuzăţăluşă (6).

43. Pusei pila pe poliţă; pila luai, pila pusei şi pilii cu ea prin pungă (7).

44. Iapă albă, ceapă albă.

45. Am o mâţă motoşâcă, căpăţinoşică; a făcut cinci mâţâşei, căpăţânoşei că şi mă-sa mâţoasă-i, căpăţânoasă-i.

46. Capra calcă pe măciş.
Scoarţa crapă'n curmeziş.

(1) *Şezătoarea,* I, p. 228.
(2) » IX, p. 31.
(3) Idem.
(4) Idem. (Aeolo-s trecute sub două numere: mai probabil e o singură frământare de limbă cu întrebare şi răspuns).
(5) *Şezătoarea,* IX, p. 31.
(6) Idem.
(7) Idem, p. 32.

GLOSAR

A **a a!** interj, (unul cască) — a a..! (altul, a radere:) — ce face ?!
abioian? p. 303.
abrudeana, s. joc cu lăutari, p. 266.
acătarea, adv. Ion e om acătarea (de treabă, cum se cade); am dormit acătarea (bine, pe deplin).
acolo, adv. — vrei să-mi furi fata?—aş! crezi că m'aş gândi eu pan' pe-acolo (la una ca asta)?
acum, adv.—ei, acum e acum (greu, clipa hotărîtoare).
adăp, v. otrăvesc. | dau apă.
adunare, s., p. 251. | în adunare (intre oameni mulţi) nu se vorbesc taine, j înţelesul obişnuit.
ageamiu, adj. nepriceput, profan, la începutul unui meşteşug.
aghios, s. înjurătură: — ... aghiosul maţii! | somn: am tras un aghios ţapăn (am dormit mult).
aglică, s., p. 348.
agriş, s., p. 335.
aguridă, s., p. 335. | cu răbdare şi tăcere, se face agurida miere,
ai, s. pluralul dela **an,** p. 351.
ajung, v. mi-i de-ajuns şi de rămas (sunt foarte mulţămit). i a ajuns la mine (la ajutorul meu),
ala? p. 316.
alămâia, s. joc cu lăutari, p. 262.
alb, adj. (către unul cu faţa negrie, care se spală) — spală-te că dai de alb (a radere). | s'a înroşit pănă'n albul ochi-

lor | că-i alb, că-i negru... spune-n
tărît.
alba, s., p. 260. | s'a ivit alba pe dea
rile zilei). | ho, alba tetei (a radere,
albi). j p. 317.
albesc, v. casele satului nostru albe
soare (formă mai rară pentru : *înnă*
alburuş, s. (poate, albină), p. 354.
aldămaş, s, = adălmaş. | când cu
maşul, iaca păgubaşul.
alivenci, s. pl. un fel de plăcinte.
venci-plăcinte, alivenci-plăcinte-mo
cu lăutari, p. 264.
alunaş, s. joc cu lăutari, p. 264.
alunei, s. joc ou lăutari, p 264.
alunele, s. pl., p. 335.
alunică, s. joc cu lăutari, p. 261. [
negru ca un punct pe obraz sau pe
(frumuşeţă); sunt fete cari şi le fa
tuându-se.
aman, s. sunt la aman (la greul cel n
să nu te aud zicând: aman puiulc
amandeâ, adv. şi până să caut e
ciomag, el amandeâ pe uşă afară ş
nu l-am mai zărit,
amânar, s. nu mai iea amânarul fo
mai este putere în trup),
amar, adj, s. îşi dă amarul pe sca
pe cleşte (bate pe cei din casă, de n
cu scaunul şi cu cleştele). | un am
oameni (mulţi),
amarase, v. nu ma mai amărî (supăra
urît, amăritul pământul (despre
foarte urît).
ambe, n. ambe părţile (ambele părţ
343.

amezeşte, s. cireada amezeşte între fântâni (îşi face *de-ameaza,* la umbră de sălcii, la apă).

amuma, adv. acuma, acum. (Crasna-Oltenia).

Ana, s. mă mână dele Ana Ia Caiafa (mă poartă cu vorba). | p. 315.

angarele, s. pl. — *angarale,* greutăţi, mai ales băneşti.

angărie, s. mulţime de paseri de curte, galiţe multe.

antonigă, s., p. 335.

apă, s. om ca Gheorghe, mai rar; acela scotea apă din piatră (om sdravăn şi priceput). | foc-foc, apă-apă, joc, p. 246. | ştiu lecţia ca apa (bine şi o pot spune repede). J apă din coardă, joc, p. 318. | peştele şi apa, joc, p. 325. | bea apă (n'are ce face). | se 'mbată şi cu apă (despre un om slab). | nu i-a venit apa (nu i-au venit apele). | apă goală (despre ceva fără nici o importanţă). | i-a luat apa (i-a luat înainte) (l-a întrecut).

apia, adv. a rămas întâmplarea apia = a rămas baltă, nerezolvită.

ar, v. umblă nearat, nesămănat = fără nici un rost.

arar, adv. = *arare,* rar, câteodată.

arăt, v. nu prea arăţi = nu prea pari om de ispravă.

arcan, s. joc, cu lăutari, p. 265.

arcanâ, s. joc cu lăutari, p. 265.

arcaneă, s. joc cu lăutari, p. 265.

arcan, s. joc cu lăutari, p. 265.

ard, v. cu vorba asta, l-ai ars (l-ai pus cu botul pe labe), j înţeles pornografic. | ard cărămidă (făcută *cuptor,* spre a o înroşi. | îmi arde aînsurătoare/| apaarde (frige). | arde soarele (e căldură mare).

ardelean, s. joc cu lăutari, p. 266. i ca adjectiv.

ardelenească, s. joc cu lăutari, p. 266. | ca adjectiv. | ardeleneasca de învârtit, joc cu lăutari, p. 266.

ardeleneşte, adj. joc cu lăutari, p. 266.

ardic, v. ridic.

argat, s. slugă. | pune-te argat la mine iar eu m'oiu pune unde-oiu găsi.

argea, s. răsboiu de ţesut pânză. | stative.

ariciu, s. joc cu lăutari, p. 268. | cântecul ariciului, p. 348.

armată, adj.? să ştiu la un fel: că-i armată, că-i băltată.

armean, s., p. 308. | —*arman,* arie sau locul unde-s multe arii (se zice şi *arii).*

armenească, adj. joc. cu lăutari, p. 269.

armez, v., p. 262.

armurariu. s. dare-ar armurariu 'n tine (se strigă vitelor la supărare).

arnăuţească, adj. joc cu lăutari, p. 269.

arşic, s. joc (în arşice), p. 292, 260.

ascund, v. om ascuns, celui care nu-şi prea arată firea.

ascuns, s. de-a ascunsul, joc, p. 250.

ascunse, s. pl. de-a ascunsele, joc, p. 250.

aştern, v. m'aştern pe şedere, mă pun să şed pentru mult timp (= încep, m'aştern la drum pornesc).

asvârlita, s. de-a asvârlita, joc, p. 311.

aţă, s. istoria asta e cusută cu aţă albă (se pricepe taina). | chipurile cu aţa, joc, p. 323. | nu face aţa cât faţa (folos puţin şi trudă multă).

atică, s. joc cu lăutari, p. 271. | un fel de pânză de târg; este rară şi subţire,

ating, v. l-ai atins cu vorba asta = i-ai tras una, să priceapă. | înţeles pornografic. | nu m'atinge că mă rup (nu mă face, că...)

âu? âu-late (u e pe jumătate lung), p. 252.

auieu, interj. = *aidtd,* vai (cu înţeles ironic). | inel de-auleu (de aur, mai ales în înţeles ironic).

auresc, v. nu mănânc (pâne să ştiu că-i aurită).

avânttir, v. te avânturi la moşie, dar n'ai parale; hasardezi.

Avram, s., p. 315.

az, s. întâia slovă a alfabetului vechiu. | ce carte ştii tu, mă? az, buche şi-un păduche ?

azbuche, s. de abia eşti la azbuche (început).

B.

Ba, adv. nu zic ba (nu mă împotrivesc). | şi vorbirăm ba de una, ba de alta. | nu m'ascultă; ba, încarnai mult, nici nu vrea să ştie de frică.

babă, s. a trecut baba cu colacii (a trecut pleaşca). | de-a baba-oarba, joc, p. 289. | de-a baba-gaea, joc, p. 290. | *â,e-3>* baba şi unchiaşul, joc, p. 250.

băbăşcuţă, s. pepene mic

baca, interj, se zice copiilor când stau pe pat, ca să s'astâmpere, căci cad jos : şezi, baca !

băcălie, s. băcănie, joacă, p. 308.

Bacău, s. p. 307. | să nu te mai pui de pricină, că-ţi găseşti Bacăul.

baciu, s. mocan, mai mare peste mocani. | joc, p. 317.

băciuesc, v. locuesc.

bădăni, ? p. 361.

Badeuţ, s., p. 308.

bădie, s. = bâdie — bade = bădiţă, bădiţică, nene; prescurtat: bă ţa (bă'ţa Ion).

bahadârcă, s. unei femei mari şi greoaie,

bâhlesc, v. se bâhleşte — se împuţeşte — dă b.şini.

bahu, interj., p. 303.

bahuesc, v., p. 303.

bahuitoare, s., p. 303.

baieră, s. oftează din băierile inimii (din adânc),

băiet, s. (de-a băieţii) joc, p. 343.

băieţel, s. joc cu lăutari, p. 272.

baiu, interj. = nu vreu. j hai cu mine! — baiu. | — sui în pat, baiu;— dă-te jos,— baiu (despre unul veşnic nemulţumit).

bâja, interj, copiilor, ca să nu se frigă: vezi, mamă, bâja c'are să te frigă tăciunele.

bâjbâiu, v. caut, mai ales pe dibuite. | despre hoţi cari umblă noaptea.

bajocură, s. batjocură, p. 345 | fire-ai de râs şi de bajocură,

bala?... p. 316.

bălăbănesc, v. mă trudesc ; se bălăbăneşte cu nevoile | veniâ bălăbănin[...] pe două cărări,

bălălău, adj. s. neghiob, prostănac | [...] *bălălâie.*

baltă, s. au rămas lucrurile balta ([...] curcate şi date tăcerii). | las-o m[...] în baltă.

bălţătură, s., p. 334.

băltog, s. baltă mare, mocirloasă şi[...]

Băluţă, s. joc cu lăutari, p. 272 | [...] lui Băluţă. | nume.

ban, s. îţi spun eu, acuş-acuş, câ[...] cere francul! (ameninţare). | par'c[...] banii ghirului (birului, aşâ se mâ[...] lasă-mă să trăesc în banii me[...] voiu putea). | bată-te binele şi n[...] şi banii cu oborocul! j nu i-am lua[...] din pungă (să se supere pe mine). | [...] ochiul dracului | cinci bani pe [...] o bătaie bună. | banul, cine (îl) în[...] îl duce la groapă. | ban bun [...] gheaţă. | n'au nici un ban chior. [...] ban trage. | strânge bani albi, [...] zile negre. | are bani = bani m[...] bogat,

bănicior, s. baniţă,

baniţă, s. îi dai cu baniţa şi-ţ[...] ciurul. | (despre unul care uită le[...] toarele). ! căp. | căciulă,

banul, s. banul-mărăcine, joc cu [...] p. 283.

bar, s., p. 295, 300.

bar, interj, când mânăm oile.

baraboiu, s., p. 335.

baram, adv. = încaltea, măcar; [...] să vorbească cu mine, dar baram [...] mă vorbească de rău.

bărăngesc, v. ce tot te bărăngeşti [...] tare, urlător).

barbă, s. barba, caprei, p. 336.

barbarie? p. 351.

bărbătuş, p. 338.

bărbieresc, v. rad. | bat. | înşel.

bărbunc, s., p. 267.

bărbunţă, s., p. 267.

Bârlad, s., p. 306.

bârligat, v. p. 327.

bârlog, s. casă, gospodărie, cu[...]

modest; să-mi am şi eu bârlogul meu. | vizunie = vizuină,
bârneţ, s , vezi *datorie.*
barosan, adj. mare; par'că ar fi vorba ţigănească *barro,* mare.
bas, s.,p. 308.
Basarabă, s., p. 289.
băsău ? c. r.
băscăcărău, s. = c. r.
bâschi, adv. când se mână oile.
bat, v.pricep eu unde bate el (cu aluziile). | dovedesc. | înfrâng. [bat drumurile (umblu fără spor). | bat la peşte (mă trudesc de geaba; la peşte, unii umblă cu năvodul iar alţii *bat* înainte, ca să stârnească peştele din ascunzători). | bate câmpii. | bate apa'n piuă. | nu se da bătut (convins). | prea bate la ochi purtarea ta. | îmi bat gura de geaba. | se bate (ca) de muscă. | o capră bună bate o vacă din lapte (o întrece),
băţ, s. l-a dat pe beţe (l-a pus rău, i-a pregătit neplăceri),
bată, s. juc, p. 321.
bătaie, s. două bătăi strică, dar două mâncări nu. | bataia-i din raiu.
bătăi, adv. s. | şede batal (ca un trântor). | berbec ne întors (cu aptitudini),
bătălie, s. pe urma bătăliei mulţi viteji s'arată. | bătălie cu tunuri, joc, p. 318.
batâr, adv. vezi *baram.*
bătrân, s. adj. trup de moşie, lan. | vechiu (limbă bătrână). | noi o ştim asta din bătrâni,
bătuta, s. joc cu lăutari, p. 273.
bău, interj. ? p. 252.
bâz, interj, aşâ face musca,
bazaconie, s. minune, comedie, drăcie, p. 304.
bazaochi? p. 351.
bazaon? p. 346.
bea-hea-hea, interj., p. 347.
be-he-he, interj., p. 347.
beiu, s. p. 297 | astăzi nu-i mai pasă de nimeni; e beiu mare | par'că-i un beiu, p. 298.
belesc, v. p. 332 | să ştii c'am să te belesc, dacă te mai prind. | beleşte ochii (uita-te cu atenţie),
benchetuesc, v. chefuesc.
benga, s. drac. vorbă ţigănească: *gea bengasi* = du-te la dracul,
berbec, s., p. 336.
berbecana? p. 315.
berbeniţă, s. putină,
bes, v. dela a se *b .şi* eu strig la el şi el nici nu b.să (nici nu-i pasă),
beşică, s. beşica de porc, juc, p. 327 | în înjurături,
beştelesc, v. ocărăsc, fac de ocară,
bibă, s.,p. 301.
bibas, s., p. 309.
biciu, s. haide măi, dă-i biciu odată (porneşte, chiar şi pe jos).
bilă, s. o bilă e o mică scurtătură de brad, spintecată apoi în *clepţi,* cari date la cuţitoaie (cuţitoite), ne dau *frăstilă* (Polovraei).
bine, adv. — cum trăeşti moşule ? — de când bine. | = de când binele (ca 'n vremea veche de demult).| unde-i bine, nu-i de mine; unde-i rău, hop şi eu.
birlic, s.,p. 329.
bişag, s. sloată, bielşug.
bivol, s. gras. | mare.
bîănăreală, s. vezi Măneală.
hlănărească, s. joc cu lăut., p. 269.
blăneală, s. = *bîănăreală,* bătaie, scărmăneală.
blăneasa, s. vezi *gea.*
blănesc, s. înţelesul propriu. | bat.
biăstăm, s nu-ţi face blăstam de noi (râs, batjocură).
bleah, s. face cuie de bleah, (tremură de frig, dârdâie = face piroane),
blendău, adj. s. un căscat, un prost,
blendoiu, adj. s. — *blendău.*
bliojdesc, v. bliojdesc ochii = casc ochii,
bliot, adj. prost, nătâng,
bliotocăresc, v. vorbesc fără socoteală, într'aiurea.
boaită, s. se zice boilor; nea, boaită, nea! | preoţilor, în despreţuire.
boală., s. se zice vitelor cornute; cea, boală, cea!. | tifos. | m'a băgat în boală = înspărieţi = în fierturi = în răcori, la grijă. | i-am dat să-mi spele o cămaşă şi mi-a băgat-o 'n boale (nu mi-a spălat o cum se cade). | îi fac eu boala=i-o fac pe piele.

boancă, s. oilor: o boancă de oaie.
boarea, s. Ţiganilor şi Ţigăncilor mai ales. | babelor cicălitoare.
bob, s. când ţi-oiu da o palmă, îţi s'ar bobii din nas (mucii, sângele). | i-s număraţi bobii (gata îi este primejdia).
bdbârnae, s. i-a tras un bobânac peste nas.
bobârnete, s.,p. 314.
bobic, s., p. 252.
boboc, s. nu pasc bobocii cum crede el (am eu grijă). | par'ca te-au păscut bobocii (aşă eşti tuns de rău). | floare nedeschisă. | tânăr într'o ocupaţie: aista-i boboc de două luni. | bobocelul (frumosul) -meu!
bobote, adv. umblă 'n bobote (de geaba, fără folos),
boc! interj., p. 315, 316.
bocănoaie, adj.? p. 353.
bogat, adj, s. tot grasu-i frumos şi bogatu-i om de treabă (azi). | bogatului îi ţine dracul de sac. | bogatul boleşte de mult şi săracul de puţin. | bogatul pierde cinstea şi cinstea pe sărac | cine-i bogat, e bogat în toate; cine-i sărac, numai bani nu are. | bogat de aş fi, că sărac (aş putea fi), când oiu vrea.
bogheacă, s. un porcoieş de fân, cam un sfert de car.
boghiu, s. paserea. | toată noaptea stă boghiu (ca şi paserea, treaz).
bojoc, s, plămân. | p. 315.
bojog, s. plămân.
bojogăresc- v. fur, golesc furând.
boldăni?... p. 361.
bolearcă, s. vin, rachiu rău.
bolesc, v. zac. | duc dorul cutărui lucru.
boleşniţă, s. boala molipsitoare, epidemie.
boiocan, adj. prost. | nume de bou.
bolovănesc, v. bolovănesc ochii, îi holbez.
bon? bon-jornai, p. 302.
boncăluesc, v. plâng tare şi urît, j se boncăluesc (rag, mugesc) buhaii.
bonghesc, v. bonghesc ochii, îi h
borcănos, adj. nas borcănos (mare flat ca o pătlăgică).
borhaie, s. pl. maţe.
borhăiesc, v. toată ziua mă borhă bate la cap, îmi bate capul).
borş, s. când ţi-oiu da una, te ump şul (borşul cel roş) = sângele. | mănânci borş (furnici),că dai debe nu mai îmmulţeşti (cu vorba). | a dă borşu 'n foc = ii sare ţandăra umplut de borş (n'a folosit nimic). nu mai este vin, aista-i borş (acr 342.
borşesc, v. = *sborşese* — mă răstesc
bostancă, s. postată.
boştora, adv. au venit hoţii şi l-au boştora (fără nimic),
boştorogesc, v. las pe cineva boş cotonogesc,
bosumflat, adj. supărat, mâniat,
botez, v. bat. | a boteza vinul sau rac a-i turna apă ca să fie mai mul
bou, s. vită. | eşti un bou. | eşti încălţat. | la omul sărac, nici trag. | nu ţi-s boii acasă? (eşti sup | auzi boule, pricepe-te măgarule ară şi caii mănâncă (cine munc cine trage folosul!). | bou-bălţat, p nu fac eu boi bălţaţi cu tine = voiu împăca-mult timp.
bouresc, adj., p. 359.
boz, s. plantă, p. 336, 344.
br, interj, când se mână oile. | frig e!
brăbet, s.— vrabie,
brânduşă, s., p. 335.
brânză, s. poftim la noi, la brânz (crezi că-i pleaşcă?). | brânză (sgârcit). | sgârie-brânză (sgârc face brânză bună (nu-i bun de n nu-i de nici o brânză (de nici o tr a prins brânza viermi (nu-i m bine). | i-a picat brânza 'n poa norocul peste el). | brânză bun duf de câne! | brânza bună se stână (fiecare treabă cu rostul

brânzos, adj. nu-i cine ştie ce brânzos mare (om de ispravă).

brasdă, s. pune-o pe brazdă odată (hotărăşte-te).

braţă, s. sing. nu mai am decât o braţă (un braţ, cât pot cuprinde 'n braţe) de fân.

brâu, s. ţin cheful brâu (necurmat). | vorbeşte de-a brâul cu mine (într'aiurea).) un târâe-brâu (o nătăfleaţă, un pierde-vară). | hora de brâu, joc cu lăutari, p. 303, 265.

brâuleţ, s. joc cu lăutari, p. 274.

breaz, adj. vita care are o pată albă 'n frunte e brează. | nu-i cine ştie ce om breaz (de samă). | te cunoaşte lumea (din pricina apucăturilor tale) ca pe un cal breaz.

Breaza, s. ca la Breaza, joc cu lăutari, p. 284.

brexâna ?... p. 364.

briciu, s, ascuţit. | buză-briciu (om şi mai ales femeie care te taie cu vorba).

broajbe, s.pl. glume, minciuni, fleacuri. | farmece.

broască, s. vezi *genuncltiu.* | trage nădejde cu broasca de păr.

brustur, s., p. 335. ^

bu, intej., p. 326, 352.

bububuruză, s., p. 340.

buc, adv. s. într'un buc (repede). | grămegioare de lână pieptănată (mai ales de calitate mijlocie).

bucate, s. pl. bucate pregătite, fasole făcălite. | stă 'n capul bucatelor (e de frunte). | bucate ? — răbdări, măi frate. | bucatele-s bune dar n'a ştiut cumătră a a le pune. [cereale,

bucăţică, s. dim. din *bucată,* fata asta e bucăţică toata, mă-sa (samănă cu mă-sa, e *leită-poleită,ms,-sd>.* | bucăţică bună (expresie senzualistă pentru o femeie ticăloasă.)

buche, s. — ştie cutare carte? — aş! ştie şi el *az-buche* şi-un păduche,

bucsaiu, s. adj. unui copil gras şiurîţel.

bucur, v. bucurase şi te veseleşte, c. că-te şi te tăvăleşte. | mă bucur şi dau din coadă.

bucurie, s. găsesc o căciulă şi când colo, bucurie în mână străină, că iacă şi păgubaşul. | bucuria lui nu erâ proastă (erâ foarte mare),

budăieş, s., p. 343.

budaşcă ? p. 316.

buf, interj., p. 315, 317. | este şi un cântec:

Bună-i brânza din burduf,
Buf, mocane, buf,
Dar mai bună-i din găleată,
Buf, mocane-o dată...

bufnă, s. de-a bufna, joc, p. 289. | stă ca o bufnă (= îmbufnat), supărat, mo-* rocănos.

bugean, adj, cal bugean, (gras, gros),

buginesc, v. dorm (cu înţeles de lenos, despreţuitor).

buhab, adj. puhav, puhab, buhav=gălbigios şi umflat la faţă.

buimac, adj. ne treaz de somn sau beţie,

buleandră, s.haină, adesea *veche—leancă.*

buleaşca?... p. 317.

bulibaşa, s. mai marele Ţiganilor ; ar veni din ţigănescul *barri-başâ fpaşăj=* paşa-mare. | a dat bulibaşa (bulibăşia) peste el (norocul),

bulibăşia, s. vezi *bulibaşa.*

Bulichi, s. ai făcut şi tu ce a făcut Bulichi sub pod (?) | copiii rostesc o vorbă ţigănească:

Da Bulichi mişchi da,
Hacanâ broşticuleâ (?)

buluc, adv., p. 328.

bum, interj., p. 299.

bumb, s. în bumbi, joc, p. 251. | te joci cuEvropa'nbunghi ? (crezi că e glumă?)

bun, adv. bun! (bine).

burcă, s. turtă de făină de popuşoiu, opărită şi coaptă 'n vatră. | învăleşte-ţî . burca bine=trage-ţi spuză pe turtă (apără-ţi interesele).

Burdujeni, s.,p. 308.

burduşesc, v. bat pe 'nfundat. | îl bat şi-1 leg.

burete, s. nu fac bureţi cu el (n'am s'o duc bine). | s'a umplut de bureţi (n'a folosit nimic).

buric, v. mă buric — mă umflu 'n pene.

buric, s. copilul cu două moaşe moare cu buricul netăiat. | la înjurături.

burlac, adj. s. om căruia i-a murit nevasta şi nu s'a mai însurat, dar nici n'are de gând să se maî însoare; cam prostuţ.

burlăcie, s. traiul celui burlac

bursucan ?... are tema din *bursuc,* p. 315.

burzuluesc, v..= *mă buric.*

buş, s. în buşi, joc, p. 251.

buşeală, s. izbeală. | bătaie.

buşesc, v. izbesc ceva de ceva. I bat.

busna, adv. dă busna *(năbusna, busnagni-£e)* la om, (se repede, oaie a deadreptul).

busna-gni-te, adv. v. *busna.*

busnat, înfăţişare busnata.

but, s., p. 293.

bute, s. din bute, pute, dar din poloboc, îţi iea nasul din loc j umflat bute. | vorbeşte ca din bute (gros şi urît).

butnăreală, s. bătaie înfundată.

butnăresc, v. bat înfundat.

butuc, s. are slugi din butuci (el e singur, cu toate că se făleşte).

butur, subst. un fir de papură.

buvnă, s. de-a buvna, joc, p. 289. | mişcă *(gniscd).*

buză, s. l-am scos din buza morţii (dela moarte).

buziş, adv. merge buziş = merge într'o parte.

O.

Câchiu, adj. nebun sau aproape.

căciulă, s. ei, altă zi, altă căciulă (rost, nevoie). (îmi pot eu purta căciula mea (cinstea, rostul).

cadână, s. unei femei voinice.

caftan, s. naibei. | caftan de popă-i trebue (= săracului chitie de mărgăritar}?

cal, s. de-a calul, joc, p. 256. | p. 252. | p. 258. | cal bătrân, unui om bătrân şi vrednic. | se bate ca calul de muscă (are o nevoie şi nu ştie cum s-o descurce.)

călătoresc, v. mă călătoresc = p drum.

căiăritea?... de-a călăritea, joc, p

calc, v. cutare nu calcă â om cum s (nu pare să se facă). | astă noapte călcat hoţii. | cocoşul calcă găina

cald, adj. cu claca nu te mai vezi (nu-ţi merge bine),

cale, s. îşi face cale până la puţ, se întâlnească cu el. | cum grăeşti calea-valea (mai merge). | a fug de o poştă. | în descântece apro totdeauna:

A plecat (cutare).
Pe cale,
Pe cărare...]

nu găsesc cu cale sa plec acu merit). | îmi stă 'n cale (mi se în veşte). | mi-am luat calea 'n picio plecat). | cale bună şi bătută, prinde să te. . .). | calea robilor, (lui Traian.)

călesc, v. varză călită, p. 337.

calic, adj, s. calicu-i viţă de do ţine la ce a apucat. | vrabia măl sează si calicul prasnicul. j par'c calicii la gură (aşâ mănâncă de sărac, cu înţeles uricios. | calicu tie (scufie) de mărgăritar îi treb

călină, s. fruct de călin, p. 336. femeiesc

călindar, s. mi-a făcut capul călin tocat verzi şi uscate). | om care multe.

calmau, adj. om înalt şi sdrava

caloean, s., p. 253. | pomana calo p. 254.

câluean, s., p. 253.

căluşar, s. căluşarii, joc cu lă 265.

cămilă, s. de-a cămila, joc, p. 25 om înalt, măhălos.

când, adv. nici când (nici odată

câne, s. nu-i nici câne nici og eşte ca cânele la stână (bine). ca cânele 'n car (rău). | un câ un câne. | porc de câne (s'a radere pe frantuzeste *(cochonde*

nici câne, nici jupâne (ci, zi-mi într'un fel). | frig, să nu dai nici cânii afară. | du-te, la târg umblă cânii cu colacii în coadă. | şi-a schimbat purtarea; acuma-i ca un câne cu coada 'ntre vine. | trăesc ca cânii. (în nelegiuire) | taie cânilor frunze. | şi-a băgat capu 'n gura cânilor. | trăesc ca mâţa cu cânele. | au să te latre cânii şi la anul (pentru fapta ta de acum). | latră ca cânele la lună. | în satul fără câni, ie plimbi fără băţ. | trăeşte ca cânele 'n puţ. | îl fac eu de nu-l linge nici cânii (cum l-oiu botjocori. | cânele care latră, nu muşcă.

cânepă, s. de-a dracu 'n cânepă, joc, p. 313. | cânepa dracului (părul).

cânt, v. ţi-am cântat eu c'ai s'o păţeşti.

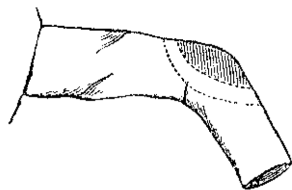
cântăresc, v. e cântărit de mine (studiat, cercetat).

cântec, s. cântecul priveghiului, p. 285. j asta-î, povestea cântecului (vorbei, celuia...): dai c'o mână şi iei cu două. | aista ţi-i cântecul (vorba) ?

cap, s. ţie-se de capul lui, ce a făcut. | eu îl sfătuesc, da el cap are (şi n'ascultă).| n'am cap (nu pot) să ies pe drum din pricina lui. | nu-mi văd capul de treabă (multă ce am). [mi-am pus manile în cap, când am auzit. | să-ţi rămâie de cap. | halal să-ţi fie, de cap să-ţi rămâie. | îi bate pe un cap (mult). | nu-mi leg eu capul de fata asta. | şi-a pus capul teafăr sub evanghelie (s'a prins la ceva greu). | p. 329.

capăt, s. pune capăt trebii (o sfârşeşte). | cu mine, n'o scoţi la capăt (cum vrei tu).

căpestreală, a doua cusutură la un pe-

tec pus la o haină, de un diametru mai mic.

căpitan, s. ei, ce mai faci, căpitane (nene, bade,...). | ori Stan, ori căpitan, să s'aîeagă. I ai să dai de căpitan Tăvălici (belea, bătaie).

capră, s.,p. 293. | capra cu paşi, joc, n 300. / p. 309. | barba-caprei, p. 336.! '

căprior, s. la casă. I falcă; îţi „ „ t .^_ priorii.

căptuşesc, v. bat.

căpuesc, v. prind pe cineva cu scop de-ai face un rău.

car, s. când/porneşte carul, să-şi ştie cărarea.

carabă, s., p. 327.

cărăbănesc, v. cărăbăneşte-te (cară-te) de aici că dai de belea. | mi-am cărăbănit toate lucrurile acasă. I şi a început să-i cărăbănească la pumni.

cărăbuş, s. juc, p. 337. | ţiganilor.

cârcă, s. l-a luat în cârcă (spate). | l-a luat sub ochii şi sprijinul său. | nu mă lua în cârcă (la vale, în râs).

cârcel, s. caută cârcel (sfadă). J cârcel de vie, p. 335.

cârcotesc, v. cârtesc.

cariciu, s. organul genital al bărbatului.

cârlig*, s. caută cârlig (ceartă). | nu scoţi vorba cu cârligul din el.

cârmâz, s., p. 344.

câru, s. adj. tunde cârna oile (!)

cârnaţ, s. a 'nghiţit cârnaţul (a înghîţit-o). se ţine cârnaţ (intr'una). I ceva pornografic

carne, s. carne şi oase tată-seu (samănă bine;. | cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale,

cârpă, s. de-a cârpa căc.ată, joc, p. 288, | moale: s'a 'mbătat şi s'a făcut cârpă. | broboadă: are cârpe frumoase,

cârpesc, v. s'a cârpit (îmbătat),

carte, s. joc, p. 326.

cârtesc, v. îmi arăt nemulţămirea.

cărstaţă, s. o grămadă de câţiva snopi,

cărucior, s. juc., p. 333.

caruie, s., p. 341.

căruţ, s.Juc. P- 333.

căruţă, s. are căruţă dar nare boi. | a rămas cu căruţa în drum (la mijlocul trebii).

caş, s., p 377. | alb. | ai caş la gură (ca puii de pasăre) (eşti mic),

câs, interj, se zice puilor de pasăre când copiii vor să le deschidă gura spre a le da mâncare,

câş, adj. c'o mână beteagă sau paralizată,

cască, s., p. 356.

caşcacaval, s. s'a întins la caşcaval. | pe un călugăr dela Neamţ l-am auzit prin 1900: s'a 'ntins la caşcaval, ca şi Boerii din Transval.

câştigana? p. 315.

castravete, s. nu vinzi castraveţi grădinarului (ca mă pricep). | ceva pornografic

cât, adv. i-a spus câte şi mai multe (i-a umplut capul cu minciuni) | cât ce-ai sta cu el, face treabă,

cataram, s. Cataram-Vodă, p. 288.

căţea, s. om cu căţea, p. 294. | gaură cu căţea, p. 294. | femeie ticăloasă. | căţeaua până când nu ridică coada, cânele nu-i ^ ba.... | p. 296. | căţea de nouă uşi (unei femei umblătoare^ căţea de nouă praguri) joc, p. 345.

catran, s. rău.

cazanie, s. toată ziua-mi toacă la cazanii (îmi spune verzi şi uscate),

ceac, s. cu el se mână butucii pe apă-.

3

ceacâiu, adj. ceacâr.

ceafă, s., să te văd când mi-oiu vedea ceafa. | vorbeşte până ţi s'o duce gura la ceafă. | — mănânci? — păi, cred că nu duc la ceafă. | am să te stric la ceafă (bat). | să nu ne stricăm la ceafă (sfădim). | a făcut ceafă (s'a îngrăşat). = a prins la colţ (s'a obrăznicit). | tare'n ceafă (obraznic)

ceambura, adv. umblă ceambura (fără nici un rost),

cenătuesc, v. curăţ (de pildă, copacii de uscături),

cenca? p. 308.

cenuşă, s. n'are nici cenuşă 'n vatra. |

bate para 'n ce
toate s'au prefă
tot. | un vântur

ceapă, s. l-a făc

ceas, s. rabdă un

ceas, interj, se zi
muls.

cerc, s. juc, p. 3

cern, v. cerne (p

cerneală, s. flori
p. 344.

cernita, s. joc c

chan, (Khan). s.

checheriţă, s. pa
umplut de chec
şi n'ai folosit n

cheie, s. vorbe c
asta-i cheia şi la
s'aduc vorba, el
altă foaie). | nu-
dar la lege ţiu.

chelbe, s. s'a um
s'a umplut de c
bea-năsdrăvanu

chelfăneala, s.

chelfănesc, v.

chichiiu, v. desp
chie cu păsăril

chicotesc, v. pir
rar.

chem. v. ţi-oi ar
chiamă (ameni
chiamă X (ca s

chifteală, s. sg
de sub o scân
calci.

chilă, s. cu chi
miluita).

childă, s. vorbeş
=bate şaua ca

childulicii? p.

chilihoaie, s. na

chilipir, s. pron.

chiomp, adj. ca

chip, s. a fost ie
puri, *(chip, ch*
un chip să-ţi
la chip (faţă) s

chipătă, s. org. genit. **al** vacilor,
chiprindel, s. metateză **din** *prichindel* (mic şi al dracului),
chirichiciu? p. 374.
chirie, s. chiria deşteaptă pe cărăruş.
chiscofalnic ? *chiscofalnicei, chiscofăl-nicesc,* p. 375.
chismă? pismă? p. 374.
chisoare, s. închisoare, p. 352.
chită, s. pită. [când se face vinul e chita lui (norocul). | o *chilă* de cânepă are 12 sau 13 fuioare,
chitanţă, s. e deprins să vorbească fără chitanţă (drept),
chiţcuiu, v. chiscuim ca puii mici | vorbesc de geaba,
chitesc, v. nimeresc,
chitie, s. săracului chitie de mărgări(n)tar îi trebue!
chitulică, s. — chitulice, pasărea: pitulicea. | copil mic.
chix, adv. a dat chix (n'a făcut nimic, cum credea).
cică ? uciu-cică, p. 314.
cicoară, s., p. 348.
cifilic, s. moşie sau parte de moşie.
cimpoeasca, s. joc **cu** lăutari, p. 283.
cimpoiesc, v. chiuiu, p. 267.
cimpoiu, s. juc, p. 327 | unui om gras şi umffat.
ciuca? p. 314.
cinci, num. face numărul cinci — cumpără cu cinci degete (fură).
Cincu, s. familie de mari proprietari în jud. Tecuciu şi altele | p. 364.
cinga ? p. 314.
cinste, s. am să-ţi fac o cinste (am să te batjocoresc). | fac cinste = cinstesc (dau de băut), j e plin de cinste (beat).
cintezesc, v. ? *cintenezică, cintenezoiu,* p. 376.
cio ? ce folos că e *la tio,* dacă nu-i la *ciom baru,* vorbe ţigăneşti, rostite de copii.
cioacă? joc, p. 293 | p. 327.
cioară, s. (când unul întreabă pe un neştiutor, aude): păi, dă, să întreb şi eu ciorile de ieri, de alaltăieri. | de-a cioara, joc, p. 289 | nu vreau să mă ciupească cioară fără plisc (un prost ca tine). | dă-1 ciorilor să-1 scobească.
ciob, s. hârb. | râde ciobul de strachină.
ciobănaş, s. joc cu lăutari, p. 266.
cioc, s. interj, plisc | p. 299. gura omului: tacă-ţi ciocul | p. 315, 316.
oiocan, s. rău ciocan la capul meu. | ceva pornografic.
ciocănele, s. joc cu lăutari, p. 283.
dondănesc, v. mă dondănesc (mă sfădesc).
ciopor, s. vând cu cioporul = cu *toptanul,* «en gros».
ciorbagiu, s. s'aude ca titulatură, fără regulă.
cioriciu, s., p. 309.
ciornăi, s. pl. vite slabe şi mici.
ciorogăesc, v. = *ciorovăesc* = mă sfădesc, fac gură mare.
ciot, s. aici e ciotul şi nodul *(buba).*
ciotă, s. = *ciotcă,* rădăcină.
ciotcă, s. s'au strâns ciotcă (mulţi la un loc, îngrămădiţi).
ciotoiu, s. p. 339.
ciotroage, s. pl. încălţăminte veche,
cireada, s. c'o vită cufurită, cufurită-i, toată cireada,
ciric ? p. 251.
cirica? p. 125.
cisluiesc, v. stau de vorbă,
cin! interj., p.287.
ciubet, s. joc cu lăutari. | joc de copii, p. 303.
ciufulesc, v. fudul, minte seacă. | tuns prost.
ciufurluesc, v. ciufulesc, tuns prost,
ciumulesc, v. ciugulesc, mănânc câte puţin.
ciur, s. am un ciur de noroc ! | cât apa'n ciur şi b.şina în cur (de loc) | — ce face A? — cară apă cu ciurul (îşi trece vremea de geaba). | joc, p. 319.
C1US interj., p. 287.
ciuşcă, s. joc, p. 287.
ciuşte, s., p. 305.
clacă, s. o clacă de oameni (mulţi). | vorbeşte clacă (fără rost).

clanţ, interj., p. 315.
clapă, s. mahalagescul *chiul*; adj.: *clapist— chiulangiu = clapagiu.*
cleapşa, s., p. -261.
cleiu, s. la lecţie, cleiu! (n'a răspuns nimic). { p. 336.
clenciu, (i), s., p. 375. | cată clenciuri (bucluc).
clepeţi, s. pl. vezi *bilă.*
clepşesc, v. p. 261.
clepşit, adj. adv., p. 261.
cleşte, s. cu cleşte, nu te frigi pe deşte (degete) | zamă de cleşte (leacul durerii de măsele). j mă ţine—, îmi face zile grele,
clincea, s.de-a clincea, joc, p.301. | p.314.
clisă, s. grăsime de porc topită (Novaci) | juc.,p. 326.
clit, s. teanc, p. 279.
cioată,s. cloşcă. | de-a cioata, joc, p. 289.
clocitură, s. *cuibar,* oul care-i lăsat în cuibar (cuib), spre a-l vedea găinile şi a şti unde sa se ouă. | vin râu. j pepene
&^ copt mai mult elf soare,
clopot, s. trag clopotele (fac curte cuiva) | vezi *gură.* | limbă de clopot, joc, p. 319
clopotniţă, s. joc, p. 319.
cloşcă, s., p. 289.
coadă, s. trage cu coada ochilor (priveşte pe furiş). | din coadă de câne, sită de mătasă nu se face. | vin la noi, că pe aici umblă cânii cu colacii în coadă. | a ajuns coada cap. [la vânturatul grânelor, partea care se face din grăunţele uscate înainte de vreme sau tăciunate = *codină* a pus coadă la (secure, topor, a 'nceput treaba). | abia a luat treaba de coadă. | p. 330.
coardă, s. apă din coardă, juc, p. 318:
coarjă, s. a prins coarjă (a înjghebat...) | p. 337.
coarnă, s. p. 336, s'a urcat (ca o) coarnă.
, **coasă,** s. la toată casa bate coasa, numai la mine n'are cine. | l-a bătut ca pe o coasă rea.
Coastă, s. am să te las pe coaste (am să te fac să zaci),
cobâlă, s. unui om înalt şi slab.
cobiliţă, s. gras (ca o) cobiliţă.
cobiliţez, v. îndoiu c
coc, v. coc cărămid multă vreme îl coc tele). **1** copt (gălbigîo
cocar? p. 362.
cociorugă? p. 315.
cocis ? p. 366.
coclauri, s. pl. pusti clauri = du-te cocla
cocnesc, v. când te-oi
codină, s. vezi *coad*
codobatură, s., p„ 3
codobaturez, v. p 3
codobăturoiu, s., p.
codobelc, adj., p. 395 de coadă),
codoberc, adj. vezi
codru, s. vorbeşti, p (tare) | ce? te trezeş un codru de mămăli (frumoşi şi înalţi),
cofăiel, s. cofa mic
cohâltesc, v. am c sunt prăpădit trupe
coiu, s. umbli (fără tr'o căldare,
cojoc, s. am să-ţi s cojoace, p. 315. | a lui (îi taiu eu apa). dată întorc cojocu
colac, s. colac peste ţămeşte, ci mai vr cânii cu colacii în (fără stăpân). | poa i-a mâncat cioara
colăcei, s. de-a trei
colăcesc, v. aduc fără voie acasă. | câne.
colan, s. joc, p. 332
colindă, s., p. 363.
coloean, s., p. 253.
oondeiu, s. când (ghioagă). | p. 326.
conopidă, s., p. 33
constantinopolitan p. 374.
controbond, s., p. 2

copil, s. copil cu minte şi babă frumoasă ai mai văzut? | nu fii copil! | a dat în doaga copiilor (bătrân care se *copilăreşte).*
corăbiasa, s. joc cu lăutari, p. 262.
corabie, s. ce eşti supărat ? ai scăpat co rabia (pe apă)?
corăuă, s. coroană, p. 301.
corb, s. corb la corb nu scoate ochii. | Ţiganului. | crapă ouăle corbului (de ger).| dă-1 corbilor (să-1 mănânce) == dă-1 dracului = lasă-1 corbilor,
corcodel, s., p. 315.
corenie, s. din corenia locului trebuia să-mi spui (dela început),
coroană, s., p. 352.
corn, s. e venit dela coarnele plugului. | joc, p. 333.
cort, s. ca la uşa cortului, joc cu lăutari, p. 262.
coşarcă, s., p. 332.
coşesc, v. l-am coşit în bătaie,
cosor, s. l-a ras cu cosorul (i-a făcut-o)
costor, s., p. 333.
costbresc, v., p. 333.
cotac, s. ce cotac a fi mai având pe mine? (pizmă, pricină),
cotarlă, s. zicem cânilor cu înţeles de rău.
COteiu, s. şi coteiul Turcului a mânca mere pădureţe.=(ursul nu joacă de voie). | coteiul cutăruia (umblă veşnic după el),
coţobeică, s.,p. 317.
cotonogesc, v. şchiopătez,
cotorbatură, *cotorbăturoiu,* s., p. 375.
cotrasâle? p. 346.
cotrentos, adj. sdrenţos, rufos, p. 250.
CQtrobăiesc, v. caut, răstorn,
cotrobond, s. joc. p. 262.
crişmă, s. crâşmă, cârciumă | crişma-i curvă mare: ori o vinzi, ori te vinde. | păcat că nu-i crişma 'n deal, eă m'aş da tăval!
cristeiu, s. joc, p. 319.
croiesc, v. lovesc, bat., p. 287. | croesc o cămeşă. | am croit-o de fugă. | a croit o minciună. | croit (într'o parte),
croşnă, s. pare că bucceâ: nu-s învăţat să umblu cu croşna 'n spinare, de colo până colo.

cruce, s. umblă cu crucea 'n sân (se preface sfânt). | la crucea drumului (răspântene). ! fă-ţi cruce! | oiu da eu cu crucea peste el (1-oiu găsi şi ce-o păţi, numai el o vedea!). | crucea căruţei. | îmi fac cruce cu stânga (şi mă mir). | înainte cu cruce-ajută! i cruce de aur cu voi cu toţi (când se pomeneşte diavolul).=Dumnezeu. | i-a pus cruce şcoalei (s'a lăsat de ea). | p. 325. | fă-ţi cruce să nu te apuce,
cuc, s. de-a cucul, joc, p. 258. | stă cuc (singur), j joc, p. 250. | beat.
cuca, s. de-a cuca, p. 313.
cucoş, s., p. 336.
cucurig, s., p. 336. | partea cea mai înaltă a unei case, unde se locueşte: stă la cucurig.
cucurigesc, v., p. 303.
cucurigitoare, s., p. 301.
cucurigu ! interj., p. 303.
cuiu, s. cuiu cu cuiu se scoate. | nădejde pe el ca pe-un cuiu de teiu. I mai pune-ţi pofta 'n cuiu. | sâta cât e nouă şede 'n cuiu. | cuiul răstoarnă căruţa. [fac cuie de bleah (tremur de frig.) | îi stă cuiu în coastă (piedică),
cumpănă, s. de-a cumpăna, joc, p. 319.
cumpăr, v. cum am cumpărat-o, aşâ ţi-o vând. (cum am auzit-o, aşâ o spun). | cutare e cumpărat de boier (să ne asuprească).
cununiţă, s. cununie? p. 316.
cuprind, v. om cuprins (bogat),
c. r. s., p. 329.
curmeiu, s. stă ca o curcă plouată. | stă ca o curcă beată, j dacă-i curcă, ce se încurcă? (dacă-i prost, ce se mai amesteca?). | Ţiganul, îndreptăţindu-şi un furtişag de curci:

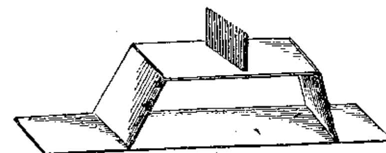
Dacă-i curcă,
Ce se 'ncurcă
In zorii zorilor
In calea vânătorilor ?. |

poreclă infanteriştilor = curcan (dela pana de pe căciulă). | are haz de curcă chioră! (n'are nici un haz, noimă).

curmeiu, s. şi curmeiul a fost funie (şi eu am fost ce am fost odată!),
curmeziş, adv. bogat în curmeziş (putred de bogat).
curvă, s. a luat ca curva prăjina. | şi-a dat ca curva poalele peste cap (şi nu mai ţine socoteală de nimic),
cusniţă, s. vatra pe care lucrează fierarul.
cut?p. 308;poate *cot,o* parte dintr'un sat: cotul Mâţului (unde trăesc familiile Mâţu).
cuţit, s. cuţitele Domnului, p. 317. | cu el îs la cuţite (trăesc rău),
cutye, s., p. 327.
cuvânt, s. dacă alţii au, nu-i cuvânt să furi ca să ai şi tu | omul se leagă cu cuvântul, nu cu frâul. | pe unde iese cuvântul, iese şi sufletul. | vorbă mare.

D ,

da, interj, da de! (ei, aş!).
dă, interj.—mergi ? - dă (de), ştiu eu?!j dai? p. 314.
dălcăus, s. sfătuitor priceput,
dâlmă, s. o mică ridicătură lungă pe un şes.
dănac, s. feciori, holtei,
dănăuş, s., p. .328.
dar, s. dar din dar se face raiu.
darac, s. pieptene de lâna cu două rânduri de dinţi, cam dj zece centimetri.

dârdâiu, v. tremur de frig. | ia nu mai dârdâi (vorbi din gură),
dare, s. darea vede marea. | masă cu dare (plată).
dârlâesc, s. chiuiu, strig în horă. | cânt, fredonez.
dârloagă, s. şi-a luat şi el de nevastă o dârloagă (o bicisnică, o păcătoasă). | slugă la dârloagă (om păcătos).
dârz, adj. mândru.

dascăl, s.,p. 31
căl pe cap (m
datorie, s. dator
datornic, s. ad
toate zilele,
dau, v. uşa ast
de acum dau
îi poţi lua, d
daurel, adj. d'a
deabă, s. cap,
deal, s. greu l
nu-ţi pară d
mâna pe tin
deavol, s., p.
deciocălat, a
la trup.
dedit?... p. 3
deget, s. a pu
prins cu de
getul (neput
getul şi ung
dehăimat, a
dehulat, adj.
sfârşit,
depăn, v. vo
departe, adv
departe (ră
descânt, v.
la joc).
descos, v. is
desgheţ, v.
pede, tare).
despintecăt
deşt, s. deg
dician?... p
dina! interj
dihonie, s.
diletnic, ad
nic.
dîjmuiesc,
dimi?.-. p.
distitiribd
diudiu, adj
diudiu (fr
doagă, îţi
eşti sărit
dobă, s. d
dodă, s.

doftor, s. bun doftor te-aigăsit! (bun sfătuitor!). | eu i-s doftorul (o păţeşte cu mine).

doftoresc, v. îl doftoresc eu (in rău sau bine).

doldora, adj. plin; straie doldora de pete; pântecele doldora (plin),

dolofan, adj, grăsuliu, bun: am un dolofan de copil. | copil mic.

dolofanei, s. copil mic.

domn, s. de-a domnul, joc, p. 260. | vaca-Domnului (gâzuliţă), p. 340. | dă-mi Doamne ce n'am avut, mă mir ce m'a găsit (despre norocul nesocotit al altuia). 11-oiu căpăta eu la mână şi pe urmă, dă Doamne bine! (ce a păţi!). | hai înainte cu Doamne-ajuta. | de casa beţivului, nici un Doamne-ajută nu-i.

dondănesc, v. vorbesc încet, ocărăsc,

doneâ? p. 317.

donga ? p. 314

doniţă, s. cofă, p. 306.

» **dop,** s. i-a pus dop (pornografic),

doprică, s. boală fără leac, de care omul se umflă şi moare.

Dorosan?... badea-Dorosan ?

două, num. dă cu două, iea cu nouă.] două şi cu două fac patru. | una din două (ori, ori),

dovel ?... p. 317.

drac, s. calul-draculuip. 343. | de-adracu'n cânepă, joc, p. 313. j trag pe dracul de coadă (o duc greu). | acuma când se bat dracii în capete? (când e atâta nevoie). | fă crucea mare că-i dracul bătrân. | fă-te frate cu dracul, până-i trece puntea. | —a murit cutare !—ai mai văzut vr'un drac mort? | dracul la bătrâneţe se face călugăr (şi omul sfânt). | a râs dracul de el (a ajuns rău). | să nu te faci frate cu dracu (să nu-ţi treacă prin cap...). | par'ca-i dracul pe comoară (urît) = parcă-i dracul pe uscat = drac gol. | să te astâmperi că te bag în draci. | ţi s'au dus boii dracului (ai păţit-o) | al dracului drac (mirare). | al dracului e dracul, dar mai al dracului tat-so). | dracul n'a rupt numai o pereche de opinci (nu se sfârşeşte cutare nenorocire numai cu atâta. | — mănânci varză P— mănânc şi pe dracul (aşâ mi-i de foame). | par'c'a arat dracul cu el (aşâ-i de slab),

drâmbă, s. juc, p. 344. | a cheltuit câta avut şi-acum bate 'n drâmbă (cântă) (rabdă).

drâmboez, s. ce te drâmboezi aşâ? (bosumfli).

dreg, v. na-ţi-o bună că ţi-am dres'o (frânt-o). | borş dres cu ou. | dreg un puiu (îl jumulesc şi-i scot măruntaiele),

drele, s. pl. drele pe podele (nimic). | mănâncă drele (rabdă),

drept, adj. s. să nu ştie stânga ce face dreapta. | începu să dea din mâni în dreapta şi 'n stănga. | dreapta (mâna dreaptă).

dreptate, s. mai bine puţin cu dreptate, decât mult cu strâmbătate. | dreptatea leului.

dric, s. pataşcă, car funebru. | dricul carului. | în dricul iernii (toiul),

drum, s., p. 322. | drum bun (urare),

drumar, s. drumeţ, p. 308.

dubălar, s., p. 308.

duo, v. o duc greu (trăesc). | când se duce, par'că vine (aşâ de 'acet merge). | s'a dus (numit). | seduce afară (excrement). | doarme dus (greu).

ducă, s. e pe ducă (gata să plece).

dudău, s. fân.

dulce, adj. văr dulce (văr primar). | în dulcele Crăciunului (câşlegi).

Dumnezeu, s.,p. 298. | p. 313. | de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere. | par'c'a prins pe Dumnezeu de un picior (aşâ-i de vesel). | m'a uitat Dumnezeu (am îmbătrânit rău de tot). | n'are nici un Dumnezeu (nici o calitate), j ce Dumnnzeu, de nu mai vine?!

Dunăre, s. acuşi te trec Dunărea (încep să te ocărăsc). | popuşoi Dunăre (frumoşi)

dupac, s. pumn, ghiont; ţi-oiu da vr'o doi dupaci.

dura, s. joc cu lăutari, p. 283. cântecul:

Hai de-a dura, dura, dura,
Sarutâ-v'ar neică gura,

Nu la toate ci la una,
Pe care o cheamă Păună....

durdură, s. frică: am tras o (durdură. | neînţelegere (am o durdură cu el.

durn, adj., prost, nebun.

E.,

Ea? oin cu ea. | gaură cu ea, p. 294.

Eş, s. Iaşi, p. 308.

Enac&e, s. îmi vine Enache pe la ochi (somn).

F.

Fac, v. cine o face, cine o trage! | de cap şi-a făcut, de cap să-i rămâie. | i-a făcut (de dragoste, de urît). | ţi-o fac eu, lasă.! | nu face pentru tine, averea asta.

facere, s. n'am nici o facere (putinţă). | a fmirit clin facere (naştere).

făcut, s. par'că4 un făcut (de nu mai ploua).

fag, s., p. 335.

făgă&uială, s. făgăduiala dată e datorie curată,

falangă, s. bătaie.

fandosesc, v. mă fandosesc (mă fudulesc, cu prost înţeles).

faptă,, s. din faptele lui (pricină) nu pot ieşi din casă afară. | nici o faptă fără răsplată j după faptă şi plată

fărâmă, s. fărmătură, fărâmiţă, bucăţică, sdrob. *

fărnxâc, s. unitate de lungime, a opta parte dintr'un palmac, a 64-a parte dintr'o palmă. Cu prilejul turburărilor agrare din anul acesta, am aflat la Părintele Gheorghe Botez din târguşorul Ţigănaşi,

md Iasi, o lungime de fier, oficială palma moldoveneasca pe care o reproduc aici pe scara 1 : 4- Grosimea e de 4 milimetri; pe ea se află: 2 găuri, mai strâmte

îfilăuntru şi ma
capete de bou
a arăta subdiv
faraon, s. Ţigan
fărdă? fără de
farmazonie, s.
făt, s. făt-Iogofă
lui Costache
chiamă mânz.
tu n'ai trăit z
fată, s. cu b.şi
şesc ouăle (f
(erâ) mama f
fată mare | p
cuminte).
faţă, s. de-a
te-oiu muşc
de faţă (iţi s
faţă şi pe d
şir istoria, î
uită-te la fa
fâştoacă, s.
favor, s. m'a
oameni (ac
fel, s. fel de
fel şi chip
de fel (de l
tr'un fel, e
dreptate el,
felul de a
feleguns? p
femeie, s. ia
meile!
femeiuşcă,
feredeu, s.
ferfeniţă,
brăcat cu
cu ele fer
feri, v. (fer
turi, câne
fericea, s.
m'a bate
fes, s. fes
(a făcut-c
lărie).
feştelesc,
ştelit-o =
feştilă, s.

feteleu, s. flăcău ruşinos, timid,
fețueală, s. bătaie,
fețuesc, v. bat.
fics? p. 252.
fier, v. Gheorghe are fierul mă-sei (samănă) | semnul viteler înfierate cu fier roş. | fier mort (de proastă calitate).
fiertură, s. l-a băgat în fierturi (spărieți, draci).
filosof, s. dacă tăceai, filosof rămâneai. | filosof prost (pretențiosului),
filosofie, s. nu-i mare iilosofie (e lesne de priceput)] ce tot umblă cu filosofii (fleacuri)!
fir, s. am căutat fir cu fir. j = din fir în păr | n'am nici un fir de apă.
fischi ? p. 315.
fienchea ? toată ziua *trenchea-flenchea* | . (fără nici un rost) = umblă trenchea-flenchea, trei lei părechea.
fiişchiesc, v., pocnesc din harapnic,
fliuştură, v., femeie cu apucături urîte.
flăcăesc, v., p. 340.
floare, s., p. 336.
floricea, s., p. 336.
floricică, s. joc cu lăutari, p. 283.
fluier, s. juc, p. 327. j fluierul piciorului. ceva pornografic,
fluierau, s.,p. 308.
fluierar,s. a radere: luna lui fluierar (Fevruarie).
flutur,(e), s., p. 308.
foaie, s. sătul foaie,
foaie, s. pl., p. 327.
foame, s. foamea-i cel mai bun bucătar. | foame de lup. j — ți-i foame ? — da ! — nici mie nu mi-i sete.
foc, s. urît foc! | foc-foc, apă-apă, joc, p. 292 | p. 260. ! unde-a zice el că-i foc, să ştii că-i apă. | pentru tine intru în foc.
focşeneanca, s. joc cu lăutari, p. 283,
focuşor, s, p. 304.
fofează, s. ca o fofează (repede),
foi, s. pl. joc, p. 319.
foesc, v. am să te foesc urît (bat). | toată ziua s'a foit de colo până colo şi n'a făcut nimic. | mă foeşte *(țuhăeşte)* ca pe dracul (chinue, plictiseşte).

foitan, s. bucată, hliză de pământ,
forfa, adv. toată ziua forfa-forfa (forfăeşte), de colo până dincolo şi treabă nimic,
forfăesc, v. vezi *forfa.*
forfota, adv. = *forfa.*
forfotesc, v. = *forfăesc.* \ îmi tot spune multe.
frământare, s. frământări de limbă, p. 373.
frâng, v. na-ți-o bună că ți-am frânt-o. | s'a frânt (boală lumească). \ bea de se frânge.
frăştilă, s. vezi *bilă.*
frate, s. cei nouă frați, joc, p. 288.
frâu, s îl ține în frâu. | îşi muşcă frâul (de năcaz),
frică, s. frica păzeşte bostănăria.
front, s. p. revin la front (mă întorc cu fața încotro fusesem mai înainte), p. 273.
frumos, adv. s., nu se întreabă de casa frumosului, ci de casa harnicului,
frunză, s. trăeşte ca frunza pe apă.
frunzăresc, v. ciupesc, iau, încerc, etc, de ici, de colo câte puțin. -
fugă, v. a fugit fata lui M. (după flăcăul lui K).
fuior, s. umblă ca fuiorul popii (fără rost).| fuiorul dracului (părul capului). [are să-ți iee fuiorul, foc
fum, s. juc p. 323. | fumul să se aleagă de tine (blestem),
fundoiu, s. poate înfundătură de văi şi dealuri, p. 307.
funie, s. e aproape funia de par.] drept ca funia'n traistă. | o funie de pământ, | se ține funie pădurea, până'n Țepu. (necurmat).
furcă, s. dacă intri 'n furcă, pânza ți se'ncurcă (o păţeşti).
furcer, s. cârlig de scos fân.
furnică, s. p. 342. | taci, nu mai mânca furnici (minciună).

Cr.

toare. | bat. ... am-
găcli, interj., p. 363
grăsălaş, adj. (copii, ...

1

gâgâlice, s. o gâgâlice de pepene (mic),
găgăuță, s. un găgăuță (prost, uşuratec).
gaihe, s. pl. cu gaibele 'n sus (cu fața 'n sus).
gaie, s. de a pui a gaia, joc. p. 289. | se ține gaie de mine (nu mă mai lasă, slăbeşte).
găină, s. se culca odată cu găinile (de vreme).! găina vecinului face oul mai mare. | decât un an găină, mai bine o zi cocoş.
gaj, s., p. 292. | p. 300.
gâjâiu, v. vorbesc gâjâit.
Galați, s. hătu-i mă-sa la Galați ! | du-te la Galați după ceilalți.
gălătuş, s. îmi merge mâncarea pe gât, gălătuş (noduri).
galon, s. doar n'are să-mi iea galoanele (pe cari nu le am). | galoanele (gradele, gradații) stăteau de o parte.
galop, s joc cu lăutari, p. 283.
găman, adj. nesățios, mâncăcios.
gana?*.. p. 313.
gând, s. gândul-i luntrea săracului. | cu gândul, gândac rămâi. | gândul bun, noroc aduce.
gândac, s. vezi *gând.*
gândăcesc, v. toată ziua gândăceşte în grădină (lucrează încet şi tacticos).
gânsac, s. gâscan. | joc cu lăutari, p. 283.
găoază, s., p. 363,
gârbă, adv. dă gârba 'n casă (nepoftit),
gârbaciu, s. jărdie, nuia (de bătaie),
gârbov, adj. fem.: gârbovă (gârboavă), p. 313.
gard, s. vrei bani ? ți-oiu da din ^ard (nu ți-oiu da). | din gardul popii. | ce are a face gardul țăr(i)nei cu banii ghirului (birului) |. a legat cartea de gard (a lăsat-o) |. gardul fără poprele (proptele) se dărâmă.
gărgăriță, s., p. 341.
gâscă, s. joc, p, 306. | laba gâştei, plantă, p. 335. | altă gâscă 'n ceea traistă (asta-i altă vorbă).
gâscan, s. gânsac. | joc cu lăutari, p. 283.
gâscar, s., p. 306.
găsesc, v. ce ai căutat, ai găsit (bătaie - de pildă).] o caută şi n'o găseşte. | să-ți clau eu fata ție?., ce te-ar mai găsi !

(fericirea, pl...
seasca (o ...
gaspar, s. P...
gat, s. un ga-...
potrivim ...
gât? **(pretec...**
gâtej, s. hre?...
pentru foo-...
gâtlan, ...
gâto adj-...
țios.
... fie. | gaura ...
cu cățea, P-...
300.
găvan, s. ...
Lzda s g...
bătăi mult...
... acelu...
prepelița ...
me gea», «...
= tu rne*»
geasa la & ...
gebea, s. ...
ajung acasă ...
fu...
get-beget ...
genunchi ...
nunchiul...
de căldura ...
ghicite, s P...
Ghilț, s. P-...
Nicoreştb
ghioldiş,
ghioidi? (...
ghiondiri...
ghiont,

ghiotura, s. cu ghiotura (cu totul, fără socoteală. | = *ghiuturum.*
ghiu?... p. 375.

ghiuturum, s. halcă, bucată. | a mâncat un ghiuturum de mămăligă, o ghiotura,
gioală, s., p. 292 şi urm.
giogleie, s. pl. picioare, oase.
giosmă, s. ?

giumbuşel, s. frumos. | care face nasdrăvănii, p. 264.

glonţ, s. greu. | s'a dus glonţ (repede). | să mor de glonţ dacă nu te-oiu bate.
gliu, interj, p. 299. | aşâ fac porumbeii,
gnerăit, v. laptele se strică, îndulcindu-se
gniorc! interj, aşâ fac broaştele,
gnisourici, s. viermi. | aipmscuriciînc.r
gogă, s., p. 336.
gogesc, v., p. 336.
gogonat, adj. minciună gogonată,
gogoriţă, s. pretenţie proastă,
gol, adj. gol, gol. dar satul. | gol chistol (pistol, scripca). | a mâncat mămăligă goală (fără altceva). | — ce să mănânc ? ! — mămăligă. — goală? — ba nu: înveleşte-o 'ntr'o petică). | a dade gol pe cineva (a-l prinde cu mâţa 'n sac),
golaş, adj. fără pene (pui golaşi). | gol.
golătate, s. sănătate dela goîătate despoieţii de pe urmă (vin pe urmă). | sănătate dela golătate, că vin şi cei cu cămesa subsioara.
gologan, s. pentru un gologan se judecă un an. | bani.

gomâlteaţă, s. porcan, porcoieş, basalic.
gonesc, v. alung, i vacile se gonesc prin avara.

gong, adj. prost, tehuiu.
gonitor, s. june *ne 'ntors.*
gorgoaze, s. pl. fructe,
gorgoliciu, s., p. 335.
grant, s. fală, lăudăroşenie.
grăntos, adj. fălos, lăudăros.
grec, s., p. 316. | se poftesc ca Grecii la puşcărie.

greceşte, adv. stă greceşte, cu picioarele încrucişate.
grijuliu, adj. plin de griji.

grindă, s. de-a lipitul sticlei în grindă, joc, p. 318.

groapă, s. groapă cu pietre, joc, p. 300.
gulie, s., p. 334.

gunoiesc, v. am să te bat pân'te-oiu gunoi. s'a gunoiat zăcând,
gunoiu, s. gunoiul pe urma lui (nimic),
gură, s. dau gură (strig). | =sărut. | ai ceva de ale gurii (de mâncare ?). | gura nu ţine parale şi nici limba oase n'are (vorbeşte | a rămas cu gura căscată (mirare). | un gură-cască. | = un cascagură. | casca gură (priveşte). | gura bate c.rul. | tacă-ţi gura. | vorbeşte până ce ţi s'o duce gura la ceafă. | stă cu gura pe mine (mă ocărăşte). | hai tăceţi, gura vă meargă. | gura aduce ura. { să-mi spăl gura de vorbe rele (să mănânc ceva).| p. 330.

gurărie?... p. 351.

gurguez, v. mă înalţ, fălesc,

gustăresc, v. gust câte puţin, repede.

H.

Ha?... l-am bătut bine-ha; am mâncat bine-ha (foarte). 1 ha? (întrebare = hâ) | ha-ha-ha ! (râs). | vezi *haide.*
hăbăuca, adv. a luat-o hăbăuca (rasna).
hăbuc, adv. a făcut paiele hăbuc (bucăţi, fărâmat).

hăbuesc. v. mă hăbuiesc, hârjonesc, joc.
hac, s. boala asta mi-a venit de hac (m'a frânt, topit, dovedit). | vadea,
hagealâc, s. v. *hagiurluc.*
hagiurluc, s. am ajuns la hagiurluc (rău cumplit = *haiurluc, hairluc).*
haidamac, s. goblizan, prostălău.
haidău, s. om voinic, tânăr, dar leneş, fără căpătâiu.
haide, interj, haide-ha, haide-ha, c'ai s'o capeţi!

haină, s. haina-i nouă, numai borteîe-s vechi.

hairluc, adv. vezi: *hagiurluc.*
hăis, interj, stigăt boilor ca să plece spre stânga. { nu ştie nici de *hăis,* nici de *cea (ceală)* (nepriceput).

haită, s. lupului. | cânilor, p. 313. | adunare de lupi. (de câni. |
haitie, s. noajă, cârd de lupi.
hala, s. a dat hala (jăgania: vulpea) la păsări.
haiurluc, adv. vezi: *hagiurluc.*
hălăciugă, s. pădure plină de hălăciugă (ramuri, uscături, încurcată),
hălăduesc, v. cum o mai hăladueşti? (trăeşti?).
halal, interj, bravo: halal de tine !
halamuşte s. lume, guri multe : azi la biserică era o halamuşte întreagă,
halcă, s. bucată de carne, pâne, etc.
halea?... halea-malea, p. 289.
hâlţin, v. hâtin, fac să tremure,
ham, s. interj, aşâ face cânele când latră. | casă mare, goala, negătită, netrebuincioasă. | trage 'n ham (o duce greu cu traiul).
hambesa, adv. umblă hambesa (fără rost).
hang, s. în înjuraturi.
hantuşcă, s. o hanţuşcă de muiere (femeie a dracului).
hăpăesc, v. mânânc repede.
hapca. adv. a luat cu hapca (pe nedrept).
hapuca, s. de-a hapuca, joc, p. 286.
hâra, interj, aud cânii: hâra-pâra (lătrând).
haraignis, s. hara</mş-balmuş, p. 337.
hârâiu, v. trăesc greu.
harâm, s. nea, haram, nea! (vitelor), j ce are, de haram are (cu nedreptăţi). | de haram a venit, de haram s'a dus.
harap, s. harap-alb, p. 360.
harapină, s. Ţigan.
hârb, s. râde hârbul de strachină!
hârbelişte, s. car, plug, stricat.
hârbuesc, mi s'a hârbuit (stricat, învechit) carul.
hârgaie, s. pl, vase de bucă+ărie.
hârgoiu, s., p. 327.
hârjoană, s. joacă (cu sărutări, pişcături),
hârjonesc, v. mă hârjonesc, joc (cu o fată, de pildă).
Hârlău, s. măi, par'c'aţi fi oameni dela Hârlău, cari muncesc încet dar rău!
harmân, s. arie.
hărmănesc, v. treier.

hărmăsa
ţânţar
măsari
hârmues
hărnicăţ
harpa, a
pede).
hărpăial
hărpăies
hârşesc,
hârşeşt
harţă, s
harţă, i
hârtie, s
hârtie
hârtie l
haş?...
vezi *ha*
hasnă, s
hat, s. b
la grap
bucăţil
hat (bi
hătăiân
hatalău
haţegan
hău?... c
(niciod
hâz, int
heibet, i
toresc
heltiugă
henca ?
heriş, a
hindichi
hlentuit
hlent(ţ)
hlisă, s.
hobâc,
hodâr, i
hodoro
geşte).
mai ta
hogaş,
păscut)
hoge, s.
negru,
la min

hoinar, s. fără căpătâiu.
hojma, adv. totdeauna.
hojmalău, s. un neghiob, telelău, blendău.
holteiu, s. neînsurat.
horă, s. joc cu lăutari, p. 275. (hora țărănească, p. 275. | hora țărancă, p. 275. | hora unirii, p. 283. | hora-brâu, p. 303. | hora lui Băluță, p. 272. | hora lui Livente, p. 264. i hora de brâu, p. 265.
horhăesc, v. umblu greu: toată noaptea am horhăitprin întunerec. | umblu fără rost.
borhot, s. sgomot.
horodinca, s. joc cu lăutari, p. 277, 262.
horțesc, v. mut ceva din loc fără a-i schimba poziția,
hoştinar, s., p. 308.
hoț, s. de-a hoții, joc, p. 261. | (hoțul are un păcat (că fură) şi păgubaşul o mie (că bănueşte pe mulți),
hotărăsc, v. ei, nu mă hotărî! (a-leu!)
hreapcă, s. lămurelele strânse după curățitul nuielelor pentru haragi; ea se pune, făcută malduri, pe gard, în vârful parilor,
hreşc, s. lemn subțire, uscat, pentru foc.
huchit, adj. grâu huchit (cu sămânța seacă),
huib, adj. nebun (supărare),
buimăceală, s, îmi vine aşâ, o huimăceală (amețeală).
huium, s. un huium de paseri (grămadă, stol).
hursuz. adj. ciudat, p. 361.
hurtă, s. cu hurta, cumpăr cu hurta, cu *toptanul,* «en gros»,
huța, s. scrânciob mic.
huțunătoare, s. scrânciob mic.
hututuiu, adj. într'o ureche,
huzuresc, v. huzuresc de bine (nu mai ştiu ce să fac).

I. Î.

Ialâ, interj, se zice boilor ca să iea jugul în gât sau să-l lepede la dejugare (poate dela *ia-lj.*
ialoghiță, s. *(glii* pronunțat ca un *g-hi* neseparat), unei femei mari =ᶜ *iloghiță iloiță, ialoiță.*
iama, interj, s. strigăt de bâlciu, panoramă. | a dat iama la poamă (au năvălit de au furat aproape tot),
îane, s., p. 253.
iapă, s. bate şeaua ca să priceapă iapa. | iapa prăpădită, joc, p. 292. | sunt neam cu el după iapa popii,
iască, s. unei mâncări fără gust.
iasmă, s. duh rău.
ichiu, s., p. 293
icre, s. pl. când te-oiu trânti odată, iesă icriîe din tine. | moalele dela pulpa piciorului se numesc icre.
ieau, v. m'a luat şi m'a întrecut, p. 295.| iea-l de pe mine că-l omor. | iea de unde nu-i. | iea pe pune-l jos (la joc de cărți),
ieftin, adv., ai scăpat ieftin (uşor, dea greu).
lene, s. p. nume de botez şi de familie,
iepure, s. să nu-ți pară că eşti iepure de hotar (când ăi scăpa din manile mele). | departe-i ogarul de iepure. | dacă-ți place zama de iepure, trebue sa-ți placă şi b.şina de ogar. | cine aleargă după doi iepuri, nu prinde niciunul. | mai răpede (lesne) poți păzi un cârd de iepuri decât o femeie.
iert, v. nu mă iartă puterile (nu pot), p. 301.
iesle, s. pl. (despre un bărbat) l-a legat la iesle (ia pus coarne),
ighesc, v. mă am bine c'o femeie. | s'a ighit un nour (ivit),
iha! interj, exclamare de oftare. | când alungăm uliul dela găini,
iho ! interj., p. 303.
ihoa! interj., p. strigât către uliu.
ije?... p. 317.
îlie, s. eu-s ca Ilie Miercurea la stână (muncesc fără folos). |

La Ilie
'N magazie,
Joacă şoareci *n călcâie,
Joacă şi mărturisesc
Că făină nu găsesc.

Ilişeşti, s., p. 338. (locul de naştere a răposatului academician, S. Fl. Marian),
ilovița, s. vezi *ialoghiță.*

îmbăt, v. de cuminte, ce-i, se'mbată.
îmbodolesc, v. îmbodolesc copilul. (îl învelesc, înfăşurîn petice),
îmburic, v. ce te tot îmburici aşâ (fandoseşti, arăți mare) ?
împărat, s. de-a împăratul, joc, p. 291. | negru, roş, alb-împărat. | omul la casa lui e împărat, f ce? eşti împărat?] până la împăratul, rabzi încăieratul. | Țiganul când s'a văzut împărat, întâiu pe tat'so l-a spânzurat,
împielețat, adj. e drac împielețat (în piele şi oase, curat),
împing, v. am împins o poştă in ziua aceea (mers din greu). | are cine să-l împingă (susțină). | ceva pornografic,
împrejurare, v., p. 370.
încălzesc, v. nu mă* încălzeşte averea altora (ce folos am eu !)
încap, v. nu încape de mine (îi sunt piedică).
început, s. la începutul începutului trebue băgare de seamă,
închipuesc, v. îmi fac rost să am ceva,
închipuluesc, **v.** = *închipuesc.*
încoa, adv. încoace, p. 259.
încolțesc, v. mă încolțesc nevoile (nu Vma lasă, îmi dau ghies). | cartoafele încolțesc (dau colți),
încotoşmez, v. îmbrac în grabă, rău, cu ce am.
încrucerc, v. m'am încrucit- când am văzut
încrucişătoare, s , p. 329.
încurc, v., p. 361.
încurcăreală, s., p. 331.
îndată, adv. a venit îndată mare (repede).
inel, v. de-a inelul, joc, p. 262.
ineluş, s. ineluş-învârteguş, joc, p. 262.
înger, s., p. 299.
înghit, v. înghite şi taci (rabdă). | a'nghițit-o. | a rămas pâcălit.
Îngrădesc, v. nu mă îngrădesc cu tine (împac),
hulica, ? p. 314.
inimă, s. mă doare inima (stomacul). | zace de inimă (boală de stomac). | şi-a luat inima'n dinți şi a plecat. (inima

4

vinului (partea c
care de obiceiu s
îngheață, iarna). |
istețime). | inimă
p. 303. | pe inima
am pus la inimă
doare inima dar
înmulțesc, v. să
(vorbeşti),
insectă, v. juc, p
înțânez, v. mă ui
înțep, v. mândru. | s
înteţesc, v, dau î
întocmesc, v. aş
muniția pe dulap
(termen militar).
întogmai, adv. în
întocmire = int
mesc, tongesc =
înțolesc, v. fac
întorc, v. dorm
cat). | întors de
fost înțărcat şi
să sugă). | ar p
am arat toamna
întors boala (n
toate că-mi tre
vorbit; să nu î
haiul (l-am fă
într'aiurea, adv
întreb, v. cine
întreolaltă, ac
întreolaltă (cu
întruchipare, s
într'un, adj. în
un loc).
învârteguş ? .
p. 262.
învârtesc, v. c
învârtesc capu
învârteşte bin
inversai, adj. p
(plug inversai
invises, v. vise
cine crezi că
io, pron. eu, p
lomete, s., p.
Ion, s. vorbeşt

Isiva ? p. 316.
isminesc, v. smintesc, înnebunesc, îmbolnăvesc.
Ispas, s. nume. | p. 309. | înălţarea Domnului.
istov, s. de istov (gata). | l-a bătut de istov (cumplit).
Istrate, s. — bună ziua, nea Istrate! — trei boboci de raţă, frate=unde dai şi unde crapă= una vorbim şi alta ne 'nţelegem.
iţa ! interj., p. 357.
Iţcani, p. 308.
Ivănuş, s., p. 316.
iz, p. miros de vase de lemn.

Jâganie, s. animal feroce, *bală.*
• **jâghirez,** v. scurm cu ceva în spuza focului.
Jâiu, s. Jiul. ; ţipa Jâiul (e greu astăzi),
jalbă, s. cum e jalba, nene Joane ! (ce mai nou?). | din jalbă nu ieşi cu cămeşa albă. | a venit cu jalba 'n proţap,
jălbar, s. unul care veşnic e nemulţămit.
jânghez, v. a jânghit (zâmbit) a râde.
jap, interj, şi deodată, jap la pământ,
japă, s. nuia, jărdie, l-a luat cu japa.
jârăghesc v. = *jighirez.*
jărchi, interj, pliosc!; nu i-a mai spus nici un cuvânt, ci jărchi două nuiele peste spinare,
jărdie, *s.=japă.*
jâtie, s. anecdotă, glumă, poznă, minciună.
jelişte, s. pe unde bate vântul tare. \ bătaia vântului.
jghebez, v. înjghebez.
jidancă, s. jidoafeă, jidaucă. | joc cu lăutari, p. 284.
jidofeuţă, s. joc cu lăutari, p. 284.
jidov, s. o să-ţi pară că te muncesc jidovii, când te-oiu apuca în manile mele (ca pe Hristos).
jir, s., p. 336.
joc, s. jocu 'n gaură, p. 300. | asta-i bătaie de joc.

Joi, s. Joi sau Marţi, p. 264, | şi-a aşteptat de Joi pân' mai de-apoi! | *—joimarfi.*
Joiana, s. joc cu lăutari, p. 284. | meîodia-i poate după cântecul:

Hai Joiana
La poiană,
Joiana, Joiana.
Să săpăm o buruiană,
Joiana, Joiana,
Buruiana dracului,
Joiana, Joiana,
Ca s'o dăm bărbatului,
Joiana, Joiana.
Să se ducă dracului,
Joiana, Joiana...

joimarţi? (Joi-Marţi) vezi *Joi.*
josan, adj. care trăeşte în (Bolintineasca-de-jos).
judecată, s. nu-i cu lopata, ci-i cu judecata,
jujău, s. jărdie, japă.
junghiu, s. nu mă slăbeşte, ca junghiul morţii (cum nu slăbeşte junghiul morţii pe om, aşâ...)
jurnal?... bon-jurnal, joc, p. 302.

L.

La, prep. | la ce ? pentru ce ?
labă, s. mână: te am la labă, să ştii. | laba gâştii, p. 335.
lac, s. lac să fie, că broaştele s'adună. | când seacă lacul, se văd broaştele,
lăcrimos, adj. plin de lacrămi, înlăcrămat.
ladă, s. l-a prins la ladă (cu mâţa 'n sac). | cheia la tine, lada la mine.
laibăr, s. antereu, cojoc lung.
lainic, s. haimana,
lăinicesc, v. umblu harhageaua.
lălâu, adj. prost, neghiob,
lână, s. unde-i una, îi curge lâna (oaie) (cu puţin, puţin folos),
lângoare, s. lingoare,
lăpşesc, v., p. 260.
lapte, s. i-a picat laptele 'n păsat (nevoie). | ai să pomeneşti şi laptele care l-ai supt (dela mă-ta). | ce folos că-i lapte gros, dacă-i în burduf de câne! | cine s'a fript cu jântiţă, suflă şi'n lapte acru. j

l-a scăldat mă-sa 'n lapte dulce (de-i aşâ frumos). | ţi-aş fi dat şi lapte de pasăre. | frunză verde lapte acru, rău mă dor călcâile! | p. 336.
larg, adj. s. te-oiu prinde eu la largul meu!
las, v. lasa-mă să te las. | un lasă-mă să te las. | Românului (omului) i-i greu până s'apucă de treabă, că de lăsat se lasă el repede. | du-te la pădure. — lasă! (am să mă duc). | mă chinue el ?, lasă.... (că i-o fac eu).
lăstar, s., p. 335.
laţ, s. m'a lăsat cu laţu 'n gât (la greu), | ai să-mi pici tu la laţ.
late ?... âu-late, bâu-late, p. 252.
latnic, *lainicele, lăinicesc,* p. 375.
latru, v. vorbesc: latru eu?
lătunoiu, s. lătunoiul dela pânză, cu ciomagul se scoate.
lau, v. un lă-mă mamă (prost, lălâu.) | bat.
laudă, s. lauda de sine, nu miroase bine. | dela lauda mare, vii cu traista goală,
lăuruscă, s., p. 336.
leac, s. să nu te prind, c'atâta ţi-i leacul! (o păţeşti). | nu-i fârmă (de leac). | îi ştiu eu leacul.
leafă, s. de-a leafă, joc, p. 288. | scândură, p. 306, | p. 260. { iscălitură de ministru şi leali de sacagiu,
leancă s. straiu vechiu.
leapşa, s. când ţi-oiu da o leapşa (palmă!)
leaşcă, s. de-a leaşca, joc, p. 188.] p. 260.
lefăiesc, v. se lefăieşte 'n bine, buiceşte în bine.
Lefele, s. pl. munte, p. 260.
lefter, adj. a rămas lefter (sărac, lipit),
lefterea, s. ţi-ai mâncat leftereaua dela mine (numai am încredere în tine),
legănare, s. în înjurături,
lege, s. dacă-i lege, se 'nţelege.
lehămetuiesc, v. = limămetuesc. lehămetit. (ma... şi de... şi de..., p. 321.
leit, adj. leit tată-său (samănă bine). | leit-poleit (frumos),
lela, adv, umblă lela (fără rost),
lele, ş. ţaţa: lelea-Ioana. j puiu de lele ce-mi

eşti! | puiu de lel
eu de dorul lel
leleu, adj. prostă
lemn, s. beat. | d
pe el. | încurcă
face nimic). | c
par'că-i de lem
lenchi?..., p. 29
lene, s. lenea pi
lepedeu, s. o sc
lepşesc, v. dau
leşiesc. v. am l
nici foame, nic
leu, s. partea le
leucă, s. liocă. |
lichi, interj, lich
lichiţana? p. 3
lihamite? liham
las păgubaş),
limbă, s. limba
îndulceşte, lin
sărea pe limb
piere. } limba
clopot, p. 319.
limbirici? p. 3
lingurice, s. p
isprăveşte st
lioarbă, s. gu
liocă, s. trăsni
cu lioca şi s
liocaş, adj. lio
chii în afară)
liorbăesc, v.
lipă, s. palmă:
lipesc, v. bat,
lipici, s. pl. ar
lipsă, s. secet
lipsesc, v. lips
fugi),
lişiţă. s., p. 3
Livente, s. ho
p. 264.
loc, s. de loc
aş pleca (să
pleca). | păm
de arat). | o
om în tot l
logofăt, vichi

257. I hei, logofete (nene, omule), dumnea-ta nu pricepi rostul lumii. | logofete, brânză'n bete!

losbâ, s, bucată despicată dintr'un lemn, *loăbă.*

lostopană, s. bucată de lemn, piatră, brânză.

lovele, s. pl. când or veni lovelele (vremea potrivită).

lovesc, v. bat. | nu mă lovesc cu el (potrivesc în gând).

luci! v. luceşte, p. 352.

lugoşanca, s. joc cu lăutari, p. 264, 266' 277.

lulea, s. pron. pop.: *Hulea.* | a prin* luleaua neamţului (s'a îmbătat). [caută luleaua şi luleaua'n gură. | vorba să-fie pentru o lulea de tutun. | luleaua neamţului, (relativ la cel ce caută un lucru pe care-1 are în mână) | s'a luat cu luleaua | (cu vorba şi-a'ntârziat).

lumânare, s. drept ca lumânarea. | înjurături. | cauţi bătaie cu lumânarea,

lumânărica, s. joc, p. 304. | joc, p. 310.

lume, s. un deapănă lume (vânturăţară).| îmi imputa câte-s în lume, toate. | îmi ieau lumea'n cap. | lumea piere (de necaz) şi baba se piaptănă = lumea piere de Tătari, baba cere lăutari. | s'a dus în lume (şi nu se mai ştie de el). | de când e lumea şi pământul, (se ştie că) în cuptor nu bate vântul. | mă duc în lume să-mi pui nume (a radere). | cred că n'a ieşit din lume afară. | pe lumea cealaltă = pe cea lume. | săraca lume! de ce nu te strânge Dumnezeu de pe cele drumuri !

lună, s. de*a luna, joc. p. 285. | stă luna şi merge soarele de atâtea minciuni. | câte'n lună şi'n soare şi'n stele mi-a spus.

luneiu?... p. 354.

luneni?.. p. 354,

luntre, s. se face luntre şi punte şi tot pe-a lui rămâne. | nu umbla cu curu'n două luntre.

lup, s. vorbeşti de lup şi lupul la uşa. | de-a lupul şi oile, joc, p. 185. | s'o potrivim ca lupul din gât (care fiind flămând a înghiţit tot) | ce-a furat el, lup are să se facă (spre paguba lui). | s'a strâns lumea ca la lup. | povesteşte de pe când lupul căţel (de când tata Noe). | s'a dus pe gură de lup. | trăeşte ca lupu'n stână (rău). | de-a lupul şi oile joc, p. 318.

lut, s. mănâncă lut şi pământ şi spune că nu-i aşâ.

M.

Macara, s., p. 333.

măchis, s., p. 334.

măcieş, s., p. 336.

măcriş, s., p. 334.

măgar, s., p. 302. \ om mare, ca măgarul între oi. { e un măgar. | nu-i nici cal, nici măgar. | sa fiu măgar, dacă nu 1-oiu bate. | ce? eu-s măgarul lui (să-i fac toată treaba) ? •

magiun, s., p. 260.

magnmă, s. mare, urît: o mapwină de om.

măgură, s. movilă pe câmp (Gorj).

Măgurele, s., p. 317.

măhălos, adv. mare, grepiu.

mahamur, adv. mahamur de beţie,, de somn (ne treaz),

mai, adv. mai-mai să-1 bat (gata-gata). | mai că m'&ş duce (stau la gânduri să mă duc).

maimă, adv. n'are maimă (noimă?) (n'are rost, înţeles),

maimuţă, s. joc, p. 320. | unui urît şi caraghios. | celui ce imită.

mălaiu, s. vrabia mălaiu visează. | vrabia malaiu visează şi calicul praznicul (comandare), **f** planta care face păsat, j făină de popuşoiu. | turta de făină de popuşoiu opărită, dospită şi coaptă în tavale. | mălaiu-tătărasc, din care se fac mături.

malea, halea-m'ilea, p. 289.

mamă, s. mama-gaea, p. 290. I mama-pădurii. | să-1 vezi cât e de slab, mamă, mamă! (am vrut să-i cumpăr boul dar cerea cât pe mă-sa. | ei, dacă nu vrei,

mă-ta pe gheaţă (mă-ta pe gheaţă cu tat'fo în braţă). | vai de mama lui... rău o mai duce! I să-1 iert?; doar n'am văzut pe mama (dacă-i moartă). | să-i dau de geaba ? dar nici mama n'a dat tatii. | să dea Dumnezeu să fie mama fata mare, dar nu cred (nu cred ce spui tu).

mămăligă, s. ca dorul de mămăligă, nici o boala nu te strică. | cât ai face o mămăligă (atâta timp). | rău e cu mămăliga în traista altuia.

mamot, s. drac.

mămulică, s. mamulica!.. . ce bătaie i-aş trage !

mana? p. 315.

mână, s. de-a mâna, joc cu lăutari, p. 266. | vrabia din mână nu se dă pe cioara din par. | îşi paşte boii din mână (păzindu-i singur), j pe prost sa nu-1 strângi de mână, că ţi-o iea de bună. | o duce greu, dar da din mâini şi din picioare.| mi-a descântat şi par'că mi-a luat cu mâna. | ai dat cu mâinile pe foc (ai păţit-o). | te speli pe mâini după ce ai făcut-o? j lume-i de toată mâna (felul) | a picat la mână bună (stăpân). | iea cu o mână şi da c'un deget. | îmi vine peste
s mână, nu mi-i lesnicios, j dă-1 pe mâna mea. J astu n'a fost minciună: dai cu mâinile ş alergi cu picioarele. | amândoi mână'n mână. J o mână de făină (puţin). | cutare e mâna dreaptă a prefectului.

mânânc, v. nu toate câte sboară se mănâncă. | spune şi el ce nu se mănâncă. | să nu mănânci ce nu-ţi place. | a mâncat (bătaie, sudălmi, etc). | vorba celuia: hai la noi ca să mâncăm şi la voi să ne c. căm.

mănăstioară, s., p. 319.

mâncău, adj., p. 319.

Manela? că-i Tanda, că-i Manda (=că e laie, că-i bălaie).

manea, s. drug de lemn care se pune de-a curmezişul la uşă, noaptea, ca să n'o poată deschide cei răi.

mânecă, s. a tras-o pe mânecă (băut). | furat.

mânioasa, s. joc cu lăutari,

mânjâluţa, s. mai ades *mânj*
ligă crudă.

mânjesc, v. murdăresc. | i-am
bătaie.

mantă, s. ai feştelit mantaua (
îţi găseşti mantaua cu mine, s
p. 321.

mânz, s. mânz după iapă (c
se ţin de poala mamelor lor.
te făcea mă-ta un mânz şi
lupii, j firele din urzeală car
în spată.

mânzeac,s.mânzoc,fem:mânzea

măr, s. — mă duc — du-te pân
roş (departe). | ai gustat din
cului. | i-a picat măru'n mân
cum să-1 ducă la gură.

mara? p. 315.) ca fruct măr=
pară).

marafet, s. naz, moft.

maramet, s. de maramet (de

mărar, s , p. 336.

marcoveiu? p. 354.

marcoveni? p. 354.

mardesc,- s. bat. dela ţigănescu
rau, eu bat.

mare, s. darea vede marea. | ce
marea cu degetul,

marfă, s. nu-mi vinde el mie
nu-1 cred). | ce marfă bună-mi
doamne, doamne !

mărgărati[9] p. 315.

mărgărită? p. 315, 341.

mărginesc, v. te mărginesc
(urmăresc).

|**£ăria,** s., p. 340.

Mariuţa, s. Măriuţa-popii. p. 3
lăutari, p. 278. | nume de femei.
ursarii aşâ-şi botează ursoaic

marţafoiu, s. venetic pretenţi

Marţi, s. Joi sau Marţi, p. 264.

mărunţel, adj. mărunţele n'am
nu ş'au întâmplat.

masă, s. mireasa vede masă. |
teşti la masă şi el se bagă su
masa aşezată, oaspeţi aşteapt

mare (la nuntă). | poftim la masă, dacă ţi-ai adus de acasă. | p. 325.

Măsache, s. la Toader Măsache, la poştă (nu te ascult),

mâsgă, s. udeala de sub coaja copacilor,

măsoar, v. măsur. | bat. | l-am măsurat de sus până jos.

măsură, s. băietul meu care a murit, semăna cu al dumitale, să nu fie de o măsură (adică nu se compară morţii cu cei vii). | omul ori când, e dator să-şi tragă măsurile (să fie la locul lui).

maţ, s. maţ goi (calic). | are maţe acre (pestriţe), om rău la inimă. | în înjurături.

mâţă, s. trag mâţa de coadă (o duc greu). | mâţa-popii (gâtul de pasere fără carne). | de-a mâţa oarbă,. joc, p. 289. | sburdă mâţele (de ger). | stupi-te-ar mâţele, să te stupe (stuche). | a prins mâţa la smântână (şi pe cutare la...), j trăeşte ca mâţa pe rogojină (rău). | l-a prins cu mâţa'n sac. | nu umbla cu mâţa'n sac, că i se văd unghiile.

matcă, s. ghioagă.

mătrăşesc, v. alung, gonesc.

mătură, s. a ajuns mătură după uşa (rău).

mătuşă, s., p. 312.

mătuşăi, s. ca şi: mamăi, tatăi, bădiţăi, p. 312.

mazere, s. trăeşte ca mazerea la drum (rău, căci toţi o fură).

meac, interj, n'a zis nici meac. (a tăcut).

mehenchiu, adj. deştept, priceput.

melesteu, s. făcăleţ de mestecat mămăligă.

meudre, s. pl. bătaie de joc: îşi face mendrele cu mine.

merchez, s. taină, rost: toată treaba-i merchezul ei.

merţă, s. de-a merţa, joc, p. 287. | jumătate de chilă.

meserie, s. — cutare s'a apucat de furat — bună meserie.

meşteşug, s. meşteşugul e brăţaredeaur.

meşter, adj. meşter de strică şi drege de frică. | îşi cunoaşte meşterul ciocanul. | da bun meşter îmi mai eşti! (crezi că ţi se prinde). | meşterul se cunoaşte după lucru.

mertic, s. şi-a mâncat merticul (ce i se cuvine).

meterez, *s.—merchez:* i-a aflat meterezul | de altfel: întăritură militară,

mie, s. cu mia şi suta se mărită sluta. |~ miile şi sutele, îmi mărită slutele. | fac chef de mii de lei (mare), p. 327.

miel, s.are somnul mieilor (doarme mult). | mielul blând suge la două oi.

miere, s. cine umblă cu miere şi nu-şi linge degetele! | nu mănânc nici miere (n'am poftă de mâncare). | că doar n'a. fi miere (aşâ de bun). | (nu toate muştele fac miere. | îţi dau eu bani pe miere (te învăţ eu minte).

Mihaiu, s.

Hai, hai,
Bade Mihaiu,
Multe fete ai
Şi mie nici una nu-mi dai (oftare),

mija, s. de-a mija, joc, p. 250 | nume de •• familie,

mijloc, s., p. 329c

mije? p. 317.

mijoarcă? de-amijoarca, joc, p. 250, 317,

milă, s. p. 329.

minciună, s. c'o minciună moldovenească, treci în Ţara-ungurească. | anecdotă. | vorbă mare.

minge, s. de-a mingea, joc, p. 286. | de-a mingeâ'n cuc, joc, p. 287. | cu mingea'n găuri, joc, p. 302.

minte, s. ţine minte de (de) mult (bătrân-, vechiu). I ai minte ! (fii cum se cade). | ai minte? (îţi vine sa crezi una ca asta?). | bată-te pustia minte, cum n'ai fost mai înainte. | mai bine o sleamă de minte decât un car de noroc.

minune, s. Vasâlca a născut o minune de fată (foarte frumoasă). | monstruos.-1 minunea minunilor. î 3<, mare ţi-i minunea ta Doamne ! | ei, astă minune. | măi, mare minune !

mire, s. râde ca mirele cel surd (prosteşte).

mişelie, s. vreme urîtă, geroasă şi ploioasă.

mitic, adj. mititel? p. 357.

mitirisesc, v. îndrept, repar o casă.

mituţel, adj. mititel, micuţ,

moară, s. joc, p. 305. | lasă să-i umble moara lui, ca pe urmă a umbla şi a mea. | moară hodorogită (gură flecară), | joc, p. 319. | lasă moară şi fuge după cioară. | morile huesc şi babele îşi fac cruce. | ce tot mă trimeţi dela moară la râşniţă?

moarte, s.moartea găinilor (unui om slab). | nu-mi trebueşti nici la moartea mea (să nu vii, aşâ te urăsc). | erâ să se facă moarte de om (din cutare pricină).| tot c'o moarte am să mor. J dupăvieaţă e şi moarte. | bolnav de moarte, şi ar mânca de toate. | a murit şi moartea 'ntrînsul. | lucrul acesta nu mai are moarte, (aşâ-i) de bun.

moaşă, s. moaş'ta pe ghiaţă. | odată vede moaşa puţa finului.

mocirlă, s. e mocirlă (burează de ploaie)

mocoşesc, v. fac treabă, nu fac.

moflicat, adv. vorbeşte boiereşte, ca la târg.

mohor, s. s'a spânzurat c'un fir de mohor pentru o coadă de topor,

moiu, v. m'am muiat în apă | p. 283.1 am muiat pânza frecând-o între degete,

moleşag, ceaţă. | cu ploaie şi noroiu.

molesniţă, s. — *moleşag.*

** **moldoveniască,** s. joc cu lăutari, p. 283.

momită, *â.*maimuţă, pron. pop. momită, p. 320.

mon ? p. 303.

mor, v. pe cine nu-1 laşi să moară, nu te lasă să trăeşti. | cine a murit ieri se căeşte azi (fiind că-i mai bine azi). | mor după cutare (de dragoste). | a murit şi a inviat de bucurie.

morar, *s.,* p. 306. j de acum vorba ceea : tui-te-a 'n cr morar că mi-ai măcinat. | îşi cunoaşte morarul piatra.

morfotesc, v. cicălesc.

morghină, s. morbină?. | unui om păcătos, % rău.

morişca, s. joc, p. 322. | joc, p. 333. | joc, p. 334.

mort, adj. s. mortul (cei 9 fraţi) joc, p. 288, | p. 298. | faci pe mortu 'n popuşoi (nevinovatul) ? | mort, copt, trebue să

mă duc (cu orice chip),

moşesc, v. ce tot îl mo cineva) ?

moşie, s. un sac de hâr moşie. | ce ? am de'mpă moşie (ca să zici că te

moşmoesc, v. umblu fă teală. | mănânc ceva în degeaba.

moşmolesc, v. mănânc, de colea.

moşneag, s. p. 290.] de neagul, joc, p. 250.

moşnegărie, s. adunătu

motoaşcă, s. motoşcă, sau altceva,-, într'o basr

motoc, s. motan. '[p. 31

motroaşcă, s. joc, p. 2

mozac, adj. om pâclisit,

mozol, s. gunoiu, restu răstrău, etc.

mozolesc, v. frământ în a mesteca.

mrejesc, v. aş mai mr întinde).

muc, s. îi curg mucii grăsimea pe nas),

mucalit, adj. indispus, în

muche, s. tace (cum ta muche. | am sa-ţi fărâm (toporul),

muică s. mamă.

mult, adv. spunea multe dai multul cu multul saturi. | = să-i dai mul mult-puţinul cât îl am duc. — du-te mult şi de nume). | eu nu şti apuc de păr).

mumă, s. mamă. | pen altul ciumă. | muma-p

munte, s. un munte de munte se întâlneşte, screme un munte şi i

mură, s. ochiu ca m mură 'n gură (de-a g

muşama, s. joc cu lău

muscă, s. nu toate muş

bate (de nevoie) ca calul de muscă. | nu te luă după toate muştele. | albină. | când ar face toate muştele miere, ar fi şi la coada iepei mele!

muşluesc, v. = *moşmolesc.*

mustaţă, s. îi râde mustaţa (de bucurie), | râde pe sub mustăţi (de bucurie). | să-mi razi mustăţile, dacă n'oiu veni.

muştruluesc, v. învăţ pe cineva (mai ales la armată), j ocărăsc. | bat.

mutus?... p. 366.

N.

Năbârna, adv. da năbârna în casă (intra fără să ţie socoteală de ceva, nepoftit)

năboiu, s. puhoiu (de ploaie).

Nabucodonosor, s., p. 374.

năcaz, s. necaz, supărare. | s'a văzut deasupra năcazului.

năclăîală, s. erâ o năclăială pe drum (tină, glod).

nădejde, s. trag nădejde. | nădejde pe el ca pe un cuiu de teiu.] trage nădejde ca ursul de coadă. | = ca broasca de păr.

năduh,s.năduv.zăpuşeală. (supărare, năcaz.

Naie, s. unui copil neastâmpărat.

năluc, s. are năluc în cap (e zăpăcit).

nămaie ? p. 251.

nandreş, s. flăcău (de samă).

nangotă, s. unui copil neastâmpărat.

naniţu?... p. 316.

nantos ?... p. 317.

nap, s., p. 334. | nap porcesc, p. 304. | îmbrăcat, nap! (gol).

năpaste, s. cu năpaste să fie zece case (cel mult).

nart, s. fudulie.

nărtos, adv. fudul.

nas, s. îţi taiu eu nasul (dacă te-ai întins). | ţi-ai luat nasul la purtare, cum văd eu. | am eu nas de acel obraz (ştiu că ceea ce cer mi se cuvine). | nu-ţi băga nasul unde nu-ţi fierbe oala.

naş, s. ţi-ai găsit naşul cu mine, să ştii. | = eu ţi-s naşul. | mă duc la naşul că freacă caşul (pleaşcă).

năsadă, snopii de grâu deslegaţi şi înşiraţi pe faţa ariei, pentru a fi treieraţi,

naşca?... p. 316.

Nastasie, s.

> Bravo ţie,
> Nastasie,
> Că eşti albă la călcâie! (ai făcut
> şi tu atâta treabă!)

năstav, adv. năzdrăvan. | ca subsantiv : mare putere dumnezeească.

natră, s. partea de urzeală dela pânză, dintre iţe şi sulul de dinapoi,

naustu?... din: n'auzi tu? p. 364.

năzuros, adv. care face nazuri, mofturi,

ne! interj ne câne, ne! | boală, *ne* boală, trebuia să vii. | la verbe : vine, *nu* vine, treaba lui.

Neaga, s. râde cu Neaga, umblă ca Neaga fără nici un rost. | se ţine ca Neagareaua de mine.

neam, s. neam după iapa popii (cea albă). | n'am neam de făină (de loc).

Neamţ, s. de când Nemţii cu coadă (de demult). I ai prins luleaua Neamţului (te-ai îmbătat).

nebun, adv. eşti un nebun ! | nebunului, nici să-i...., nici să-ţi. | cine se iea după nebuni, mai mare nebun este. | un nebun svârle o piatră 'n apă şi zece înţelepţi se trudesc s'o scoată. [nebun de legat. | a plecat nebuna la iepuri (şi tu...)

neghiob, adv. nebăgător de seama, tont,

negoţ, v., p. 257.

negru, adj. negru-împărat, p. 257. [om negru la inimă. | cel negru (diavolul). | am să-ţi dovedesc negru pe alb.

negustor, s. negustor greu, cu marfă de un leu. | negustor de piei de purici (ploşniţi, găină).

nenea? nenea Vasile. | nenea! nenea! când chemăm vitele.

nepurcică ?... nepoţică.!'

nesăbăduit, adv. nepriceput.

nespălat, adv, tont, neghiob.

netot, adv. prost, fleac.

nichipercea, s. diavolul.

nimica, adv. nimic * azi ~> făcut nimica-toată.

ninge, v. pe din faţă ninge şi pe din dos frige (om prefăcut).

ninini, adv. ce mă iei cu ninini ? (ca să mă momeşti).

noapte, s. a pleeat cu noaptea 'n cap (dimineaţă tare). | noapte bună, oameni buni!

nod, s. copiilor mici. | caută nod în pa" pură (pricină),

nomen?... p. 366.

noroc, s. fâ-mă mamă cu noroc şi măcar m'aruncă 'n foc. | norocul meu nici cânii nu-1 mănâncă. | cine a mai auzit de noroc cu soroc! | hai, noroc să dea Dumnezeu! j noroc bun să dea Dumnezeu' | am plecat la (într'un) noroc. | noroc şi bine în pântece la mine.

Novac, s., p. 353.

novăcean, adj. din Novaci, p. 284.

nucă, | se potriveşte ca nuca^'n perete. | cât nuca. | p. 336.

Oaie, s. de-a lupul şi oile, p. 286, 318. | tunde oaia calicului (dacă o ai). | am să te fac împărat la oi (măgar). | e nevoie la coada oii, dar la a ţapului, şi mai al dracului, i mocan la oile altuia.

oală, s. p 300. ! s'a* făcut lut de oală (a murit) ' mustăţile tale trag a oală. | acuşi îmi dă oala 'n foc (mă sburlesc).

oareşicum, adv. a ajuns oareşicum om mare.

oaste, s. oastea lui Papuc: unul vine, doi se duc. | pune oşti tătarăşti (mănâncălut şi pământ).

obadă, s. i-a sărit obada (s'a înfuriat)

obială, s. ninge cu obiele (fulgi mari).

oboroc, s. cap mare.

obraz, s. obrazul subţire, cu mare cheltueală seţine.|n'ai obraz. | =fărăobraz| = neobrăzat (neruşinat). | îi caut în obraz (la cinstea lui). | ţi-ai îngroşat obrazul |= ţi-i gros obrazul. | mi-a fript obrazul= m'a ruşinat.,

ocă, s. l-a ,ns cu oca mică.

oce?... p. 316.

ochelari, s. nu văd bine ce-i acolo pune-ţi ochelari. | sări-i-ar cei de c şi i-ar rămâne cei de sticlă (despre o lari). | petece la dosul pantalonilor.

ochiu, s. ochi pentru ochi şi dinte tru dinte. | prinde orbul, scoate-i oc îmi face ochi dulci. | de ochii lumii, ce face. | cu el mă înţeleg din oc vom vorbi în patru ochi. | se spal ochi (faţă). | mi-i drag ca ochii din ochii şi copilul (să ai grijă) | vez c'un ochiu şi-am să te văd cu doi. | ştie carte are patru ochi. | =cine ştie ceteşte, cu patru ochi se numeşte, crede ce vezi cu ochii, crede ce-ţi eu. | a plătit până i-a plesnit ochii răcit). | cât te-ai şterge la ochi (rep

ogar, s. vezi *iepure.* | nu-s nici câne ogar.

ogârjît, s. slab, prăpădit.

ogheal, s. aşternut, plapămă de înv

oghir?... p. 314.

oglică, s. plantă, p. 269.

oglindă, s. cu oglinda, joc, p. 320. | – tule!—dar tu te-ai uitat în oglind te vezi?

ogolana?... p. 314.

oiţă, s., pasere. | joc cu lăut, p. 284. | oiţă, bâr (oaie),

olac?... p. 353.

oleiu, s. vezi *uleiu.*

oloiu, s. vezi *uleiu.*

oloreşte, v. vântul de abia oloreşte adie).

om, s. p. 292. | omul meu (bărbatul), cu picioare p. 294. .| om cu căţea, p. om ca toate femeile.

omeag, s. floare stânjânie, campan (Polovraci).

omenesc, adj. străin: aista-i lucru nesc.

onghir?... p. 314.

6pa?... p. 315.

opincă, s. ţăran! dela vlădică p opincă | i-a pus opinca 'n nas (i-a vorba). | să nu mă calci pe o cântecul:

> Nu mă călca pe opinci,

Că te fac de le mănânci,
ora?... p. 288.
orb, s. adj. de-a baba-oarba, joc, p. 319. | se bat ca orbii.
os, s. os de ros (slujbă). | mi-a ajuns cuțitul la os. | i-a lăsat numai pielea şi oasele (mort de bătaie). | cine poate oase roade; cine nu, nici carne moale. | stau în capul oaselor (pe şezute, în cr). | am ajuns topor de oase.
osândă, s. are să te ajungă osânda mea (blăstămul).
oschigă, s. planta, păiuş.
otânc, s. la pânză se chiamă un păişor legat pe *natră* şi care poartă un fir trecut prin spată dar netrecut pe sulul de dinapoi; el a fost adaus pe urmă.
otânjesc, v. croesc pe cineva cu o nuia.
oțet, v. l-a făcut cu ou şi cu oțet (de toată ocara).
ou, s. decât la anul un bou, mai bine azi un ou, | cât oul.

P.

Păcală, s., p. 373.
pâcâlitură, s., p. 373.
pace, s. pacea şade pe pat, cât ghioaga-i după uşă. | hai să facem pace (să ne împăcăm).
păcel, s. pat, pătuc.
pacheşti, s. pl. bretele.
pâclişit, adj. neguros la fața, fără chef.
păduche, s. vezi *az.*
pădure, s. răcneşti, par'c'ai fi în pădure. | pădure fără uscături nu se poate. | par'c'ai fi născut în pădure | — sunt perje 'n grădină anul ista? — ca în pădure!
pagubă, s. — nu merg. — atâta pagubă, j şueră (cântă) a pagubă.
păhaie, s. ce păhaie mai eşti! (nătăfieață, tont).
pahonț, s. unui sdrențos, speriat,
paie, s. arde focu 'n paie ude (mocneşte 'n el). | mi-am aprins paie 'n cap. | la paie! (când unul cască), de-a *paiul,* joc, p. 288.
păinjâneală, s. păinjâneală înaintea ochilor.
păiuş, s. vezi *oschigă.* | p. 316, 357.
palal? p. halal, palal, barbă de Țigan (?)
palanca, adv. a venit o furtună şi a făcut orzul palanca (l-a trântit la pământ).
pălărie, s m'ai plesnit în pălărie cu asta (ei aş!) | frunză verde pălărie, mult mi-i dor de sărăcie!
pălimar, s., p. 319.
palmă, s. acuşi te iau în palme (la bătaie). | să ştii că eşti în palma mea (puterile mele). | de-a palma, joc, p. 305. | palma furată, joc p. 319.] bate-te cu palma peste gură şi zi: Doamne fereşte.
păluesc, v. vântur a doua oară vravul de pâne.
pământ, s. încet, nici pământul să nu te simtă. | răstoarnă pământul (de harnic ce-i). | stau pe pământ (supărat) | slavă sfântului, face umbră pământutui.| am lăsat toate la pământ şi am plecat la oaste.
pământiu, adv. smolit la chip.
pană, s. ca o pană (uşor). | cui nii-a furat găinile mele, să dea Dumnezeu să-i umple penele câmpul şi carnea trupul.| pană de lemn cu care se despică butucii.
paneâ, s., p. 317.
pânga, s., p. 314.
Panaite, s. Panaite. vezi *uşă:*
Paâaitu, s., p. 315.
panimatca?.. p. 317.
panița? p. 316.
pânza, s/ de-a pânza, joc, p. 288, |,şi el e tot de pânza mea (de vederile mele)| la pânza'ncurcată, teşi o vară toată.
papă, s. mâncare (despre copii). | când ți-a fi foame, borşul ista o să-ți pară papă (bun).
păpădie, s., p. 336. | p. 360.
păpăr? p. 342.
papară, s., p. 272. | bătaie. | ştiu eu care e papara slujbei (grijile),
paparudă, s., p. 253.
paparuga 342.
păpăruie ? p. 341.
papuc, s. se bat cu papucii (culmea !) vezi *oaste.*

păpuşă, s., p. 331. | p. 343. j frumos, j frumos îmbrăcat.
pâpuşoiu, s. popuşoiu, porumb, p. 331.
păr, s. i s'a făcut părul măciucă (de frică). | i-a trecut părul prin căciulă (aşteptând)| nu-mi dau părul pe mâna ta (nu mă bag slugă la tine). | mă las după păr (om). | a tuns părul chelbosului.
pară, s. ştiu eu câte parale faci tu. | îs multe de o para (sunt multe de vorbit).| l-a luat la trei parale (=la trei păzeşte).
pâra ? p. vezi *hara.*
părăduesc, v. stric, împrăştiu.
pârângă, s. joc, p. 319.
pârâş, s. pârât pe nedrept.
pârcioagă, s. vreme întunecoasă cu negură şi ploaie măruntă.
parda, interj, fereşte-te! la o parte! | parda că te taiu cu barda! (strigăt de atenție).
părete, s. abat la părete (dau de greu) | spune cai verzi pe păreți. | = buchi verzi pe păreți. | vorbesc cu păreții fde geaba),. | taci, că au şi păreții urechi.
pârg, s. merele au dat în pârg (copt); de aici: *a se pârgul.*
pârlaz, s. ai sărit multe pârlazuri (ai făcut multe ştrengării). | sare pârlazul să-i treacă necazul.
pârlesc, v. p. 361. | a pârlit-o de fugă, | m'a pârlit (înşelat). | eşti un pârlit (un păcătd.;). | s'a pârlit (înşelat). \ s'a- pârlit (leac cu câlți şi miere, împotriva roşeței).
pârnău, s. jărdie, nuia,
pârț, interj., p. 310.
pârța, interj., p. 316.
parte, s. dacă n'am noroc şi parte. | cine împarte, parte-şi face. | a pus mai mult într'o parte (s'a îmbătat). | într'o parte (nebun).
pas, s. capra cu paşi joc, p. 300. J nu-i dau pas (nu-l slăbesc). | pas de.mai încearcă!
paşaport, s. i-a dat paşaport (l-a gonit).
Pascal, s., p. 347.
pasere, s. de-a paserea sboară, joc, p. 289.
Paşti, s. pl. la Paşti (mai târziu). | la Pastele calului (nici odată). | = când o pică Pastele Joia. | nu-i în toate zilele
Paşte (pleaşcă). | ai luat mai mul
decât mine (mai bătrân),
pat, s.—sui în pat, — baiu! — dă
baiu! (nici aşâ nici aşâ). | l-a pu
(boala). | tu-l chemi în pat, el s
sub pat.
pătărama, s. ştie el pătărama
fel de om sunt).
pătăranie, s., p. 250.
pătlagină, s. plantă (Neamț).
pătuiag, s. pătuiag de fân (porc
păturesc, v., p. 260.
peniță, s. în peniți, joc, p. 289.
pepene, s., p. 336.
perdea, s. cu perdea, fără perdea
perghel, s. m'a luat la perghel (
p. 293. joc, p. 296.
perie, s. des. perie (ca peria). | l
tor. | =trag cu peria.
periiu, v. linguşesc.
pernă, s., p. 279.
peşte, s. peştele dela cap se'mpu
să te bat până-i striga la peşte. |
din lumea mare. | prost, *chinez.*
peşte, mămăligă prăpădeşte. Ț
325. | solz de peşte, p. 228.
pesteşte, v. m'a pestit boala [ap
pestricioarăT? p7354.
petec, s. îi curg petecele, (sdrențo
să te bat până ți-o curge p
(mult).
petică, s. cârpă." | l-a făcut pet
muiat, cu munca, truda). | l-a f
tică de şters (cu ocara).
petrec, s. de-a petrecul, p. 311.
petrec, v. chefuesc. | sărbătoresc.
pe cineva până la poartă. | la
(mormânt).
pezevenchiu, s. potlogar, şiret.
piatră, s. de piatră (nesimțitor)
n'a fi piatră de moară (greu).
nu-i cine ştie ce piatră scumpă!
cu pietre, joc. p. 300. | piatră d
(să fie) şi totu-i uşoară (dar luc
sta). | când vrea Dumnezeu, c
ceva) şi din piatră seacă.
pic, v. chiar acuma a picat (sosit)

cat la'nvoială. | dacă nu curge, măcar pică (picură),

pichiu? p. 314.

picior, s. om cu picioare, p. 294. | gaură cu picioare, p. 294. | merge pe picioare (pe jos) | să nu-mi stai în picioarele mele (calea mea). | vremea-i într'un picior (schimbăcioasă). | a luat-o la picior (plecat). | c'un picior în groapă şi cu unul afară (tare bătrân). | să nu prind picior de pasăre străină în ograda mea. | par'că a prins pe Dumnezeu de un picior.

picluesc, v., p. 338.

piele, s., pielea rea şi răpănoasă, ori o bate, ori o lasă (ca-i tot una). | te mănâncă pielea (cauţi bătaie) ? j ce faci, pe pielea ta faci. I caută să iea două piei de pe un bou. | nu-şi încape în piele (de gras). J i-a pus pielea'n pod (ucis). | a dat pielea popii (murit). | i-am făcut-o pe pielea goală (l-am învăţat minte). | din gol a rămas cu pielea (a pierdut şi ce avea).

piept, s. piept de deal. | a dat piept cu duşmanul.] *piept* de cămeşă; pl. *piepţi.*

pier, v. scade până piere (e vorba de o furătură sau luare).

pietroiu, s. i-a luat pietroiul de pe varză (sărăcia).

Filat, s. îşi spală manile de Pilat.

pileală, s. băutură, dela ţigănescul *me peau, tu peas, o peal* (beau, bei, bea),

pilesc, s. beau.

pingică, s talpă la cisme, pingea. | friptură tare. | l-a adus la o pingică (l-a sărăcit).

PintIlie, s. vezi să nu te cheme Pintilie-Gâlătorul (să nu te dau afară).

pipa, s. lulea

piperuş, s. unui om iute, sprinten,

piron, s. | stă piron (piedică),

pirpiriu, adj. gol, neîmbrăcat,

pirostei, s. pl. de-a pirosteile, joc, p. 314. | cununiile,

pisez, v. m'a pisat cu laudele lui un ceas.

pistol, s. îmbrăcat pistol. | = goî pistol,

pitesc, v. ascund, p. 259.

pitita, s. de-a pitita, joc, p. 258.

pitoiu, s. pită mare, p. 316.

plămâiu, s. bojog, plămân, p. gQŞ.

plântici, s.? p. 269, 348.

platnic, adj. care plăteşte (care poate plăti), *platnicele, plăinicele, plăinicesc,* p. 375.

plăviţ, s. adj. plăvan la păr, foarte puţin cenuşiu.

pleaftura, s. m'a făcut pleaftură (de râs). | pleaftura fierarului,

plescănesc, v. pocnesc, plesnesc,

plesnesc, v. când te- oiu plesni! (cu palma)| hai, plesneşte (mănâncă). | pocnesc. | trăsneşte şi plesneşte (mânie),

plesnica? p. 317.

plisc, s. cioc. [tacă-ţi pliscul,

plişchi, interj, şi, plischi una pe spinare cu biciul,

pliscoaie, s., p. 327.

plişez, v., p. 308.

pliţă, s. sobă de fier, p. 336.

ploaie, s. casc'a ploaie ! (a lene), face-a ploaie (piroteşte).

plochi, s. pl. dela *plop,* p. 308.

ploconesc, v. mă plec de trup în faţa cuiva. | fac o rugăminte,

plouă, v. plouă cu broaşte. | —cubeşici. |= cuharmasari (tare). | =cu cofa. | =toarnă cu cofa.

plug, s. urî plug de copii (mulţi). | ţi-ai pus boii în plug cu dracul, dar ai să-i scoţi fără coarna j arătură la Sfântul-Vasile. | am pus în plug cu el (tovărăşie). | la plug îţi cunoşti cumătrui. | nu ţi-i plugul pe brazdă (nu eşti cum se cade). | dela coarnele plugului (dela ţara, dejosj.j am găsit câteva pluguri (adecă, aldămaşuri, şi-am băut).

poală, s. îl ţine'n poală, (îi face. voia). | poale lungi şi minte scurtă. | poale lungi cap de muiere. | şi-a dat poalele peste cap (= şi-a arătat arama).

poarcă, s. de-a poarca, joc, p. 286.

poartă, s. p. 252. | caută poartă de scăpare.] stă ca viţelul la poartă nouă. | vedeâ-te-aş la poartă, (păzitor de ţarnă).

pocinog, s. i-a făcut pocinogul (i-afăcut-o).

pocriş, s. p. 309. | pocrişul casei (acoperişul).

pod, s. îşi face pod peste toate. | se uită ca din pod. | iea din podul popii (de unde ştii). | —unde să se culce? — în pod, că acolo nu umblă vacile.

podmol, s. prispă.

podobiţă ? p. 315.

podrâghină, s. copiilor neastâmpăraţi.

poftă, s. dă-mi o leacă de brânză, măcar de poftă (puţin). | poftă bună (mare, la masă). | mai pune-ţi poftam cuiu !

poghibală, s. tigoare, unui om sau vite slabe.

poghir ? p. 314.

pogoniciu, adj.,p. 269, 348.

pohârniş, s. povârniş, scoborîş.

pohod, adj. aluat vitele'n pohod (pe dinapoi cu frânghiile). | să nu mă iei in pohod (= peste picior).

poiată, s. las'o moartă'n poiată (= în popuşoi).

polcă, s. joc cu lăutari : polcă-şotişă, p. 262, 297. | polca-horă, p. 278.

polimâ, s. fel, chip: las' că-1 ştiu eu ce polimă de om este.

politică, s. ei, cu tine nu mai merge politica bine (treaba, înţelegerea). 1 fac pchtică (citesc gazete).

polo,'enie, s. jâtie, anecdotă.

pomană, s. mare cât o pomană ţigănească. | pomana călueanului, p. 254. | a gustat din pomana dracului (este afurisit şi rău) | ce ? e pomană la mine ? | de pomană (în dar) | vorbeşte de pomană (de geaba)., ridic o pomană (chem popa şi oamenii). | mânca-ţi-aş la pomană (la moarte).

pomeneală, s. pe câmp, nici pomeneală (urmă, picior) de om.

ponchenesc, v. fac o treabă, aşâ încet, ^ ca să treacă vremea.

ponghir? p. 314.

pop, adv. copilul stă pop *(popuşor)* (în **picioare).** | am să fac un borş să steie pop (bun).

popă, s. cu apucăturile tale, nu calci a popă! | calul popii (insectă), p. 343. | p. 339. | măriuţa-popii (insectă), deâ-te-aş în punga popii (popa limba (zic mamele ce cer de frupt în zi de sec). | popă; altul: preoteasă (nu s parc'ai fost popă (ai gâcit).

Popeşti, s. pl. p., 316.

popinel ? p. 317.

popită? p. 315.

poponeţ, s. adv. *pop.*

poprea, s. gardul cu poprel nu pică (dar omul, săracul, de uscat şi de sec !) j s'a'ns preua gardului (o urîtă).

popuşoiu, s. las-o moartă (lasă'n colo gluma), | eu îl înt pe mortu'n popuşoiu *(niznam* popuşoiul de pe foc (caută s

porc, s. beşica de porc, juc, p chea porcului (planta), p. porcii la ghindă (—la jir, răie).

porcan, s. gramajuie de fân

porcoiu, s. grămadă.

port, s. aşâ ţi-i portul (purtare beşte cum ţi-i vorba, ori te ţi-i portul.

port, v. mă port (plimb). (care a văzut unele locuri). ca b.şina'n ismene.

portiţă, s., p. 252.

porumbe, s. popuşoiu. | spin. hulub.

porumbac, adj., p. 353, 354.

porumbărie, s. juc.,p. 331.

porumbe, s. pl. fructul poru

porumbel, s—porumb, porun

porumbrel, s. porumb,

porumbrele, s. fructele por

posnă, s. a făcut o posnă. | e (comedie). ! pornografic,

poştă, s. femeilor cari poar prin sat. | a scăpat poşta.

postiocă, s. vezi *liocă.* | o lemn pe care se răzămă când se scoate roata spre

potcă, s. o potcă de copie schilod.

potop, s. p. 322. | un potop de păsări (multe). '
povestesc, v. mă povesteşte (mă poartă'n minciuni),
povidlă, s., p. 260.
povirlă, s., p. 260.
prâcea, s. prâcea, joc, p. 326.
prag, s. nu-i calc pragul (casa). | mă doare în prag (sub coastă),
prăjină, s. unui om înalt. | în Muntenia aceluia: prăjina lui Şerban-Vodă, | lung ca o prăjină şi prost ca o b.şină.
prasnic, s. pomană, masă de sărbătoare, publică. | vrabia mălaiu visează şi calicul prasnicul. | înjurătură,
prăvălie, s. prăvălie pe chirie şi marfă pe datorie,
premetesc, şi *primitesc.* v. mătur cu *primiteaua,* pleavă de pe vrav când se vântură, p. 354. *
preţ, s. am aşteptat preţ (timp) de un ceas.
pricieinătoare, ?... p. 376.
pricină, s. caută pricină (de sfadă).
pricopsesc, v. nu mă pricopsesc (nu-mi aduc folos cu...). | un pricopsit şi jumătate (ticălos).
prididesc, v. m'a prididit plânsul (prins, apucat).
prijmă, s. preajmă, p. 286.
prind, v. cum s'ar prinde (zice) eşti socru mare! | mă prind rămăşag.
prins, de-a prinsul, joc, p. 289.
prişcală, s. de-a prişcala, joc. p. 288.
prispă, s. de pe prispă'n tindă, dîn tindă'n casă, din casă'n pat, hâţ la lelea'n pat (asta-i curtea boierilor).
pritocitoare, s., p. 377.
privată, s. gură ticăloasă. | p. 325.
privicătoare, s. privighitoare.
privighitor, s. slujbaş vechiu al satelor.
Probajini, s., p. 356.
Prohoda, s.,p. 356.
prohitesc, v. cetesc.
proptă, s. proptea, poprea la gard.
prostesc, v. cer de pomană | înşel. | prosteşte miliţia. | o fac de mântueală.
prostovan, adv. prost, prostănac.
prour, s. ajun: prourul lui Sf. Gheorghe.
prourmez, v. urmez, p. 307.
provei, s. proverb.
prujesc, v. şuguesc; să nu crezi că prujesc cu tine.
puf, s. să nu crezi c'am să te ţiu în puf (la bine),
pufos, adj , p. 336.
puhă, s. de-a puha, joc, 287.
puhăială, s. zăpuşală, ferbinţeală.
puhoiu, s. năvală de ape, puvoiu.
puiu, s. de-a pui a gaea. joc, p. 289. | azi e un puiu de ger.
pumn, s. cântă'n pumni (de amar). | un pumn (ca măsură). | ţi-oiu da acuşi un pumn.
pun, v. te pui (compari) cu mine. | se pune pe minciuni (începe să spună).
pungă, s. vezi *popă.* | cu nădejdea slugii, dai de fundul pungii. | pungă goală (poreclă).
punte, s. vezi *luntre.*
pupăză, s. încotro te duci, tot ouă de pupăză aduci (nimic). [fi-ţi-ar gura au-' rită ca cuibul de pupăză.
pupuzuiu, ?... p. 316.
pur, s., p.337. "| purul de baltă e mai mare.
puri,?... p. 375.
purice, s., p. 287. | pe el, parcă l-ar pişcâ un purice (dând o sută de franci).- | nu face purici mulţi pe aici !
puricei, s. pl., p. 337.
pusa, s. p. 251 (punerea).
puşcă, s. îmbrăcat puşcă (gol). ^-—
pusderie, s. mulţi: o pusderie de oameni.
puşoarcă, s. vin, rachiu clocit şi rău.
puţă, s. să nu-ţi pară puţa păpuşă (treaba glumă). | odată vede naşul puţa finului (=odată-i Pastele). | cu acelaş nume se botează şi a copilului şi a fetei.

R.

Băbdare, s. cu răbdare şi tăcere se face agurida miere. [mănâncă răbdări prăjite.
răbduriu, adj. răbdător, suferitor (om, haină).
răbuş, s. şi-a prăpădit răbuşul (rostul).

rablă, s. om istovit. | unealtă (tăioasă) veche.
rac, s. cu un rac, tot sărac. | merge ca racul (înapoi, rău). | roş ca racul (fiert). | am să te bat pân'ăi striga la raci.
răcăduesc, v. mă răcăduesc, (ameninţ).
răchita?... p. 315.
Băchitoasa, s. la Răchitoasa (=da Balamuc). | sat în jud. Tecuciului (ospiciu de nebuni, vechiu).
rad, v. l-a ras (dat afară din slujbă.) | odată se rade omul fară voie (când moare)-
Bădâuţ, s.,p. 308.
rădicare, s. joc, p. 288.
Radu, s. Radu l-a chemat (a şters-o, a fugit).
răfuială, s. socoteala hotărîtoare. | bătaie,
rage, v. mie, nici nu-mi rage, nici nu-mi plânge (nu mă interesează),
raită, s. *roaită,* ocol; am dat o raită pe la vie.
raiu, s. casa omului e şi raiu şi iad. | a plecat la raiu cu cerga'n cap(?>.
râmat, s. am un râmat de copii (mulţi) *~jămăt.*
rânca, ?... p. 317.
rânduealâ, s. clasificaţie p. 302. | rost. cumpăneală: rânduealâ când e bună, rostul trebii merge strună.
rangai 314.
rântie, s. haină cu mâneci purtată peste umeri.
râpân, s. ei, te-ai umplut de rapân! (n'ai folosit nimic). | eşti plin de noroc, ca porcul de rapân!
râpână?.., p. 353, 354.
răpăşug, s. un răpăşug (coada, rău).
răpchinos, adj. păcătos, codaş.
râs, s. îmi fac de râs (petrecere), p. 320. | ai s'ajungi de râsul (lumii, câinilor, oamenilor). | ai ajuns un râs şi o batjocoră (pentru lume, obiect). | după râs, plâns. | are să-ţi pice râsu'n vine (ai să plângi). | (fata mare greşitoare) îşi plânge râsul de astăvară.
răsbuzăţăluş, adj. ? p. 376.
râschiiu, v. râschiiu fire pe râşchitor. | fac foi altuatul.
râşniţă, s. vezi *moară.*
răspăr, adv. l-a luat în r
răspintene, s. răspântie. |
răspund, v. vezi *dau.*
răstibdiribtura? p. 374.
raţă, s., p. 336.
răţesc, v., p. 336.
rătoală, s. ameninţare.
rătoesc, v. ameninţ, cu prea simt voinic,
rătuiesc, v. = *rătesc,* p. 3
rău, adv. rău cu rău, dar rău. | rău faci, rău găseş ul se alungă,
râvân, adv. umed, jilav,
răza^iş, adv. în răzagni nici un chip),
refec, s. a lua la refec (soc — la *rapanghel.*
remnic, s. iaz cu peşte,
ridiche, s. i-a frecat ridic bătut).
rindea, s. l-a dat la rindea
roanţa, interj, toată ziua (mănâncă).
roată, s. cine'mpinge la a scăpat roata la vale. joc, p. 323.
roboaţe, s. pl. lucruri gr
robotesc, v. sărbez, stau
rodoşcana,?. p. 317.
rogojină, s. ca mâţa pe s'a spart rogojina'n capul
roman, s. joc cu lăutari,
ronţăesc, v. rod, mestec
roş, adv. roş-împărat, p. 2 da una, te umple cel roş, şul cel roş).
rotiş, adv, roată, în cerc
rotocol, s., p. 325.
Botopan, s. 307.
rump, v. rup.
rup, v. eu am s'o rup cu ti rupe vorba (curma, fa ho (la fugă), | vorbesc din câ
rugă, particulă, p. 340.

S. Ş.

Sac, s. saoul cât e plin se păstrează. | un sac ele minciuni. ! sac fără fund. | la prins cu mâţa'n sac. | a'njugat sacii la căruţă, a pus boii în car şi a plecat la moară. | tot cu sacul, se supără şi dracul. | un sac de minciuni şi o lingură de adevăr. | l-a pus in sac (cu botul pe labe).

safit, ad. numai: tot trupul lui, safît bube.

săftiele, s. pl. haină din vechime; la singular: *săftian* (N. Iorga, *Stud. Doc.* XII, 12, 20).

şagă, s. glumă, j nu şagă! (să nu crezi că-i glumă). [s'a întrecut cu saga.

saha<?mlă, adv. cu saha^wila (cu nemiluita).

saivan, s. şoproane lungi pe lângă gardul ţarcului, unde iernează boii moşiilor.

salamură, s. mi-am pus carnea în salamură pentru tine (la greu).

salcie, s. când o da salcia'n Vrancea (nici odată).

samă, s. o samă de oameni au avere. | îmi trag sama (mă simt). | bagă de samă ce-i în oala cu zamă! | îmi fac sama singură (sinucid). | de bună samă că (de sigur).

samalâc, s. şopron, *şopru.*

Sâmbătă s. îi poartă Sâmbetele (îl pândeşte cu gând rău), j s'a dus pe apa Sâmbetei (pierdut). | bată-te Sâmbăta să te bată (ocară).

sănătate, s. noroc şi sănătate (urare). | mă duc să-mi cer dreptul meu şi pe urmă, sănătate. | sănătate dela golătate, că vin şi cei făr'de cămeşe pe urmă.

sănătraista ! a radere: sănătate.

şandrama, s. clădire de scânduri, urîtă sau provizorie.

sângeap, s. căptuşeala de chimbrică care se pune pe la poalele rochiilor.

sânger, s. lemn, p. 360.

sângerez, v., p. 322.

sângerică, s. plantă, p. 360.

sanie, s. merge greu sania pe uscat. | jucării, p. 328.

sanie, s. dela sania ta să faci, nu de silă (din iniţiativă),

şanţ, s. mi-i de şanţ (îmi pare curios),

sapă, s. pentru mine, sapa şi lopata (pentru groapă, că-s bătrân). | ca dela sapă. | (ostenit). | într'un cântec:

> De-o vrea mândra, de n'o vrea,
> Desară mă duc la ea;
> Ostenit, cum oi putea,
> Ostenit şi plin de apă,
> Cum e omul dela sapă.

sărac, s. adj. mai bine sărac şi curat, j săracului, salbă de mărgăritari îi trebue. | la omul sărac nici boii nu trag.) săracul socoteşte averea tuturor. **1** mai bine sărac decât fără avere. | săracul e de neam mare, că ţine la ce a apucat,

sărăcie, s. cu toată sărăcia (=din toată sărăcia), dar tot îţi dau. | a dat sărăcia afară la Paşti şi-a luat-o s'o ierneze la Măcinici (Mucenici). | sărăcie lucie. 1 ce sărăcie de vită! (slabă). | hai să'mpărţim sărăcia |

> — Sărăcie, ce-ai cu mine?
> — M'am avut cu tat'to bine;
> Şi de tine nu mă'ndur,
> Că eşti suflet de om bun.

sârbă, s. joc cu lăut., p 279—281. | sârba cea nouă, joc cu *l&ut.—sârhoaica,* p. 281.

sărhăzeşte, v. s'a sărbezit laptele (sarbăd).

sârboaica, s. joc eu lăut., p. 281.

. **sare,** s. stâlp de sare, tărie n'are.

şăretenie, s. şâraclâc-

şârloeşte, v. păreţi sârloiţi de ploaie.

sâsâiac, coşer, coş pentru păpuşoiu.

sat, s. de te-i potrivi (asculta) la sat, ajungi *poprea* la gard. | nu ştie bărbatul câte ştie satul. | un sat de oameni (mulţi) | nu fac eu sat cu tine (nu mă împac). | tot în sat la păsat (nu se poate);

gava, s., p. 317.

Săvastoc, s. Sevastopol. 1 bătaie, la săvastoc (ca la Sevastopol).

sbârnâitoare, s. juc, p.330.

sborşesc, v. m'am sborşit odată Ia el (m'am sluţit).

sbranca, v. a dat sbranca (vezi *iama).*

sbughesc, v. o rup de fugă.

sburător, s. a prins sburători la călcâie (i-a pălit a dragoste),

scad, v. unde dă (dau) (cu palma) străinii scade, unde dă părinţii creşte,

scaiete, s. scaiu.

scaiu, s. p. 336. | se ţine de mine ca scaiul de câne I =ca scaiul de fata mare.

scăldătoare, s. s'a c.cat în scăldătoare (de asta, pe semne, are noroc).

scaloean, s., p. 253.

scaloiţă, s., p. 255. »

scândură, s. slab, | mâncâ-te-ar scândurile patului (blestem).

scânteie, s. scânteia mică aprinde focul mare.

scapără, v. scapără (fulgeră). | scapără din amânar, cu chibritul. | scapără (de mânie) şi trăsneşte.

scară, s. trei lucruri nu-s: pod peste mare, scară la cer, măduvă la fier.

scărăbuş, s. cărăbuş, p. 339.

scarmăn, v. bat.

scărmăneală, s. bătaie.

scârnăvie, s. *(scârnăvie).* | cutare e o scârnăvie.

scarpin, v. bai.

scârţiitoare, k juc, p. 333.

scaun, s. joc, p. 291. **1** p. 224.

şchiopătez, v. vezi *cotonogesc,* j a şchiopătat rău (nu-i mai merge bine).

schiverniseală, s. economie.

şcoală, s. îmi faci mie şcoală (mă'nveţi tu minte)? | fac şcoală (sfat). J numai pe la şcoală, nu găseşti în oală.

scoasă,? p. de-a scoasa, joc. p. 297.

scofală, s. faptă mare: ei, de cât, ce mai scofală! (nimic).

scol, v. harnic: se scoală singur de jos. [mă scol împotriva celor nemiloşi (răscol).

scormon, v. scormonesc, scociorăsc.

scrânciob, s., p. 328.

scrighesc, v.ia nu te mai *scright* (fasoli); *ghe-ghi,* pronunţat într'o silabă *g-hi.*

scrijălitură, s. dela *scrijăl-scrijălat,* tai dealiing cu cuţitul, dar nu până'n fund.

scripca, s. gol scripca (cu desăvârşire gol).

scripete, s. scripete, p. 357.

scriu, v. poruncesc, p. 260.

scroafă, s. joc, p. 319.

sculăţel, adj. sprinten, p. 262.

scump, adv. scump dar face. | scu[...] făină şi ieftin la târâţe.

scursoare, s., p. 332.

scurtătură, s. o bucată de lemn, [...] mânt^ scurtă.

sec, adv. a lăsat sec (murit). | m[...] de sec. | eşti un sec (secătură).

şed, v. şed. c'o fată (sara, mă ibovni[...]

Şeptilici, s., p. 378.

şezută, s., p. 283.

sfadă, s. ce atâta sfadă pentr'o b[...] (nimic).

sfai, s. duhoare.

sfânt, s. mi-a înşirat toţi sfinţii (în[...] du-mă). | la sfântul-aşteaptă (nici od[...] cum e sfântul şi tămâia.

şfară, s sfoară. | a dat şfară'n ţa[...] veste) şi-a trimes răvaşe prin [...] (s'aude mai ales în poveşti). î s[...] (drept la). | m'a tras pe sfoară (înş[...]

sfârlează, s. juc.,p. 339.

sfarog, s. s'a făcut pânea sfarog (u[...] tare).

sfeclă, s. s'a făcut cumu-i (cum e)[...] (roş).

sfiichiu, s. iute-isare sflichiul *(==ţă[...]* (se supără),

sfoiegit, adj. uscat.

sgândăresc, v. ce tot îţi sgând[...] buba şi n'o laşi să se usuce! | să [...] sgândăreşti (stârneşti) !

sgău, s. c.rul mâţei, cânelui,

sghehun, v. par'că te *sghohmia, (sg[...]* dracii (scutură),

sghihorniţă, vreme grozavă de i[...]

sghihuie, v. vezi *sghehun.*

sgorghin, s., p. 336.

sgorghină, s., p. 336.

şi, conj. are un *şi* pe mine (are c[...] mine). | ei, şi? (ce-mi pasă),

siciu, s., p. 297, 298.

silă, s. mi-i silă (greu neplăcut). | [...] sila cu deasila.

silinţă, s. silinţa taie pânza,

sinchisesc, v. nu mă sinchises[...] nu-mi pasă, nu mă gândesc la...

signe, s. pron: sânge, juc., p. 318.
şiuşte, s. joc, p. 287.
slăbesc, v. ia mai slăbeşte-mă (dă-mi pace). | =mai slăbeşte-mă cu dragostea!
slavă, s.,p. 357.
sleamă, s. leacă; dă-mi o sleamă de pâne (o leacă, puţin).
sloboda, adv. mă duc cu sloboda la târg (pe jos sau cu carul gol). | pasce boii sloboda (nu ţinuţi în frânghie).
slovă, s. cată slove pe păreţi (e nedumerit).
slugă, s. cu nădejdea slugii, dai de fundul pungii. | vezi *dârloagă.* | Românul (omul) dator, slugă tuturor (este).
slujitor, s. slugă.
smeu, s. joc, p. 328.
sminteală, s. să nu mă dai de sminteală (face de râs prin neţinerea făgăduelii). i nebunie.
smirnă, s. stă smirna (drept, înţepenit).
şoacăţă, s. străin (Ungurilor mai ales. *=boanghină).*
soachită, s. =vezi *şoacăţă.*
soalbă, s., p. 293.
şoaldă, s. umblă cu şoalda ca să scape de greu.
soare, s. scoal' te'ncalţă, că soarele se'nnalţă (leneşilor). ! cântec soarelui, p.'1352.
şoarec, s. şoarece. | i-au mas şoarecii în pântece (şi a flămânzit curând). | de unde nu-i, nici şoarecii n'au ce mânca, | ne-a dat o bucăţică de pâne, cât ai scoate (mulţămi) ochii la un şoarece.
sobă, s. odaie (tună'n sobă=intră'n odaie, (Vâlcea).
socodiţa? p. 315.
socodon? p. 315.
socoteală, s. nu-mi vine la socoteală (nu-mi convine). | om cu socoteală (chibzuinţă).
şodrogana? p. 315.
şoim, decât un an cioară, mai bine o zi şoim.
şoiman, adv. voinic,
şoimeşte, adv. fugă soimească,mare, largă,
şold, s. mi-am pus mânile'n şolduri când am auzit (mirare).
Solomon, s.,p. 315.
solz, s. juc, p. 328.
someşana, s. joc cu lăut., p. 266.
son? p. 303.
şoric, s. ciorciu, p. 309.
sorocovăţ, s. ban vechiu, p. 258.
sorţ, s. p. 314.
şoşoşo? toată ziua: şoşoşo (stau de tăinuesc).
soţ, s. soţ ori făr'dă, joc, p. 300 | soţul meu (nevasta, bărbatul).] —n'am băut —nici odată făr'de soţ!.
şotie, s. posnă, *trăsnaie.* | a făcut şotia!
şotios, adj. posnaş.
şotiş?.... polcaşotişă, joc cu lăut., p. 266.
şpangă, s. îl mână la muncă cu şpanga (cu deasila).
spanghie? p. 354.
spânzurat, s. neastâmpărat.
spânzurătoare, s. clădire înaltă, coşer.
spărieţi, s. pl. l-a băgat în spărieţi (=în răcori, în draci).
spată, s. şi cu spată şi cu iţe (lacom). | are spete (sprijinitori). | i-am întors spatele (nu l-am băgat în seamă). | să mă sărute'n spate (atâta pagubă). | ciuda asta o dau la spate (e un fleac).
spătar, slujbă veche militară, p. 362.
spatie, s., p. 262.
spinare, s. mă iea în spinare! (la vale, la ţară, în râs).
sponcă, s. sponcă la hainele femeieşti subţiri. | mâncare-i pe sponci (puţină).
sprentur, *s.=sprenţ,* spenţ, p. 345.
stâlp, s. nemişcat. | i-a cetit stâlpii *(stâlpările)* (la mort). | nuterăzămâ de stâlpul putred. | stâlp la mormânt. | stai, staţi-ar stâlpul la cap, să-ţi stea (blestem).
stână, s. o stână de copii, j a nimerit-o ca Ţiganul Vinerea la stână. | dă stâna pe una (o oaie),
stânişte, s. locul unde *amezesc* (fac amează) vitele,
stânjin, s. stânj inul lui Şerban-Vodă (unui om înalt. Ilfov),
stăpân, s. s'a băgat la stăpân cu asta. |

decât stăpân păcătos, mai bine slugă vrednică.
stârpeşte, v. vaca a stârpit (avortat). | —dă-mi şi mie o leacă de urdă. —da ce? ţi-i teamă să nu stârpeşti (de poftă)?
stavil, s. stavilă. | piedică.
stea, s. în înjurături. I doar nu eşti cu steaua'n frunte să te ascult. | vai de steaua lui! (vai de el).
stemă, s. doar nu eşti cu stema'n frunte să te ascult.
sticlă, s. pron. pop *:steclă.* j doar nu eşti de sticlă să nu poţi da fuga! \ o sticlă de vin. | alunecuş, iarna. | curat, limpede. ; juc, p. 318.
ştire, s. nu-i ştiu de ştire (unde este). | dracul să-i ştie de ştire.
stiu, v. ştie şi el cât au uitat alţii. | cu *nu ştiu* şi *pf-ate,* nu trăeşti, nepoate.
ştiubeiu, s. rătezarea ştiubeilor (stupilor) în ziua de sfântul Ilie (recoltarea). | hai, ratează odată ştiubeiele (hotăraşte-te).
stivă, s. clit, teanc.
stobor, s. par de gard (Gorj).
Stoica, s., p. 362.
storiste, s. loc umblat, călcat de oameni şi vite.
storonesc, v. fărâm; l-a storonit în bătaie.
stramurariţă? p. 316.
strânsură, s. adunare de lume. | lume de strânsură=din multe părţi şi de multe feluri. | tot ce strânge omul de pe câmp: i-a ars strânsură.
streanţă, s. sdreanţă.
streşină, s. îi curg streşinile (mucii din nas). | are noroc. | streşinile tale, la tine să curgă (nu-mi faci rău).
stric, v. copil stricat. | un strică-drege. | cine strică dacă eşti prost! | m'am stricat de râs. | mâţa strică, (face multe neorânduieli). | nu mai strica, măi, cea mâncare, nu ţi se cade ! | am stricat o vorbă pe lângă el şi s'a prins.
strig, v. strig pe norocul lui (mi-i ciudă pe). | chiuiu în joc, p. 267.
strouana, s. joc cu lăutari, p. 284.
. **strună,** s. îi cânt în strună, că n'am ce face (îi fac voia).
strungă, s. ca la strungă (pe şir, r
strungărariţa? p. 357.
stuchiu, v. struchesc, scuip, j eu nu unde-am stuchit (nu-mi întorc vor să mă stuchi în ochi dacă oiu mai cu el.
şu, s. *şu-şu-şu,* joc cu lăut., p. 265.
şubet, s. joc cu lăut., p. 329.
sucălesc, v. am să-i dau un franc ş nic mă tot sucăleşte (îmi bate c să i-l dau.
sunătoare, s.,p. 327.
suflet, s. nu ştiu păcatul acesta la tul meu. | un suflet de om şi el, manul. | vai de sufletul lui cum trăe pe unde iese cuvântul, iese şi su şi-i păcat să-ţi calci vorba dată. alergat într'un suflet (repede). | şi sufletul (= duhul, murit). | rău la s suflet spurcat. | şi-a dat sufletul cului. | să-mi cadă mie la mână urmă, dă-te sufiete-de o parte (adi să-i las numai sufletul). | a scăpat r cu sufletul.
suflu, v. să nu sufli! (să n'aud un cuv mie nu-mi sufli 'n borş (nu mă ca picior). | cei din bancă suflau lecţia dela tablă. | i-a spus: sa *mă* sufli
sugă, s. de care nu poţi scăpa; l şugă rea.
şugubină, s. ai să dai de şugubi belea).
suhaiu, s. şihoiu, năvală de ploaie
şuiet, s. sgomot de ploaie curgătoa
sulă, s. veşnic îmi bagă sula 'n să-l împrumut.
suman, s. e mai aproape cămeşa sumanul (ruda decât străinul). | ţes
sunt, v. nu se caută ce ai fost: ce ce a fost, a trecut; ce are să fie, vie 1 —nu-i. — dacă nu-i, nici nu aicea este ce este (ceva la mijloc. mie de ce-mi este (am în consid că), da ţi-aş trage o bătaie soră cu tea.
supărare, supărarea-i dela diavol supărat), j să nu vă fie cu sup

(poftim), j —să nu va fie cu supărare...— nici o bucurie,
susaiu, s., p. 335.
susan, adj. din sus: eu sunt susan, tu eşti *giosan* (din Ţepu-de-jos, p. 347.
şuvaie, s. pl. ciubere, hârdăie de cules la vie.
svânt, v. cămeşile se svântă (usucă. | l-a svântat în bătăi, | bea de svântă.
svârlugă, s.peşte. | sprinten.
svârnaică, s., p. 339.
svr! interj, şi, fără să mai aştepte, svrî cu piatra 'n capul lui, p. 316.

T. Ţ.

Tăbână, s. eu unul şi ei cu toţii, tăbană (de odată, tăbărăsc) pe mine.
tăbârcesc, s. mă trudesc ca să urc, p. 328.
tablă, s. fier de învelit case. | o tablă (strat) de ceapă. | joc, p. 338.
tac, v. *tac* mă chiamă (tac). | măi tu taci! (ei aş). | tace şi 'nghite. | *taci şi 'nghite* (= papanaşi, fierţi).
tăciunez, v. vezi *coadă.* | negru,înnegrit.
ţâcnal, s. joc, p. 328.
ţâfnă, s. ifos.
ţâfnos, adj. cu ifose.
taftaluc, s. lemn scurt şi gros.
ţâgănească, s. joc cu lăut., p. 265. | laarşici, p. 295.
ţaglă, s. am rămas ţaglă, uifcându*mă (încremenit).
taifas, s. sfat, vorbă.
tăinaş, s. care vorbeşte cu altul tainic.
taiu, v. să mă tai, că nu ţi-oiu spune. | nu mă taie (capul) ce să fac. | p. 311. | o taiu pe poartă afară. | îţi taiu apa dela moară.
talǎ, s. o adunătură gălăgioasă de oameni,
tălălău, adj. fără rost, căpătâiu.
Tălăiungă, s., p. 374.
tâlhar, s. p. 269. | o, ce tâlhar îmi eşti! (posnaş).
tâlhăros, adj. ştrengar.
Ţaligrad, s. Ţarigrad.
Talion, s., p. 344.
tălmăsag, s. glumă, vorbă de spirit.
talpă, s. talpa-ţerii (ţăranii). | din talpă (de jos, din popor),
tălpăşiţa, s. şi-a luat tălpăşiţa j a plecat,
tâlpuţă, s., p. 361 = *tălpăşiţă.*
tămânjer, s. băţ (de bătut),
tamaslâc, s. boi adunaţi.
Tănasă, s. unuia prost
ţanc, interj., p. 315. | ca subst.: o fâşie îngustă de pământ,
ţânc, s. copil micuţ. | p. 314.
tânchin? p. 374.
Tanda, s. cum e Tanda şi Manda.
ţandăra, s. bucăţică; o ţandăra de pâne.
tânjală, s. se lasă pe tânjală (pare lenos, dând greul pe alţii),
tăpşan, s. tepşan, culme de deal, p. 307.
tăpsesc, v. p. 260.
ţară, s. ţara piere de Tătari, baba bea cu lăutari. | ţara piere şi baba se piaptănă. | mă iei la ţară (în râs. j e bine la capăt de ţară (că poţi fugi lesne) şi la mijloc de masă (că te ajunge rândul ori de unde s'ar începe).
ţâră, s. leacă; o ţâră de pâne (puţină).
tărăboanţă, s. roabă.
ţârâitură, s. joc. cu lăut.,p. 289; dela a *ţârâi* = a picura, a curge câte puţin. | femeile când strigă pasările la mâncare.— *ţâr, ţâr^ ţâr, ţâr...., mamă ţââârăi, ţââârăi!*
ţăran, s noi ţăranii dela ţară, joc cu lăut., ' p. 282.
tărăşenie, s. am să-ţi spun o tărăşenie (o întâmplare caraghioasă).
târfă, s. femeie ticăloasă.
târfuială, s. noroiu, tină moale.
târg, s. ce a da târgul şi norocul (Dumnezeu). | târgul bănat n'are (supărare).
târlă, s. gospodărie (la supărare, modestie:) să am şi eu, târla mea. | stâna şi împrejurimile.
târloagă, s. = vezi *dârloagă.*
ţărnă, s. stuche-1 (scuipă-1 şi dă-i şi c'o mână de ţărnă'n ochi. | blastămă de pică ţărna (se dărâmă clădirea). | în ziceri: ce are de a face gardul ţărnei cu banii ghirului (birului), ţărnei(== ţarinei ţar'nei, ţărnei).

târnaţ, s. ogradă, bătătură,
târnoaţă, s. femeie ticăloasă,
târnuesc, v. bat. [mătur cu târnul (un spine).
târşesc, v. ia nu te mai târşi (= lărgi), (nu mai face atâta gură, caz),
târşiesc, v. târâiu încălţămintea. \ p. 293.
ţârţără, s. ninge cu ploaie amestecat,
taşcă, p. 316. „
tată, s. şi unde începu, măi tată, să ploaie? | tata-moşul (bunicul, *bătrânul, bătrânelul, tata-mare).* | el e tata răutăţilor toate. | i- a tras una în numele tatălui (în frunte). | doar n'am văzut pe tata (din groapă) să merg! | să fie şi tata, că nu-1 ascult la rău. | prost tată ai mai avut. | urît tată ai mai avut!
Tătar, s. las', mai şezi, că nu dau Tătarii. | ce, Tătarul (Dumnezeu, dracul, focul negru) de nu mai vine ?] vezi *lume.*
tatos? p. 317.
tătuca, s. tata.
tătuţă, s. tata.
Tăvălici, s. vezi *căpitan.* | dela a tăvăli (bate).
teafăr, adj. neatins: a scăpat teafăr. | întreg la minte,
teasc, s., p. 326.
teică, s. l-a făcut teică de porci (de râs şi de batjocură).
teiu, s. nădejde pe el ca pe un cuiu de teiu. | într'un teiu şi într'un curmeiu, nu ţi-i vieaţa cu temeiu (cu nimic, nimic nu-i). | colane de coji de teiu, joc, p. 332.
ţerevenchi? p, 315.
terciu, s. moale. | s'a'ntărit terciul (nu-i glumă)!
ţenchi? p. 315.
terfelesc, *v.* murdăresc, mânjesc. | ruşinez.
terpenie, s. m'am pus cu terpenie să-1 bat (cu tot dinadinsul). | aşâ s'a pus terpenie sfezii (început).
teşchereâ, s. vas de tablă de băut apă.| am teşchereâ la mână (întărire pe hârtie,
teşmân, s., p. 251.
ţibă, interj, vorbă cu care alungăm cânii,
tibdă, s, p. 374.
Tibiş, s., p. 317.
Tibişoaie? p. 317,
ţie, s. joc, p. 286.
tichie, s. chitie, p. 354.
ticnesc, v. mâncarea nu-mi ti[c...] îmi merge'n plin) (nu-mi pr[...] pricina supărărilor,
tifericesc, v. fericesc. | parte[...] *fericesc,* pr.pop: *ti fericesc,* de un[...] cuvânt.
tifilicie, s. fericire; vezi *tiferic[...]*
Ţigan, s.,p. 308, | joc, p. 337. |
ţigară, s. cât ai bea o ţigară
tigoare, s. boilor înceţi, lenoş[...] nilor leneşi,
ţiitură, s. femeie ticăloasă. | jo[...] " p. 262.
ţilibichiu? p. 314.
tilili? p. 374.
tililica? p. 314.
tilipâna ? p. 314.
tindă, s. se culcă'n tindă ca s[...] teze din drum. | podul lat din[...] (Polovraci), j când am venit m[...] nat în tindă (aşâ de diminea[...]
ţinchi? p. 317.
tinereţă, s. tinereţănu-i? | cin[...] la tinereţe, se va căi la b[...] strânge (adună) la tinereţe c[...] bătrâneţă. | de, tinereţă (tân[...] eu ce sfat să-ţi dau ? !
ţintă, s. p. 336. j vieaţa asta [...] aibă o ţintă. | ca'n ţintă (drept[...] de pus pe talpa cismei. | cal [...] frunte.
ţip, v. strig. | arunc (ţipă băţ[...] aruncă-1).
tipar, s. parcă-i de tipar (scri[...] grăveli) (frumos),
tipsie, s. ca de pe tipsie (gata,
titiribdă ? p. 374.
tivicana? p. 315.
Tiviciu, s, p. 314.
tiuliuliuc, adv. a rămas tiuliul[...] ce i-a plecat nevasta (singur,
toacă, s. pe la toacă (înaintea[...] soarelui cam cu o jumătate

bata-te toaca (blestem). | ucigă-1 toaca (diavolul).
toană, s. cârd de pasări. | = *hachițe* (are toane, nu-i cu toane),
tobă, s. de acum să bați toba (să divulgi).| l-a făcut tobă de bătaie. | gras tobă (slab),
toboșanca, s. joc cu lăut., p. 266.
toc, v. toacă, toaca din gură! (amenințare)| și-a tocat toată averea. J = a tocat-o la papuc.
tocălie, s. morișca învârtitoare, care scârțiind, sperie pasările de " pe lanuri (Polovraci).
tocmeală, s. iea fără tocmeală și-i dă cu cântăreață. | = rău de tocmeală bun de socoteală,
țol, s. l-a bătut țol (ca pe un țol),
tolocănesc, v. ce tot tolocănești din gură (tolacănești).
tomnatec, adj. flăcău tomnatec (bătrân),
ton? p. 303
tont, adj. neghiob,
țonțoroiu, s. joc cu lăut., p. 283.
țopa ? p. 315.
toplița, s. loc jos, mai mult decât *zapodie.*
topor, s. topor ele oase. J lucrat ca din topor (grosso-modo). | din topor cosor (nimic).
toporâie, s. coada coasei. | am pus'o în toparâie (am început-o).
toporâște, s. coadă de uneltă tăietoare (coasă, topor, secure) (Bucovina).
torăesc, v. nu-mi mai tace gura.
tort, s. slab. | l-a fiert ca pe tort (l-abătut greu).
trăesc, v. să trăească cine bea și ginerele) soacră-mea (soacrei mele). | mult trăești, multe vezi. | nici n'ai cu cine trăi, nici cu cine muri (vorbind despre altul cu care nu te'mpaci). vorba .cântecului:

Aș trăi și n'am cu cine,
Aș muri, moartea nu vine.

traistă, s. a'ntors traista pe dos (a dat de nevoie). | umbli cu traista (cu cerutul)| altă gâscă'n ceea traistă. J cu traista'n băț (haimana). | vezi-ți de traistă (treaba ta), i ca'n traista Țiganului (?) | cu traista la măcinat, rămâi nemâncat. | când ai două trăiști goale, pune pe una în cealaltă și zi că-i plină,
traiu, s. și-a trăit traiul, și-a mâncat (păpat) mălaiul, j s'a pus pe traiu (bunătăți).
trăncănesc, v. vorbesc încolo, (pustiu),
trăsnesc, v. când te-oiu trăsni odată. | trăsnește (mânios),
treabă, s. nu ești de treabă (cum se cade). | treaba mea ! (așâ vreau cu). | — treaba mea. — mănâncă-ți-o. j fii de treabă cu cine te'ntreabă.
trebălnesc, v. fac câte ceva prin prejurul casei,
trenchea, adv. umblă trenchea-flenchea (fără nici un rost) — trenchea-flenchea trei lei perechea (?).
treucă, s. teică, jghiab la fântână pentru adăpat,
trineâ? p. 317.
tringa? p. 317.
tu, pron. cu ce să dai înainte? nici *tu* boi, nici ii* căruță, nici *tu* măcar o leacă de pământ (se jăluește și se'ntreabă pe sine: n'ai tu nici....)
tucă, s. tatucă, tată.
tulească, s. nătăfleață, om de nimic,
țuluc, s. par, p. 315.
tun, s. v. a scăpat ca din gura tunului (așâ, cu fuga). | *intru,* vezi sobă. | sănătos, tun.] bătălie cu tunuri, joc, p. 318.
tunili? p. 314, (tunurile),
tuns, s. adj. a scăpat ne tuns (ne bătut). | vezi *feleguns.*
Turc, s. — dacă am avut atâta pierdere, cine mi-o da? — Tucrul plătește! — Da ? | par'că dau Turcii (așâ te grăbești). | cum e Turcul și pistolul (= cum e sacul și peticul). | p. 341. i binele meu nici Turcii să nu-1 aibă (vezi *legenda neamurilor la Dumnezeu].*
turcește, adj. judecată turcească,
tureatcă s. carâmb de ciobotă.
turtă, s. își trage spuză pe turtă (își ține parte).
țușca, s. = mișcă, p. 285, 287, | poreclă,
tușinez, v. tușinez o fusta. | îi taiu *dis~*

trămăturile de pe la poale și o tivesc,
țuști! p. 375.
tutu, s. prese, din tătuță, tata.
țuțuiu? p. 297.
tuz? p. 340.

U.

Uciu? uciu-cică, p. 314.
ulcică, s. vas de lut pentru băut, cam de o litră.
ulcicuța, s. de-a ulcicuța, joc, p. 291.
ulcior, s. prin alte părți *urcior.* | ulciorul nu merge de multe ori la apă. | —, ori se sparge ori se crapă,
uleiu, s. pronunție rară, p. 283.
uluesc, v. mă uluesc, zăpăcesc, pierd,
umăr, s. dă din umere. | = ridică din umere (și nu știe ce-i).
umbră, s. tot omul își are umbra lui. | se spărie și de umbra lui.
un, num., nu scapă de nnYie cu una cu două. | acuma, tot *una-ț* de mine. | până una alta, hai să mâncăm. | n'are nici de unele (nimic).
uncheș, s. de-a baba și uncheșul, joc, p.250.
undă, s. i-au venit undele cele rele (hachițile).
unde, adv. de unde până unde, aud că este acasă. | adecă, unde-i boier, crede că-i stăpân pe munca mea ?
unea,? p. 317.
unghie, s. nici câtu-i (cât e) negru sub unghie. | gata să mă iea în unghie (= să-mi puie unghia în gât).
ungurește, adv. fel de joc cu lăut., p. 226.
uni? p. 315.
unt, s. de-a untul, joc, p. 322.
urdinez, v. o săptămână mi-au urdinat pețitori pentru fată.
ureche, s. — bea cutare? — păi ce ? crezi că duce la ureche. | trage cu urechea.] am învățat un cântec cu vioara, după ureche, i a scăpat ca prin urechile acului. | tot îmi rode urechile să-1 împrumut. [e'ntr'o ureche. | urechea porcului, planta, p. 335.
urmă, s. în cele din urmă, iacă vine și el. | sunt pe urma hoțului (gata să- urma alege. | la urma urmei, cununat cu tine.
urs, s. trage nădejdie ca ursul de vânătorul și ursul, joc, p. 2 ursul, joc, p. 305. | când o fa coadă și prepelița noadă.
ușă, s. ca la ușa cortului, joc, când te-oiu strânge cu ușa, ai turisești. | ce cauți la ușa m mea) (închide ușa, că vine mă gul). ! închide ușa pe dinafar ușa! Panaite (fugi!). | .intru cu u (spun pe *șleau,* verde).
ușernic, adj. care nu mai stă p ci tot prin sat.
Uspenia, s., p. 356.
uză ? p. -340.

Vac, s. veac. | un vac de om (c
vacă, s unui molău (ești o v ești o vacă încălțată. | cu opinc vacă (om de jos). | p. 311. | d joc, p. 255. | ori cât s'ar trudi, ligă de vacă (face nimic). | vaca lui, insectă, p. 340.
văduoiu, s. = *văduvoiu,* văduv,
văgaș, s. *hogaș.* | ai plecat pe (calea) relelor.
vâjâeală, s. sgomot; ce mai v iarmaroc !—vâjâeala apei și vâ
vâjâiteare, s. p., 330.
vâjoiu, s. în înjurături.
vălătuc, s. *—iăvăluc* (care se
vale, s. și pe deal și pe vale (
vamă, s. măcină-mi, că ți-oiu pe urmă.
vămuesc, v. fur.
vânător, s. vânătorul și ursul, jo
vând, v. să știi c'are să te vândă în folosul unui al treilea).
vânt, s. ce vânturi te au adus pe vorbește în vânt (de geaba). bate, câinii latră. | a dat un v peste el. (nu se știe ce). | de câ

şi pământul (se ştie că) în cuptor nu bate vântul,
vânturângă,? p. 379.
vânzolesc, v. mă vânzolesc (frământ, scociorăsc).
varga, s. tremură (de frig) ca varga. = tremură varga. (varga lui Dumnezeu (om teribil),
vârta, s. am muncit cu vârta. = *vurta,* (bucata),
vârtejire, s. învârtire, p. 284.
varză, s. se'mpacă amândoi ca capra cu varza (rău). | tăiam în duşmani ca'n varză. | sărbătoarea lui Sf. Ion de toamnă == *Sft. Ion care taie capul ca pe varsă.*
vatale, s. pl. tot eu la vatale ? (greu ?).
vatră, s. vatra satului, | stă pe vatră (lenos).
vax, s. l-am întrebat.., aş... vax (nimic) !
veac, s. un veac mi s'a* părut (mult),
veleat, s. vieaţă, traiu. | fructe, că'nveleat (vremuribune). | măi, ţie ţi-a ieşit v.eleatul (te-ai învechit rău),
venit, s. ce eşti aşa de dus pe gânduri ? aştepţi veniturile?
verde, adj. adv. eu îţi spun verde: eşti un ticălos. | om verde (sdravăn). ! p.308. | (a radere) : om verde ca găinaţul gâştei. | vezi: *cal, stea.* | p. 308. | verde-Impărat, p. 257.
verigă, s. de-a veriga, joc, p. 262. | inel simplu. | inel de fier.
vieaţă, s. vieaţă, vieaţă, legată cu aţă! | s'a dat în vieaţă cu el (au relaţiuni intime). | om de vieaţă (în lumea mare: stricat). | halal: vieaţă îngerească şi traiu porcesc!
vierme, s. par'căai viermi în c.r (de nu temaiastâmperi). | mâncâ-te-ar viermii. | = viermii neadormiţi. | le-a făcut dragostea viermi (s'a stricat).
viţel, s. vezi *poartă.*
vlagă, s. putere: are vlagă'n trup.
vlăguesc, v. muncesc; m'am vlăguit.
vlăjan, a. = *vlăjgan.*
vlăjgan, s. voinic dar leneş: *coşcogea* vlăjdau = *ditai* vlăjganul.
vlog, s. ploaie fără curmare.
voie, s. de voie de nevoie, trebuesă]blec. | ursul nu joacă de voie ci de nevoie). | fac voie de nevoie şi haz de necaz. | nu-ţi dau voie să pleci. | voie la mine ca la banul-Ghica.
voltă, s. p. 331.
vorbă, s. vorbă să fie că treabă se face. | vorba! (tăcere!). | vorba multă, sărăcia omului. | este o vorbă: pe cine nu-llaşi să moară, nu te lasă să trăeşti. | stau de vorbă (sfat). | m'a făcut de vorbă prin sat (cu minciunile lui). | să nu zici vorbă mare (să taci). | vorba dulce mult aduce. | numai cu vorbă nu se face ciorbă. | ei, vorbă să fie; par'ca tu eşti mai de treabă. | să fie vorba între noi, dar tu nu eşti tot ca elP | e vorbă să punem temeiu unei afaceri; ce zici? | mi-a luat vorba din gură (tot asta eram să zic şi eu).
vorbărie, s. discuţie, sfat, fără rost de cele mai multe ori.
vorbesc, v. vorbeşte şi el ca să nu zicem că tace.
vornic, s. de-a vornicul; joc, p. 227.
vost, pron. vostru; tot aşa; *nost,* p. 284.
vrabie, s. vezi *calic,* j de-a vrabia, joc, p. 310. ! vrabia tot puiu rămâne (şi omul mic tânăr). | de frica vrăbiilor să nu mai sămănăm mălaiu?
vreme, s. bună vreme (se zice sara). | vremea bună se cunoaşte de dimineaţă (şi omul de tânăr). | toate merg până într'o vreme. | vremea'nvaţă pe cei fără dascăl.
vreu, v. *vom., vreau, vroiu, vrau, voiesc, vroiesc.* | ca să poată munci, vra să avem mâncare bună (trebue, Polovraci).
vrute, adj. vorbeşte vrute şi nevrute (câte'n lună).
vulpe, s. **j** a prins vulpea rană (a căzut la capcană).

Zăbăug, adj. s. prost, zălud,
zăblău, adj. *s.=săbăug.*
zăblăud, adj. *s,=zăbăug.*
zăblăug,adj s.—zăbaug, asonantă şi înţeles cu: *zăbzăuc (zebzec, zevzec).*
zăcăuş, adj. s. leneş.

zacon, s. chin.
zaconesc, v. chinuesc.
zăgaz, s. iaz, pământul cu nuiele care opreşte apa.
zălezeală, s. plictiseală, urît.
zălud, adj. năuc.
zamă, s. borş, mai ales de pasăre. | găina bătrână, face zama bună. | nu-i de nici o zamă copilul meu, (de nimic). | =nu-i nici de zama oului. (zama de potloage (!).
zâmbii, s. paner (Polovraci).
zânatec, adj. nebunatec.
zanga..?. v. zanga-zanganeli. joc, p. 298.
zanganeli, vezi *zanga.*
zănoagă, s. platou pe deal,
zapis, s. cu zapis, nu se face treabă.
zăpodie, s. şes puţin scufundat.
zăpor, s. apa care se strânge la moară, oprită de stăvilare.
zăpuşală, s. căldură înnăduşitoare, vara.
zărghiet, adj. ţicnit la cap.
zărghit, *adj.—zărghiet.*
zăuşesc, v. mă zăuşp/ce atâta vorbă (zăpăceşte).
zi, s. vezi *vreme.* | a murit cu
de zilele lui! | noroc şi sănătat
nezeu să ne ierte, că cele zi
cred că n'or fi! | îmi face zil
=zile fripte. | a venit la mi
ziuă (dis de dimineaţă). | mu
ziua (pe parale). | a scăpat cu
dă-mi un franc—n'am.—dar z
trăire-ai trei zile cu cea de a
bună ziua!) moare cu zile (n
nu vine pe la mine cu zilele (fo
ţi-ai urît zilele (de cauţi băta
zic, v. zi ca el şi fă ca tine. | z
tare.] ce zice el nu se mănân
zid, s. zidu-i gardul nebunului. |
joc,, p. 288. | un zid de oamer
zulie, s. amar, necaz, supărare
zurăesc, v. zurnuiu, agit un
zurgălău. ^7 "y
zuralie, adv.—*nasulie (nasul* pe
însemnează *rău);* ai făcut-o zu
cănă, de oaie, fiartă.
zuză, s. am tras o zuză *(—durdu*
bătaie de cap, frământare fel

CUPRINSUL.